

OMGEVINGSANALYSE

**Lokaal bestuur Lede
2024**

1. INHOUDSOPGAVE

1. INHOUDSOPGAVE.....	2
2. INLEIDING	4
3. GEBIEDSANALYSE - MENS	5
SDG 1: Geen armoede	5
SDG 2: Geen honger	19
SDG 3: Goede gezondheid en welzijn	20
3.1 Fysieke gezondheid	20
3.2 Mentale gezondheid/welzijn	24
3.3 Preventie.....	25
3.4 Ouderen.....	31
3.5 Sociale dienstverlening.....	33
3.6 Jongeren	38
3.7 Verkeersveiligheid	44
SDG 4: Kwaliteitsonderwijs	45
SDG 5: Gendergelijkheid	51
4. GEBIEDSANALYSE - PLANEET	55
SDG 6: Schoon water en sanitair	55
SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie	57
12.1 Afval	57
12.2 Milieubewust handelen	64
12.3 Mobiliteit	66
SDG 13: Klimaatactie	69
SDG 14: Leven in het water	88
SDG 15: Leven op het land	89
5. GEBIEDSANALYSE - WELVAART.....	95
SDG 7: Betaalbare en duurzame energie	95
SDG 8: Eerlijk werk en economische groei	97
SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur	104
SDG 10: Ongelijkheid verminderen	105
SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen.....	110
11.1 Erfgoed	110
11.2 Betaalbaar wonen.....	111
11.3 Vrijtijdsbeleving.....	113
11.4 Duurzame mobiliteit.....	125
6. GEBIEDSANALYSE - VREDE.....	141
SDG 16: Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten	141
16.1 Veiligheid	141
16.2 Sociaal weefsel.....	142
16.3 Tevredenheid bestuur	144
7. INTERNE ANALYSE – LOKAAL BESTUUR LEDE ALS ORGANISATIE	147
Communicatie	147
Personeelsbeleid	166

ICT	185
Financiën	188
Beschikbare infrastructuur	189
Interne organisatie	192
8. STAKEHOLDERANALYSE - SAMENWERKING.....	202
SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te bereiken.....	202
9. HELIKOPTERANALYSE – BOVENLOKALE UITDAGINGEN.....	210
De bestuurlijke dimensie	210
De maatschappelijke dimensie.....	216
De sociaaleconomische dimensie	218
De groene dimensie	221
De digitale dimensie.....	222

2. INLEIDING

Naar aanloop van de gemeenteraadsverkiezingen van 2024 werd in januari dat jaar gestart met de administratieve voorbereiding voor de nieuwe beleidsperiode 2026 - 2031. Een cruciale eerste stap bestaat uit het opmaken van een **nieuwe omgevingsanalyse**.

De omgevingsanalyse is een verplicht onderdeel van het meerjarenplan en moet ervoor zorgen dat lokale besturen op een onderbouwde manier keuzes gaan maken over hun beleid. Wat er in de omgevingsanalyse staat en hoe deze eruit ziet, wordt niet opgelegd door de regelgeving, maar in de kern betreft het een **objectieve en grondige analyse** van het **lokaal bestuur**. Een scherpe foto van onze huidige gemeente dus. Deze analyse moet zorgen voor de nodige beleidsinformatie, op basis waarvan we een goed onderbouwd meerjarenplan kunnen opstellen.

Omgeving is een omvattend begrip. Om de omgeving op een volledige manier in kaart te brengen, maken we gebruik van het IDEA-klavermiddel. Daarin combineren we 4 analyses: een **gebiedsanalyse** (grondgebied van de gemeente), een **stakeholdersanalyse** (partners en belanghebbenden), een **interne analyse** (het Lokaal bestuur als organisatie) en een **helikopteraanalyse** (bovenlokale en globale evoluties). Zij vormen de grote kapstokken van dit document en gelden als algemene leeswijzers.

Voor de gebiedsanalyse vertrokken we vanuit de **Sustainable Development Goals**, kortweg de SDG's. Dit zijn 17 doelstellingen die voortvloeiden uit de *Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling*: een akkoord binnen de Verenigde Naties dat werd ondertekend door 193 landen. Het uiteindelijke doel is om een einde te maken aan extreme armoede, ongelijkheid en klimaatverandering. De doelstellingen zijn op te hangen aan 5 grote pijlers: Mens, Planeet, Welvaart, Vrede en Samenwerking. Vanuit het motto *Start klein en begin bij jezelf*, namen we dit kader als uitgangspunt voor de gebiedsanalyse van Lokaal bestuur Lede. De stakeholderanalyse valt logischerwijze samen met de pijler Samenwerking.

Medewerkers over verschillende diensten heen gingen samen aan de slag voor het verzamelen van relevante data en observaties voor elke pijler. Voor sommige thema's is er veel cijfermateriaal beschikbaar, voor andere niet. We merken op dat niet elk thema zich even gemakkelijk laat kwantificeren en dat er nog niet overal een traditie van monitoring bestaat.

Tot slot geven we mee dat we beseffen dat dit een lijvig document is. Dit uitgebreid naslagwerk is bedoeld voor de meerwaardezoeker die op zoek is naar meer detail over een bepaald thema of ergens wat dieper wil gaan graven. Wil je liever een **heldere, beknopte samenvatting**? De **ambtelijke inspiratienota** vangt aan met een aantal bevattelijke, overkoepelende uitdagingen.

Veel lees- en leerplezier,

Algemeen directeur

Pascal Vandermeersch

Met oprechte dank aan alle collega's die hieraan meewerkten

3. GEBIEDSANALYSE - MENS

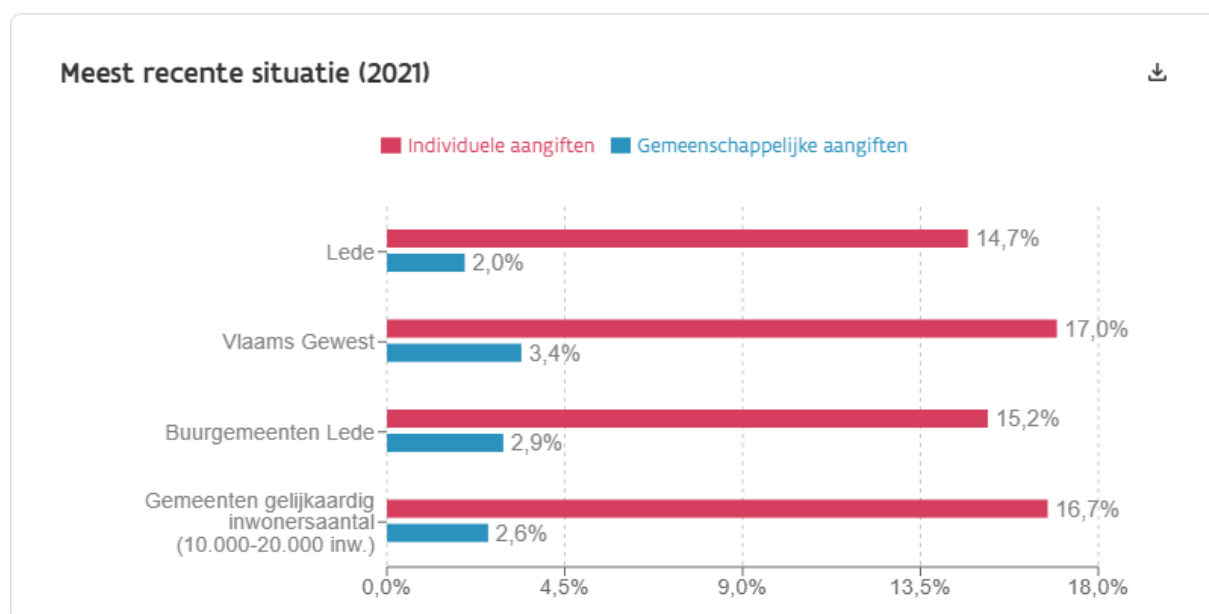
SDG 1: Geen armoede

Beëindig armoede overal en in al haar vormen: vandaag overleven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,15 euro per dag. Maar ook in België blijft armoede een prangend probleem. We moeten armoede op nationaal vlak halveren tegen 2030. Het uiteindelijke doel is om armoede overal en in al haar vormen uit te roeien.

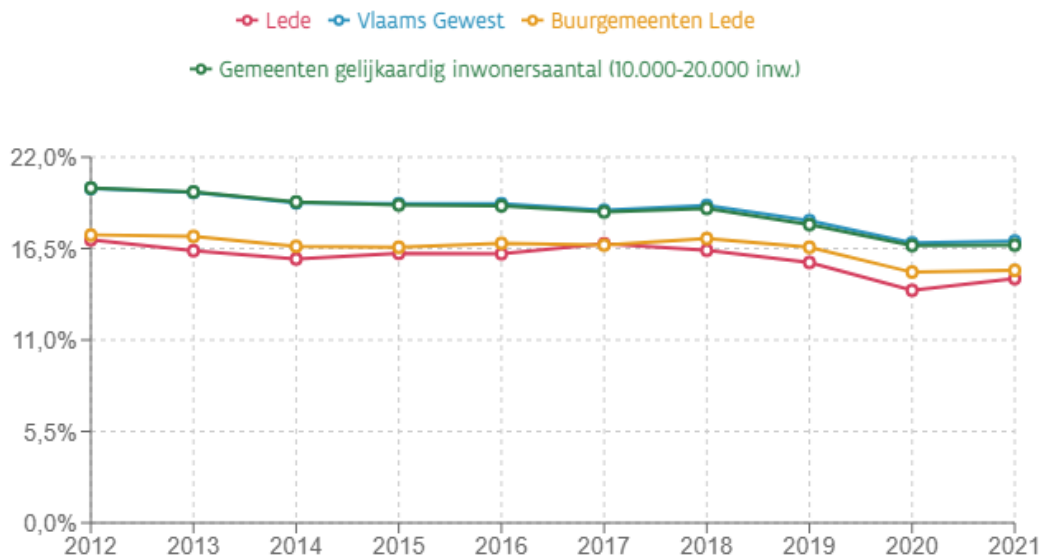
1. Aangiften beneden kritische grens

Het aantal aangiften dat beneden de kritische grens lag in Lede bedroeg 14,7% in 2021. Dit cijfer is gelijkaardig aan de buurgemeenten (15,2%) en lager dan het Vlaamse Gewest (17%) of bij gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (16,7%).

We zien hier een dalende trend zowel in Lede als in de rest van Vlaanderen, waar dit cijfer voor Lede in 2012 nog op 17% lag en voor het Vlaamse gewest op 20,1%.

Evolutie

2016	2017	2018	2019	2020	2021
16,2%	16,8%	16,4%	15,7%	14,0%	14,7%
19,2%	18,8%	19,1%	18,2%	16,8%	17,0%
16,8%	16,7%	17,1%	16,6%	15,1%	15,2%
19,1%	18,7%	18,9%	17,9%	16,7%	16,7%

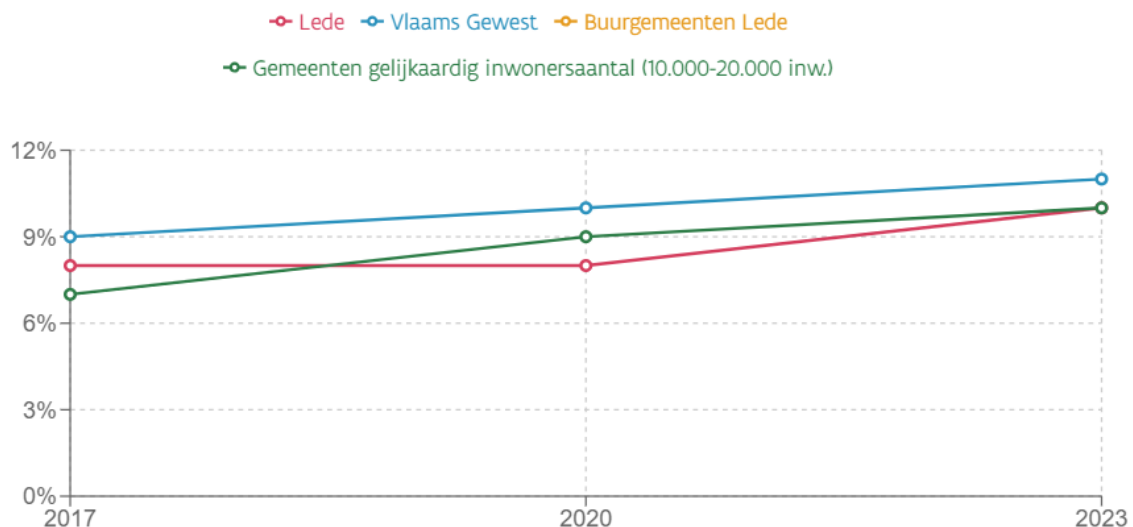
Conclusie

Het aantal aangiften onder de kritische grens ligt in Lede lager dan gemiddeld. Bovendien merken we een algemeen dalende trend.

2. Betalingsproblemen - Inwoners met betalingsmoeilijkheden

Betalingsmoeilijkheden duiden op het aandeel inwoners dat behoort tot een huishouden dat het afgelopen jaar problemen heeft gehad om rekeningen (op tijd) te betalen, in procenten. Dit kan gaan over rekeningen voor huishuur/afbetaling woning, energiekosten, gezondheidskosten, schoolkosten, internet/telefonie/televisie ...

1 op 10 inwoners van Lede ondervond problemen om rekeningen (tijdig) te betalen. Dit cijfer ligt in lijn met gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (eveneens 10%) en met Vlaanderen (11%). Bekijken we de evolutie van dit cijfer dan zien we sinds 2017 een beperkte stijging, deze is ook merkbaar in de referentiegebieden. Tussen 2017 en 2023 is in Lede een stijging merkbaar van 2%.

Conclusie

Het aandeel inwoners dat behoort tot een huishouden waar er betalingsmoeilijkheden zijn, ligt in lijn met het gemiddelde. We merken de afgelopen jaren wel een stijging van 2%. Dus hieruit kunnen we afleiden dat er alsmaar meer personen zijn met betalingsmoeilijkheden.

3. Energie-armoede huishoudens

Lede kent 19,6 budgetmeters voor elektriciteit per 1.000 toegangspunten. Dit cijfer is hoger dan in het Vlaamse Gewest (16,8) en de gelijkaardige Belfiuscluster (16,1). In de buurgemeenten ligt het aantal budgetmeters aanzienlijk hoger met 24,1 budgetmeters per 1.000 toegangspunten door de hoge aantallen in Aalst (30.1) en Wetteren (26.7).

Sinds 2012 zien we een stijging van 14,3 naar 19,6 budgetmeters in 2022, met de sterkste stijging tussen 2021 en 2022.

Conclusie

Het aantal gezinnen met een budgetmeter ligt relatief hoog voor een gemeente met de grootte en sociale samenhang zoals Lede. Dit aantal is zoals in de rest van Vlaanderen sterk gestegen sinds de coronacrisis.

4. Kansarmoede-index Kind en Gezin

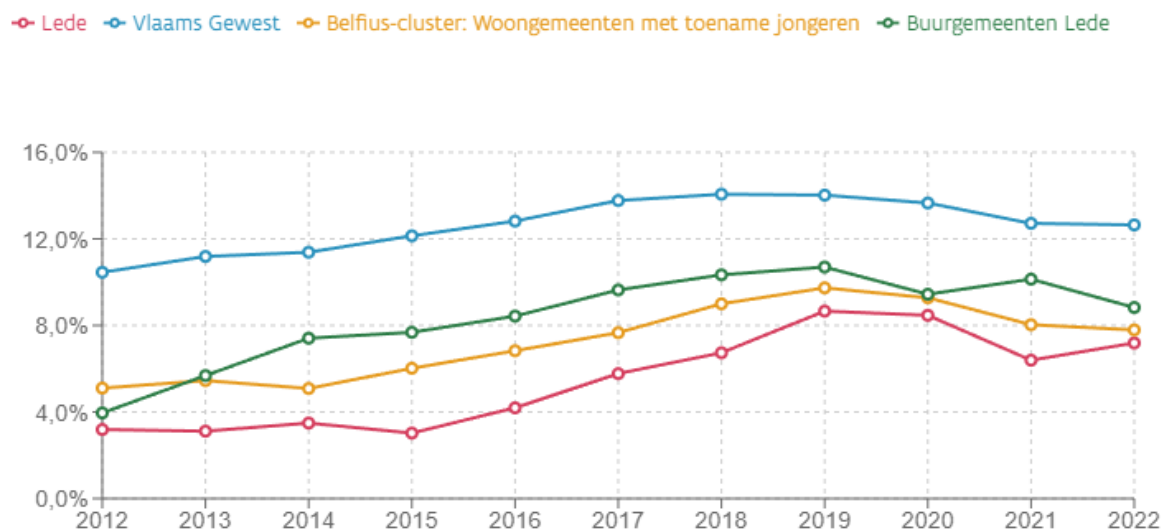
Deze index geeft aan hoeveel % van de kinderen geboren worden in een kansarm gezin. Een gezin wordt door Kind en Gezin als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van volgende criteria zwak scoort: beschikbaar maandinkomen, opleiding ouders, arbeidssituatie ouders, laag stimulatie niveau, huisvesting en gezondheid.

De kansarmoede-index van Lede lag op 7,2% in 2022 en steeg in 2023 verder door naar 9,4%. Dat is voor 2022 sterk onder het gemiddelde van het Vlaamse gewest (12,6%) en ook voor 2023 (12,1%). Voor 2022 bleef het ook onder het percentage van de buurgemeenten (8,8%). Voor 2023 zijn deze cijfers nog niet beschikbaar.

Lede scoort dus laag op vlak van kansarmoede, maar we merken wel een stijging ten opzichte van 2012, waarbij we sinds 2015 een geleidelijke stijging zagen met een hoogtepunt in 2019, waarna het terug is beginnen te dalen. In 2020 en 2021 zagen we een daling van dit percentage maar in 2022 zien we voor het eerst terug een stijging. De daling in 2020 en 2021 kan mogelijks verklaard worden door het dalende aantal huisbezoeken van Kind & Gezin tijdens de coronaperiode.

Conclusie

Lede doet het relatief goed op vlak van kansarmoede, maar we moeten aandachtig zijn voor de stijging die we opmerken ten opzichte van 2021 en opletten of deze stijging zich niet verder doorzet.

5. Lage werkintensiteit

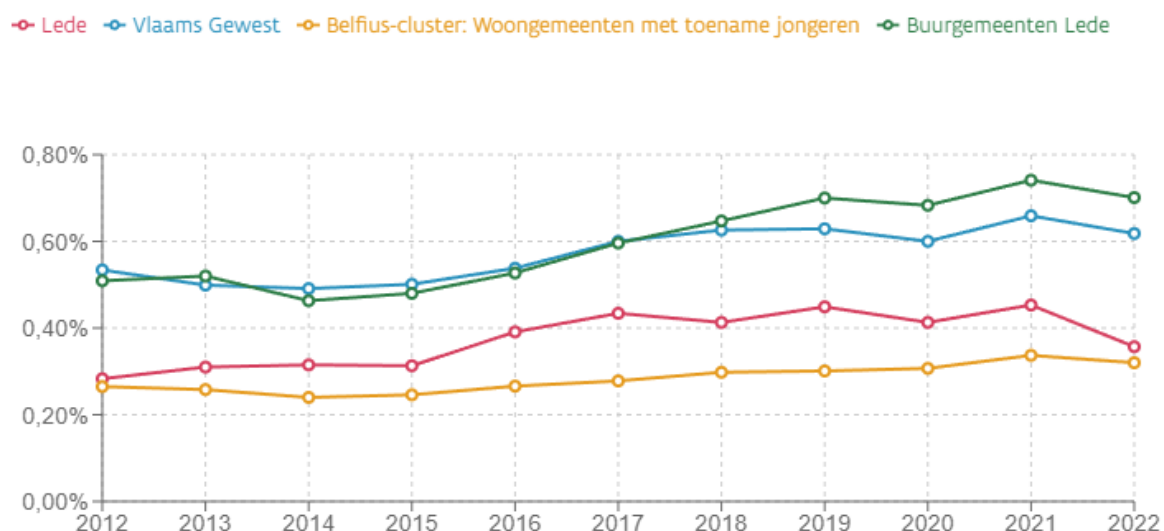
Dat is het aandeel personen tussen 0 en 59 jaar dat leeft in een gezin waarvan de werkintensiteit lager of gelijk is aan 0,2 op 1 januari van het jaar. De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) registreert de socio-economische positie van de Belgische bevolking. Op huishoudniveau kan worden gekeken hoeveel volwassenen in het gezin aan het werk zijn en in welk arbeidsregime. Op basis daarvan wordt een werkintensiteit van het gezin berekend. Deze werkintensiteit varieert tussen 0 (geen enkel volwassen lid van het gezin werkt) tot 1 (alle volwassen leden van het gezin werken voltijds). De gezinnen met een werkintensiteit lager dan 0,2 worden beschouwd als gezinnen met een zeer lage werkintensiteit.

Het percentage personen in een gezin met een zeer lage werkintensiteit ligt relatief laag in Lede: op 7,6% t.o.v. het Vlaamse gemiddelde van 10,7%. Dit cijfer is relatief stabiel en weinig tot niet geëvolueerd t.o.v. 2012.

6. Personen met (equivalent) leefloon

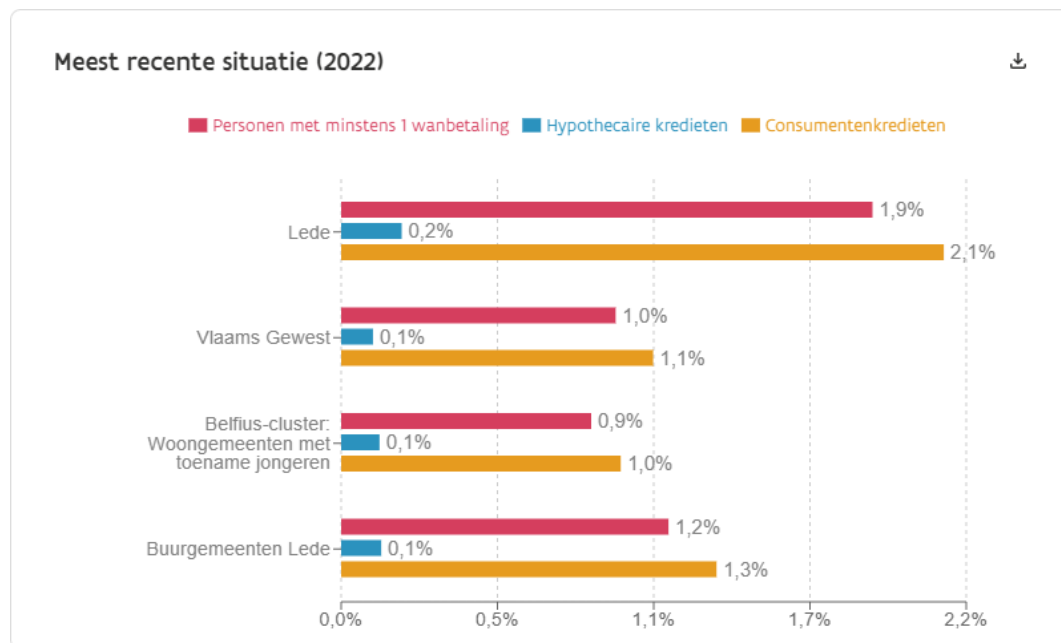
0,36% van de Leedse bevolking ontvangt een leefloon of equivalent leefloon. Dit percentage ligt in lijn met het percentage van de Belfiuscluster (0,32%) en lager dan het Vlaams gemiddelde van 0,62%.

Sinds 2015 zien we hier een geleidelijke stijging van 0,31% naar het hoogste cijfer in 2021: 0,45%. In 2022 zien we voor het eerst opnieuw een daling naar 0,36%. De daling is merkbaar in het hele Vlaams Gewest maar lijkt sterker voelbaar in Lede.

7. Personen met betalingsachterstand

2,1% van de bewoners in Lede kende in 2022 minstens 1 wanbetaling voor een consumentenkrediet en 0,2% voor een hypothecair krediet. Dit aandeel ligt sterk hoger dan in het Vlaams Gewest of in de buurgemeenten. Dit percentage daalt wel jaar na jaar.

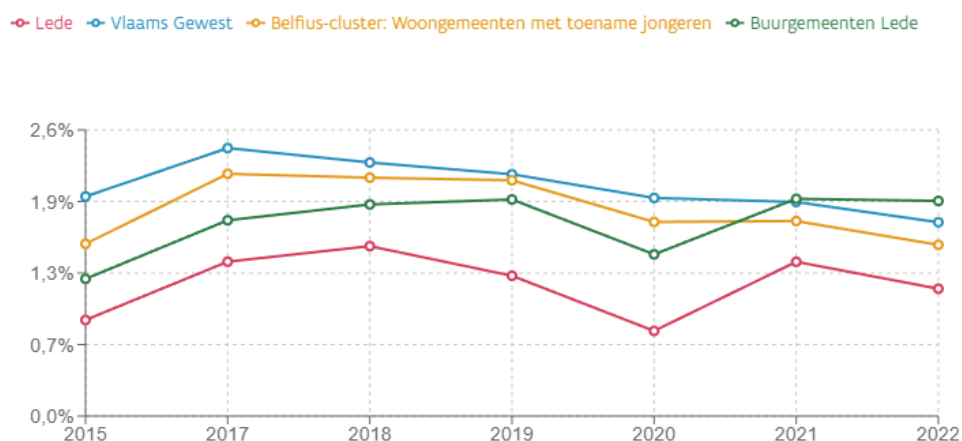

Conclusie

De cijfers kunnen wijzen op een bevolking met een hoger gemiddeld inkomen die in moeilijkheden komt door een hoge schuldgraad m.b.t. afbetaling van woningen of andere kredieten. In de burgerbevraging zien we echter geen hoger aandeel dat aangeeft problemen te hebben met de betaling van rekeningen t.o.v. het Vlaamse Gewest.

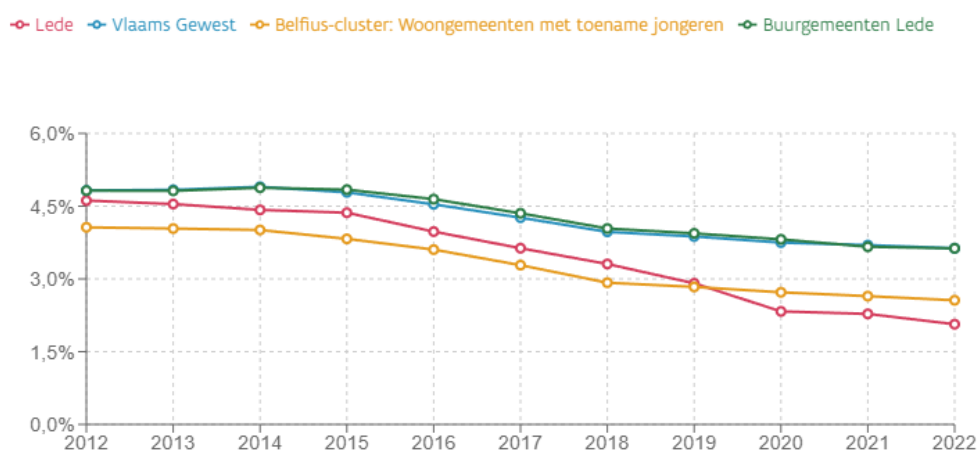
8. Waterarmoede

In 2022 kenden 1,2% van de klanten in Lede een afbetalingsplan voor drinkwater. Dit aandeel ligt een stuk lager dan in het Vlaams Gewest (1,8%), de Belfiuscluster (1,6%) of de buurgemeenten (2%). We zien hier ook geen grote stijging de afgelopen periode.

9. Personen met Inkomensgarantie voor Ouderen of Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden

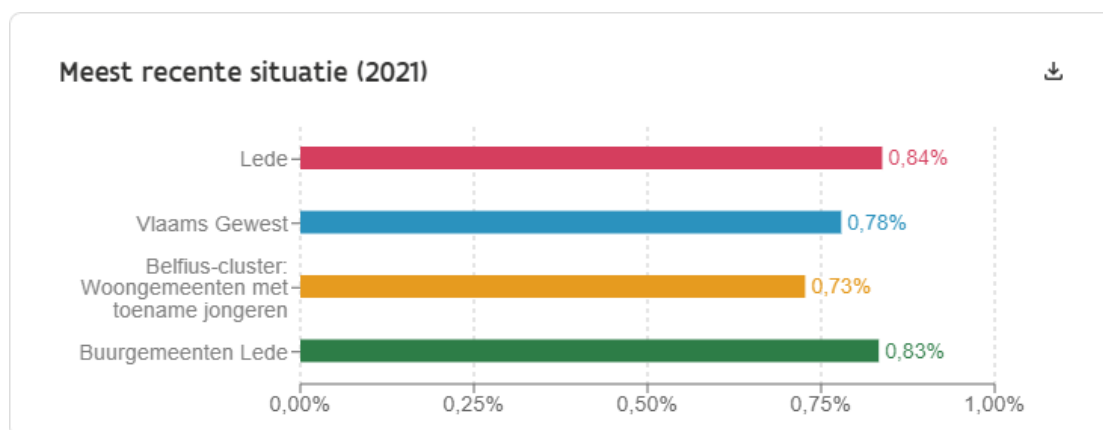
2,1 % van de bevolking ouder dan 65 jaar in Lede ontvangt een Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) of Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB). Dit wordt toegekend aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt maar die door omstandigheden geen of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen. Dit percentage ligt lager dan in het Vlaams Gewest (3,6%) en daalt jaarlijks.

10. Personen met inkomensvervangende of integratietegemoetkoming

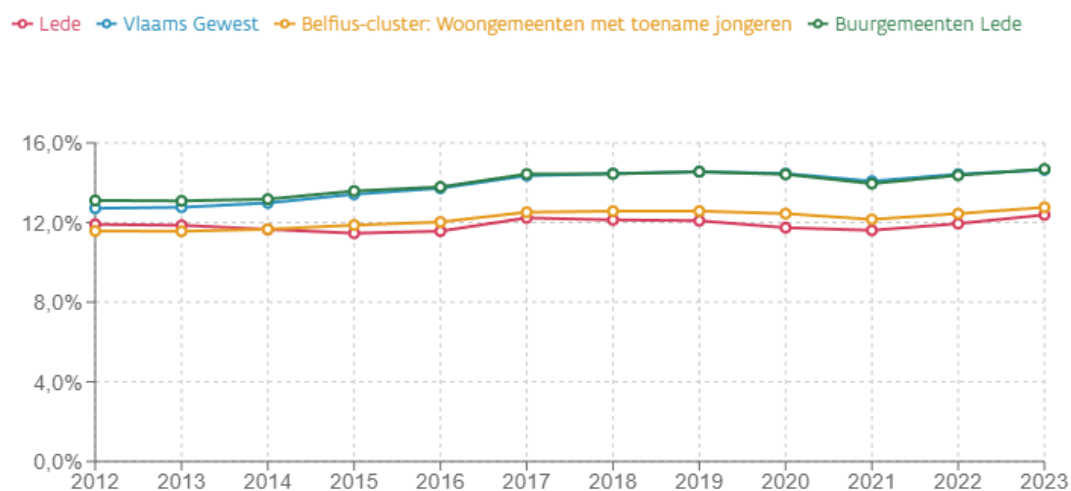
Een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) is een financiële ondersteuning voor mensen met een handicap die hun arbeidsmogelijkheden beperkt. Een integratietegemoetkoming helpt bij het dragen van extra kosten voor dagelijkse activiteiten als gevolg van een handicap.

0,84% van de inwoners van Lede ontvingen in 2021 een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) of een integratietegemoetkoming (IT). Dit aandeel ligt in lijn met het Vlaams Gewest (0,78%) en de buurgemeenten (0,83%).

11. Personen met verhoogde tegemoetkoming

12,4% van de inwoners van Lede had in 2023 recht op een verhoogde tegemoetkoming via de ziekteverzekering. Dit aandeel ligt lager dan het Vlaamse gemiddelde van 14,6%. Dit cijfer blijft relatief stabiel overheen de jaren en volgt de algemene evolutie van het Vlaams Gewest.

12. Gezinsondersteuning

1. De Katrol

Omdat kansarme gezinnen niet steeds de toegang vinden tot de sociale dienst, ging OCMW Lede samen met de gemeenten Erpe-Mere en Haaltert van start met het project *De Katrol*: huistaakbegeleiding aan huis als wapen tegen kinderarmoede. Met deze dienstverlening streven we enerzijds naar het installeren van een studiecultuur binnen kwetsbare gezinnen maar anderzijds ook om beter contact te kunnen leggen met de moeilijk bereikbare, kwetsbare gezinnen. Uit de jaarcijfers blijkt dat dit initiatief succesvol is binnen Lede.

Schooljaar 2021-2022	Aangemelde gezinnen	Aantal kinderen
Lede	28	78
Erpe-Mere	19	45
Haaltert	17	33
Totaal	64	156

Schooljaar 2022-2023	Aangemelde gezinnen	Aantal kinderen
Lede	17	49
Erpe-Mere	16	45
Haaltert	11	35
Totaal	44	129

2. Huis van het Kind

Een tweede belangrijke speler in het bereiken van kwetsbare gezinnen is het Huis van het Kind. De gemeente Lede startte hiervoor een samenwerkingsverband met de gemeente Erpe-Mere. Het aanbod van het Huis van het Kind richt zich op alle gezinnen van de gemeenten Lede en Erpe-Mere met kinderen tussen de 0 en 24 jaar.

Het fysieke Huis van het Kind bevindt zich in Erpe-Mere. In Lede vinden er wel geregeld *Speelbabbels* plaats. Dat zijn ontmoetingsplekken voor (groot)ouders en hun (klein)kinderen om samen in gesprek te gaan over opvoeding en opgroeien, maar ook voor kinderen om fijn samen te spelen.

Speelbabbels zomer 2022

Locatie	Juli	Augustus
Impe	Geannuleerd	0 gezinnen
Wijk Kleine Kouter	8 gezinnen, 15 kinderen	7 gezinnen, 13 kinderen
Oordegem	0 gezinnen	0 gezinnen
Burgerhuis	10 gezinnen, 23 kinderen	12 gezinnen, 18 kinderen

Speel- en knutselbabbels op **03/11/22** in De Bron: meer dan 100 aanwezigen.

Speelbabbels in de krokus- en paasvakantie 2023

- 15/02 - De Bron: 16 gezinnen, 26 kinderen
- 21/02 - Wanzele: 10 gezinnen, 18 kinderen
- 04/04 - Wanzele: 1 gezin, 2 kinderen
- 11/04 - Oordegem: 6 gezinnen, 14 kinderen

Speelbabbels zomer 2023

Locatie	Juli	Augustus
Burgerhuis (Lede)	8 gezinnen, 19 kinderen	9 gezinnen, 17 kinderen
Oordegem	3 gezinnen, 4 kinderen	4 gezinnen, 8 kinderen
Wijk Kleine Kouter	5 gezinnen, 10 kinderen	8 gezinnen, 14 kinderen

Speel- en knutselbabbel op **15/11/22** in De Bron: 11 gezinnen en 13 kinderen.

Bron: Huis van het Kind

3. Overleg met scholen

Om extra in te zetten op preventieve kinderarmoede organiseert Lokaal bestuur Lede halfjaarlijks een overleg met de Leedse scholen. Hierbij worden ook de Leedse welzijnsorganisaties betrokken zodat deze hun deskundigheid kan worden meegenomen in het verder uittekenen van een preventief en maximaal afgestemd kinderarmoedebeleid.

Conclusie

Het aantal aanmeldingen voor huistaakbegeleiding ligt binnen ons samenwerkingsverband het hoogst in Lede. Voor schooljaar '21-'22 was dit significant hoger. De *Speelbabbels* vormen een laagdrempelige ingang naar het Huis van het Kind. Nadelig in deze werking is dat Lede vooralsnog geen fysiek Huis van het Kind heeft op haar grondgebied.

13. Steunverlening

Wanneer administratieve of (psycho)-sociale begeleiding niet doeltreffend genoeg is om de noden te verminderen, kan een financiële ondersteuning worden geboden. We onderscheiden 4 types:

1. Huisvestingsgerelateerde steunen

De sociale dienst onderschrijft het recht op menswaardig wonen. Dit houdt in dat iedereen moet kunnen beschikken over een goede kwalitatieve, aangepaste en betaalbare woning.

Occasionele financiële tussenkomst in de huishuur

In bepaalde situaties is structurele steun niet nodig. Een éénmalige financiële tussenkomst ter betaling van (een deel van) de huishuur kan voldoende zijn om verdere problemen te voorkomen.

- 2019: 24 dossiers
- 2020: 17 dossiers
- 2021: 14 dossiers
- 2022: 7 dossiers
- 2023: 10 dossiers

Bank- en huurwaarborgen

Het betalen van de huurwaarborg voor huurwoningen vormt voor vele gezinnen een groot probleem. Wanneer men niet over de financiële middelen beschikt om een huurwaarborg te betalen, kan men via de bank of het Vlaams Woningfonds een huurwaarborg aanvragen. Toch zien we dat de hulpvraag vaak rechtstreeks aan het OCMW wordt gesteld. Onder bepaalde omstandigheden zal het OCMW beslissen om via een bankwaarborg te werken en niet via een financiële steun.

Huurwaarborgen	Bankwaarborgen
2019: 41 dossiers	2019: 0 dossiers
2020: 36 dossiers	2020: 1 dossier
2021: 39 dossiers	2021: 2 dossiers
2022: 25 dossiers	2022: 1 dossier
2023: 14 dossiers	2023: 0 dossiers

Installatiepremie

De installatiepremie voor dak- en thuislozen is een premie die mensen helpt om een woning te betrekken en in te richten. Dit is een eenmalige premie en komt overeen met het maandbedrag of 1/12de van het jaarbedrag van de leeflooncategorie 'personen met gezinslast'.

- 2019: 4 dossiers
- 2020: 1 dossier
- 2021: 6 dossiers
- 2022: 13 dossiers
- 2023: 8 dossiers

2. Energiesteunen en aanverwante dienstverlening

Iedereen heeft recht op een minimumlevering aan elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik. Maar indien de klant de verbruiksfacturen niet betaald, kan de energieleverancier het contract verbreken. De klant komt dan terecht bij de sociale leverancier (Fluvius voor de voorziening van elektriciteit en gas, Farys voor de voorziening van water). Wanneer de facturen bij de sociale leverancier niet worden betaald, kan deze de installatie van een budgetmeter (gas en/of elektriciteit) als sanctie opleggen. Ook wanneer deze sanctie geen oplossing biedt en de schulden blijven toenemen, kan de minimumlevering worden stopgezet nadat de Lokale Adviescommissie (LAC) van het lokaal bestuur hiervoor de toestemming geeft.

Jaar	Aantal effectief behandelde dossiers LAC	Elektriciteit - doorgestuurde dossiers	Aardgas - doorgestuurde dossiers
2019	135	98	66
2020	67	60	39
2021	94	86	53
2022	90	77	50
2023	103	87	43

Bron: cijfers sociale dienst Lede

De overheid voorziet in financiële tussenkomsten ter preventie van energiearmoede:

Energiefonds

Het fonds financiert een opdracht aan de OCMW's. De centra moeten daarmee de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering verzekeren. De OCMW's mogen met deze middelen een dienst voor schuldbemiddeling en budgetbegeleiding opzetten. Zo kunnen ze cliënten helpen die betalingsmoeilijkheden hebben. Ze kunnen ook achterstallige rekeningen aanzuiveren en maatregelen nemen voor een preventief sociaal energiebeleid.

- 2019: 8 dossiers
- 2020: 3 dossiers
- 2021: 7 dossiers
- 2022: 42 dossiers
- 2023: 50 dossiers

Verwarmingstoelage via Sociaal Stookoliefonds

Elke verbruiker met een laag inkomen die een in aanmerking komende brandstof gebruikt, kan van een verwarmingstoelage genieten onder bepaalde voorwaarden. Deze toelage kan eenmaal per jaar toegekend worden voor eenzelfde huishouden.

- 2019: 94 dossiers
- 2020: 71 dossiers
- 2021: 76 dossiers
- 2022: 84 dossiers
- 2023: 74 dossiers

Minimale levering aardgas

Gezinnen die hun budgetmeter voor aardgas niet meer kunnen opladen door het gebrek aan financiële middelen, kunnen sinds 2010 terugvallen op een minimumlevering. Afhankelijk van het type woning en de samenstelling van het gezin kan het OCMW een minimumhoeveelheid aardgas ter beschikking stellen via de budgetmeterkaart.

- 2019: 11 dossiers
- 2020: 8 dossiers
- 2021: 7 dossiers
- 2022: 7 dossier
- 2023: 20 dossiers

3. Medisch gerelateerde steunen

Het OCMW levert een bijdrage in het helpen toegankelijk en betaalbaar maken van medische zorg. De sociale dienst probeert diegenen bij wie de zorgkosten zwaar doorwegen op het gezinsbudget, te ondersteunen via een financiële bijdrage. Bij acute medische problematieken kan een occasionele financiële tussenkomst de nodige oplossing bieden.

Enmalige tussenkomst in medische en farmaceutische kosten

Jaar	Aantal dossiers farmaceutische kosten	Aantal dossiers medische kosten
2019	0	0
2020	11	15
2021	13	16
2022	13	10
2023	10	18

Het feit dat er in 2019 0 dossiers zijn voor de medische en farmaceutische kosten is te verklaren door een overgang van de principiële tussenkomsten naar eenmalige tussenkomsten. In 2019 waren er in totaliteit 45 dossiers medische en farmaceutische kosten.

4. Socio-culturele participatie

De federale overheid subsidieert de OCMW 's om de sociale participatie en de culturele - sportieve ontplooiing van mensen in kansarmoede te bevorderen. Lid zijn van een vereniging, sportclub of deelnemen aan culturele activiteiten bevordert de maatschappelijke integratie en de persoonlijke ontwikkeling van mensen.

- 2019 : 6 dossiers
- 2020: 7 dossiers
- 2021: 2 dossiers
- 2022: 6 dossiers
- 2023: 14 dossiers

SDG 2: Geen honger

Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid en -zekerheid en promoot duurzame landbouw: iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.

1. Betalingsmoeilijkheden voeding

3% van de Ledenaars geeft aan voeding niet op tijd te kunnen betalen. Lede ligt hiermee op hetzelfde percentage als de buurgemeenten, het Vlaams Gewest en de Belfiuscluster.

2. Voedselbedeling

Het lokaal bestuur werkt samen met 2 partnerorganisaties voor voedselbedeling:

- Vzw Onthaal is een organisatie uit Wichelen die structurele voedselhulp geeft aan personen in kansarmoede door middel van maandelijkse voedselpakketten. Met deze organisatie is er een overeenkomst voor de levering van voedselpakketten aan 100 personen. Per persoon wordt een bedrag van 25 euro op jaarbasis betaald.
- Voedselbedeling Lede organiseert een wekelijkse voedselbedeling. Op 1 januari van het werkjaar worden het aantal afnemers van voedselpakketten in rekening gebracht, per persoon wordt een bedrag van 25 euro betaald op jaarbasis. Het aantal afnemers op 01/01/24 bedroeg 181, op 01/01/23 was dit 195.

Ledenaren kunnen hier enkel via doorverwijzing door de sociale dienst van het OCMW gebruik van maken.

Conclusie

De verdeling van voedselpakketten vormt een belangrijke aanvulling op de financiële hulpverlening. De aanvragen fluctueren, op sommige momenten werken we met wachtlijsten.

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden: kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit eveneens voor minder verkeersdoden.

3.1 Fysieke gezondheid

1. Chronische aandoeningen

Het percentage van inwoners met een chronische aandoening bedraagt in Lede 19,2%. Dit is iets hoger dan het gemiddelde in Vlaanderen (17,6%). Opvallend is dat deze cijfers beduidend toenemen over de jaren heen.

	2014	2022
Lede	10,3%	19,2%
Aalst	9,7%	16,9%
Wichelen	8,7%	17,6%
Wetteren	9,1%	17,4%
Erpe-Mere	10,6%	18,4%
Sint-Lievens-Houtem	9,3%	17,5%
Vlaanderen	9,1%	17,6%

Het percentage van chronische aandoeningen ligt het hoogst in de leeftijdsgroep 75+ (55,2%). In 2014 was dit percentage 39,6%.

2. Diabetes

Dit is het aandeel rechthebbenden met afleveringen antidiabetica of met naar diabetes verwijzende nomenclatuur (diabetesconventie, diabetespas, zorgtraject diabetes) per 1000 rechthebbenden. In Lede bedraagt dit aandeel 77, dit is het hoogste aandeel in vergelijking met de buurgemeenten en Vlaanderen.

Er is een algemeen stijgende trend waarneembaar, opnieuw is deze in Lede hoger dan in de buurgemeenten en Vlaanderen.

	2014	2022
Lede	60	77
Aalst	60	71
Wetteren	60	73
Wichelen	63	71
Sint-Lievens-Houtem	58	68
Erpe-Mere	59	70
Vlaanderen	52	64

3. Oversterfte per gemeente

Het percentage extra sterfgevallen wordt berekend door per provincie de verhouding te nemen tussen het aantal waargenomen overlijdens voor de weken 12 tot 19 van 2020 en het gemiddeld aantal overlijdens voor deze weken over de periode 2009-2019.

Oversterfte heeft betrekking op alle overlijdens ongeacht of ze covidgerelateerd zijn of niet.

In 2022 bedroeg het bruto sterftecijfer voor Lede 11,1. Dit is het aantal overlijdens per 1.000 inwoners. Dit cijfer ligt iets hoger dan het gemiddelde in Vlaanderen, wat 10 bedraagt.

Stad/gemeente	Bruto sterftecijfer 2022
Lede	11,1
Aalst	10,5
Erpe-Mere	10,8
Sint-Lievens-Houtem	10,9
Wetteren	9,4
Wichelen	11,1
Vlaanderen	10

Bron: *statbel.fgov.be*

Oversterfte is een verhoogd sterftecijfer (mortaliteit) in een bepaalde periode, ten opzichte van een vergelijkingsperiode. De oversterfte in 2020 bedroeg voor Lede 11,7%.

Stad/gemeente	Oversterfte 2020
Lede	11,7%
Aalst	17,6%
Erpe-Mere	35,1%
Sint-Lievens-Houtem	0,9%
Wetteren	22,2%
Wichelen	23%
Vlaanderen	13%

Bron: *statbel.fgov.be*

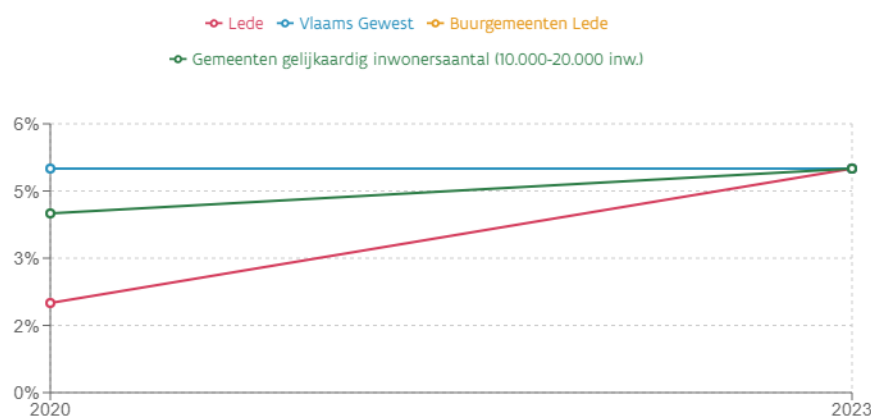
Conclusie

De sterftcijfers in Lede liggen in lijn met het gemiddelde. Naar oversterfte toe zijn er sterke verschillen per gemeente. Lede had voor 2020 minder oversterfte dan Vlaanderen en het gemiddelde van de buurgemeenten.

4. Betalingsmoeilijkheden gezondheidszorg

Het aandeel inwoners dat behoort tot een huishouden dat de gezondheidsuitgaven niet (op tijd) kan betalen, blijft beperkt tot 5%. Dit is identiek aan het gemiddelde voor Vlaanderen en gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners.

In Lede is wel een duidelijke stijging merkbaar t.o.v. 2020, toen bedroeg het aandeel 2%, dit is meer dan een verdubbeling in 2023. Op niveau van Vlaanderen bleef de evolutie constant op 5%, in gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal is een stijging merkbaar van 1%.

5. Tevredenheid gezondheidsvoorzieningen

87% van de Leedse inwoners geeft aan tevreden te zijn over de gezondheidsvoorzieningen. Die cijfers liggen iets hoger dan de tevredenheid in Vlaanderen (80%) en gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners (78%).

6. Voldoende huisartsen in de buurt

De huisarts vervult een centrale rol als eerstelijns hulpverlener. De helft van de Vlaamse steden en gemeenten geeft aan dat hun inwoners problemen hebben om in de gemeente een huisarts te vinden of er vlot binnen te geraken omwille van patiëntenstops (*Bron: VVSG-bevraging steden en gemeenten*). 77% van de Ledenaars vindt dat er voldoende huisartsen zijn in de gemeente. Dit is 10% meer dan in Vlaanderen en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

87% van de Ledenaars heeft minstens één contact (raadpleging/bezoek) met de huisarts gehad.

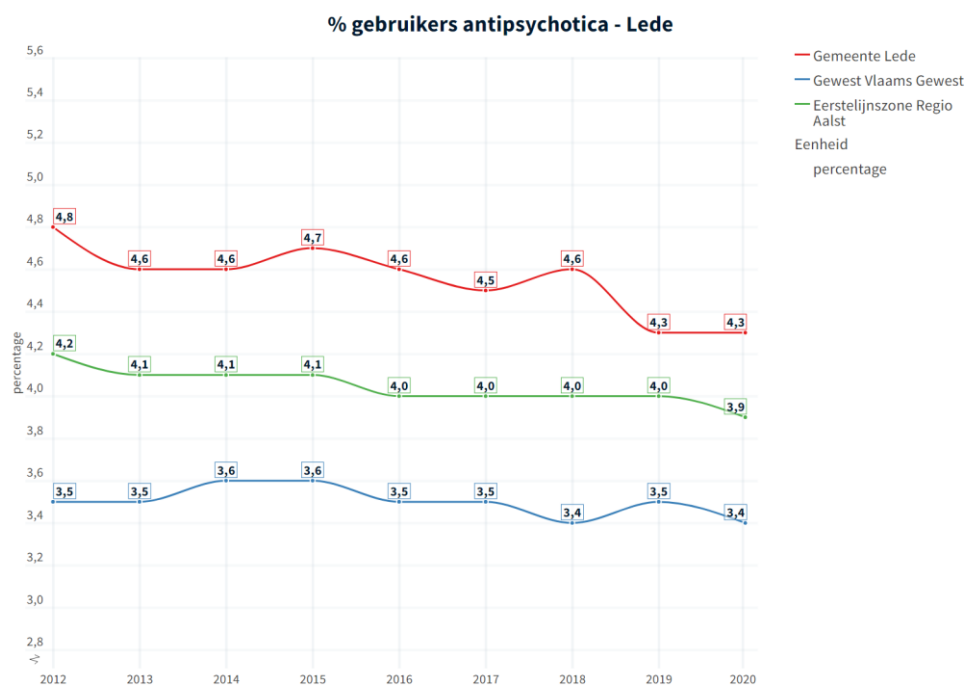
3.2 Mentale gezondheid/welzijn

1. Gebruik psychofarmaca

Het aantal gebruikers van psychofarmaca ligt relatief hoog in Lede: 16,9 % van de 18-plussers kreeg minstens 1 keer per jaar een antidepressiva voorgeschreven. Dit t.o.v. een gemiddelde van 14,5% voor de eerstelijnszone Regio Aalst en 12,8% in het Vlaamse gewest. We zien hier ook een stijging t.o.v. 2012 met 1%. Die stijging is gelijkaardig aan de referentiecategorieën.

77,1% van de gebruikers van antidepressiva zijn gebruikers met een lange duur (>12 maanden) en 13% met een zeer korte duur (< 3 maanden). We zien hier dat het aandeel gebruikers met een zeer korte duur daalt terwijl de groep van zeer lange duur jaar na jaar groter wordt. De groep zeer lange gebruikers is ook groter in Lede dan in het Vlaamse gewest of bij de ELZ.

De cijfers voor gebruik antipsychotica liggen ook relatief hoog voor Lede (4,3% t.o.v. 3,4% voor Vlaams gewest). Hier zien we wel een dalende trend sinds 2018.

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Bron: atlas.aim-ima.be

2. Geluksgevoel

De grote meerderheid van de Leedse inwoners, met name 84%, voelde zich gelukkig in 2023. Dit geluksgevoel blijft vrij constant, in 2020 werd een percentage van 85% waargenomen.

Het Leedse geluksgevoel ligt bovendien ook in lijn met het gemiddelde van Vlaanderen (83%) en gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal (84%).

3. Prevalentie dementie

De prevalentie geeft een indicatie van de omvang en de ernst van een gezondheidsprobleem. Elke Vlaamse gemeente heeft een aantal inwoners met dementie en in alle gemeenten zal dat aantal stijgen de volgende jaren. De kans is 1 op 5 dat iemand in zijn leven dementie krijgt.

De kans op dementie neemt sterk toe naarmate de leeftijd:

- ruim 10% van de mensen boven de 65 jaar heeft dementie.
- ruim 20% van de mensen boven de 80 jaar heeft dementie.
- ruim 40% van de mensen boven de 90 jaar heeft dementie

Het aantal mensen met dementie zal als gevolg van de vergrijzing tegen 2070 verdubbeld zijn.

Specifiek voor Lede verhouden de prognoses zich als volgt: in 2020 werden er 349 personen met dementie geschat, voor 2040 zouden dit er 545 zijn, een stijging van 56,16%.

De verwachte toename van het aantal personen met dementie zal een belangrijke druk leggen op de beschikbare mantelzorg, de thuiszorg en de residentiële zorg en zal aangepaste expertise, competenties, personele omkadering en infrastructuur vragen.

Dementie treft ongeveer 3 keer zoveel betrokken personen (naasten die voor de zorg instaan en professionele hulpverleners) als het aantal mensen met dementie zelf. 70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en/of omgeving.

In 2020 werd binnen de gemeente de werkgroep *Dementievriendelijk Lede* opgestart. Sinds 2022 zetten we als dementievriendelijke gemeente in op een goede omgang met mensen met dementie en het bevorderen van hun levenskwaliteit en die van hun omgeving.

Bron: www.dementie.be

3.3 Preventie

1. Algemeen preventief gezondheidsbeleid

Er zijn 5 bepalende succesfactoren voor duurzaam en preventief lokaal gezondheidsbeleid:

- Langetermijnvisie: de kijk op en de mate waarin het preventieve gezondheidsbeleid in het bestuur verankerd is in het beleid en over beleidsdomeinen heen, zodat het meer is dan een 'one time/shot issue' maar ook over de lokale legislaturen zal blijven bestaan.
- Communicatie: het bekend maken en verspreiden van alle initiatieven rond preventieve gezondheid naar de algemene bevolking, kwetsbare groepen en het eigen personeel.
- Capaciteit en bestuurskracht: de financiële en personele middelen, de beschikbare tijd en de deskundigheid van zowel ambtenaren als mandatarissen om een effectief preventief gezondheidsbeleid te ontwikkelen, uit te voeren, te evalueren en bij te sturen.

- **Intersectorale samenwerking:** samenwerken met verschillende partners zowel binnen als buiten de gemeentelijke administraties als over partners binnen en buiten het domein van welzijn en gezondheid.
- **Burgerparticipatie:** de mate waarin het lokaal bestuur inwoners betreft bij de ontwikkeling en uitvoering van het preventieve gezondheidsbeleid.

Lede scoort 18 op 100 voor een preventief gezondheidsbeleid. Dit is beduidend minder dan het Vlaams Gewest (47 op 100). Ook in vergelijking met gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (43 op 100) scoort Lede beduidend lager.

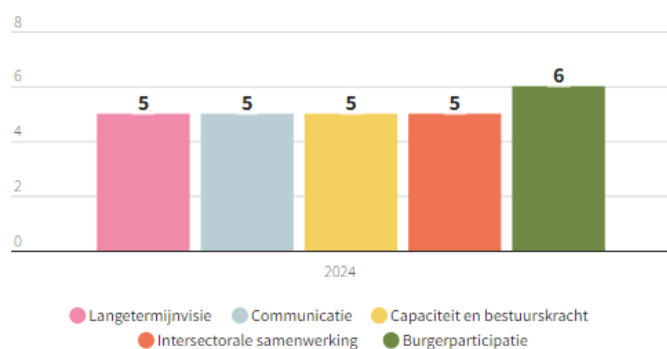
Vergelijken we de onderliggende succesfactoren, dan merken we op dat voornamelijk een langetermijnvisie ontbreekt. Burgerparticipatie is de enige factor die in lijn ligt met het gemiddelde van het Vlaams Gewest. De overige factoren scoren opvallend lager.

Voor gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal zien we een gelijkaardige vergelijking.

Gemiddelde scores op 10 per succesfactor

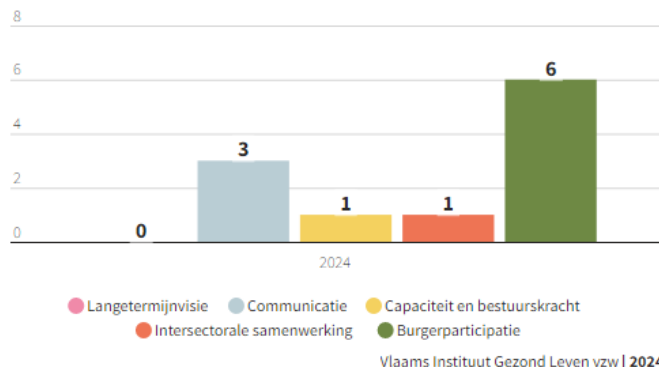
Vlaams Gewest

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw | 2024

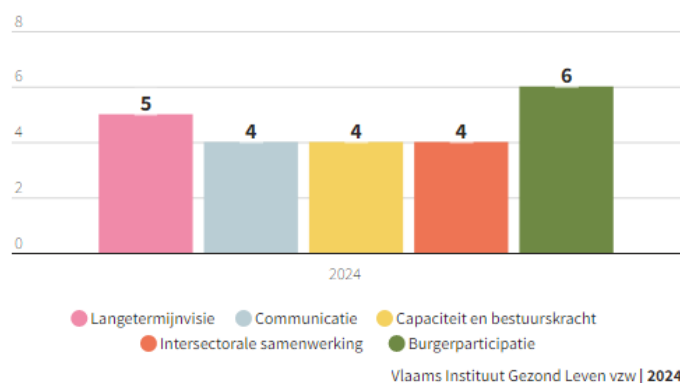
Gemiddelde scores op 10 per succesfactor

Lede

Gemiddelde scores op 10 per succesfactor

10.000-20.000 inwoners

Bron: Preventiepeiling Vlaams Instituut Gezond Leven

2. Kankerscreening: baarmoederhals

Het percentage van de groep vrouwen van 25 tot 64 jaar dat zich driejaarlijks laat onderzoeken bedraagt in Lede 64,5%. Dit is even hoog als het gemiddelde in het Vlaanderen.

3. Kankerscreening: borstkanker

Het percentage van de groep vrouwen van 50-69 jaar dat een mammografie liet uitvoeren tijdens het jaar of het voorgaande jaar bedraagt in Lede 65,4%. Dit is iets hoger dan het gemiddelde in het Vlaanderen (64,7%).

4. Kankerscreening: darmkanker

Het percentage van de 51-74-jarigen dat zich laat onderzoeken op dikkedarmkanker bedraagt in Lede 64,2%. Dit is even hoog als het gemiddelde in het Vlaanderen.

5. Preventieve mondzorg

Het aandeel rechthebbenden die minstens 2 contacten met de tandarts in 2 jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren bedraagt in Lede 42,7%. Dit is hoger dan het gemiddelde in het Vlaanderen (41%).

6. Psychologische dienstverlening

2,8% van alle rechthebbende in Lede kende in 2022 minstens 1 consultatie bij een psychiater. Dit cijfer ligt lichtjes lager dan het Vlaams gemiddelde (2,9%) maar boven het aandeel van de ELZ regio Aalst (2,6%).

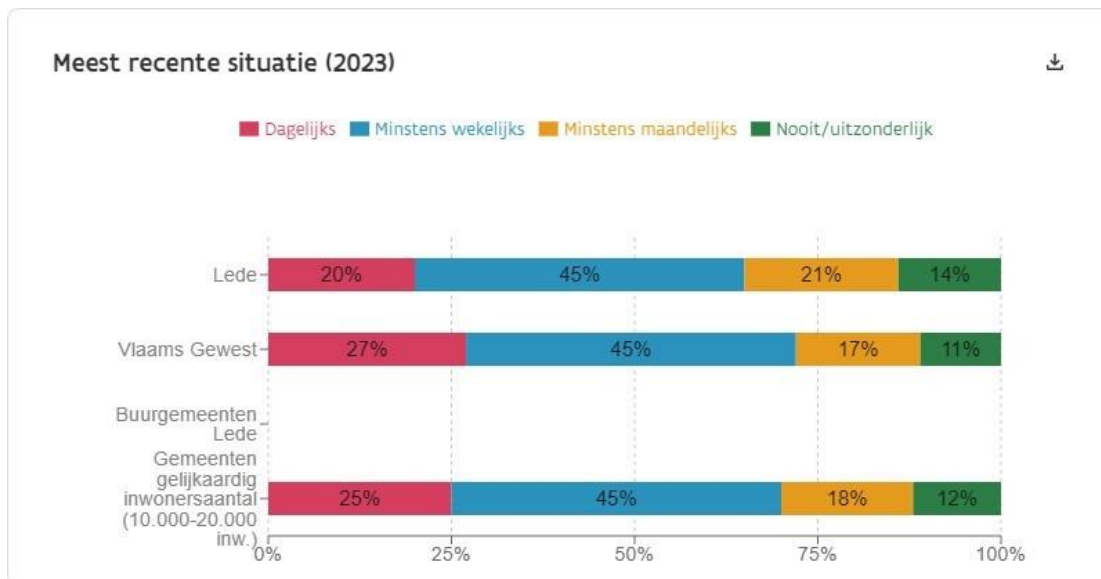
We zien hier voor Lede vooral een sterke stijging tussen 2020 (2,4%) en 2021 (2,8%).

Bron: <http://www.ima-aim.be>

7. Actief bewegen

Aandeel van de inwoners dat dagelijks minstens dertig minuten wandelt, stapt of fietst.

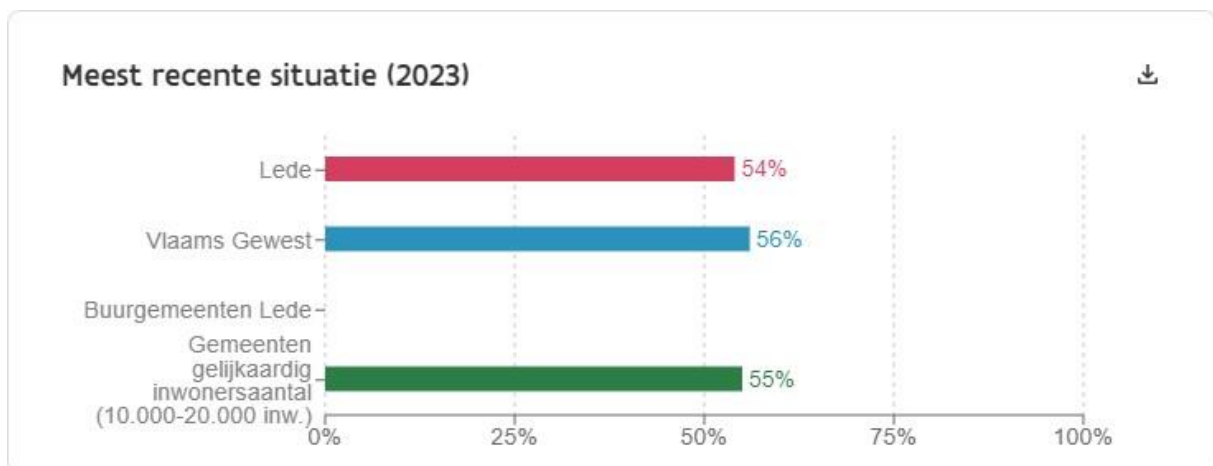

Conclusie

Lede scoort significant minder dan het Vlaams gewest en de burgemeenten/gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

8. Sportparticipatie

Aandeel van de inwoners dat minstens wekelijks actief sport beoefent (sport= activiteiten die minimum 20 minuten duren, zoals zwemmen, fietsen, wandelen, voetballen ...).

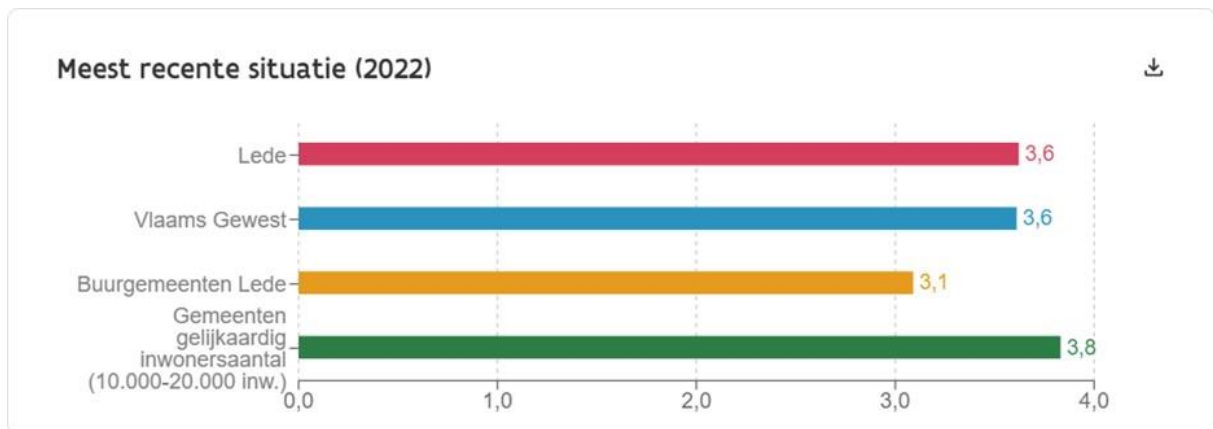
Conclusie

Lede scoort bijna identiek als de vergelijkgroep.

In Lede zijn er wel heel wat sportclubs (15) met een grote jeugdwerking.

9. Voldoende sportvoorzieningen

Aandeel van de inwoners dat vindt dat er voldoende sportvoorzieningen zijn in de buurt.

Conclusie

Lede scoort middelmatig tot goed op het vlak van sportinfrastructuur.

Gemeentelijke sportinfrastructuur

- Sportcomplex De Ommegang: sporthal, 3 voetbalterreinen in gras, 1 voetbalterrein in kunstgras, 1 polyvalent buitenterrein, 1 fitnessinstallatie, 1 beachvolley-terrein, 1 skateterrein en 1 Finse piste. Er is zowel indoor als outdoor een zeer (te) grote bezetting.
- Voetbalcomplex Smetlede: toe aan opwaardering (aanleg 2de terrein, oprit en parking). Er is een te grote bezetting.
- Atletiekpiste Putbos Oordegem: de piste werd recent heraangelegd.
- Petanqueterreinen (3) Poortendries.
- Petanqueterreinen (2) Oordegem.

Overige sportinfrastructuur

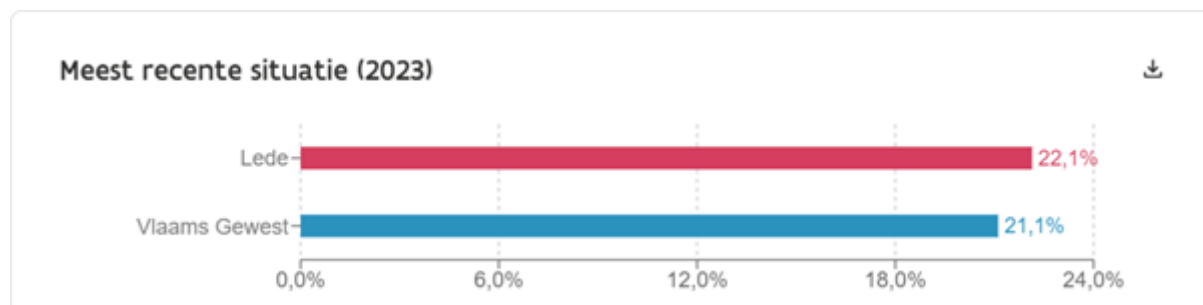
- Sportcentrum Sport Vlaanderen Oordegem: werd door Sport Vlaanderen verkocht aan Ter Eiken Sport bv
- Schoolaccommodaties: de sportaccommodaties worden in hoofdzaak enkel gebruikt door de scholen zelf.
- TC Kenta: 7 tennisterreinen niet overdekt, 3 padelsterreinen niet overdekt en 3 overdekte padelsterreinen.
- Voetbalterrein Ronkenburg.
- Paardenmanege Stal Fonck.
- Sporthal Ariadne: in opbouw/aanleg.
- Petanqueterreinen (5) Veilig Wonen.

Een regionaal masterplan sportinfrastructuur is in opmaak. Het plan met ook lokale speerpunten zal gefinaliseerd worden einde juni 2024.

3.4 Ouderen

1. Aantal inwoners van 65 jaar en ouder

Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder bedraagt in Lede 22,1%. Dit is iets hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest (21,1%).

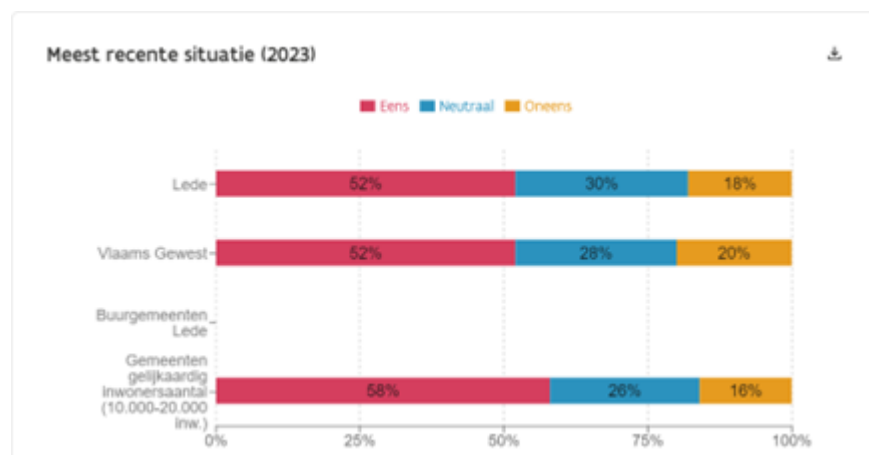

2. Residentiële ouderenzorg

Voor wat betreft 'Aantal plaatsen in woonzorgcentra en in assistentiewoningen, per 100 inwoners van 65 jaar en ouder', zien we dat voor de woonzorgcentra Lede relatief laag scoort (5,2) tegenover 5,8 (Vlaams Gewest), 6,5 (buurgemeenten Lede) en 5,6 (gemeenten met gelijkaardig inwonersaantal).

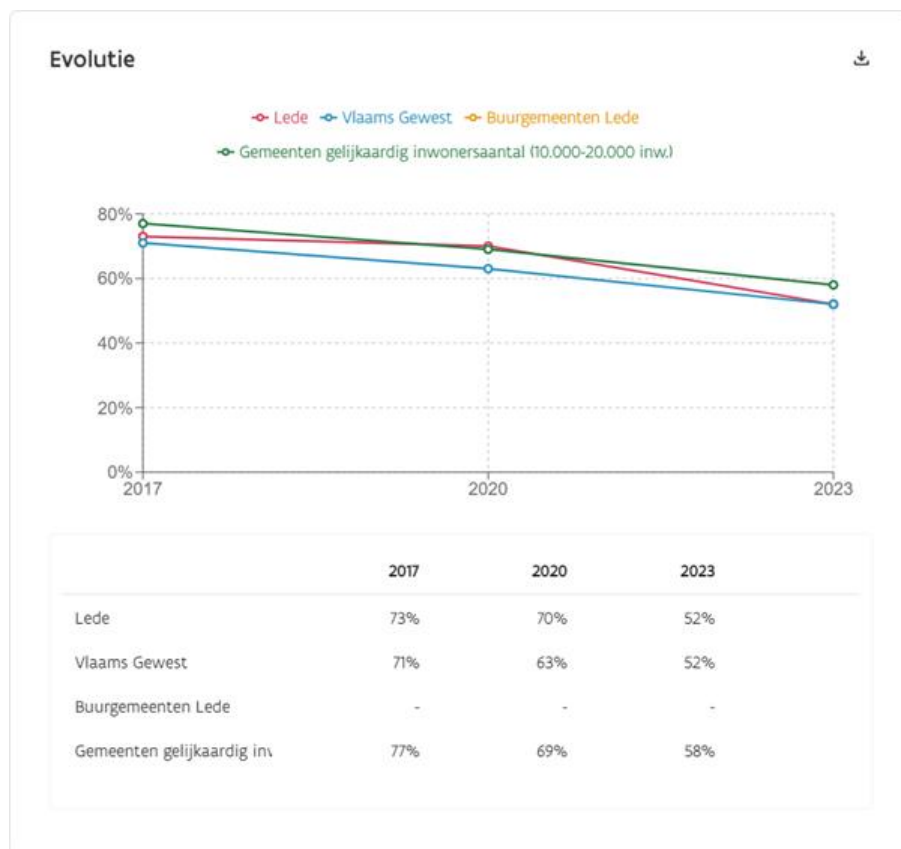
Lede scoort zeer laag voor het aantal assistentiewoningen aangezien enkel WZC Prieelshof een aanbod aan assistentiewoningen heeft.

3. Voldoende activiteiten voor senioren

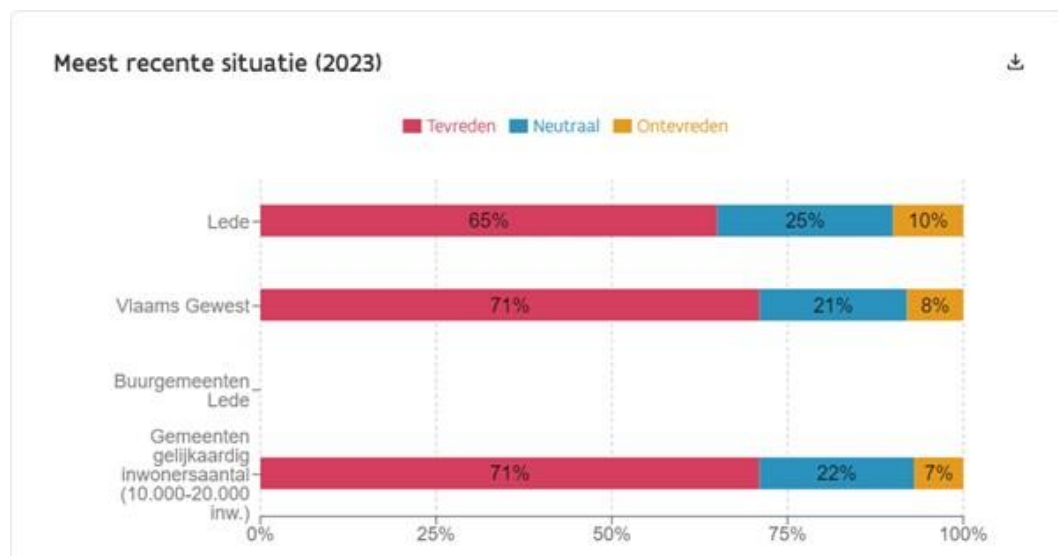
Lede scoort even hoog als Vlaanderen (52%) maar beduidend minder dan gemeenten met gelijkaardig inwonersaantal (58%).

Opmerkelijk: een daling van 73% (in 2017) naar 52% (in 2023) van het aantal personen dat het eens is met de stelling dat er voldoende activiteiten zijn voor ouderen. Deze daling zet zich ook door voor Vlaanderen en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

4. Tevredenheid ouderenvoorzieningen

65% van de Leedse inwoners is tevreden over de ouderenvoorzieningen. Hiermee scoort Lede lager dan het gemiddelde in het Vlaanderen (71%) en lager dan gemeenten met gelijkaardig inwonersaantal (71%).

3.5 Sociale dienstverlening

1. Dorpsrestaurant

Dorpsrestaurant de Markiez nam, na enkele opstartpogingen tijdens de coronaperiode, zijn doorstart in het najaar van 2021. Sindsdien vindt er tweemaandelijks een dorpsrestaurant plaats in de cafetaria van WZC Markizaat. De maaltijden worden centraal bereid in de keuken van het WZC. Het dorpsrestaurant kan beroep doen op een team van 9 vrijwilligers voor de bediening. Een maaltijd kost 8 euro, aan sociaal tarief is dit 5 euro.

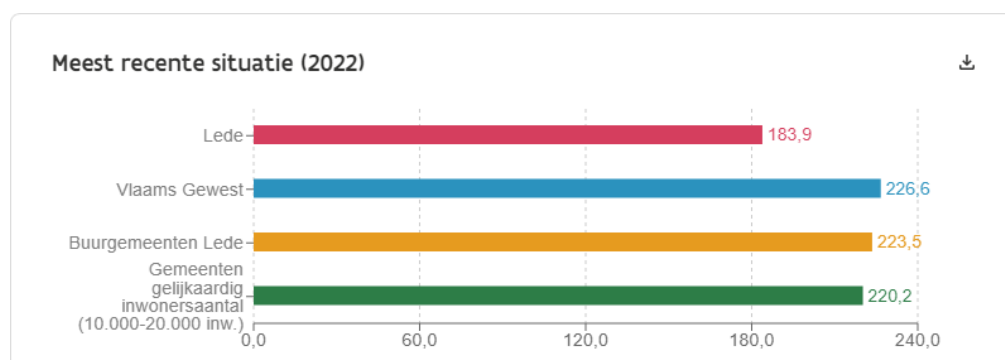
Het aantal deelnemers gaat in stijgende lijn. Iets meer dan 1 op 4 (27,7%) deelnemers in 2023 genoten van het sociaal tarief.

Jaartal	2021	2022	2023
Gemiddeld aantal deelnemers	31	37	48

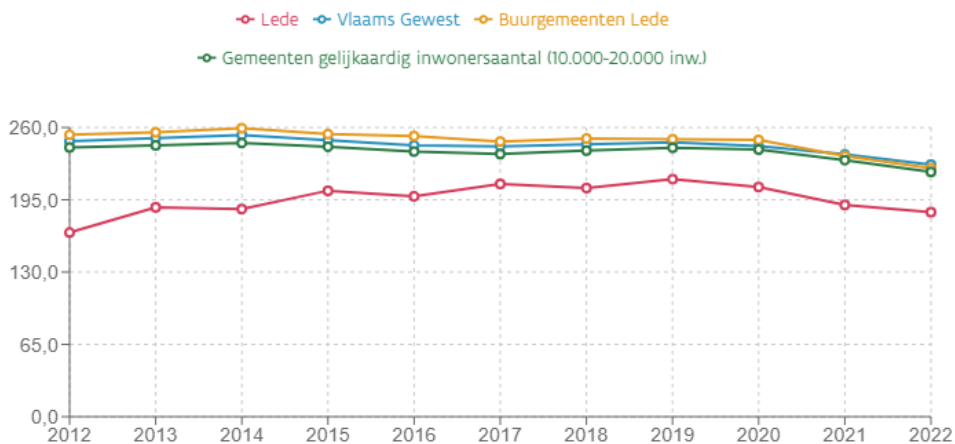
2. Gezinszorg

Het aantal gepresteerde uren gezinszorg per 100 Leedse inwoners bedraagt 183,9 uur. Dit is beduidend lager dan het gemiddelde van onze buurgemeenten, gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen.

Het betreft hier enkel het aantal gesubsidieerde uren die de private en de openbare diensten voor gezinszorg gepresteerd hebben.

Bekijken we de evolutie van het aantal uren gezinszorg, dan zien we dat de cijfers in Lede ook historisch altijd lager hebben gelegen dan het gemiddelde. Na een lichte stijging, merken we de laatste jaren een neerwaartse trend. Deze is ook merkbaar in de buurgemeenten, gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen.

Conclusie

Het aantal uren gepresteerde gezinszorg ligt opvallend lager in Lede. Na een voorzichtige stijging, is er sinds 2020 een daling merkbaar. Het is niet duidelijk of deze lagere cijfers te verklaren zijn door enerzijds een lager aanbod aan gezinszorg in onze gemeente of anderzijds een lagere nood aan gezinsondersteuning.

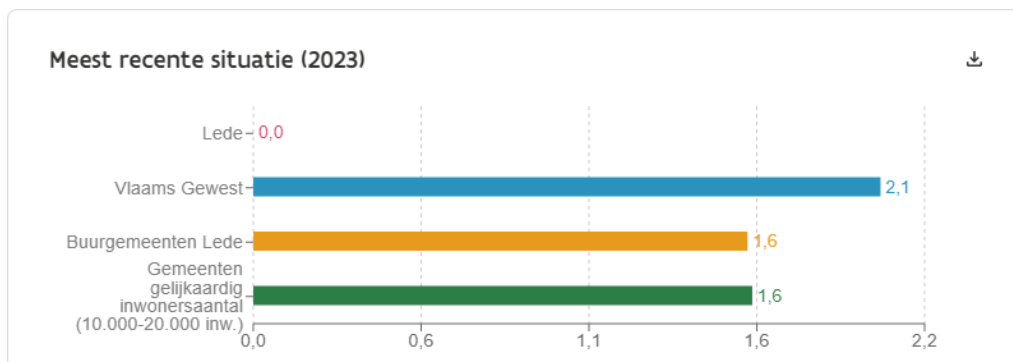
3. Lokale dienstencentra

Lokale dienstencentra bieden informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan. Die activiteiten zijn specifiek bedoeld om de zelfredzaamheid en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken. Een lokaal dienstencentrum richt zich in het bijzonder ook tot personen in een beginnende zorgsituatie door het bieden van ondersteuning in de activiteiten van het dagelijks leven.

Lede heeft momenteel geen lokaal dienstencentrum. Gelet op het lokale en buurtgerichte karakter van een dienstencentrum kunnen inwoners hiervoor moeilijker uitwijken naar naburige gemeenten.

Het agentschap Zorg en Gezondheid voorziet in haar programmatie de mogelijkheid tot oprichting van 2 lokale dienstencentra op grondgebied Lede. Tot op heden wordt deze programmatie niet ingevuld. Het bestuur diende wel een voorafgaande vergunning voor de realisatie van 1 lokaal dienstencentrum.

Vergelijken we Lede met Vlaanderen en haar buurgemeenten dan zien we dat Lede onder het gemiddelde blijft door het ontbreken van een lokaal dienstencentrum in de gemeente. In Vlaanderen ligt het aantal lokale dienstencentra, per 10.000 inwoners van 65 jaar en ouder op 2,1, in de buurgemeenten van Lede is dit 1,6, idem voor gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal.

4. Mantelzorg geven

46% van de Leedse inwoners geeft mantelzorg. Dit wil zeggen dat 46% minstens één keer per maand instaat voor zieke, gehandicapte of bejaarde familieleden, burens, vrienden of voor de opvang van kinderen. Dit is 10% meer dan in Vlaanderen of andere gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Terwijl we in Vlaanderen en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal een afname van het aantal mantelzorgers opmerken t.o.v. 2020, is dit aantal voor Lede constant gebleven. Het Lokaal bestuur geeft erkenning aan inwoners die mantelzorg geven via de toekenning van een gemeentelijke mantelzorgpremie. Voor het zorgjaar 2023 waren er 233 aanvragers, zij ontvingen elk een toelage van 251,93 euro.

5. Mantelzorg krijgen

Bijna 1 op 5 inwoners in Lede krijgt mantelzorg anno 2023: 18% deed zelf of binnen het gezin beroep op familieleden, kennissen of burens bij ziekte of wanneer er zorg nodig was. Dit getal ligt in lijn met het gemiddelde van Vlaanderen (20%) en andere gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal (19%). Ook in vergelijking met 2020 blijven deze cijfers constant.

6. Bibliotheek-aan-huis

Dit is een gratis dienstverlening met vrijwilligers, waar vooral minder mobiele senioren gebruik van maken. Jaarlijks maken ongeveer 12 mensen hier gebruik van. Zij krijgen minstens vierwekelijks een bezoekje van een vrijwilliger die een nieuwe lading leesvoer bezorgt. Zij maken vooral gebruik van de collectie grootletterboeken en kunnen ook beroep doen op een Daisy-speler (digitaal ingelezen boek).

7. Mindermobielenvervoer

Hier werken we samen met Mobitwin. De Mobitwin Centrale vervoert mensen met een beperkt inkomen, die problemen ondervinden om zich te verplaatsen, om hen op die manier uit hun sociaal isolement te halen. Je kan ritten aanvragen voor sociale doeleinden, maar niet voor medisch vervoer. In 2023 werden in totaal 405 ritten uitgevoerd, goed voor 13.336 km. De Mobitwin Centrale telde in 2023 37 klanten. Er waren 10 chauffeurs actief.

8. Thuiszorgvoorzieningen - maaltijden aan huis

De keuken van het WZC levert dagelijks (behalve zondag) warme maaltijden aan bejaarden, personen met een handicap en zieken. De prijs bedraagt 7 euro per maaltijd. Voor mensen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds kan er aan 4,50 euro een maaltijd geleverd worden.

Het totale klantenbestand van de maaltijdbedeling bedraagt 122 personen. Van het totaal aantal klanten betalen er 55 % het sociaal tarief van 4,5 euro.

Voor 2023 werden er in totaal 24.298 maaltijden bereid. Er waren 304 uitvoerdagen, wat betekent dat er gemiddeld 80 maaltijden per dag werden geleverd. Het gemiddeld aantal uitgevoerde maaltijden is in stijgende lijn de afgelopen jaren. We merkten een piek in de aanvragen tijdens de coronaperiode en deze blijft aangehouden in de daarop volgende jaren. Ten opzichte van 2022 merken we zelfs opnieuw een stijging van gemiddeld 6 maaltijden per dag. De uitvoercapaciteit ligt op dit moment op een maximum.

In 2021 werd een tevredenheidsbevraging uitgevoerd:

- 98,3% van de bevroegde klanten is tevreden tot zeer tevreden.
- Het doelpubliek van onze maaltijddienst is overwegend alleenstaand (84%) en heeft een gemiddelde leeftijd van 76,5 jaar. Het merendeel van de klanten (65,5%) woont in de hoofdgemeente Lede.
- Het merendeel bestelt meerdere maaltijden per week, een kleine 60% bestelt 5 a 6 maaltijden per week en is tussen 1 à 3 jaar klant (38%).

9. Thuiszorgvoorzieningen - poetsdienst aan huis

Personen die omwille van ziekte of ouderdom niet meer zelf kunnen instaan voor het onderhoud van de woning, kunnen beroep doen op de poetsdienst van de sociale dienst.

Het normale uurtarief van poetshulp bedraagt 8,50 euro. Het sociaal tarief bedraagt 4,50 euro. Het aantal klanten die in 2023 beroep deden op de poetsdienst bedroeg 135. Er is een wachtlijst van 36 personen.

In 2023 werd de poetsdienst bemand door gemiddeld 7,20 VTE.

	2020	2021	2022	2023
Totaal aantal klanten	135	130	134	135
Klanten aan sociaal tarief (4,5 euro)	5	5	6	3

10. Vrijwilligerswerk

Bijna 1 op 5 Ledenaars (19%) geeft aan vrijwilligerswerk te doen. Dit is in lijn met Vlaanderen (18%) en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (18%). Ten opzichte van 2020 zien we een lichte stijging van 3% in het aandeel vrijwilligerswerk. In Vlaanderen en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal detecteren we een gelijkaardige stijging van telkens 2%.

11. Zorgzame buurten

Een zorgzame buurt wordt gedefinieerd als een buurt waar mensen comfortabel in hun woning of vertrouwde buurt wonen. Het is een buurt waar jong en oud elkaar kennen en helpen. In een zorgzame buurt staat levenskwaliteit centraal, voorzieningen en diensten zijn er voor iedereen toegankelijk. Iedereen voelt er zich goed en wordt geholpen, ongeacht de ondersteuningsbehoeften. In een zorgzame buurt staan participatie en inclusie en het verbinden van informele en formele zorg centraal.

Van 1 maart 2022 tot en met 29 februari 2024 gingen 132 projecten in Vlaanderen en Brussel aan de slag rond een zorgzame buurt.

Op grondgebied Lede is momenteel één zorgzame buurt actief in Oordegem. Het is een initiatief van de vriendenkring van senioren Oordegem, WZC Prieelshof en Gezinsbond Lede met beperkte ondersteuning vanuit het lokaal bestuur.

Cruciaal in een zorgzame buurt is uiteraard de buurt op zich. Uit volgende cijfers blijkt het draagvlak van de Leedse buurten:

- 28% nam het afgelopen jaar deel aan een buurtactiviteit, ruim 40% geeft aan niet te hebben deelgenomen omdat er geen activiteiten werden georganiseerd.
- 78% is tevreden over het contact met de burens, 4% is niet tevreden, de overige 18% is neutraal over deze contacten.
- 93% voelt zich thuis in de buurt of is neutraal daarover, 7% voelt zich niet thuis in de buurt.
- 81% vertrouwt de mensen in de buurt.

Conclusie

Uit de cijfers blijkt een zeker draagvlak voor zorgzame buurten: er is voldoende vertrouwen in de buurt en de mensen van de buurt. Een overgrote meerderheid (96%) is positief of neutraal tegenover de contacten met burens. Buurtactiviteiten blijken minder hoog te scoren: hoewel het cijfer in Lede (28%) in lijn ligt met buurgemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (32%) en Vlaanderen (31%), merken we in Lede meer ongenoegen over het feit dat er geen activiteiten in de buurt worden georganiseerd: 42%, versus respectievelijk 35% en 33% in gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen.

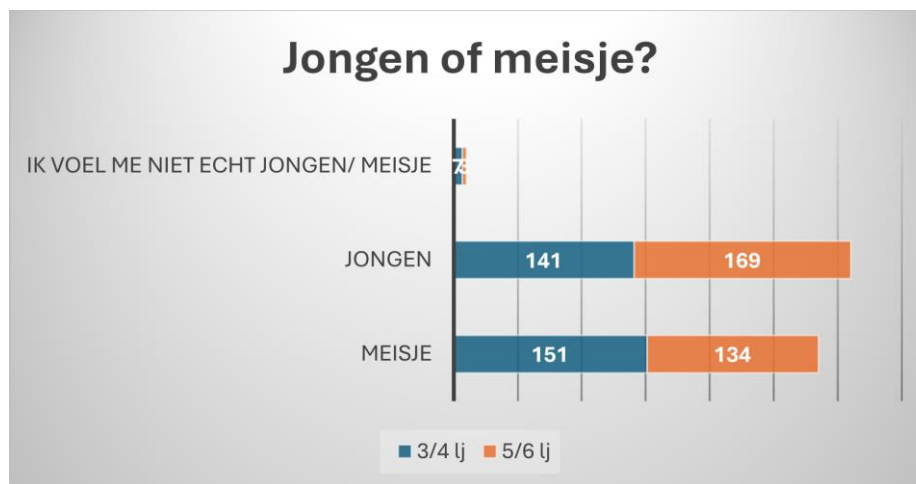
3.6 Jongeren

1. Jongerenonderzoek

In januari trok de jeugddienst met de jeugdmonitor naar de lagere scholen in Lede. Hieronder zie je de bevindingen die we daaruit hebben gemaakt.

1. Kinderen en hun gezinnen

Er is een vergelijkbaar aantal kinderen dat zich identificeert als meisje of jongen, een zeer kleine minderheid geeft aan zich niet te identificeren als meisje of jongen.

De overgrote meerderheid is in België geboren, terwijl een klein percentage is geboren in een ander land. Enkele kinderen hebben deze vraag niet beantwoord.

Nederlands is de meest gesproken taal is. Toch spreekt 21% Frans of een andere taal thuis.

De ruime meerderheid van de kinderen heeft broers of zussen, waarbij ook stief- of halfbroers/zussen zijn inbegrepen.

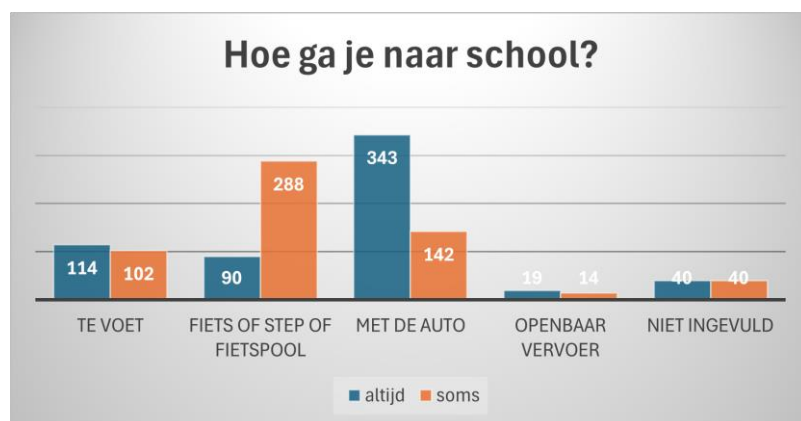
Het merendeel van de bevroagde kinderen woont in Lede.

De top drie van de gemeentes waar de niet in Lede wonende kinderen vandaan komen zijn: Aalst, Erpe-Mere en Wichelen.

2. School

De auto is nog steeds het meest gebruikte transportmiddel om naar school te komen.

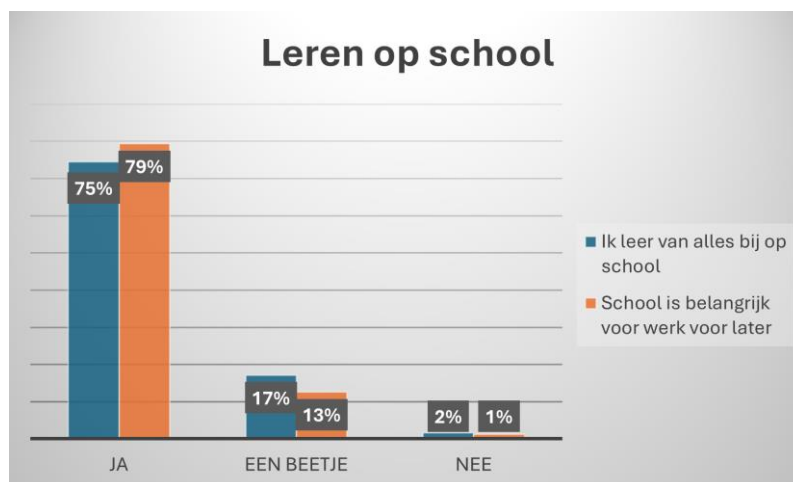

Het is ook opmerkelijk dat heel wat ouders op regelmatige basis (30%) hun kinderen te voet of met de fiets naar school brengen. Ongeveer de helft van de kinderen gaat soms met de fiets of te voet naar school.

De helft van de kinderen voelt zich veilig in het verkeer in de buurt rond de school.

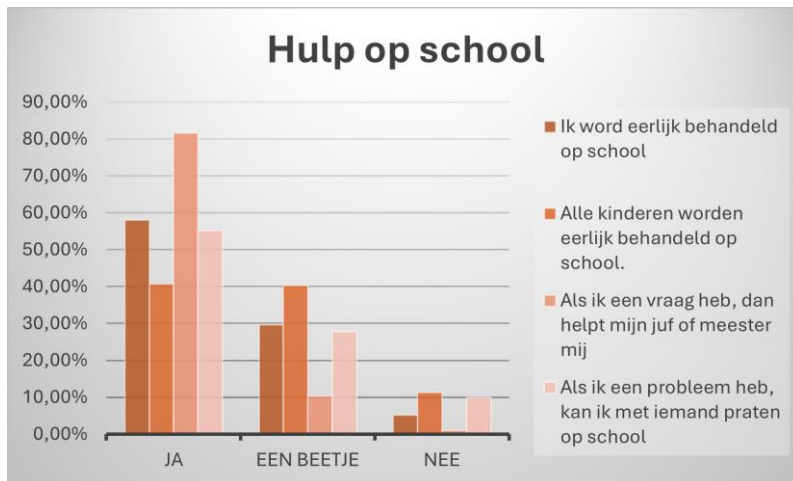
Een overgrote meerderheid geeft aan dat ze veel leren op school en gelooft dat school belangrijk is voor toekomstig werk.

Wat betreft de perceptie van een eerlijke behandeling op school, geeft een meerderheid aan eerlijk te worden behandeld, hoewel er ruimte is voor verbetering in de perceptie van gelijke behandeling voor alle kinderen.

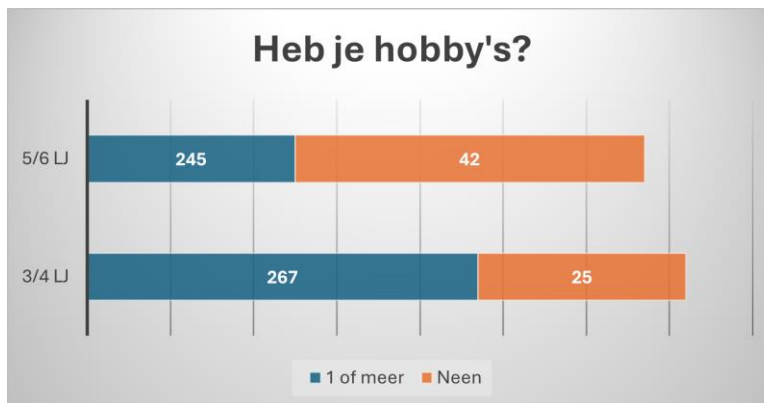
Een grote meerderheid voelt zich gesteund door leraren als ze vragen hebben.

Een deel van de respondenten voelt zich in staat om met iemand op school te praten als ze een probleem hebben. Echter, minder dan een derde geeft aan dat hun mening wordt gevraagd op school.

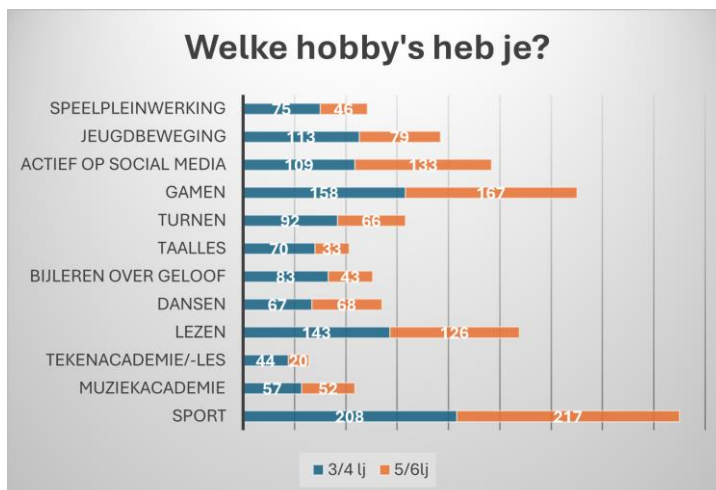

3. Hobby's

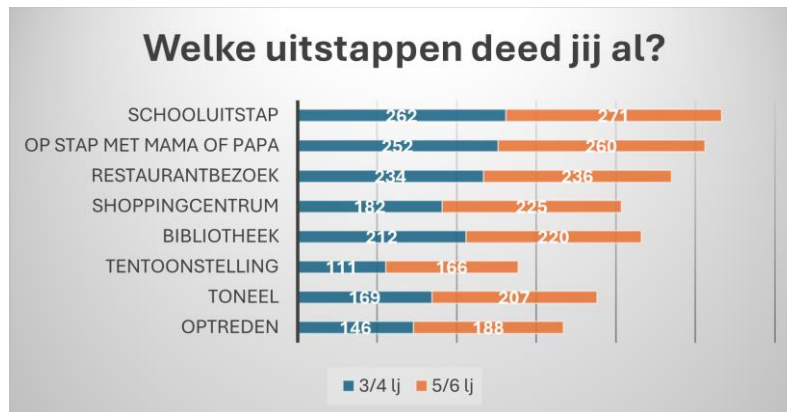
De overgrote meerderheid heeft één of meerdere hobby's, terwijl een klein percentage aangeeft geen hobby's te hebben.

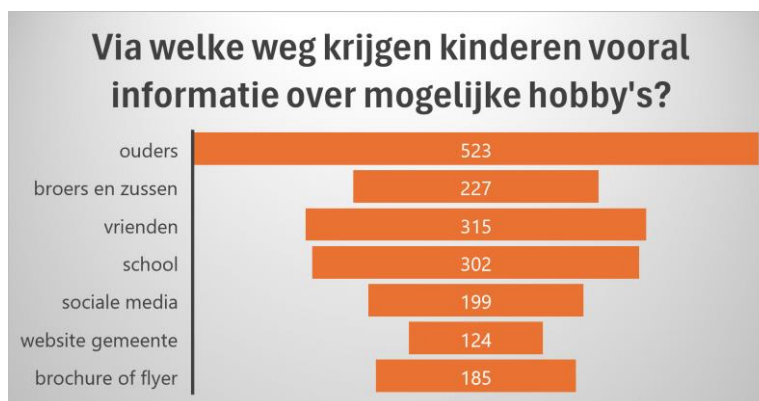
De meerderheid doet een sport, leest boeken of strips, is actief op sociale media of gamet. Een aanzienlijk aantal is betrokken bij activiteiten zoals naar een jeugdbeweging of speelpleinwerking gaan. Muziekinstrumenten bespelen, tekenlessen volgen, dansen, leren over geloof, taallessen en turnen zijn minder populair.

Een groot deel respondenten heeft reeds optredens, toneelvoorstellingen en een restaurantbezoek bijgewoond. Bibliotheek bezoeken, uitstappen met ouders en schooluitstappen zijn populaire activiteiten waarvan velen aangeven deze activiteiten reeds gedaan te hebben. Het bijwonen van tentoonstellingen en bezoeken van shoppingcentra lijken minder vaak voor te komen, hoewel velen wel al deelnamen aan één van deze activiteiten.

De kinderen krijgen hun informatie rond eventuele hobby's via verschillende kanalen. Globaal zien we dat de ouders nog steeds de belangrijkste bron van informatie zijn. Ook vrienden en de school spelen een belangrijke rol.

4. Mijn buurt

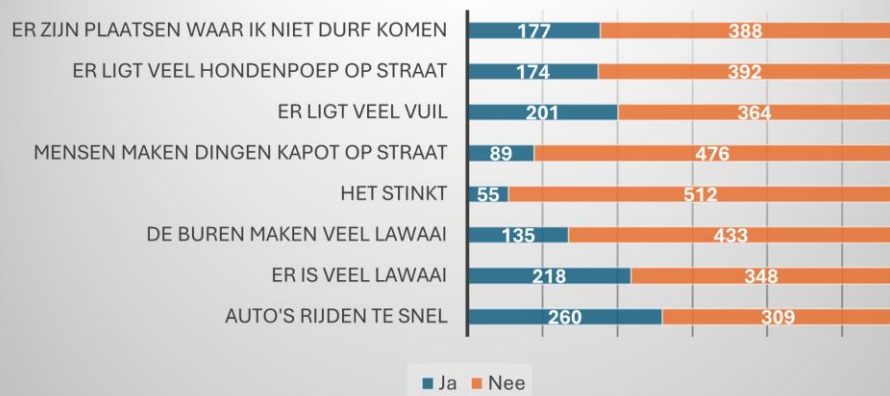
De meerderheid heeft over het algemeen positieve gevoelens over hun buurt. Een groot aantal vindt hun straat en buurt leuk. Maar er zijn ook zorgen met name een kleine meerderheid vindt de straten en voetpaden een beetje of niet proper. Ook vindt men dat er veel auto's geparkeerd staan. De meerderheid geeft wel aan veilig te kunnen fietsen of wandelen in hun buurt.

Wat ik vind van mijn buurt

We zien dat er enkele zorgen zijn in de buurt: te snel rijden auto's, lawaai van verkeer en vuil op straat, maar over het algemeen ervaart de meerderheid een positieve leefomgeving.

Vervelend aan mijn buurt

De kinderen zijn over het algemeen positief over Lede.

3.7 Verkeersveiligheid – veilig naar school

In deze indicator wordt het aandeel inwoners dat het voor kinderen in de gemeente/buurt veilig vindt om zich te verplaatsen naar school in kaart gebracht.

In Lede is 36% van de inwoners het eens met de stelling dat het voor kinderen in de gemeente/buurt veilig is om zich alleen te verplaatsen naar school. Dit is lager dan het Vlaamse gemiddelde (41%) en de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (42%).

Als je de cijfers in Lede van 2023 vergelijkt met die van 2020 is er een daling merkbaar van 5%. Tot 2023 had de rijweg voor elke school namelijk zijn eigen karakter, dit is door de jaren heen zo gegroeid. Er ontbrak een eenvormige visie. Dit is veranderd gedurende de legislatuur 2019-2024. Door elke schoolomgeving systematisch aan te passen met dezelfde bouwstenen, is een uniform en herkenbaar straatbeeld ontstaan voor elke school. Zo wordt het voor elke weggebruiker duidelijk wanneer deze een school nadert en dus ook het rijgedrag moet aanpassen.

Dit project is vrij uniek omdat elke schoolomgeving grondig werd heringericht:

- Er zijn verhoogde inrichtingen in combinatie met wegversmallingen.
- Er is een themakleur verwerkt in elke schoolomgeving die terugkomt in het meubilair en de oversteekplaats, wat zorgt voor extra herkenbaarheid.
- Er is accentverlichting geplaatst aan de oversteekplaatsen en dynamische schermen die de zichtbaarheid van de schoolomgeving extra accentueren.

Samen met de provincie Oost-Vlaanderen en Universiteit Gent werd tenslotte de fietsroutekaart opgemaakt. De scholen waren hierbij een belangrijke stakeholder. In deze kaart werden de veilige maar ook de onveilige fietsroutes aangeduid. Op die manier heeft de gemeente een instrument in handen om gerichte acties te ondernemen.

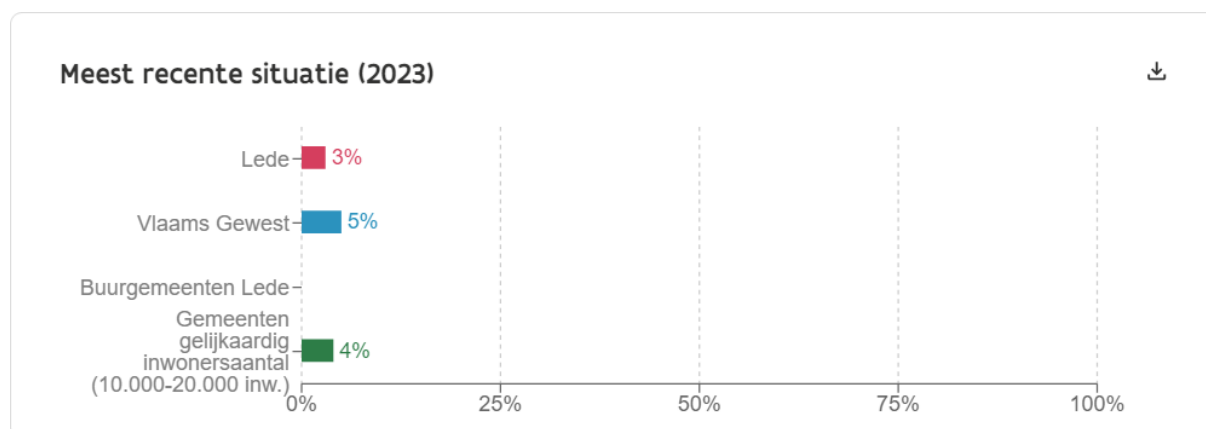
SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen: jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps- of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst. De leeromgeving moet veilig en inclusief zijn. Daarnaast gaat deze doelstelling ook over een kwalitatieve voorschoolse zorg en ontwikkelen en over het opvoeden van leerlingen tot wereldburgers.

1. Algemeen - Betaalmoelijkheden schoolkosten

3% van de ouders geeft aan betalingsmoeilijkheden te hebben. Dit cijfer ligt lager dan Vlaams Gewest (5%) (verwijzing naar kansarmoede index Lede: 7,2% - ligt ook opmerkelijk lager dan Vlaams Gewest: 12,6%) en de gemeenten met gelijkaardig inwonersaantal (4%).

2. Algemeen - Tevredenheid over onderwijsvoorzieningen

De tevredenheid over het onderwijs in Lede is licht, maar niet significant hoger.

3. Kleuter- en lager onderwijs - Buitenschoolse opvangplaatsen per 100 kinderen

Het lokaal bestuur organiseert opvang op 3 vestigingsplaatsen:

- Lede: 28 plaatsen;
- Wanzele: 50 plaatsen;
- Oordegem: 42 plaatsen.

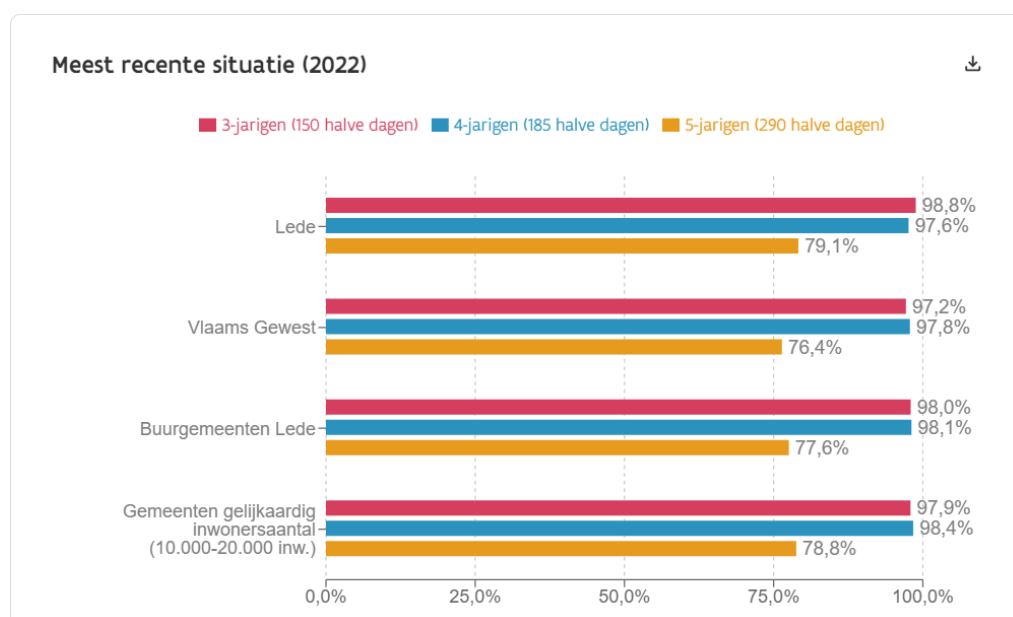
Aantal erkende plaatsen *Kleuteropvang met kwaliteitslabel*: deze naam is gewijzigd. Vanaf 2022 krijgt iedere opvang met erkenning automatisch het kwaliteitslabel.

Tegen eind 2025 moet de kinderopvang prioriteit geven aan kleuters. Er zijn overgangsbepalingen voor de vroegere erkende opvang. Deze bepalingen gelden tot eind 2025 om aan de voorwaarde te voldoen om absolute voorrang te geven voor kleuters. Locaties waar (nog) geen kleuters worden opgevangen of waar nog geen voorrangsbepaling is uitgetekend krijgen tot eind 2025 tijd om zich hiermee in regel te stellen.

Op woensdagnamiddag en vakanties wordt er met afzonderlijke inschrijvingen gewerkt en is er een groot tekort aan opvangplaatsen. Momenteel is dit voor kleuters en lagereschoolkinderen, in de toekomst zal dit meer uitgesproken zijn voor lagereschoolkinderen.

4. Kleuter- en lager onderwijs - Minimale aanwezigheid kleuteronderwijs

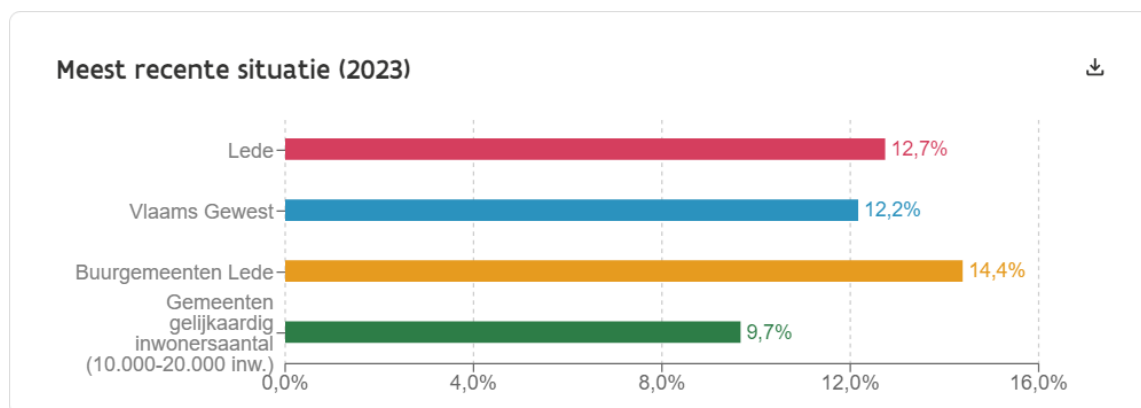
Aantal leerlingen dat ingeschreven is in het gewoon kleuteronderwijs met minimumaanwezigheid van 150 (3-jarigen), 185 (4-jarigen) en 250 halve dagen (5-jarigen), naar hoofdzetel, ten opzichte van het aantal 3-, 4- en 5-jarigen ingeschreven in het gewoon kleuteronderwijs, naar hoofdzetel. Cijfers minimale aanwezigheid kleuteronderwijs. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de buurgemeenten en iets hoger dan Vlaams Gewest.

5. Kleuter- en lager onderwijs - Schoolse vertraging lager onderwijs, naar onderwijs (>=2jaar)

Aantal leerlingen dat in het gewoon lager onderwijs minstens 1 jaar schoolse vertraging heeft opgelopen en die wonen in de gemeente ten opzichte van het aantal leerlingen in het gewoon lager onderwijs die wonen in de gemeente.

De schoolse vertraging naar woonplaats ligt hoger dan cijfers gemeenten gelijkaardig inwonersaantal, gelijklopend met Vlaams Gewest en iets lager dan buurgemeenten.

6. Leerlingen deeltijds kunstonderwijs Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen

De kunstacademie strekt zich uit over 3 gemeenten en heeft in totaal 9 vestigingsplaatsen:

- 675 leerlingen volgen les in een van de 4 vestigingsplaatsen in Lede.
- 321 leerlingen in een van de 3 vestigingsplaatsen in Erpe-Mere.
- 63 leerlingen in een van de 2 locaties in Wichelen.

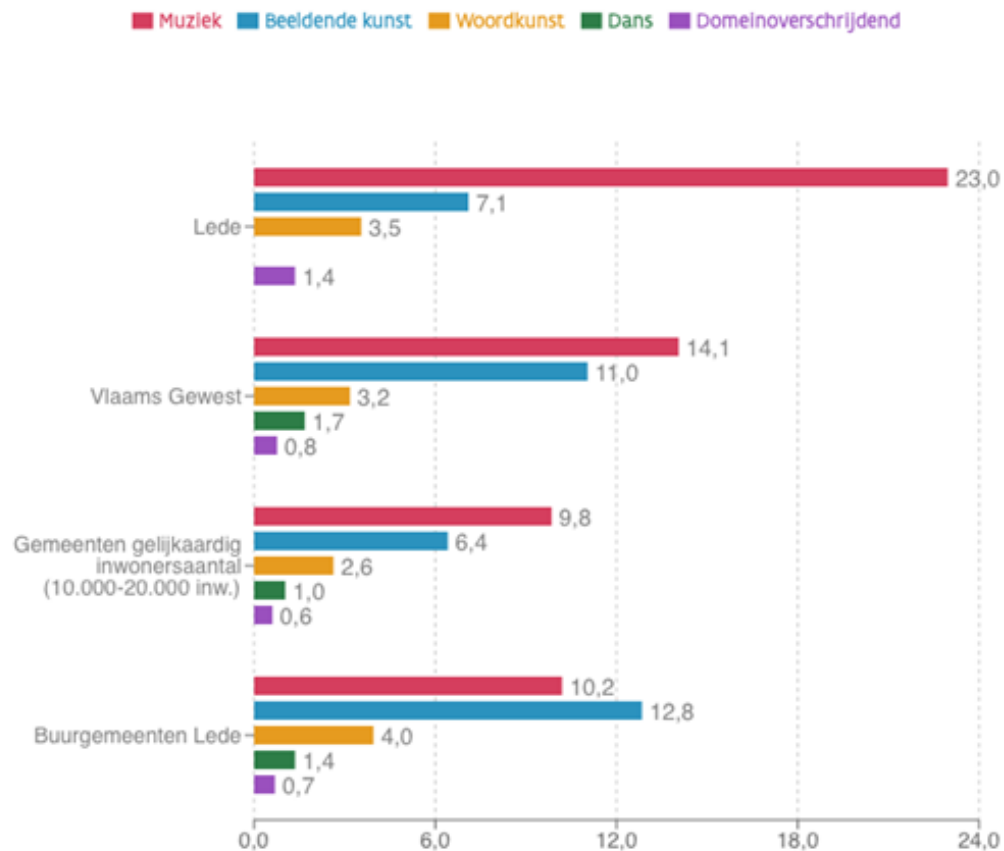
Bron: eigen cijfergegevens uit november 2023

Aantal deelnemers deeltijds kunstonderwijs in vestigingsplaatsen in de gemeente Lede, per 1.000 inwoners

In Lede volgen in 2022 opvallend meer mensen deeltijds kunstonderwijs dan in de buurgemeenten. In de Kunstacademie volgen ook leerlingen uit de buurgemeenten Erpe-Mere en Wichelen les. De Kunstacademie kent een stevige groei sinds 2019 door de oprichting van domein Beeld, naast de bestaande domeinen in podiumkunsten (Woord en Muziek). Domein Beeld is nog steeds in oprichting, waardoor er groeimarge is voor het aantal deelnemers per 1000 inwoners in vergelijking met de buurgemeenten.

Bron: Departement Onderwijs & Vorming, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

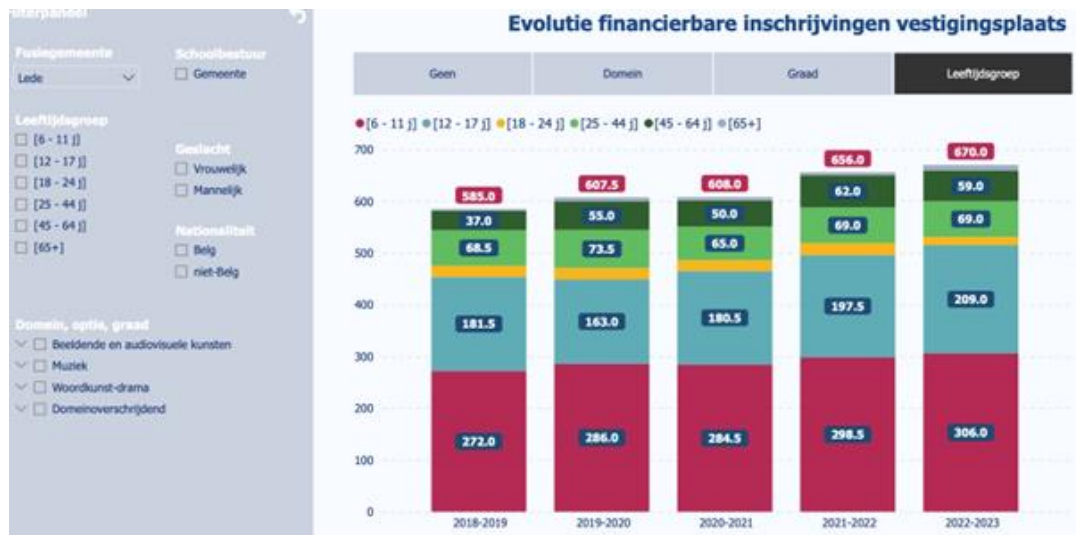
Meest recente situatie (2023)

Bron: LOKANO

In Lede zijn 4 vestigingsplaatsen van de Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen. Deze grafiek toont de verdeling van de leerlingen volgens leeftijd.

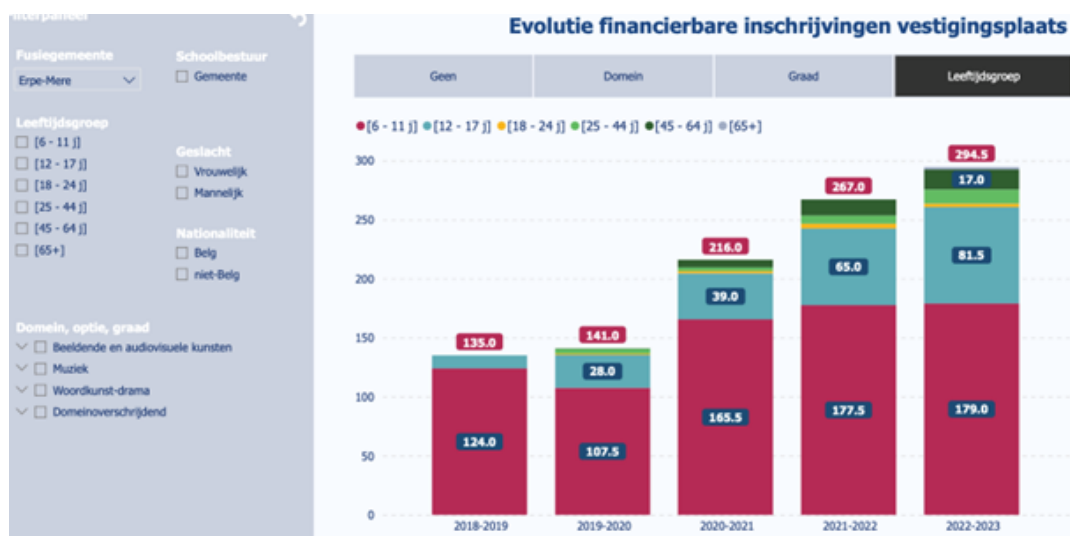
Cijfers van 2023 zijn nog niet beschikbaar, maar de gestage groei die het DKO in Vlaanderen kent, is ook in Lede zichtbaar. De meest opvallende groei is in de leeftijdscategorie 45+. Ook dat is in Vlaanderen duidelijk. De Vlaamse onderwijsraad stelt dit vast in het advies *Tijd voor kunst*: “Wie wil kan in DKO zijn hele leven verder leren. Het is een toegankelijk opleidingsaanbod, gericht op artistieke ontplooiing en levensbreed leren” (Bron: *tijd voor kunst*, advies VLOR 26/3/2024).

Evolutie van de financierbare leerlingen in de vestigingsplaatsen in Lede.

Bron: LOKANO

In Erpe-Mere zijn er alleen 3 vestigingsplaatsen van de Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen. Deze grafiek toont de verdeling van de leerlingen volgens leeftijd. In 2020 werd het aanbod uitgebreid met domein Beeld, voor kinderen en volwassenen. Dat is zichtbaar in de groei vanaf 2020.

Evolutie van de financierbare leerlingen in de vestigingsplaatsen in Erpe-Mere.

Bron: LOKANO

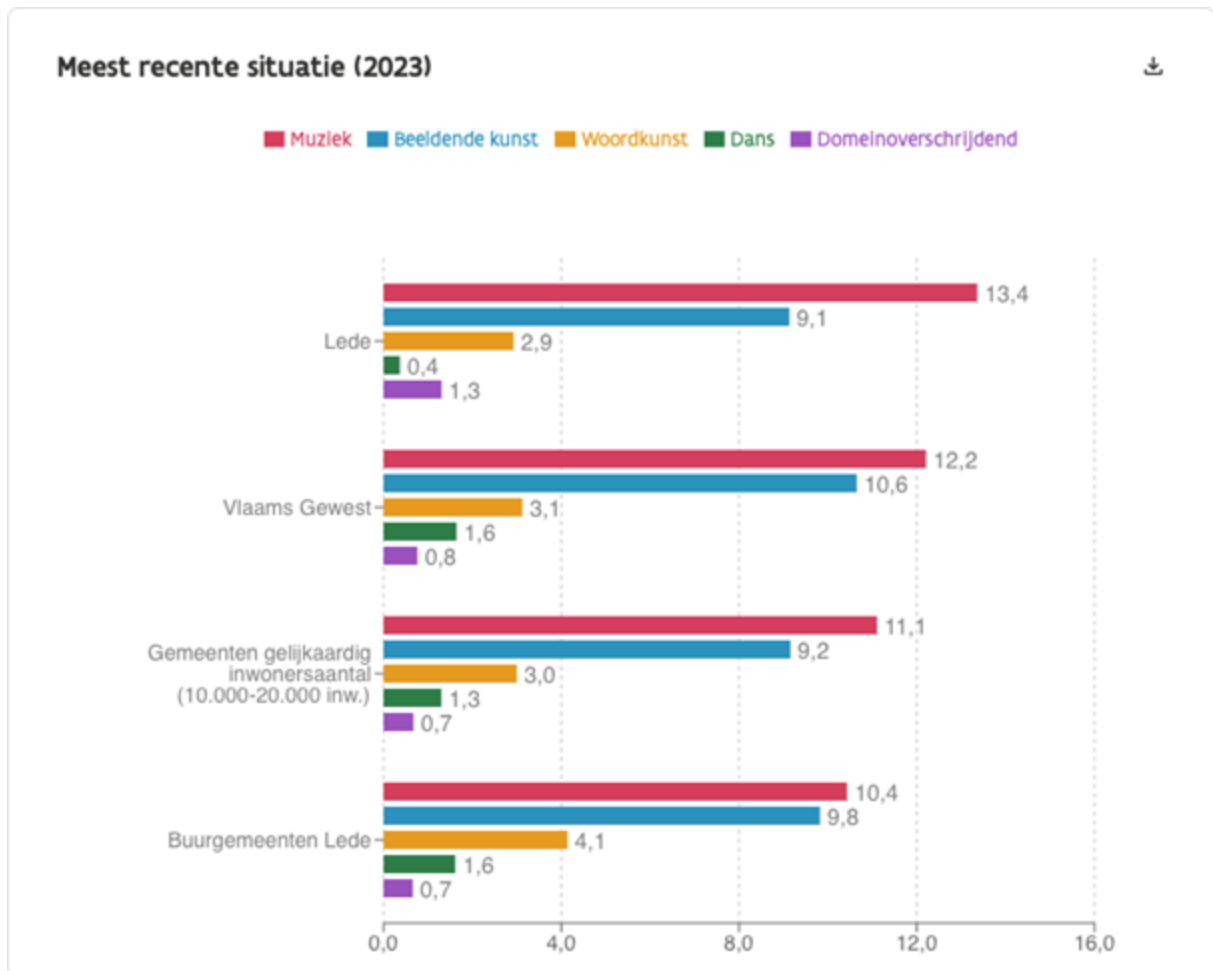
Opmerking: er is eenzelfde grafiek op LOKANO voor Wichelen, maar in Wichelen is er ook een vestiging van Kunstacademie Wetteren. Daardoor is die grafiek niet eenduidig te interpreteren voor de Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen.

7. Leerlingen DKO naar woonplaats

Het aantal deelnemers deeltijds kunstonderwijs die wonen in Lede is in 2023 gelijkaardig aan de cijfers bij de buurgemeenten. 76% daarvan volgt les in de Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen. 8% in Wetteren, 11% in Aalst.

Bron: LOKANO

Domein Beeld van de Kunstacademie is nieuw sinds 2019. De groeimarge voor dit domein is duidelijk.

Aantal deelnemers Kunstacademie Lede Erpe-Mere Wichelen naar woonplaats

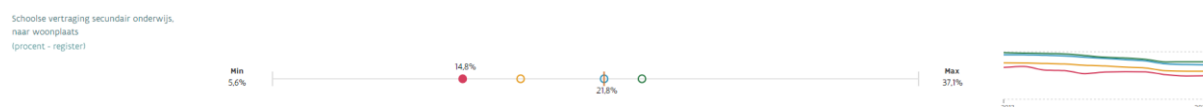
Bron: eigen cijfergegevens uit november 2023

In schooljaar 2023-2024 woont 41% van de leerlingen in Lede, 29% in Erpe-Mere, 12% in Wichelen. 17% van de leerlingen woont in een andere gemeente.

7. Secundair onderwijs - Schoolse vertraging secundair onderwijs, naar woonplaats (>=2jaar)

Fractie leerlingen die in het gewoon secundair onderwijs minstens 2 jaar schoolse vertraging heeft opgelopen en die wonen in de gemeente, ten opzichte van het aantal leerlingen in het gewoon secundair onderwijs die wonen in de gemeente.

De schoolse vertraging in het secundair onderwijs in Lede is significant laag.

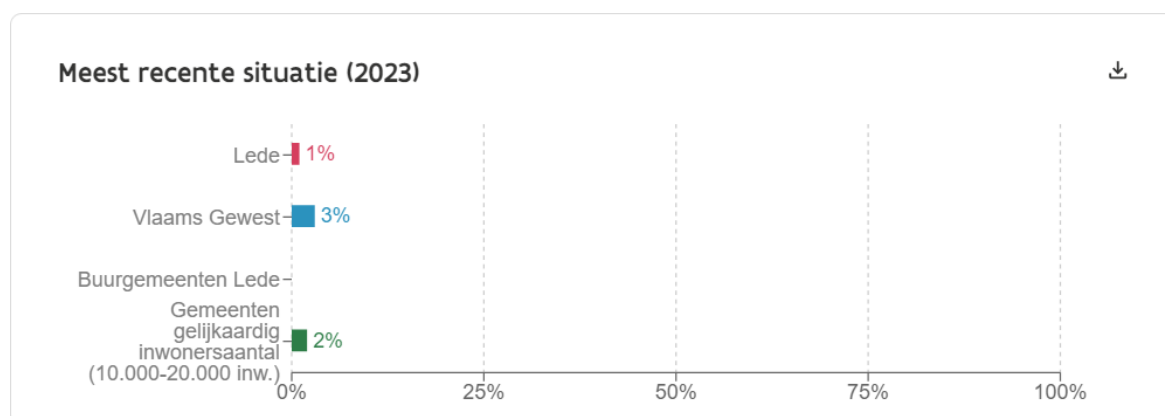
SDG 5: Gendergelijkheid

Gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes. We moeten komen maken met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Ook vrouwen hebben recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit. Er is nood aan een beleid en rechtspraak dat inzet op gendergelijkheid.

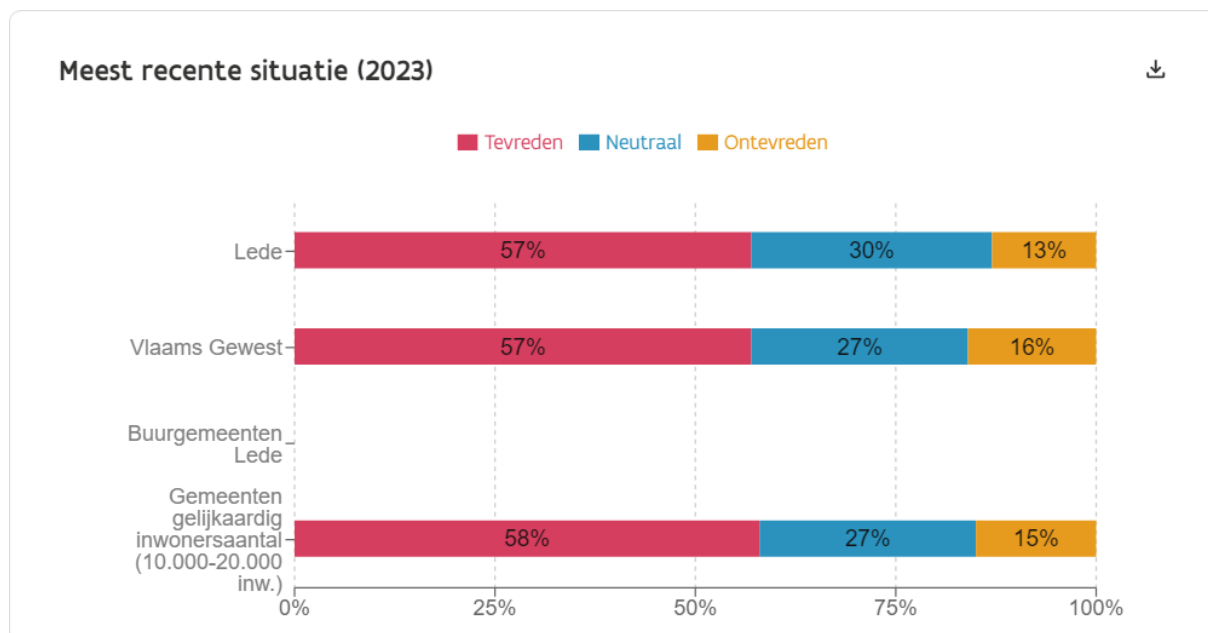
1. Baby's en peuters - Betalingsmoeilijkheden kinderopvang

1% van de ouders geeft aan betalingsmoeilijkheden te hebben. Dit cijfer ligt lager dan het Vlaams Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (verwijzing naar kansarmoede-index Lede 7,2 % ligt ook opmerkelijk lager dan Vlaams Gewest 12,6 %, buurgemeenten 8,8%, gelijkaardig inwonersaantal 6,6%).

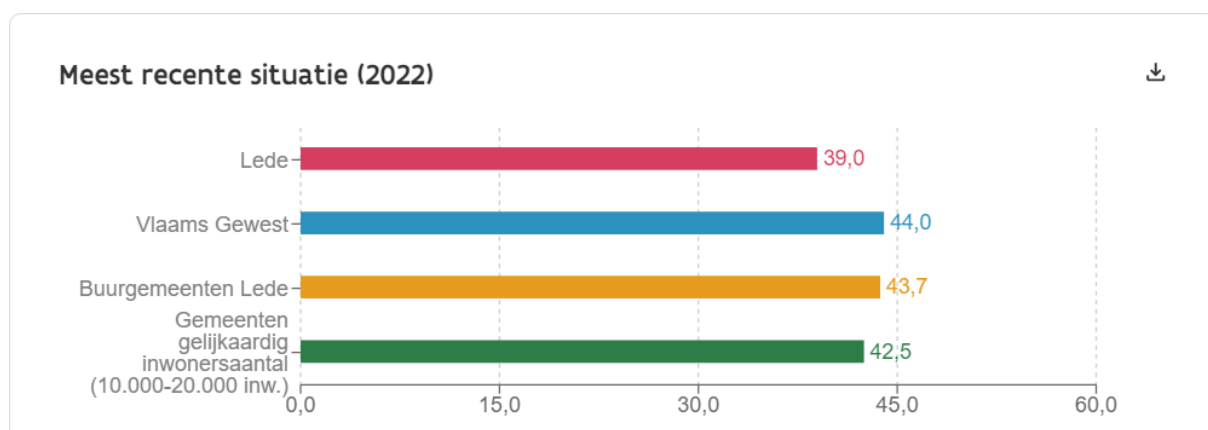
2. Baby's en peuters - Tevredenheid kinderopvang

De tevredenheid over kinderopvang van baby's en peuters is gelijklopend met de cijfers van het Vlaams Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

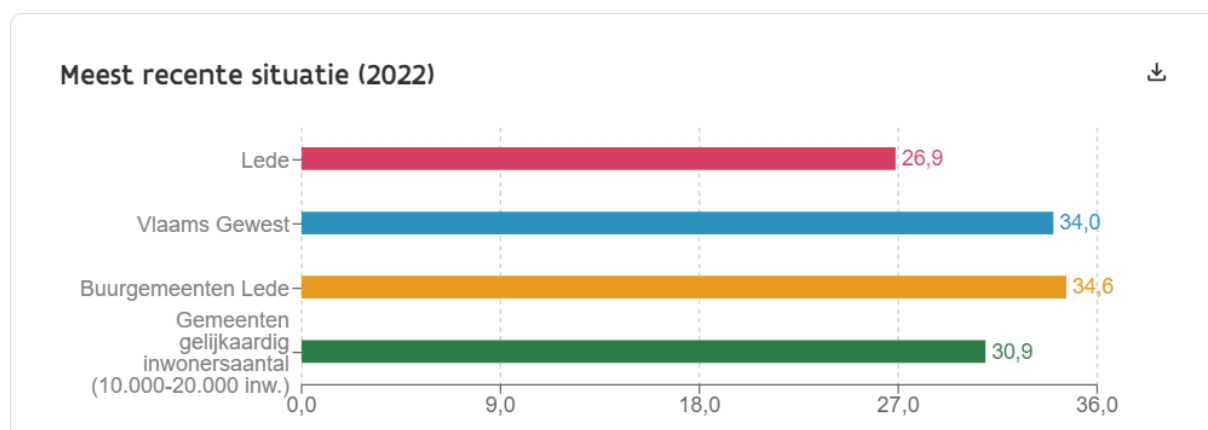
3. Baby's en peuters -Voorschoolse opvangplaatsen

Het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters ligt lager dan het Vlaams Gewest en de buurgemeenten/gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

4. Baby's en peuters - Voorschoolse opvangplaatsen bij inkomenstarief

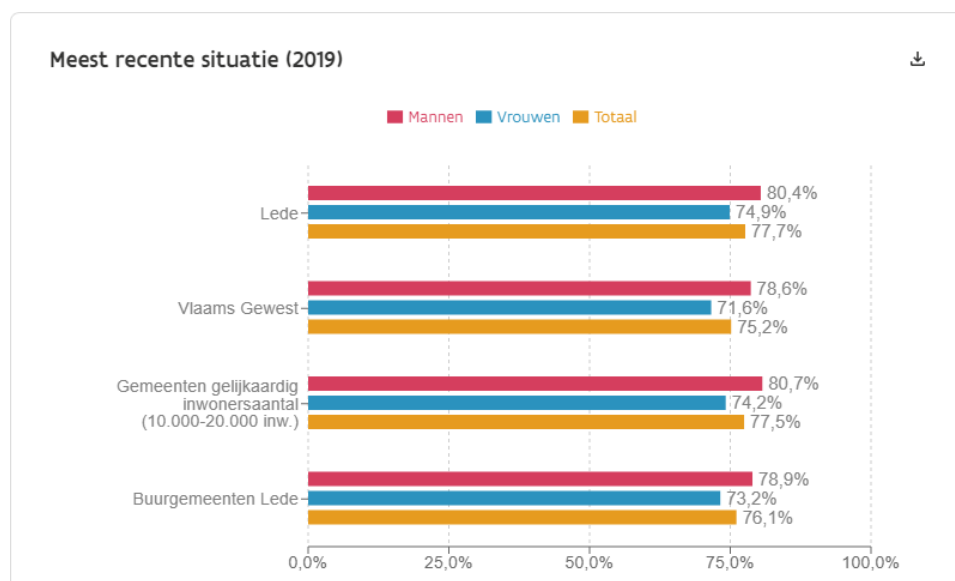
Aantal plaatsen met inkomenstarief in de kinderopvang (IKT) voor baby's en peuters, dat zijn kinderen van 0 jaar tot en met 2 jaar, per 100 kinderen van 0 tot en met 2 jaar. De cijfers gaan over formele kinderopvang: beroepsmatig en tegen betaling. Elke opvanglocatie voor baby's en peuters heeft een vergunning van Kind & Gezin. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen private of openbare voorzieningen.

Aantal plaatsen IKT in Lede ligt lager dan de vergelijkgroep.

5. Gelijkheid in tewerkstelling - Werkzaamheidsgraad vrouw/man

De werkzaamheidsgraad wordt berekend als het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar). Hier wordt de opsplitsing gemaakt naar geslacht. Het verschil in werkzaamheidsgraad tussen vrouwen en mannen in Lede bedraagt 5,5%.

Evolutiegewijs zien we geen opmerkelijke verschillen met de referentieregio's. De werkzaamheidsgraad van zowel vrouwen als mannen vertoont een gunstige evolutie. Ten opzichte van 2012 is de werkzaamheidsgraad voor vrouwen en mannen gestegen met respectievelijk 3,8% en 2,5%.

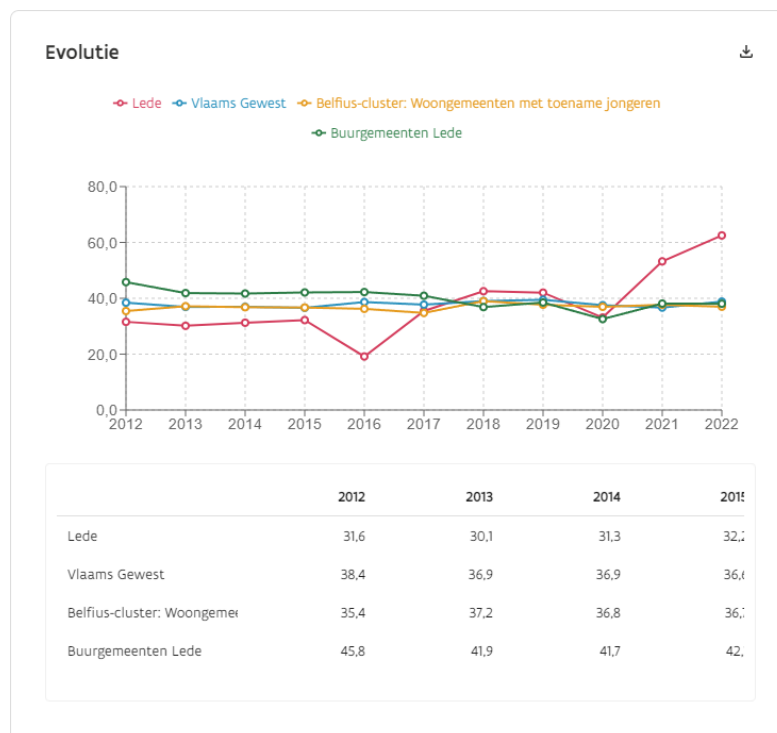
Conclusie

Op zich zijn er geen opmerkelijke verschillen in de werkzaamheidsgraad tussen mannen en vrouwen. Voor mannen ligt de werkzaamheidsgraad iets hoger, maar we merken wel een grotere stijging in de werkzaamheidsgraad van vrouwen door de jaren heen.

6. Intrafamiliaal geweld

Het aandeel geregistreerde feiten per 10.000 huishoudens ligt over alle categorieën hoog in Lede. Zowel t.o.v. het Vlaams Gewest, de Belfiuscluster als t.o.v. buurgemeenten. Het aantal aangiftes in verband met fysiek geweld binnen de context van een koppel ligt op 62,5 t.o.v. een Vlaams gemiddelde van 38,8.

We zien hier dat Lede in het verleden steeds op het niveau lag van het Vlaams gemiddelde of er zelfs onder lag tot 2016 maar sinds 2020 is er een sterke stijging merkbaar die op het niveau van het Vlaams Gewest niet zichtbaar is.

Conclusie

De cijfers inzake intrafamiliaal geweld liggen in Lede significant hoger. Bovendien merken we een opvallende stijging sinds 2020.

4. GEBIEDSANALYSE - PLANEET

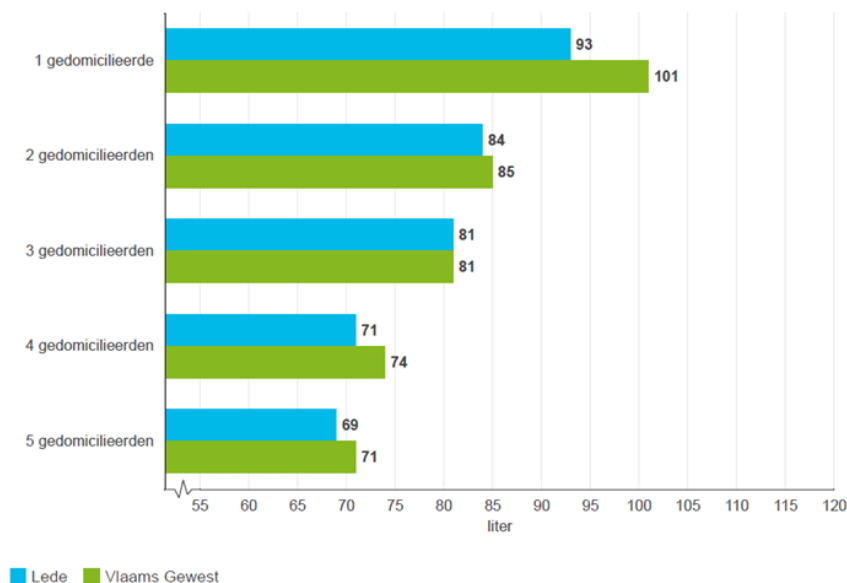
SDG 6: Schoon water en sanitair

Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik: Iedereen heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. Waterschaarste moet aangepakt worden. Daarnaast moet er ook gewerkt worden aan duurzaam waterbeheer en verhoogde waterkwaliteit. Dit kan door vervuiling te verminderen, een stop op de dumping van chemicaliën en een goede behandeling van afvalwater.

1. Drinkwater - Gemiddeld waterverbruik

Gemiddeld dagelijks leidingwaterverbruik per gezinslid naar aantal gedomicilieerden (2022).

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Uit de grafiek kan men afleiden dat in 2022 een alleenstaande gemiddeld 93 liter leidingwater per dag verbruikt in de gemeente Lede. Dit is lager dan in het Vlaams Gewest (101 liter). De minimum waterbehoefte voor een alleenstaande in Vlaanderen wordt geschat op 90 liter per dag. Een vierpersoonsgezin verbruikt gemiddeld 71 liter leidingwater per gezinslid per dag in gemeente Lede. Dit is lager dan in het Vlaams Gewest (74 liter). De minimum waterbehoefte voor een vierpersoonsgezin in Vlaanderen wordt geschat op 70 liter water per persoon per dag.

De gebruikte hoeveelheid huishoudelijk leidingwater hangt ook samen met het gebruik van grondwater en hemelwater door huishoudens. Gemiddeld genomen is dat 2 liter grondwater en 12 liter hemelwater per persoon per dag.

Bron: VMM - Provincie in cijfers – rapport klimaatadaptatie

2. Rioleringsgraad

Verhouding tussen het totaal aantal inwoners dat op de riolering is aangesloten en het aantal maximaal gerioleerde inwoners, dit is het aantal inwoners dat door de gemeente bij de opmaak van de totaal rioleringsplannen voorzien werd om in de riolering te lozen. Deze indicator is een uitdrukking van de vordering van de uitbouw van het rioleringsstelsel binnen de gemeente.

De rioleringsgraad in de gemeente Lede bedroeg in 2022 88,2%. Dit is hoger dan de rioleringsgraad in het Vlaams Gewest (88,1%), de buurgemeenten (87,9%) en gemeenten met gelijkaardige inwonersaantallen (87,9%).

3. Zuiveringsgraad

Aantal inwoners die zijn aangesloten op een riolering en lozen op een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) ten opzichte van het aantal inwoners.

De zuiveringsgraad in gemeente Lede bedroeg in 2021 86,7%. Onze zuiveringsgraad is hoger dan in het Vlaams Gewest (86%), de buurgemeenten (83,5%) en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (82,6%).

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

Zorgen voor duurzame consumptie- en productiepatronen: onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuilende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recycling en hergebruik van afvalproducten.

12.1 Afval

1. Gemeentevuil

kg	2022	2023
Veegvuil	230.090	205.770
Inhoud straatvuilnisbakjes + sluikestort + zwerfvuil	44.790	40.960

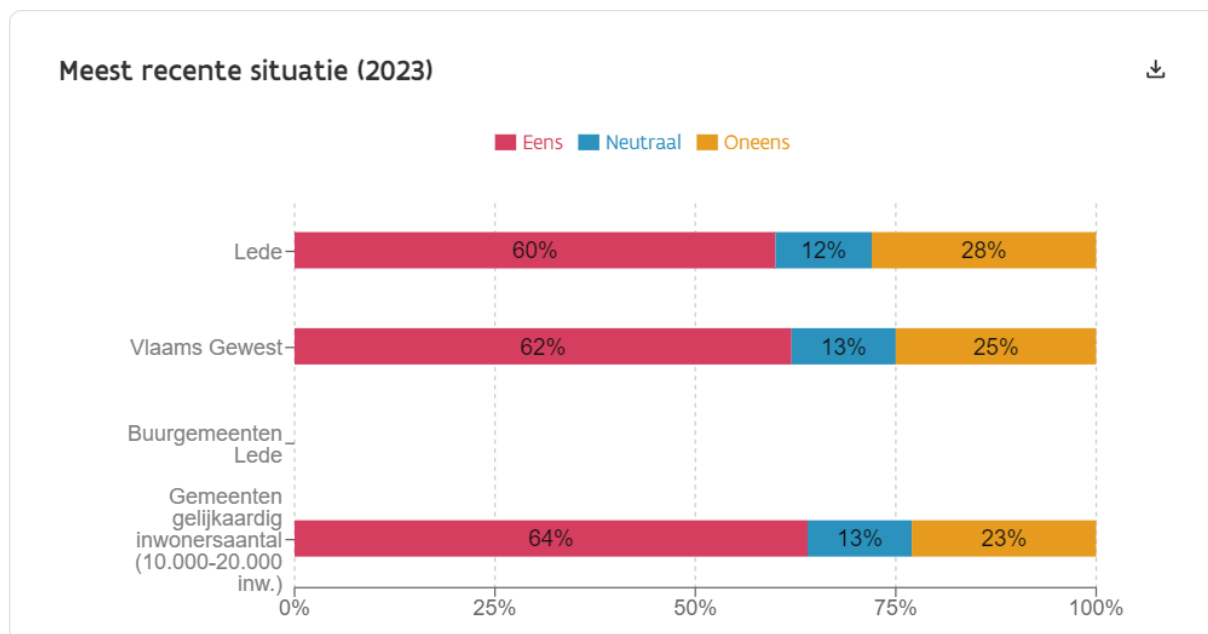
Bron: ILvA

Vanaf januari 2024 worden volgende fracties afzonderlijk gemonitord:

- machinaal veegvuil;
- manueel veegvuil: zwerfvuil dat door eigen diensten wordt verzameld;
- zwerfvuil dat opgeruimd werd door vrijwilligers;
- sluikestort;
- inhoud straatvuilnisbakjes.

1. Netheid van straten en voetpaden

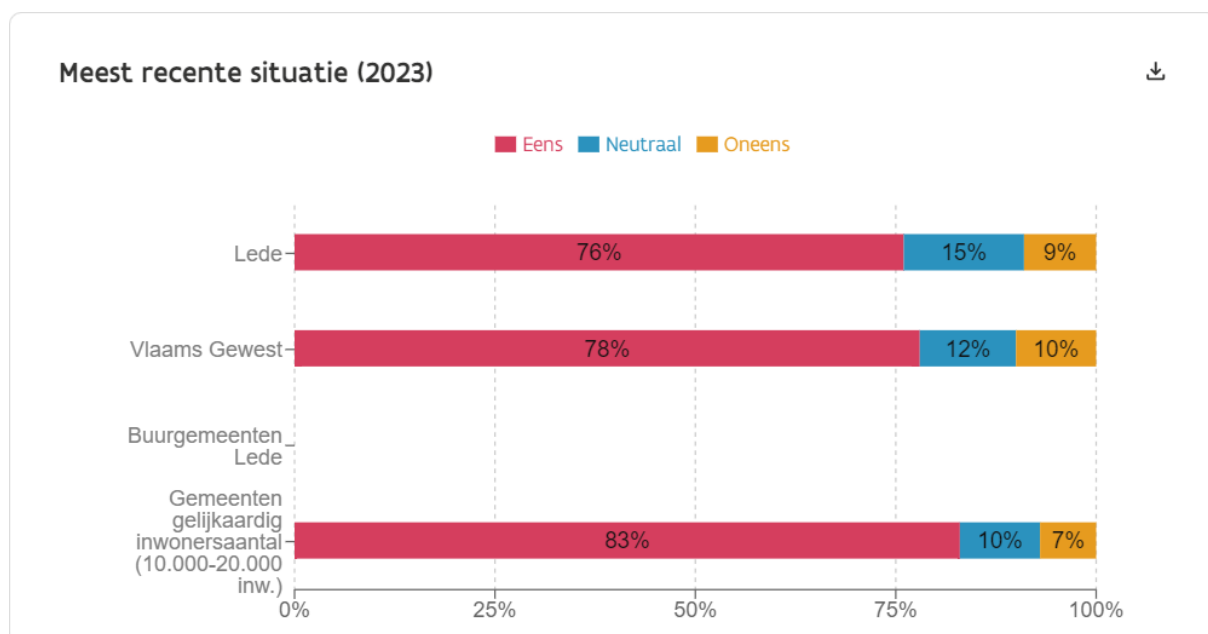
De straten en voetpaden zijn over het algemeen netjes in mijn buurt:

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

2. Netheid van het centrum

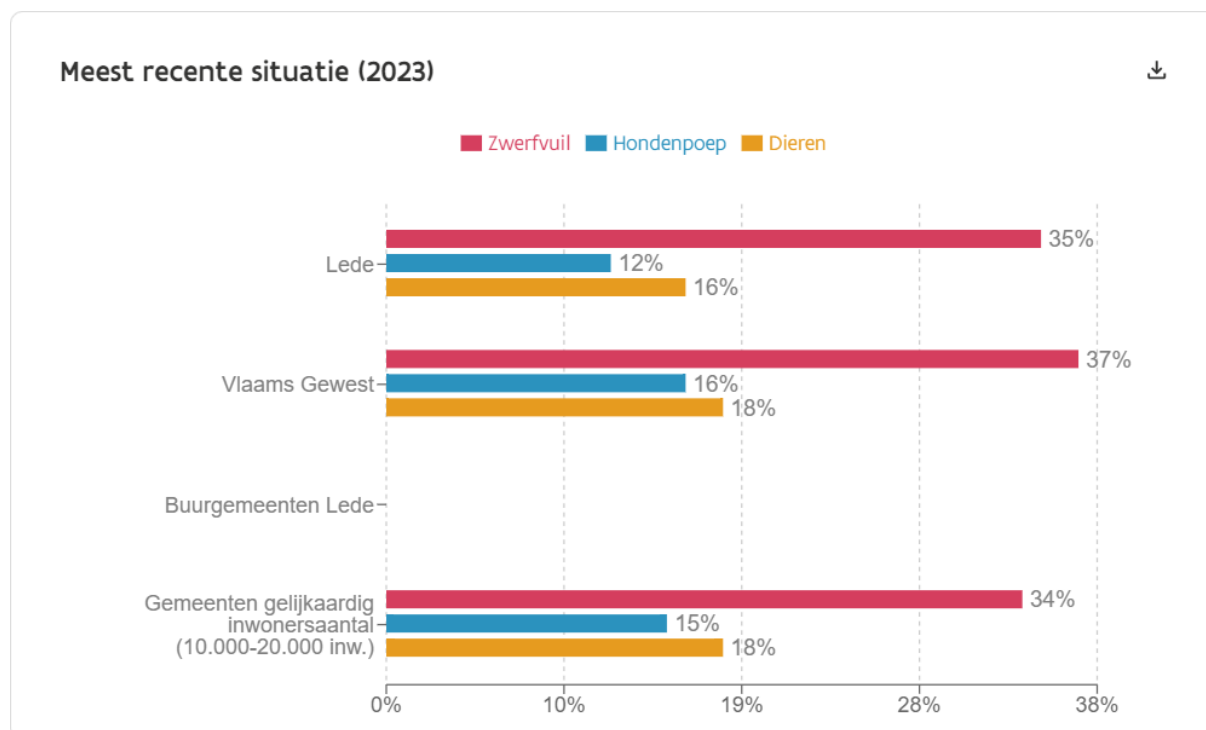
Het centrum van mijn gemeente (winkelbuurt, gemeente/stadhuis, station ...) is over het algemeen netjes:

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

3. Buurthinder: milieuhinder

Aandeel inwoners dat de afgelopen maand hinder heeft ondervonden van zwerfvuil, dieren of hondenpoep, in procenten:

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

Uit de burgerbevraging van de Gemeentemonitor 2023 blijkt dat de inwoners in Lede iets minder tevreden zijn over de netheid van het centrum, straten en voetpaden dan in gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Het aandeel inwoners die hinder ondervonden van zwerfvuil is vergelijkbaar met het Vlaams Gewest of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Wat hondenpoep betreft scoort Lede een klein beetje beter.

Uit de cijfers blijkt dat de hoeveelheid veegvuil + afval afkomstig van straatvuilnisbakjes + sluikestort + zwerfvuil in 2023 gedaald is ten opzicht van 2022. Een betere monitoring van de verschillende fracties zal opvolging beter mogelijk maken.

2. Restafval per inwoner

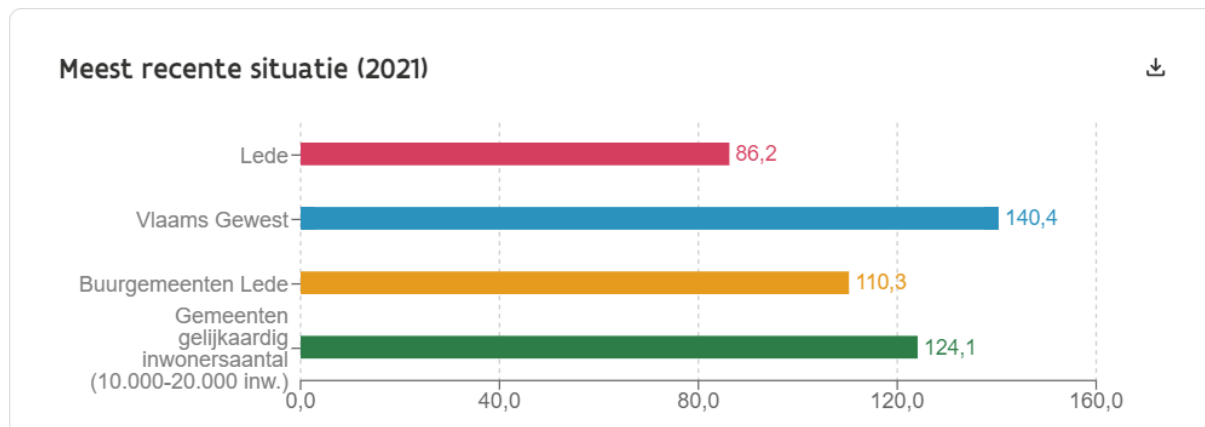
Op 26 mei 2023 keurde de Vlaamse Regering het nieuwe *Lokaal Materialenplan* goed. Dat plan loopt tot 2030 en vervangt het uitvoeringsplan *Huishoudelijk Afval en Gelijkaardig Bedrijfsafval 2016-2022*. Het omvat het beleidskader rond preventie, selectieve inzameling, recyclage, verbranden, storten, zwerfvuil en sluikstorten voor de meeste afvalstromen van burgers en bedrijven.

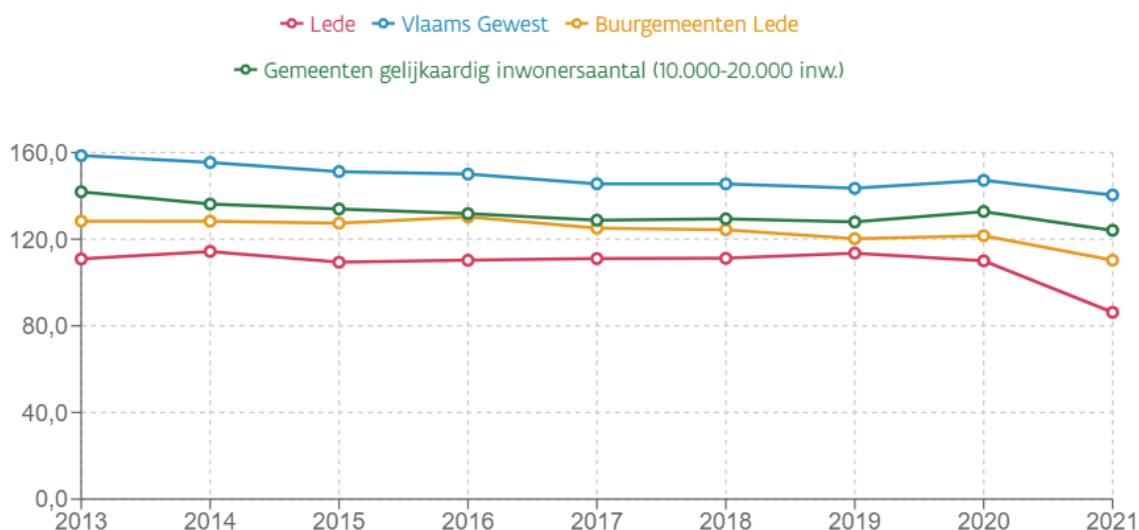
Het plan werkt onder andere aan een verdere afbouw van de hoeveelheid restafval. In het plan wordt dan ook de restafvaldoelstelling per gemeente vermeld. Voor Lede is dit max 90 kg/inwoner tegen 2030.

Aantal kilogram restafval, per inwoner

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
110,9 kg/inw	114,3 kg/inw	109,3 kg/inw	110,3 kg/inw	111,1 kg/inw	111,2 kg/inw	113,6 kg/inw	110,0 kg/inw	86,2 kg/inw	Niet gekend

Bron: Gemeentemonitor - Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, aanlevering Statistiek Vlaanderen, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur – 2023

Uit deze cijfers blijkt dat het restafval verder is gedaald. En dat Lede het - wat de hoeveelheid restafval betreft - beter doet dan het Vlaams gewest, de buurgemeenten en de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

De gemeente Lede maakt deel uit van het intergemeentelijk samenwerkingsverband ILvA voor het integraal afvalbeheer. Sinds 5 april 2021 is ILvA in de gemeente Lede gestart met gewogen diftar. De inzameling van de restfractie gebeurt vanaf dan niet meer in restafvalzakken, maar via de grijze restcontainers. Zowel voor de restfractie als voor GFT moet betaald worden per kilogram. De betaling gebeurt via een afvalrekening. Dit zorgde ervoor dat mensen zich meer bewust werden van de hoeveelheid afval die ze produceren en zet hen aan hun hoeveelheid restafval te verminderen door beter te sorteren en bewuster aankopen te doen.

Wanneer men diftar-aanpassingen doorvoert (bijvoorbeeld verhogen van tarieven) ziet men dat de hoeveelheid afval van die fractie meteen daalt, maar na verloop van tijd toch weer wat begint te stijgen.

3. Totaal afval per inwoner

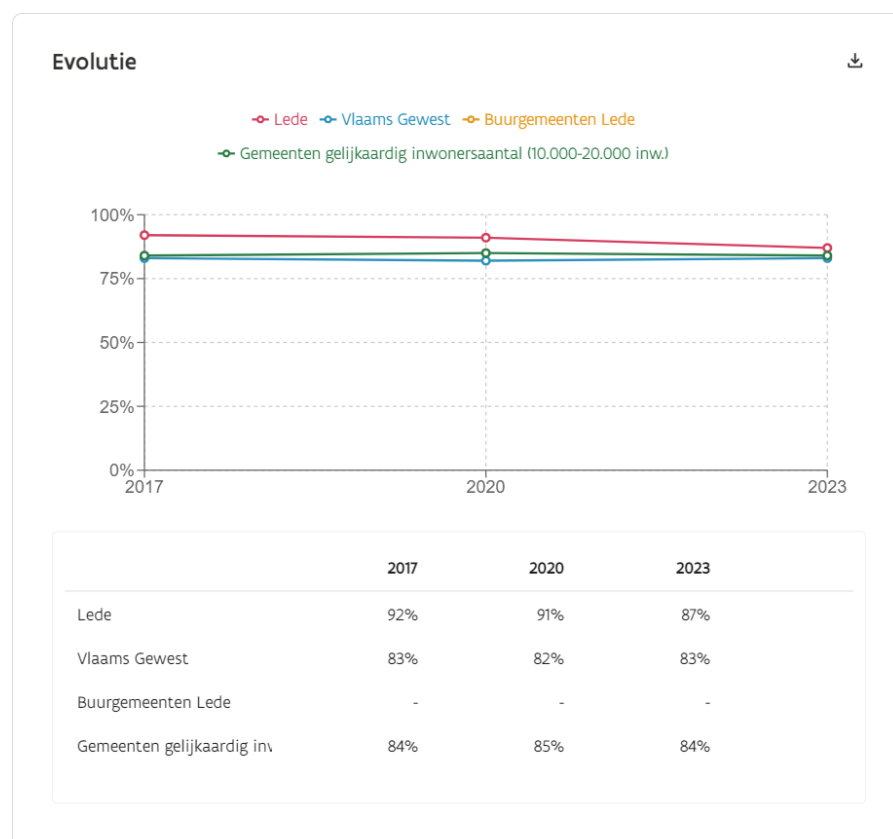
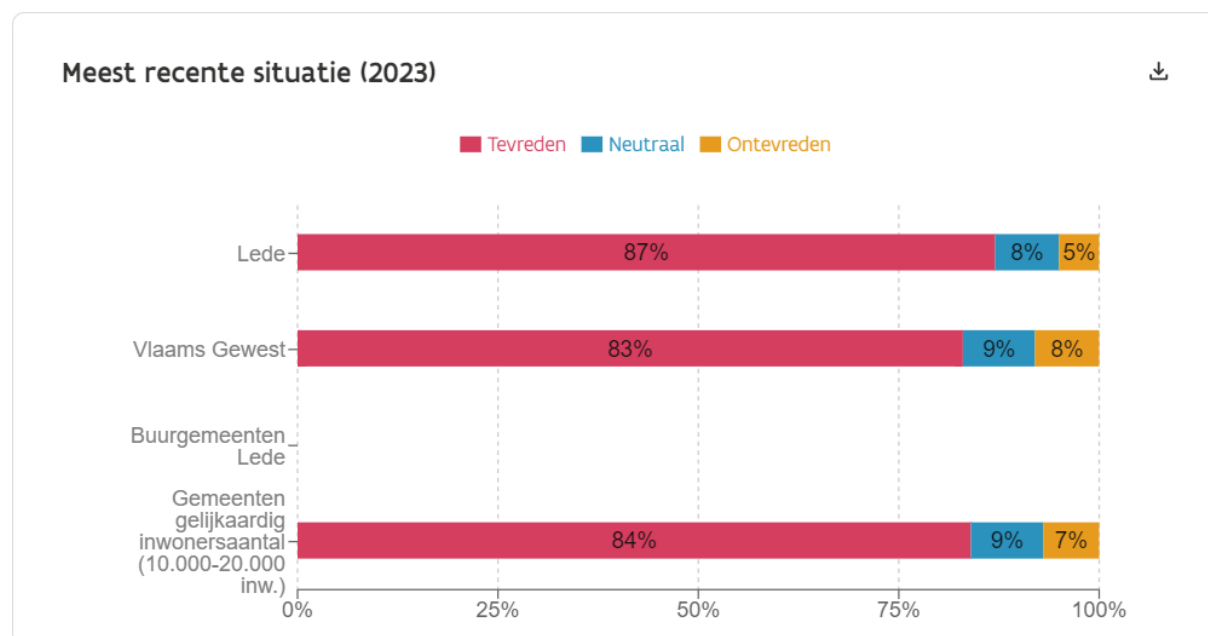
Totaal huishoudelijk afval incl. vergelijkbaar bedrijfsafval:

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
417 kg/inw	430 kg/inw	419 kg/inw	693 kg/inw	420 kg/inw	416 kg/inw	438 kg/inw	452 kg/inw	399 kg/inw	364 kg/inw

Bron: OVAM - Provincie in cijfers

Tevredenheid over huisvuilvoorzieningen

Aandeel inwoners dat tevreden is over de huisvuilvoorzieningen:

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur – 2023

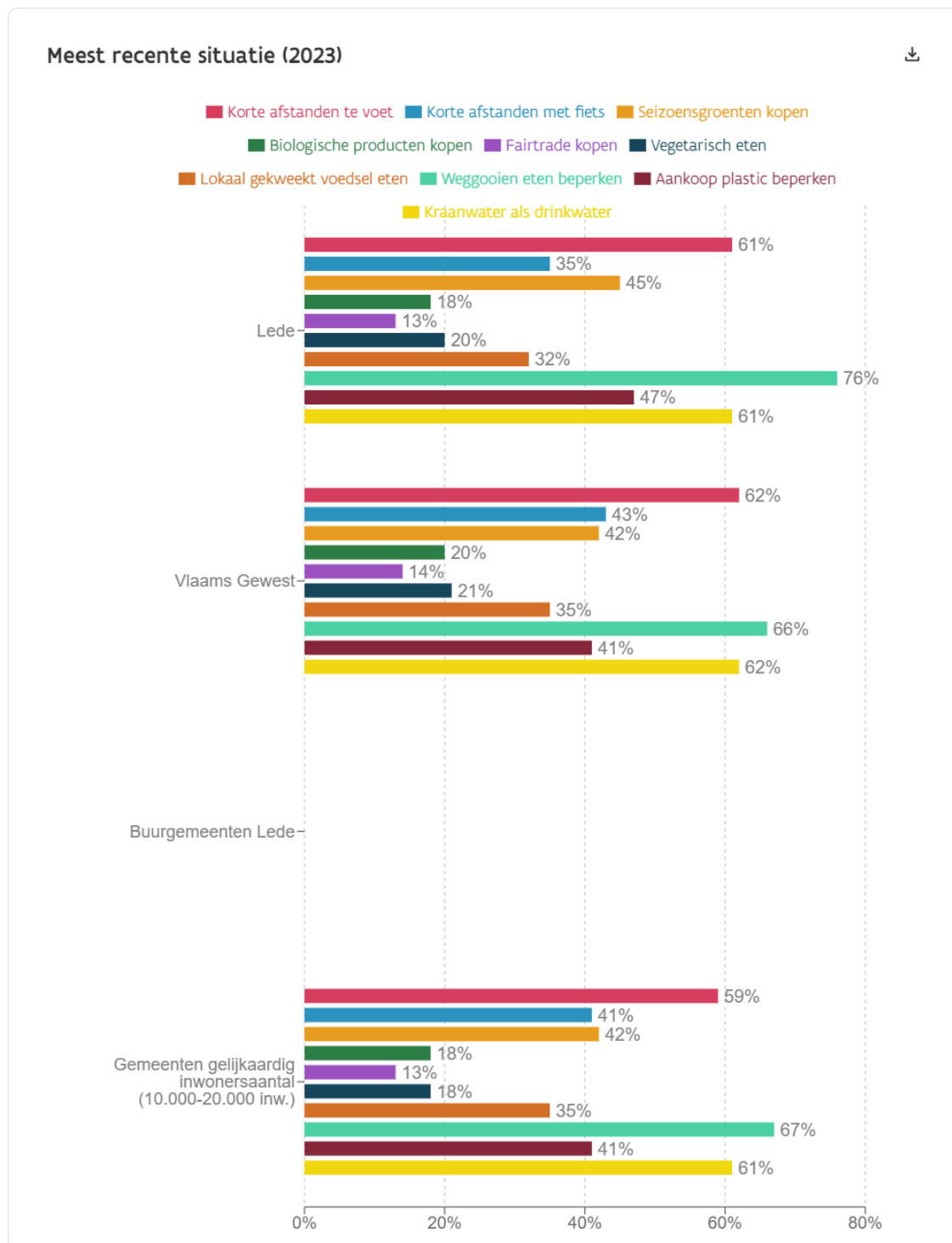
De gemeente Lede maakt deel uit van het intergemeentelijk samenwerkingsverband ILvA voor het integraal afvalbeheer. ILvA verzorgt in Lede de huis-aan-huis inzameling, het transport, zo nodig de overslag en via contracten met derden ook de verwerking van de restfractie, het grofvuil, het GFT, het papier en karton, het verpakkingsglas en het PMD. Naast huis-aan-huis inzameling zamelt ILvA ook afval in via de recyclageparken.

Sinds juni 2022 biedt ILvA de mogelijkheid om hechtgebonden asbest aan huis op te halen (in plaatszakken en/of m3-zakken) na voorafgaande afspraak. Asbest kan ook nog steeds aangeboden worden op het recyclagepark.

Over het algemeen zijn de burgers tevreden over de dienstverlening van ILvA.

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is de laatste jaren gedaald, onder andere door het invoeren van gewogen Diftar.

12.2 Milieubewust handelen

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

Uit de burgerbevraging van de Gemeentemonitor 2023 blijkt dat het aandeel inwoners dat de aankoop van plastic beperkt of kraanwater als drinkwater gebruikt in Lede vergelijkbaar is met het Vlaams Gewest of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

In het voorjaar van 2024 werd een buitenwatertap geïnstalleerd op het speelplein te Wanzele. Deze toevoeging stelt bezoekers in staat om vers drinkwater te tappen in hun drinkbus. Zowel de kinderen als de animatoren van de speelpleinwerking zullen deze zomer voor het eerst gebruik kunnen maken van deze faciliteit.

Wat weggooien van eten beperken betreft, scoort Lede dan weer iets beter.

Voor info in verband met afvalpreventie, voedselverlies en het gebruik leidingwater wordt verwezen naar resp. SDG 12 - afval en SDG 6 – waterverbruik.

1. Korte Keten

In Lede zijn er heel wat mensen die lokale producten verkopen. Zo kan je de lokale economie steunen, je steentje aan het milieu bijdragen en duurzamer kopen.

Om de korte keten te ondersteunen en stimuleren, wordt er jaarlijks een korteketenmarkt georganiseerd op het evenementenplein.

In 2023 organiseerden we iedere week een fruitdag tijdens de speelpleinwerking. We werkten hiervoor samen met een lokaal bedrijf dat iedere week zorgde voor seizoensgebonden en vers fruit. De fruitdag werd goed onthaald door de kinderen en de ouders.

2. Fairtrade

Over eerlijke handel, sociale en duurzame rechtvaardigheid.

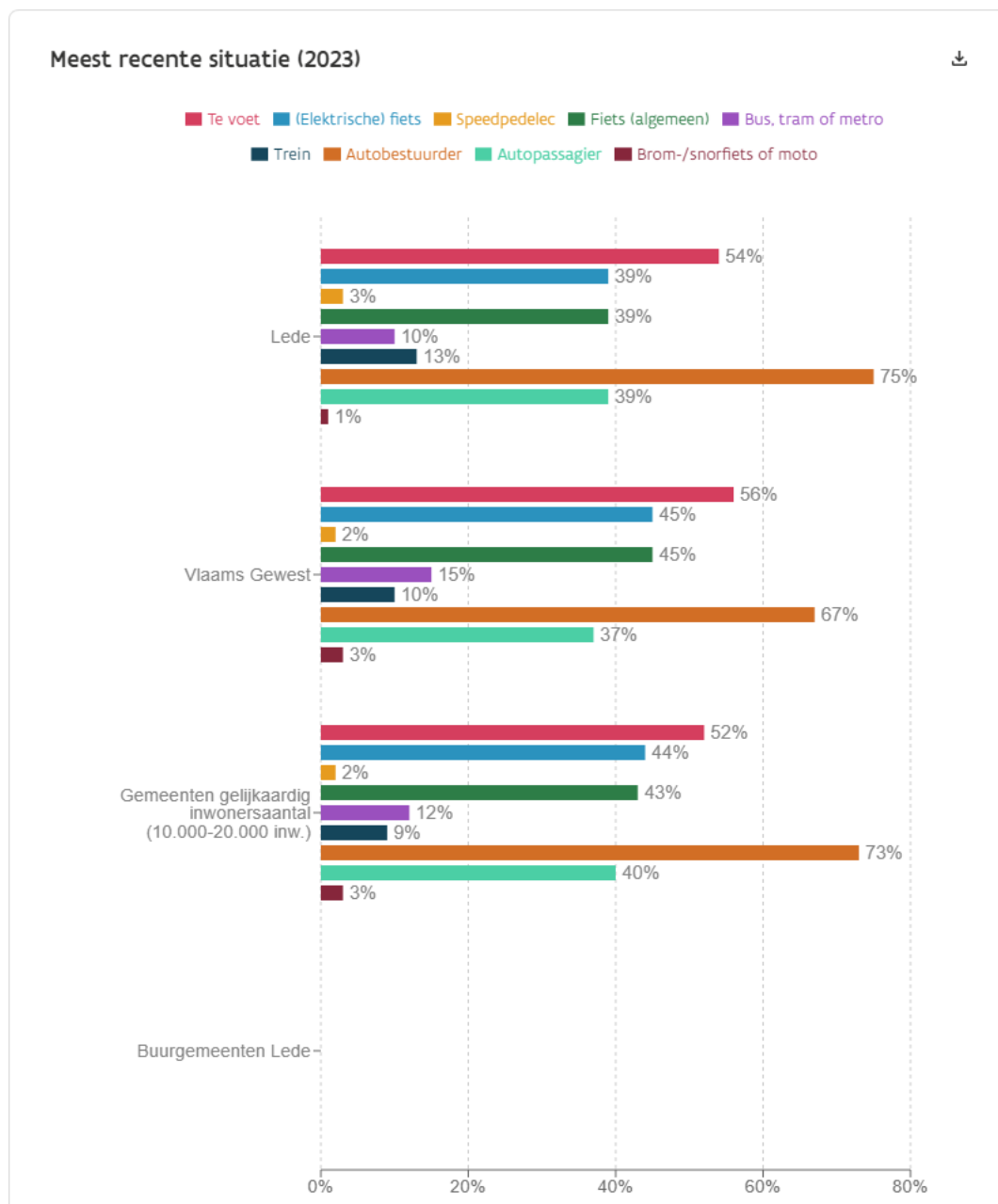
Lede is sinds 2015 een Faire Gemeente. Tweejaarlijks toetsen we via de Fair-O-Meter ons lokaal engagement voor een eerlijke wereld aan de hand van 6 criteria. Lokaal bestuur Lede haalde een A-score en de titel van *Faire Gemeente* werd in 2023 bevestigd.

12.3 Mobiliteit

1. Verplaatsingen vrije tijd: per vervoersmiddel

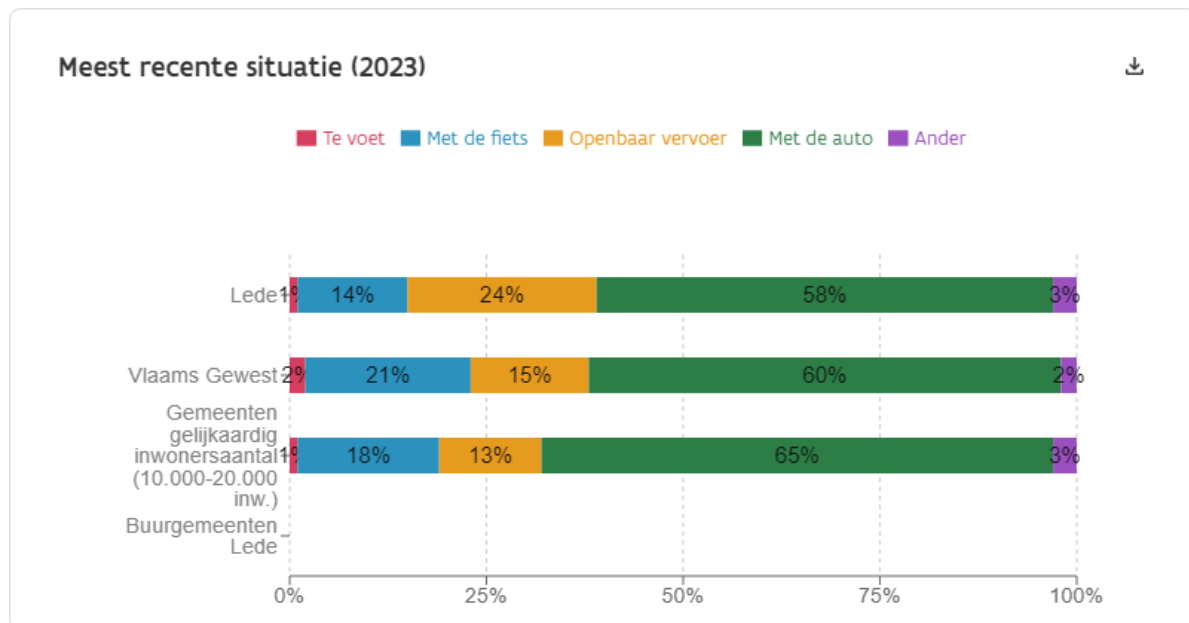
Wat betreft het aandeel inwoners dat vaak/altijd gebruik maakt van een bepaald vervoermiddel voor verplaatsingen in de vrije tijd, is de auto het dominante vervoersmiddel (75%). Daarna volgt de fiets (39%), elektrische fiets (39%) en meerijden als passagier (39%). 13% verplaatst zich met de trein en 10% met de bus.

Wat betreft duurzame mobiliteitsmodi scoort Lede hier slechter dan het Vlaams gemiddelde en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Want er wordt immers meer met de auto en minder met de fiets of openbaar vervoer gereden.

2. Verplaatsingen woon-werkverkeer: per vervoersmiddel

Hoe verplaatsen de inwoners van Lede zich naar het werk, de school of opleiding?

- 1% verplaatst zich te voet. Hier scoort Lede minder dan in het Vlaams Gewest maar wel evenveel dan de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.
- 14% verplaatst zich met de fiets. Hier scoort Lede minder dan in het Vlaams Gewest en de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.
- 24% neemt het openbaar vervoer. Hier scoort Lede veel beter dan het Vlaams Gewest en de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.
- 58% verplaatst zich met de auto. Dit cijfer ligt lager dan in het Vlaams Gewest en in de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

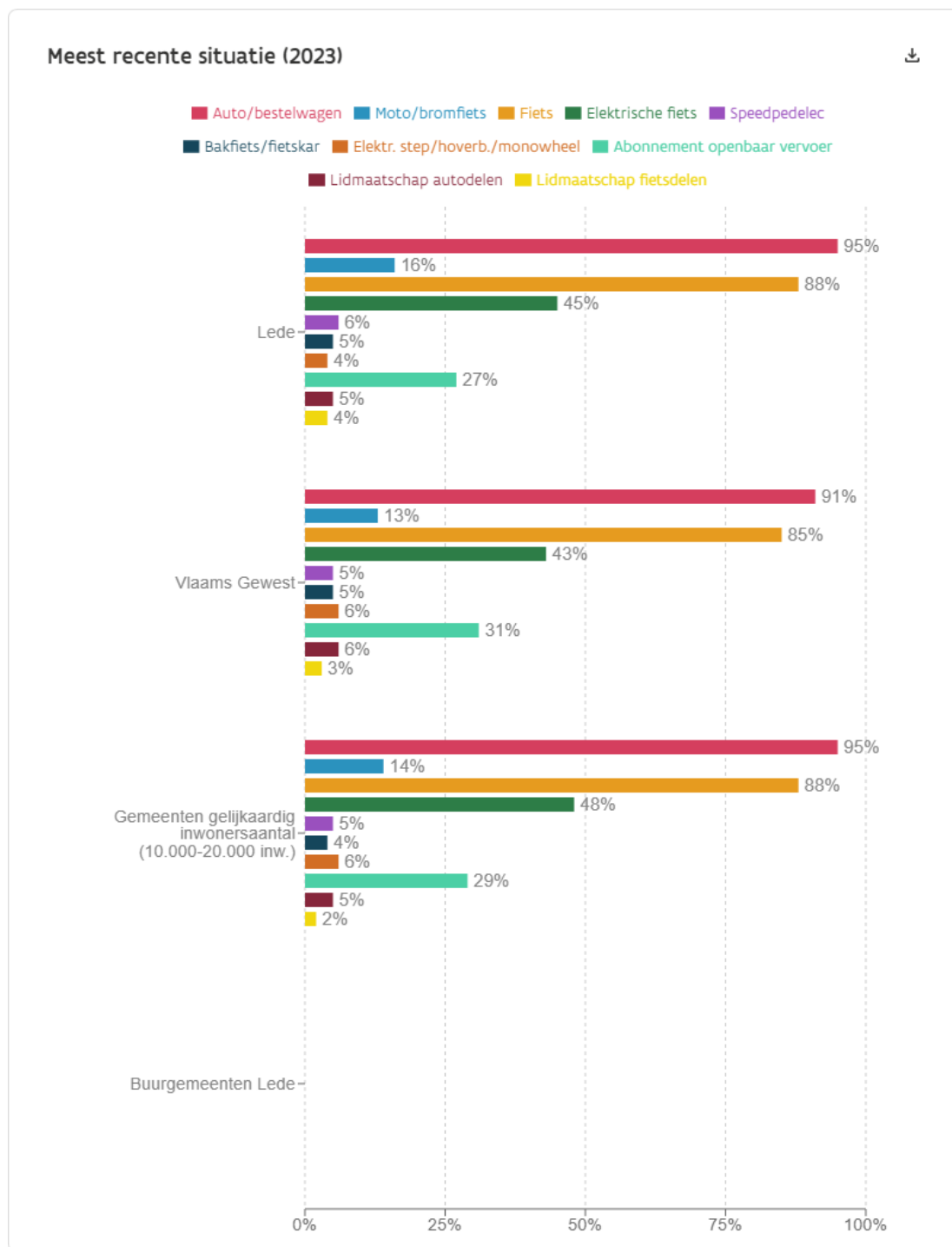
Uit de evolutie blijkt dat sinds 2020 het aantal inwoners die te voet gaan gelijk gebleven is, 2% meer inwoners gaan met de fiets, 7% minder neemt het openbaar vervoer en de verplaatsing met de auto is gestegen met 3%.

3. Vervoermiddelenbezit

De cijfers liggen voor Lede, het Vlaams Gewest en gemeenten met een zelfde inwonersaantal, in dezelfde lijn. In Lede heeft het merendeel van de gezinnen een eigen auto (95%), maar ook alternatieve vervoersmodi zijn goed vertegenwoordigd (fiets: 88%, elektrische fiets: 45%, abonnement openbaar vervoer: 27%).

Het bezit van een eigen auto ligt iets hoger dan het Vlaams gemiddelde maar ligt in dezelfde lijn als de gemeenten met eenzelfde inwonersaantal. Dit heeft misschien te maken met het eerder landelijk karakter van Lede, waardoor er voor bepaalde voorzieningen naar de omliggende steden wordt gereden.

Opvallend is dat de personen die eigenaar zijn van een abonnement voor het openbaar vervoer in Lede iets lager ligt dan het Vlaamse gemiddelde en gemeenten met een zelfde inwonersaantal. Nochtans ligt het gebruik van het openbaar vervoer in Lede hoger dan het Vlaamse gemiddelde en gemeenten met een zelfde inwonersaantal.

SDG 13: Klimaatactie

Dringende maatregelen nemen om de klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden: De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien, zoals maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren, en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

1. Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in Lede

Op 8 november 2016 besliste het college van burgemeester en schepenen om deel te nemen aan het groepsproject *Burgemeestersconvenant voor lokale duurzame energie – klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen*. Het convenant werd getekend op 21/01/17 en omvat volgende doelstellingen:

- CO₂-uitstoot verminderen met 40% tegen 2030 (t.o.v. 2011 – nulmeting): mitigatie.
- De regio weerbaar maken tegen klimaatverandering: adaptatie.

Nadat de burgemeesters het convenant ondertekenden, werd onder begeleiding van SOLVA voor de regio een gezamenlijk klimaatplan opgemaakt. Het plan werd afgerond in 2018 en bevat 68 maatregelen (51 mitigatie- en 17 adaptatiemaatregelen) en 325 acties. De gemeenteraad keurde het klimaatplan goed op 21 juni 2018.

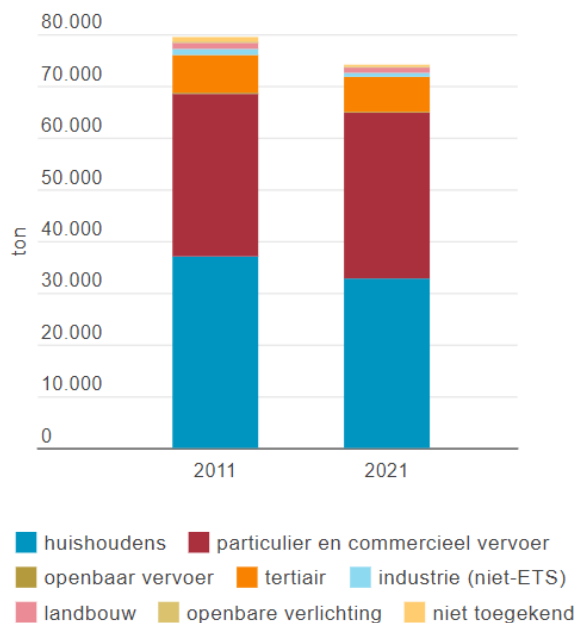
Er werd een top 20 opgesteld. Deze maatregelen zijn prioritair en moeten op korte termijn worden uitgevoerd omdat ze een grote CO₂-impact hebben of een relevante maatschappelijke waarde. De top 20 vind je op www.lede.be, bij Klimaatplan met lef!

Er werden ondertussen meerdere mitigatiemaatregelen genomen om de CO₂-uitstoot terug te dringen (zie verder). Het effect van deze maatregelen kwantificeren en de precieze afname van de CO₂-uitstoot bepalen, is niet evident. Toch zijn er een aantal interessante cijfers die recent werden gepubliceerd op provincies.incijfers.be (rapport Klimaat en energie). Zij kunnen een indicatie geven van het reeds bereikte effect en vooral waar nog verder op ingezet kan en moet worden. De gepubliceerde cijfers hebben een zekere vertraging en handelen over de periode 2011 – 2021.

1. Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in Lede (incl. snelwegen)

Globaal gezien is er in Lede in 2021 een daling van de CO₂-uitstoot met 6,7% (-5.349 ton) t.o.v. 2011: de grootste daling in absolute cijfers (-4.264 ton) in die periode gebeurt in de sector huishoudens. Globaal noteren we in Oost-Vlaanderen een daling met 5,7% en in het Vlaams Gewest een daling met 4,6% tussen 2011 en 2021.

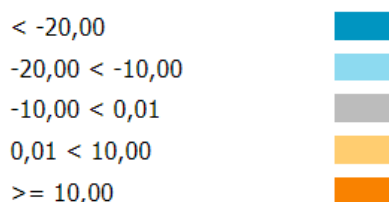
	2011	2021	2011-> 2021
Huishoudens	37.027	32.763	-4.264
Particulier en commercieel vervoer	31.415	32.048	633
Openbaar vervoer	237	190	-47
Tertiair	7.284	6.747	-537
Industrie (niet-ETS)	1.181	777	-404
Landbouw	1.170	1.010	-160
Openbare verlichting	259	186	-73
Niet toegekend	860	363	-497
Totaal	79.434	74.085	-5.349

Bron: VEKA | provincies.incijfers.be

Procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011

	Lede	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
huishoudens	-11,5	-14,6	-13,2
particulier en commercieel vervoer	2,0	1,7	1,2
openbaar vervoer	-19,6	-19,7	-21,2
tertiair	-7,4	-2,7	0,1
industrie (niet-ETS)	-34,2	-8,1	-8,9
landbouw	-13,7	11,5	28,4
openbare verlichting	-28,1	-34,2	-28,6
CO₂-emissie niet toegekend	-57,8	-33,8	-31,4
totaal	-6,7	-5,7	-4,6

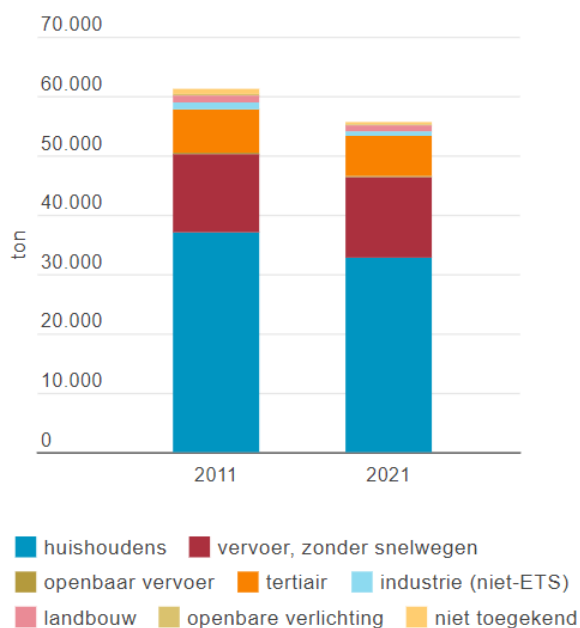
Bron: VEKA | provincies.incijfers.be

2. Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in Lede (excl. snelwegen)

De aanwezigheid van snelwegen of zeer drukke gewestwegen (genummerde wegen) hebben een zeer grote impact op de CO₂-uitstoot door vervoer in de gemeente, zonder dat een gemeente daar zelf veel effect op heeft. Via provincies.incijfers.be kan ook een klimaat- en energierapport zonder snelwegen worden afgehaald.

Wanneer abstractie wordt gemaakt van de CO₂ - uitstoot veroorzaakt door snelwegen dan is er globaal gezien in Lede in 2021 een daling van de CO₂-uitstoot met 9,1% (- 5.594 ton) t.o.v. 2011. In Oost-Vlaanderen noteren we over die periode een daling met 6,9% en in het Vlaams Gewest een daling met 5,4% tussen 2011 en 2021.

	2011	2021	2011-> 2021
Huishoudens	37.027	32.763	-4.264
Particulier en commercieel vervoer	13.192	13.581	389
Openbaar vervoer	237	190	-47
Tertiair	7.284	6.747	-537
Industrie (niet-ETS)	1.181	777	-404
Landbouw	1.170	1.010	-160
Openbare verlichting	259	186	-73
Niet toegekend	860	363	-497
Totaal	61.211	55.617	-5.594

Bron: VEKA | provincies.incijfers.be

Procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011

	Lede	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
huishoudens	-11,5	-14,6	-13,2
vervoer, zonder snelwegen	2,9	2,8	2,3
openbaar vervoer	-19,6	-19,7	-21,2
tertiair	-7,4	-2,7	0,1
industrie (niet-ETS)	-34,2	-8,1	-8,9
landbouw	-13,7	11,5	28,4
openbare verlichting	-28,1	-34,2	-28,6
CO₂-emissie niet toegekend	-57,8	-33,8	-31,4
totaal, zonder snelwegen	-9,1	-6,9	-5,4

< -20,00

-20,00 < -10,00

-10,00 < 0,01

0,01 < 10,00

>= 10,00

Bron: VEKA | provincies.incijfers.be – rapport klimaat en energie

De CO₂-emissie is in Lede iets meer gedaald in de periode 2011 – 2021 dan in Oost-Vlaanderen of het Vlaams gewest.

	Lede	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Evolutie			
CO ₂ – emissie incl. snelwegen	- 6,7 %	- 5,7%	- 4,6 %
Evolutie			
CO ₂ – emissie excl. snelwegen	- 9,1 %	- 6,9 %	- 5,4 %

We zitten echter nog ver van de doelstelling: -40% tegen 2030.

3. Bronnen van CO2

Als we de cijfers bekijken, dan zijn voor Lede de 3 belangrijkste bronnen van CO2:

Huishoudens

In 2021 zorgden de huishoudens in Lede voor 44,2% van de totale CO2-uitstoot. Wanneer geen rekening gehouden wordt met het stukje snelweg is dat zelfs 58,9%. Het gaat hier over de CO2-uitstoot veroorzaakt door het verbruik van elektriciteit en fossiele brandstoffen in de woningen.

De CO2 -uitstoot door huishoudens in Lede evolueerde van 37.027 ton in 2011 tot 32.763 ton in 2021. Dit betekent een daling met 4.264 ton CO2 of 11,5 % t.o.v. 2011. Deze daling is kleiner dan in Oost-Vlaanderen of het Vlaams Gewest.

De CO2 -uitstoot vermindert enerzijds door een lager energieverbruik per huishouden (eventueel door renovatie en energie-efficiënte nieuwbouw), maar anderzijds ook door een toename van de lokale productie van hernieuwbare energie. Ook diverse andere factoren hebben een invloed: de bevolkingsgroei, de grootte en de ouderdom van de woningen, het gedrag van de inwoners en of het om een koude of warme winter ging.

Ondanks een groei van het aantal huishoudens tussen 2011 en 2021 van 10,1%, daalde het totale energieverbruik van de huishoudens in dezelfde periode met 3,2% en de CO2-emissie met 11,5%. Een huishouden in Lede stootte gemiddeld 3,98 ton CO2 uit in het jaar 2021. Voor Oost-Vlaanderen ligt dit gemiddelde op 3,68 ton CO2 en in het Vlaams Gewest op 3,74 ton CO2 per huishouden.

Vervoer

Als we het commercieel en particulier vervoer op snelwegen buiten beschouwing laten, dan is in 2021 transport in Lede verantwoordelijk voor 24,8% van de totale CO2-uitstoot. Als we de snelwegen meetellen, dan zorgt transport in Lede in 2021 voor 43,5% van de totale CO2-uitstoot. Dit omvat de uitstoot van het particulier en commercieel vervoer, alsook het openbaar vervoer (bussen en trams van De Lijn) door verplaatsingen op het grondgebied van de gemeente.

De aanwezigheid van snelwegen of zeer drukke gewestwegen (genummerde wegen) heeft een grote impact op de afgelegde kilometers en de CO2-uitstoot door transport in gemeenten. Aangezien het veelal over doorgaand verkeer gaat, heeft de gemeente hier over het algemeen weinig impact op.

	CO2-emissie in ton door transport in Lede (2021)
Particulier en commercieel vervoer, snelwegen	18.468
Particulier en commercieel vervoer, genummerde wegen	7.095
Niet-genummerde wegen	6.485
Openbaar vervoer	190
Totaal	32.239

De CO2-uitstoot door particulier en commercieel vervoer is gestegen in Oost-Vlaanderen (+ 1,7 % incl. snelwegen en + 2,8 excl. snelwegen), in het Vlaams Gewest (+ 1,2 % incl. snelwegen en + 2,3 excl. snelwegen) en nog net iets meer in Lede (+ 2,0 % incl. snelwegen en + 2,9 excl. snelwegen).

Tertiaire sector

De tertiaire sector is in Lede goed voor 9,1% van de totale CO2-uitstoot op het grondgebied in 2021. Wanneer geen rekening gehouden wordt met het stukje snelweg is dat 12,1%. Met de tertiaire sector worden openbare gebouwen, scholen, verzorgingsinstellingen ... bedoeld. Ook hier werden inspanningen geleverd om het energieverbruik te verlagen en te investeren in hernieuwbare energie (zie verder). Aangezien een groot deel van dit patrimonium onder het beheer van het lokaal bestuur valt, is de rechtstreekse impact hier vrij groot. Globaal leidde dit tot een CO2-reductie tussen 2011 en 2020 van 404 ton CO2 of een daling met 7,4%. Daarmee doet Lede het beter dan Oost-Vlaanderen (-2,7%) en het Vlaams Gewest (+0,1%).

Andere bronnen van CO2

Openbare verlichting is een zeer kleine bron, waar de gemeente wel een directe impact op heeft. Door verleding en het doven van de straatverlichting tussen middernacht en 5 uur daalt het energieverbruik en dus ook de CO2-emissie.

Landbouw en industrie vormen op Vlaams niveau eveneens belangrijke bronnen, maar als we dit op de schaal van Lede bekijken, leveren die slechts een zeer beperkte bijdrage.

Bron: provincies.incijfers.be – rapport klimaat en energie

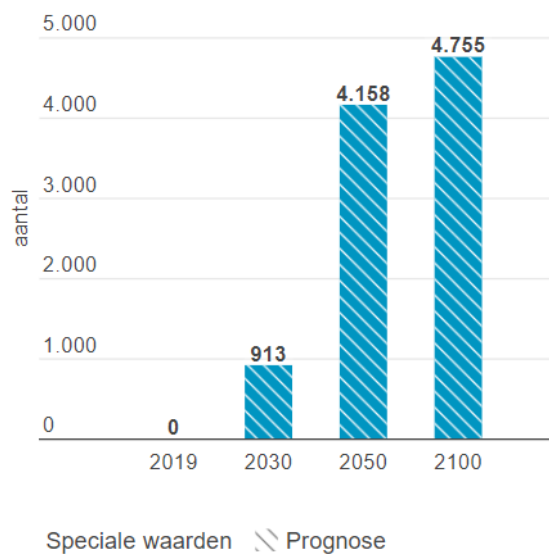
2. Hitte en droogte

1. Hitte

Hitte heeft negatieve effecten op de gezondheid van mens en dier, de natuur, transportinfrastructuur, elektriciteitsproductie, bepaalde productieprocessen, landbouwgewassen en vee. Er dreigt verlies van zowel kwaliteit als opbrengst. Hitte is slecht voor het dierenwelzijn (runderen ondervinden al hittestress vanaf 25 °C), waterkwaliteit, verlies van biodiversiteit (door wijzigingen in habitats en rechtstreekse impact op soorten). Hitte, in combinatie met droogte, verhoogt eveneens het risico op brand in natuur, bermen en akkers.

Volgende grafiek geeft het aantal inwoners weer uit de meest hittegevoelige bevolkingsgroepen - jonge kinderen en ouderen - die op een extreme hittedag (terugkeerperiode van 20 jaar) geconfronteerd kunnen worden met gevoelstemperaturen boven een drempelwaarde waarbij ernstige gezondheidsschade te verwachten is.

Evolutie door hitte getroffen kwetsbare inwoners (0-4 jaar en 65+ jaar) in Lede

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

In het huidige klimaat wordt in de gemeente Lede 0,0% van de kwetsbare bevolking op een extreem warme dag blootgesteld aan schadelijke hitteniveaus, in 2030 gaat het over 19,2% (tegenover 31,3% in het Vlaams Gewest) en tegen 2100 zal 99,9% van deze kwetsbare groepen getroffen worden door hitte in Vlaanderen.

De kwetsbare groep van ouderen blijft groeien en zal in de toekomst nog groter worden. Het absolute aantal getroffen inwoners zal daardoor nog meer toenemen.

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatscenario's

2. Droogte

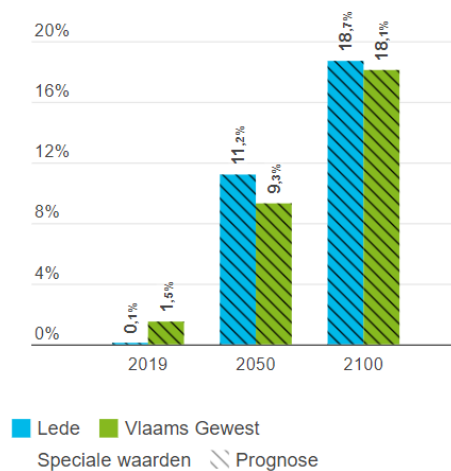
Door droogte kunnen het wateraanbod en de watervraag uit verschillende sectoren uit evenwicht geraken en tekorten veroorzaken. Daarnaast kan droogte schade aan infrastructuur en gebouwen veroorzaken, zoals bodemverzakkingen en scheuren in gebouwen. Droogte verhoogt ook het risico op brandgevaar in de natuur, in bermen en op akkers.

Landbouw

Bepaalde gewassen (groenten, maïs en aardappelen) zijn droogtegevoelig. Ze groeien minder goed of verwelken wanneer ze onvoldoende water kunnen opnemen uit de bodem. De periode waarin de droogte optreedt, heeft ook een invloed. Afhankelijk van het gewas, kan dit problemen opleveren bij aanvang van de groei, bij de bloei of bij de vruchtvorming. Hoe oppervlakkiger de wortels, hoe droogtegevoeliger het gewas. Droogte heeft ook een impact op weidedieren, zowel qua voeding als dierenwelzijn. Graslanden kunnen verdrogen waardoor veehouders minder grasopbrengst hebben waardoor het effect doorwerkt tot in de winterperiode.

In Lede stellen we een stijging van het aandeel landbouwpercelen met significante droogtestress vast van 0,1% in het huidige klimaat naar 18,7% in 2100.

Evolutie % landbouwpercelen met significante droogtestress

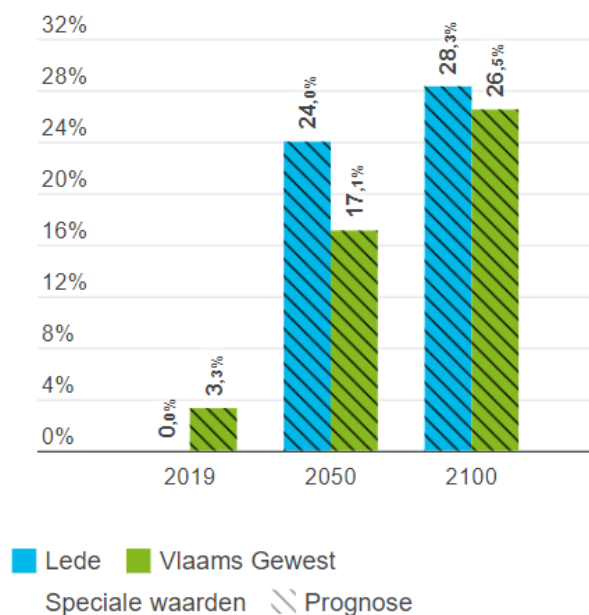
Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatscenario's

Natuur

Droogte is medeverantwoordelijk voor veranderende levensomstandigheden van planten en dieren waardoor leefgebieden zullen verschuiven, inkrimpen of verdwijnen, met een verlies aan biodiversiteit tot gevolg. Droogtegevoelige natuur omvat hemelwaterafhankelijke natuur (bv. vennen en droge bossen), grondwaterafhankelijke natuur (bv. elzenbroekbossen en oppervlaktewater dat afhangt van de grondwaterstand) en oppervlaktewaterafhankelijke natuur (bv. vloeuweidesystemen en wilgenvloedbossen). Mogelijke gevolgen zijn verdroging van vegetaties, (te vroeg) uitdrogen van poelen, hoger brandgevaar, verminderde bosvitaliteit, droogvallen van waterlopen, grotere gevoeligheid voor ziektes en plagen ...

Evolutie oppervlakte kwetsbare ecotopen met significante droogtestress, % t.o.v. oppervlakte

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

In het huidige klimaat blijkt dat 3,3% van de kwetsbare ecotopen in Vlaanderen geconfronteerd wordt met significante droogtestress tijdens een gemiddeld jaar. Dit zou in 2050 sterk kunnen toenemen. In Lede stellen we een stijging vast van het percentage kwetsbare ecotopen met significante droogtestress van 0,0% in het huidige klimaat naar 28,3% in 2100.

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatscenario's

In het Klimaatportaal Vlaanderen, waar deze cijfers uitkomen, zijn de klimaattoestanden, -effecten en -impact voor het huidige klimaat en het hoogimpactscenario opgenomen. De werkelijke klimaatverandering zal 'met hoge waarschijnlijkheid' liggen tussen het huidige klimaat en wat het hoogimpactscenario aangeeft. Het hoogimpactscenario biedt daarom een goed referentiekader om onze regio meer weerbaar en klimaatbestendig te maken. Belangrijke voetnoot hierbij is dat de toekomstige klimaatverandering met een bepaalde - kleine, maar onbekende - kans extremer kan zijn dan wat vervat zit in het hoogimpact klimaatscenario.

3. Lokaal Energie en Klimaatpact – Algemene doelstellingen

Het lokaal bestuur engageert zich via het Lokaal Energie- en Klimaatpact 1.0 (LEKP 1.0) om de klimaatambities op te drijven (GR 21/10/2021). Er wordt gewerkt aan een aantal algemene doelstellingen en ingezet op 4 werven: vergroening, renovatie en hernieuwbare energie, (deel)mobiliteit en hemelwater. Aan die 4 werven zijn concrete doelstellingen gekoppeld. Zie Lokaal Energie en Klimaatpact – De 4 werven.

In zitting van 15/06/23 besloot de gemeenteraad het Lokaal Energie- en klimaatpact 2.0 (LEKP 2.0) - met een verscherping van 5 doelstellingen en 1 nieuwe doelstelling - en het Lokaal Energie- en klimaatpact 2.1 (LEKP 2.1) te ondertekenen. Dat is een uitbreiding van de engagementen bovenop het LEKP 2.0 met een sociale component.

Het gaat over een inspanningsverbintenis (geen resultaatsverbintenis) en het bestuur kan samenwerken met andere gemeenten om de doelstellingen gezamenlijk te behalen. Voor de uitvoering van LEKP 2.1 zal samengewerkt worden met SOLVA.

Via het pactportaal kan je Lede volgen.

1. Energiebesparing lokaal patrimonium

Door het LEKP 2.0 te ondertekenen, verbindt het Lokaal bestuur zich ertoe om een gemiddelde jaarlijkse primaire energiebesparing van minstens 3% te realiseren in de eigen gebouwen en technische infrastructuur vanaf 2023 tot en met 2030. Als referentiejaar wordt het verbruik van 2019 genomen. In 2030 moet op deze manier een primaire energiebesparing van 26,4% t.o.v. 2019 behaald worden.

Op 31/12/2022	Lede	Vlaams Gewest
Evolutie primair energieverbruik ten opzichte van 2019 (positieve waarde = besparing)	13,78 %	14,25 %

Wat de evolutie van het primair energieverbruik ten opzichte van 2019 betreft, liggen we iets achter op het Vlaams Gewest.

2. Reductie CO2-uitstoot lokaal patrimonium en mobiliteit

Door het LEKP 2.0 te ondertekenen, verbindt het Lokaal bestuur zich ertoe om de CO2-uitstoot in eigen gebouwen, inclusief technische infrastructuur en mobiliteit, met 55% te reduceren tegen eind 2030 ten opzichte van 2015. Dit werd herrekend naar 40,3% ten opzichte van referentiejaar 2019.

Op 31/12/2022	Lede	Vlaams Gewest
Evolutie CO2-uitstoot lokaal patrimonium ten opzichte van referentiejaar 2019 in % (positieve waarde = besparing)	3,05 %	16,59 %
Evolutie CO2-uitstoot eigen mobiliteit ten opzichte van referentiejaar 2019 in % (positieve waarde = besparing)	Nog niet beschikbaar	Nog niet beschikbaar

Wat de reductie van CO2 van het lokaal patrimonium ten opzichte van 2019 betreft, liggen we achter ten opzichte van de cijfers van het Vlaams Gewest.

3. VerLEDding

Als doelstelling in het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) en binnen het LEKP engageren de lokale besturen zich om alle openbare verlichting volledig om te schakelen naar LED tegen 2030.

Verledding op 31/12/2023

	Lede	Vlaams Gewest
Totaal aantal lichtpunten	3.434	1.179.177
Aantal LED-lichtpunten	2.022	546.699
Percentage verLEDding	58,88 %	47,95 %

Bron: Pactportaal

De verledding gebeurt door Fluvius en ligt in Lede iets voor op het Vlaamse Gewest.

4. Andere algemene doelstellingen

- Het Burgemeestersconvenant 2030 ondertekenen en uitwerken.
- Het draagvlak voor hernieuwbare energie verhogen, geen heffing op hernieuwbare energie installaties invoeren en bestaande, zoals de heffing op pylonen van windmolens, afbouwen tegen ten laatste 2025.
- Lokale warmte- en sloopbeleidsplannen opmaken.
- Burgers, bedrijven en verenigingen stimuleren om samen met het Lokaal bestuur de concrete en zichtbare streefdoelen uit de 4 werven van het Pact te behalen.

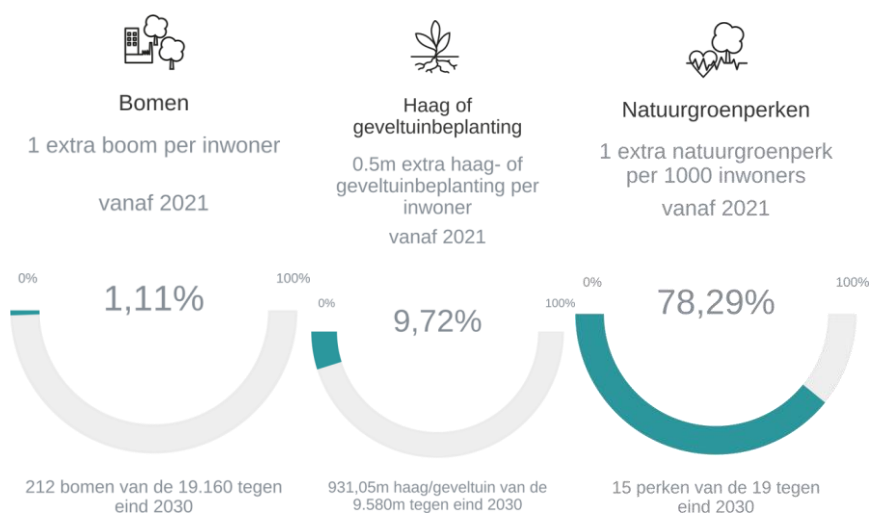
4. Lokaal Energie en Klimaatpact – De 4 werven

Het lokaal bestuur engageert zich via het Lokaal Energie- en Klimaatpact om de klimaatambities op te drijven. Er wordt gewerkt aan een aantal algemene doelstellingen (zie Lokaal Energie en Klimaatpact – Algemene doelstellingen) en ingezet op 4 werven: vergroening, renovatie en hernieuwbare energie, (deel)mobiliteit en hemelwater.

Werk 1: Laten we een boom opzetten - Vergroening

Doelstellingen

Bomen	1 boom extra per inwoner vanaf 2021 tegen 2030.
Hagen en Geveltuinbeplanting	0,5 meter geveltuin of haag per inwoner extra vanaf 2021 tegen 2030.
Natuurgroenperken	1 natuurgroenperk (van minstens 10m ²) extra per 1000 inwoners vanaf 2021 tegen 2030.

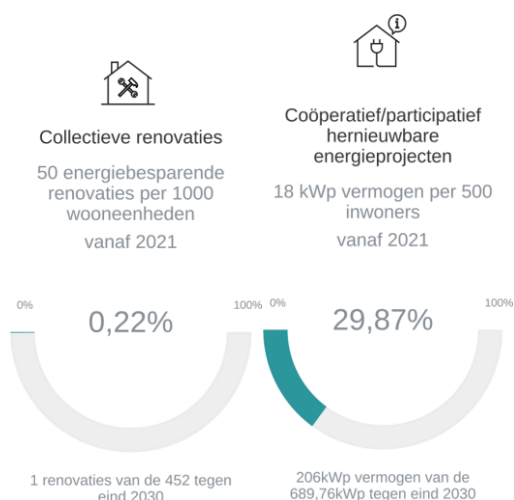

Bron: Pactportaal

Werf 2: Verrijk je wijk - Renovatie en hernieuwbare energie

Doelstellingen

Collectieve renovaties	50 collectief georganiseerde energiebesparende renovaties per 1.000 wooneenheden van 2021 t.e.m. 2030. <u>Verscherping doelstelling in LEKP 2.0:</u> 25 fossielvrije renovaties binnen de 50 collectieve energiebesparende renovaties per 1000 wooneenheden.
Klimaattafels	50 per 1.000 wooneenheden worden uitgenodigd voor een klimaattafel voor einde 2024 (LEKP 2.0). <u>Verscherping doelstelling in LEKP 2.1:</u> Opmaak van een voorgesteld renovatietraject op maat van elke bewoner waar de klimaattafel georganiseerd wordt, voor 50 per 1.000 huishoudens en dit voor einde 2025.
Thematisch wijkverbeteringscontract	Realisatie van minstens één thematisch wijkverbeteringscontract waarbinnen een collectieve renovatie wordt gefaciliteerd voor einde 2025. Een thematisch wijkverbeteringscontract kenmerkt zich door 4 elementen: (i) het is gericht op de uitvoering van een collectieve renovatie, (ii) het betreft een nieuwe samenwerkingsvorm, (iii) binnen een specifieke wijk, (iv) met oog voor sociale diversiteit (LEKP 2.1).
Coöperatieve hernieuwbare energieprojecten	1 coöperatief/participatief hernieuwbaar energieproject per 500 inwoners tegen 2030 die samen voor een totaal geïnstalleerd vermogen zorgen van 216 MW vanaf 2021 t.e.m. 2030. <u>Verscherping doelstelling in LEKP 2.1:</u> 1 coöperatief/participatief hernieuwbaar energieproject per 500 inwoners tegen 2030': minstens 36 kWp in plaats van 18 kWp per 500 inwoners, waarvan 18 kWp per 500 inwoners wordt gerealiseerd voor einde 2025.
Toegang tot energiegemeenschap	Toegang tot de activiteiten van een energiegemeenschap operationaliseren voor 1 per 500 inwoners voor einde 2025 (LEKP 2.1).

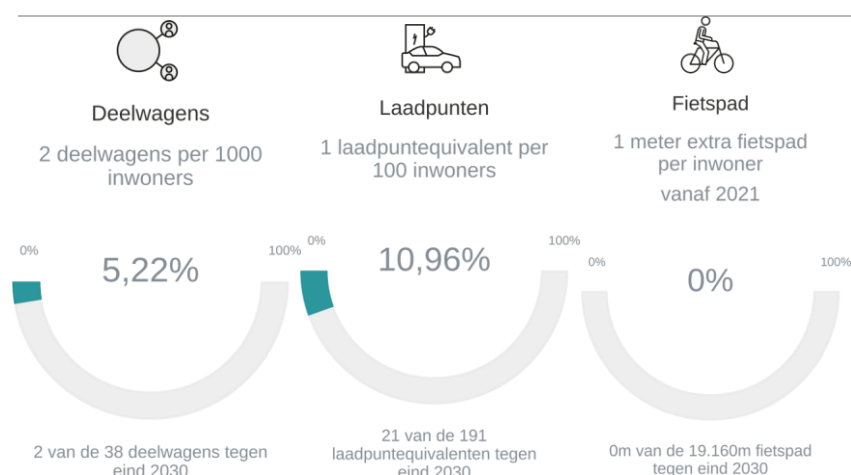

Bron: Pactportaal

Werf 3: Elke buurt deelt en is duurzaam bereikbaar - (Deel)mobiliteit

Doelstellingen

Deelsystemen	1 toegangspunt per 1.000 inwoners voor een (koolstofvrij) deelsysteem tegen 2030.
Laadpunten	minstens 1 laadpunt per 100 inwoners tegen 2030. <u>Verscherping doelstelling in LEKP 2.0:</u> minstens 1,5 laadpuntequivalent per 100 inwoners tegen eind 2030.
Fietspaden	1 meter nieuw of structureel opgewaardeerd fietspad extra per inwoner vanaf 2021 t.e.m. 2030.

Bron: Pactportaal

Opmerking: Sinds begin 2024 zijn er 4 elektrische deelwagens beschikbaar in onze gemeente - 3 in Lede centrum en 1 in Oordegem (proefproject). Dit staat nog niet in het Pactportaal. Verwacht wordt dat dit bij volgende update van het Pactportaal wordt aangepast.

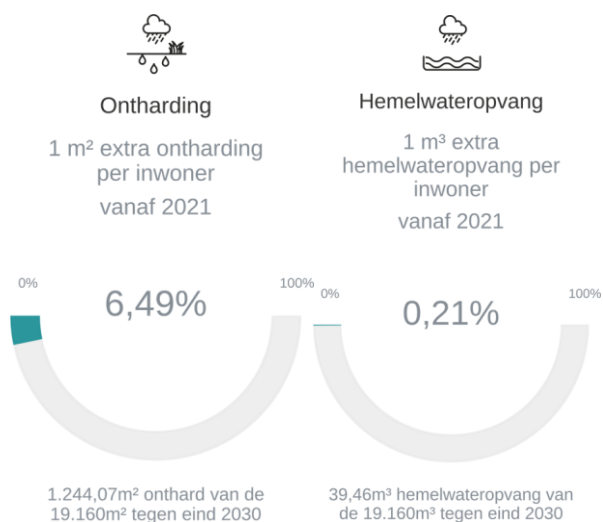
Het Pactportaal vermeldt momenteel ook nog geen cijfers voor Lede wat extra fietspaden betreft. Vandaar dat op de figuur nog steeds 0% staat. Verwacht wordt dat dit bij volgende update van het pactportaal wordt aangepast.

Onze eigen monitoring geeft aan dat de teller op 2.830 m staat.

Werf 4: Water. Het nieuwe goud - Droogteproblematiek

Doelstellingen

Ontharding	1 m ² ontharding per inwoner vanaf 2021 t.e.m. 2030.
Hemelwateropvang	1 m ³ extra hemelwateropvang voor hergebruik, buffering en infiltratie per inwoner vanaf 2021 t.e.m. 2030.

Bron: Pactportaal

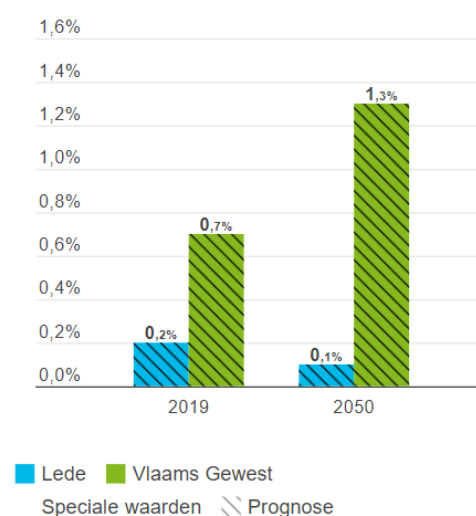
5. Overstromingen en wateroverlast

Overstromingen vanuit waterlopen en wateroverlast ten gevolge van intense neerslag kunnen beschadigingen of vernielingen veroorzaken aan gebouwen, wegen, nutsvoorzieningen, velden en akkers en natuur.

1. Overstroombare gebouwen en kwetsbare instellingen t.g.v. overstromingen uit waterlopen

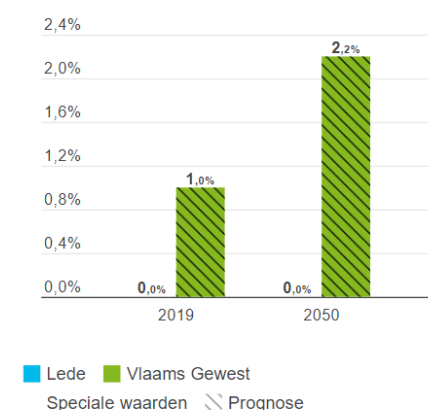
Kwetsbare instellingen zijn instellingen voor kinderopvang, instellingen voor onderwijs, ziekenhuizen en verzorgingstehuizen.

Evolutie overstroombare gebouwen bij overstroming vanuit waterlopen, t.o.v. totaal aantal gebouwen

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Evolutie kwetsbare instellingen bij overstroming vanuit waterlopen, t.o.v. totaal aantal instellingen

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

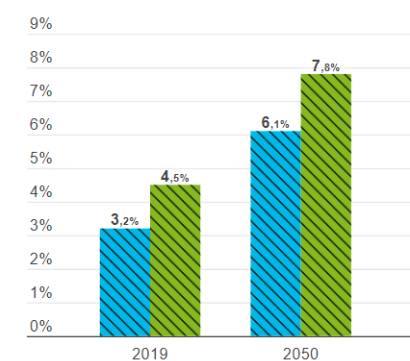
Het aantal overstroombare gebouwen (t.g.v. overstromingen vanuit waterlopen) daalt van 15 gebouwen naar 10 in 2050. Het aantal overstroombare kwetsbare instellingen evolueert van 0 gebouwen naar 0 gebouwen in 2050.

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatscenario's

2. Gebouwen met wateroverlast t.g.v. intense neerslag

Wateroverlast door afstromend hemelwater bij intense regenval komt overal in Vlaanderen voor.

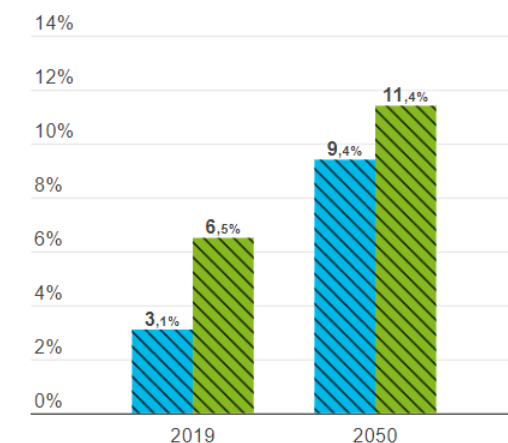
Evolutie gebouwen met wateroverlast ten gevolge van intense neerslag, t.o.v. gebouwen

■ Lede ■ Vlaams Gewest
Speciale waarden \ Prognose

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Evolutie kwetsbare instellingen met wateroverlast ten gevolge van intense neerslag, t.o.v. instellingen

■ Lede ■ Vlaams Gewest
Speciale waarden \ Prognose

Bron: VMM | provincies.incijfers.be

Voor wateroverlast ten gevolge van intense neerslag gaat dit in het huidige klimaat over 268 gebouwen in gemeente Lede. In 2050 stijgt dit naar 516. Voor de kwetsbare instellingen in de gemeente gaat dit van 1 (huidig klimaat) naar 3 (2050).

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatscenario's

In het Klimaatportaal Vlaanderen, van waaruit deze cijfers komen, zijn de klimaattoestanden, -effecten en -impacts voor het huidige klimaat en het hoogimpactsscenario opgenomen. De werkelijke klimaatverandering zal 'met hoge waarschijnlijkheid' liggen tussen het huidige klimaat en wat het hoogimpactsscenario aangeeft. Het hoogimpactsscenario biedt daarom een goed referentiekader om onze regio meer weerbaar en klimaatbestendig te maken. Belangrijke voetnoot hierbij is dat de toekomstige klimaatverandering met een bepaalde - kleine, maar onbekende - kans extremer kan zijn dan wat vervat zit in het hoogimpactsscenario.

In het kader van het *Hemelwater- en droogteplan* werden de huidige knelpunten rond wateroverlast opgelijst.

SDG 14: Leven in het water

Bescherming en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling: Ecosystemen op de kust en in zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Overbevissing, vervuiling van de mariene ecosystemen en illegale visserij moeten bestreden worden.

Geen specifieke cijfers voor gemeente Lede, aangezien deze doelstelling niet relevant is voor ons grondgebied.

SDG 15: Leven op het land

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen op het land: ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Stropen en smokkel van beschermde diersoorten moeten we tegengaan. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

1. Biodiversiteit

Biodiversiteit is de totale verscheidenheid aan leven op aarde. Die verscheidenheid is enorm en omvat mensen, dieren, planten en alle andere organismen. Wereldwijd neemt de biodiversiteit af. Europa verloor 30% van zijn biodiversiteit sinds 1970. Concrete cijfers zijn er niet op gemeenteniveau. Maar het blijft belangrijk om als lokaal bestuur ook actief in te zetten op het behoud en de bevordering van de biodiversiteit in onze regio. Hierbij specifiek rekening houdend met de prioritaire soorten die van groot belang zijn voor het natuurbehoud in Oost-Vlaanderen. Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor de aanpak van invasieve exoten die een bedreiging zijn voor inheemse soorten.

Bron: www.mvovlaanderen.be/nl/thema/biodiversiteit

2. Bodemkwaliteit - pfas

PFAS is de verzamelnaam voor meer dan 6.000 chemische stoffen die je gezondheid kunnen schaden als je er langdurig wordt aan blootgesteld.

In juni 2021 besliste de Vlaamse Regering om alle locaties met een verhoogd risico op PFAS-verontreiniging in kaart te brengen. Momenteel laat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) overal in Vlaanderen verkennende bodemonderzoeken uitvoeren naar de aanwezigheid van PFAS onder andere op sites met brandweerkazernes en oefenterreinen van brandweer.

In Lede gaat het over 2 sites:

- Site brandweerkazerne, waar er blusschuimmiddelen werden opgeslagen die mogelijk PFAS bevatten. Op deze site zou OVAM een verkennend bodemonderzoek uitvoeren. Dit onderzoek bleef uit. Het Lokaal bestuur liet ondertussen op deze site zelf een oriënterend bodemonderzoek uitvoeren door een erkend bodemsaneringsdeskundige. De OVAM besloot op basis van de resultaten in dit onderzoek dat voor deze site geen bijkomend bodemonderzoek (beschrijvend bodemonderzoek) nodig is.

- Site parking Administratief centrum/Burgerhuis waar occasioneel demonstraties van brandbestrijding met professionele blusmiddelen werden gehouden. Op deze site liet OVAM reeds een verkennend bodemonderzoek naar de aanwezigheid van PFAS uitvoeren. In juli 2022 ontvingen we de resultaten van dit onderzoek. Tijdens het verkennend onderzoek werden verhoogde PFAS-waarden vastgesteld, voornamelijk in het grondwater. Het Agentschap Zorg en Gezondheid raadde aan om de in april 2022 afgekondigde voorzorgsmaatregelen aan te passen en om binnen een straal van 500 meter van de site, waar in het grondwater verhoogde PFAS-waarden werden aangetroffen, een aantal voorzorgsmaatregelen in acht te nemen. Wie binnen deze perimeter woont, werd in augustus 2022 schriftelijk op de hoogte gesteld van de voorzorgsmaatregelen.

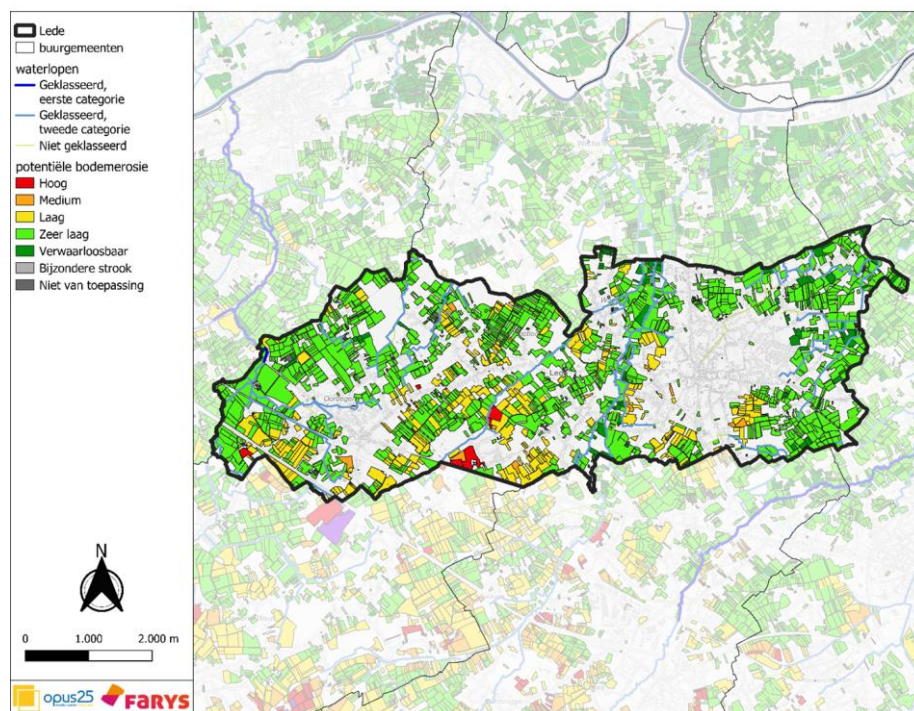
Het Lokaal bestuur werd door OVAM verzocht om een vervolgonderzoek rond PFAS uit te laten voeren. Voor het aanstellen van een deskundige en het uitvoeren van het opgelegde beschrijvend bodemonderzoek voor site parking Administratief centrum/Burgerhuis, werd beslist om gebruik te maken van de opdrachtcentrale van OVAM en werd ABO aangesteld om het beschrijvend bodemonderzoek op te stellen. Dit onderzoek loopt momenteel nog.

3. Erosieknelpunten

Totale oppervlakte erosieknelpunten (actueel, potentieel en niet gespecificeerd) per gemeente (% opp). In Lede is het probleem van erosie vrij beperkt. Provincie in cijfers vermeldt geen knelpunten.

De potentiële bodemerosiekaart van het departement Omgeving klasseert de meeste percelen in Lede als zeer laag tot laag erosiegevoelig. Enkele uitschieters worden gezien als medium tot hoog of zeer hoog erosiegevoelig.

HWDP Lede - Potentiële bodemerosie per perceel 2022

Bron: Provincie in cijfers, HWDP en databank ondergronds Vlaanderen

4. Bosteller: hectare nieuw bos (niet compensatie)

Bossen zijn bij uitstek vegetaties die verkoeling kunnen bieden. Tegelijk herbergen ze vaak een hoge biodiversiteit. Een voldoende groot en sterk netwerk van goed ontwikkeld bos is noodzakelijk om deze waarden bestand te maken tegen klimaatverandering. De oppervlakte die effectief ingevuld wordt door bos in Lede wordt ingeschat volgens het landgebruikbestand op 9,1% van de totale oppervlakte, ten opzichte van 6,6% in Oost-Vlaanderen en 11,0% in het Vlaams Gewest.

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatadaptatie

Hectare nieuw bos (geen compensatie) aangeplant sinds 2019

Locatie	Datum	Aantal bomen	Aantal ha	Aangeplant door
Lede - Geelstervallei	8/12/19	800	0,34	Natuurpunt
Lede - Vallei Van de Serskampse Beek	28/11/20	3900	1,57	ANB
Lede - Vallei Van de Serskampse Beek	5/03/21	2500	1,01	ANB
Lede - Vallei Van de Serskampse Beek	5/03/21	1900	0,79	ANB
Lede - Ilies tuinbos	10/12/21	205	0,1	Particulier
Lede - Vallei Van de Serskampse Beek	7/02/22	6700	2,69	ANB
Lede - Vallei Van de Serskampse Beek	17/10/23	Spontaan gegroeide bomen	0,67	ANB
Lede - Limpens' bosken	31/01/23	900	0,30	particulier
Lede - Papegembos (uitbreiding Putbos)	12/02/23	600	0,35	Natuurpunt

Bron: www.bosteller.be

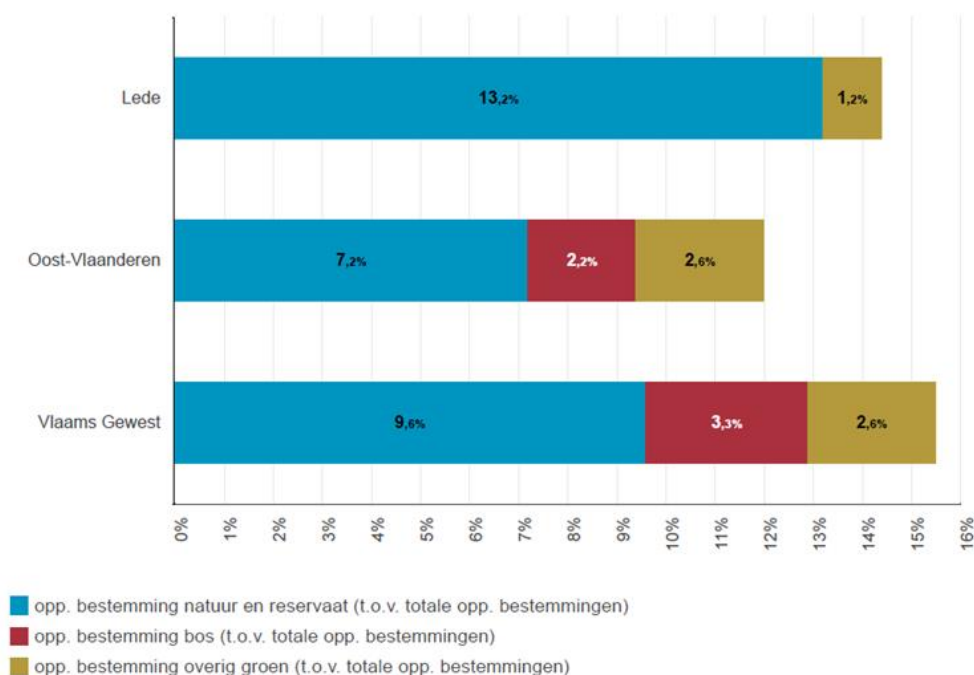
Sinds 2019 is er in Lede 7,82 ha nieuw bos (geen compensatie) aangeplant door diverse actoren: Natuurpunt, ANB, particulieren ...

5. Oppervlakte groene ruimte (t.o.v oppervlakte ruimtebeslag)

Aandeel (%) van de totale oppervlakte van de stad/de gemeente die ingenomen wordt door woongroen, buurtgroen en wijkgroen.

In Lede is 14,3% van de oppervlakte volgens de ruimteboekhouding ingekleurd als een groene bestemming. Het gaat om bestemming natuur en reservaat, bos en overig groen (parkgebieden, bufferzones, speelbossen ...). Deze oppervlakte is hoger dan in Oost-Vlaanderen (12,1%) en lager dan in het Vlaams Gewest (15,5%).

Oppervlakte groene bestemmingen volgens bestemmingen binnen ruimteboekhouding, % t.o.v. totale oppervlakte bestemmingen (2023)

Bron: Dep. Omgeving | provincies.incijfers.be

Groene bestemmingen komen niet volledig overeen met het effectieve landgebruik of de bedekking van de bodem. Een deel van de groene bestemmingen wordt ingevuld door ruimtebeslag, dus ruimte ingenomen voor menselijke activiteiten waarvan de invulling en de verhardingsgraad sterk kan verschillen. Ook kan bos en natuur aanwezig zijn op gronden bestemd voor andere doeleinden. Bovendien is het onderscheid tussen natuur, bos en andere groenvormen niet altijd zo eenduidig.

Behalve de oppervlakte bos en natuur is ook de kwaliteit en onderlinge verbinding van het groen uiterst belangrijk. Een kwalitatief en sterk verbonden groenblauw netwerk is beter bestand tegen klimaatverandering.

Groene ruimte binnen het ruimtebeslag

Ook tuinen en parken bieden kansen voor klimaatadaptatie. De inrichting en het onderhoud van de tuin zijn belangrijke factoren voor een aangenaam tuinklimaat tijdens tropische dagen en nachten. Ze vergroten ook de veerkracht bij hevige regenval of langdurige droogte. De indicator 'groene ruimte binnen het ruimtebeslag' geeft een beeld van o.a. tuinen en ingesloten stukjes groen of onbebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag*, die vaak als belangrijk worden ervaren voor de leefkwaliteit, afkoeling of ontspanning. Op plaatsen waar het aandeel aan groene ruimte binnen het ruimtebeslag hoog is, is deze ruimte mogelijk al ingevuld met kwalitatief groen dat behouden en versterkt kan worden. Mogelijks zijn er kansen om die ruimte verder in te vullen met kwalitatief groen en blauw (tuinen, buitenomgevingen van gebouwen). Op plaatsen waar het aandeel groene ruimte binnen het ruimtebeslag laag is, kan ontharding zorgen voor ruimte voor water en verkoelend groen.

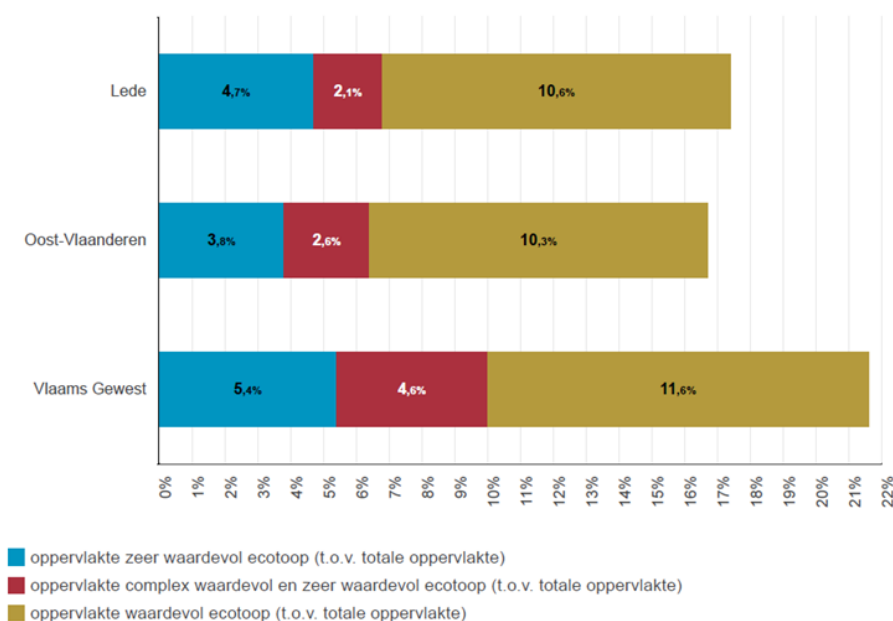
**Ruimtebeslag is het deel van de ruimte dat ingenomen wordt door onze nederzettingen – dus dienend voor huisvesting, industrie, handel, diensten, transport, recreatie – en land- en tuinbouwinfrastructuur, zoals stallen en serres. Ook tuinen, parken en sportterreinen maken deel uit van het ruimtebeslag. Gebieden met landbouwteelten, weiden en natuur zijn geen ruimtebeslag.*

Van de 1.043 ha ruimtebeslag in Lede is 473 ha (of 45,3%) groen of onbebouwd.

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatadaptatie

6. Oppervlakte waardevol ecotoop

Waardevolle ecotopen volgens de biologische waarderingskaart, % t.o.v. totale oppervlakte (2020)

Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatadaptatie

Lede heeft volgens de biologische waarderingskaart (% t.o.v. totale oppervlakte (2020)) iets meer waardevolle ecotopen (17,4%) dan het gemiddelde in de provincie (16,7%), maar minder dan het Vlaams Gewest (21,6%).

7. Verharding - Bodemafdichting

Aandeel van de oppervlakte waarvan de aard en/of toestand van het bodemoppervlak gewijzigd is door het aanbrengen van artificiële, (semi-)ondoorlaatbare materialen waardoor essentiële ecosysteemfuncties van de bodem verloren gaan.

Qua verharding scoren we gelijk opgaand met de andere gemeenten uit de regio. Er zit geen noemenswaardig verschil op. Algemene trend is wel dat er een beleid gevoerd wordt waarbij de focus komt te liggen op het ontharden.

8. Verharding - Onbebouwde gekadastreerde oppervlakte op totaal gekadastreerde oppervlakte

Hier gaat Lede mee in de algemene tendens al liggen we gemiddeld 2% hoger. Bij tuinen en parken scoren we vrij hoog maar werd een inhaalbeweging gemaakt. Qua akkerland en grasland blijven we procentueel hoog terwijl we op alle overige onbebouwde oppervlaktes dan weer heel laag zitten.

5. GEBIEDSANALYSE - WELVAART

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Betaalbare en duurzame energie: iedereen moet toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. We moeten energiearmoede bestrijden en onze energie efficiënter produceren en gebruiken. Daarnaast worden hernieuwbare energiebronnen steeds belangrijker.

1. Lokale productie hernieuwbare elektriciteit (% verbruik)

Percentage lokale productie groene elektriciteit (wind, zon, water, biomassa, biogas) t.o.v. totale elektriciteitsverbruik op het grondgebied over alle sectoren.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lede	4,5	5,6	5,8	6,4	7,0	7,8	8,9	10,2	12,0	15,3	16,6
Vlaams gewest	7,6	9,4	10,0	11,4	13,1	14,2	15,9	17,1	18,8	21,5	22,9

Bron: VEKA – provincie in cijfers

De totale productie van hernieuwbare elektriciteit in 2021 op het grondgebied van Lede wordt geschat op 8.786 MWh. Dit komt overeen met 16,6% van het totale elektriciteitsverbruik op het grondgebied in datzelfde jaar. Dankzij deze lokale groenestroomproductie werd een CO₂-uitstoot vermeden van 1.942 ton CO₂.

De hernieuwbare energie wordt bijna uitsluitend geproduceerd via fotovoltaïsche zonnepanelen. De productie van hernieuwbare elektriciteit in 2021 lag onder die van het Vlaams Gewest. Er is nog potentieel voor bijkomende zonnepanelen in Lede (en andere vormen van hernieuwbare energie). In Lede zijn er geen grootschalige windenergieprojecten, iets wat in heel wat andere gemeenten een grote bonus oplevert naar CO₂-reductie.

Bron: provincies.incijfers.be – rapport klimaat en energie

2. Photovoltaïsche (PV) benuttingsgraad daken (%)

Percentage bruikbare daken (zonnestraling > kWh/m²/j) die op 1 januari effectief gebruikt werden voor PV-panelen (t.o.v. totaal bruikbare daken).

Bron: Gemeentemonitor - Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

De benuttingsgraad van daken voor zonnepanelen, in aandeel zonnepotentieel dat gebruikt wordt, is gelijkaardig aan dat van het Vlaams Gewest, buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

3. Duurzaamheid woning

Er kon enkel een vergelijking gemaakt worden met de andere gemeentes uit de regio. Op alle vlakken (zonnepanelen, isolatie, zonneboilers ...) scoren we gelijk opgaand. De grootste stijging is op te merken bij de zonnepanelen, maar ook deze trend is algemeen.

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen: de VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Jeugdwerkloosheid moet aangepakt worden. Ondernemerschap moet ondersteund worden en we moeten streven naar economische groei, maar zonder schade toe te brengen aan het milieu.

1. Activiteitsgraad

Het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking op arbeidsleeftijd (20 - 64 jaar).

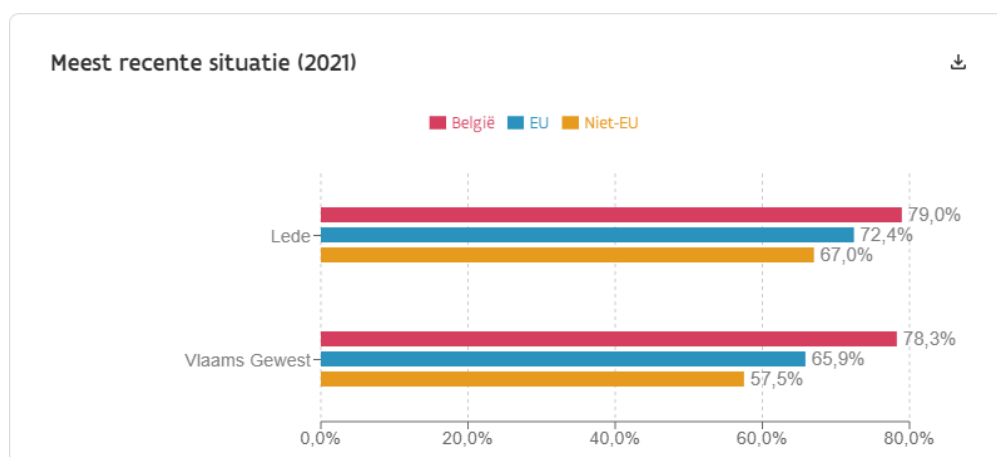
De activiteitsgraad voor Lede bedraagt 80,9%. Dit is in lijn met het gemiddelde voor Vlaanderen (79,7%) en de Leedse buurgemeenten (80,4%).

We merken een, weliswaar voorzichtig, positieve evolutie in dit cijfer. De activiteitsgraad is in licht stijgende lijn. In 2013 bedroeg deze 78,7%. Ook in Vlaanderen en de buurgemeenten van Lede merken we een gelijkaardige evolutie.

2. Tewerkstelling - werkzaamheidsgraad naar herkomst

Het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd - naar herkomstgroep. De herkomstgroepen binnen deze indicator zijn: België, EU, Niet-EU.

Voor Lede bedraagt de werkzaamheidsgraad voor personen van Belgische herkomst 79%, wat in lijn ligt met het gemiddelde voor Vlaanderen. Voor de personen van Europese herkomst en niet-Europese herkomst zien we wel verschillen met het Vlaamse gemiddelde. De werkzaamheidsgraad van personen van Europese herkomst en niet-Europese herkomst ligt in Lede beduidend hoger dan het Vlaamse gemiddelde, respectievelijk 6,5% en 9,5% hoger.

We merken dat deze cijfers gunstig evolueren, de werkzaamheidsgraad is voor de 3 herkomstgroepen gestegen. De meest opvallende stijging tekent zich af voor de personen met een niet-EU herkomst. In Lede steeg de werkzaamheidsgraad voor deze groep van 52,3% in 2012 naar 67% in 2021. In Vlaanderen is deze stijging veel minder uitgesproken: van 48,9% in 2012 naar 57,5% in 2021.

Voor deze indicator zijn er binnen de Gemeentemonitor geen data beschikbaar voor de buurgemeenten of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

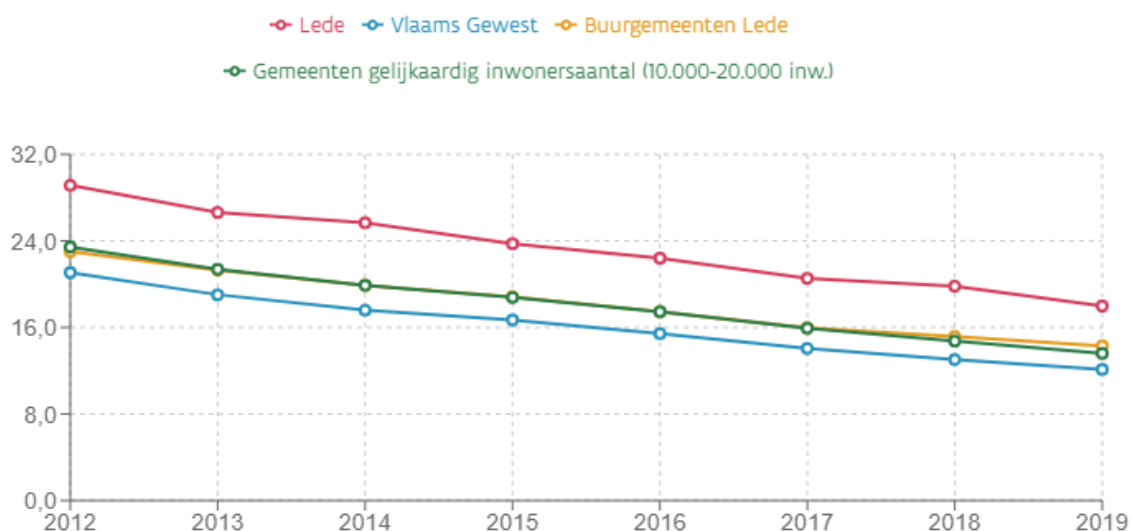
Conclusie

Opvallend is dat de werkzaamheidsgraad voor personen met een niet-EU herkomst in Lede beduidend hoger ligt dan in Vlaanderen en bovendien ook zeer gunstig is geëvolueerd de voorbije jaren.

3. Werkzaamheidsgraad: leeftijds kloof

Het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van de 20-49-jarigen enerzijds en de 50-64-jarigen anderzijds.

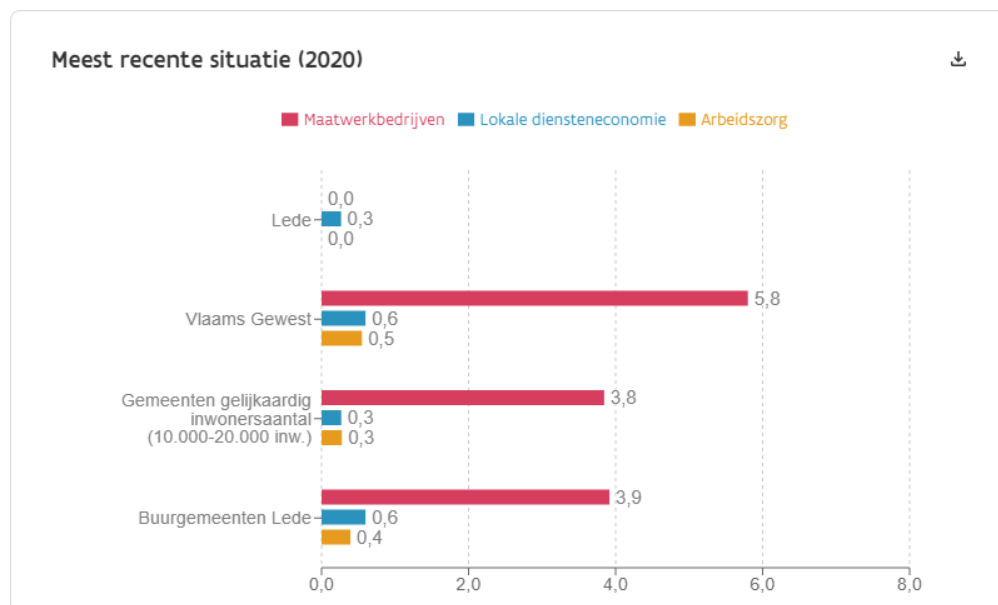
Het verschil tussen werkzaamheidsgraad ligt in Lede hoger dan in Vlaanderen en de buurgemeenten: 18% versus respectievelijk 12,1% en 14,3%. Desondanks zien we wel een opmerkelijke daling ten opzichte van 2012, toen bedroeg het verschil nog 29,1%. Ook in Vlaanderen en de buurgemeenten zien we een gelijkaardige daling.

4. Tewerkstelling in sociale economie

Dit wordt uitgedrukt in het aantal doelgroepwerknemers die tewerkgesteld zijn in de verschillende werkvormen van de sociale economie (collectieve maatwerkbedrijven en afdelingen, arbeidszorg en initiatieven in het kader van de lokale diensteneconomie) per 1.000 inwoners op arbeidsleeftijd. Arbeidszorg biedt arbeid op maat aan personen die niet, nog niet of niet meer terechtkunnen in het reguliere of beschutte tewerkstellingscircuit.

Op het eerste zicht lijken de resultaten van Lede op dit vlak beduidend lager te liggen dan in het Vlaams Gewest, de buurgemeenten of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Deze cijfers zijn genuanceerder als we ze per buurgemeente vergelijken. Dan blijkt dat Sint-Lievens-Houtem, Erpe-Mere en Wichelen 0,0% scoren op de 3 vormen van sociale economie. Het zijn voornamelijk Wetteren en Aalst die het gemiddelde optrekken. Wetteren scoort hoog op de maatwerkbedrijven (14,3%) en Aalst heeft als enige arbeidszorg (0,9%).

5. Werkloosheidsgraad

Het aandeel werklozen in de beroepsbevolking van 15 tot en met 64 jaar.

In Lede bedraagt deze 2,1%. In Vlaanderen bedraagt de werkloosheidsgraad 2,5%. Voor de buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal zijn voor deze indicator geen gegevens beschikbaar in de Gemeentemonitor.

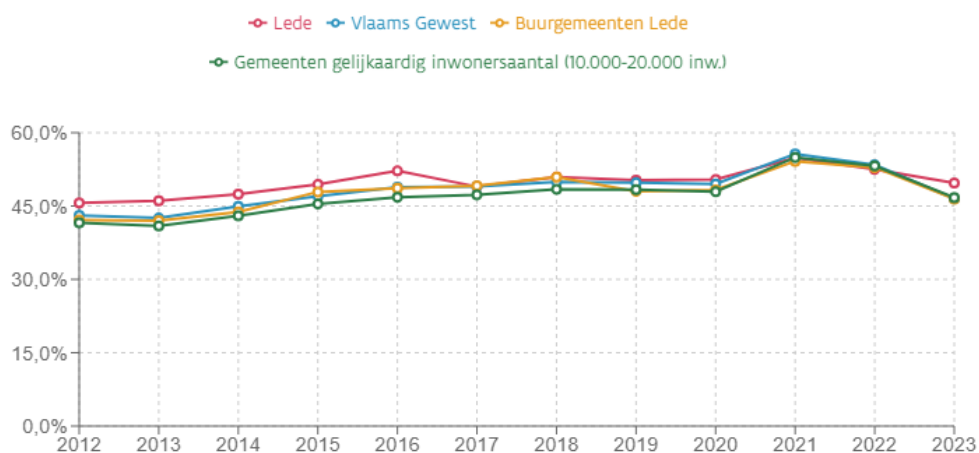
De werkloosheidsgraad is algemeen in dalende lijn. In 2012 bedroeg deze 3,5%, 1,4% meer dan in 2021.

Conclusie

De werkloosheidsgraad evolueert in gunstige zin de afgelopen jaren. In Lede ligt de werkloosheidsgraad ook lager dan het Vlaamse gemiddelde.

6. Langdurig werkzoekenden zonder werk

Het aandeel langdurig (langer dan één jaar) werkzoekenden zonder werk bedraagt in Lede 49,7%. Dit is iets meer dan het gemiddeld in Vlaanderen (46,5%) en in de buurgemeenten (46,5%) of in gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (46,7%). Dit cijfer fluctueert over de jaren heen, na een stijging, zien we in 2023 een beperkte daling.

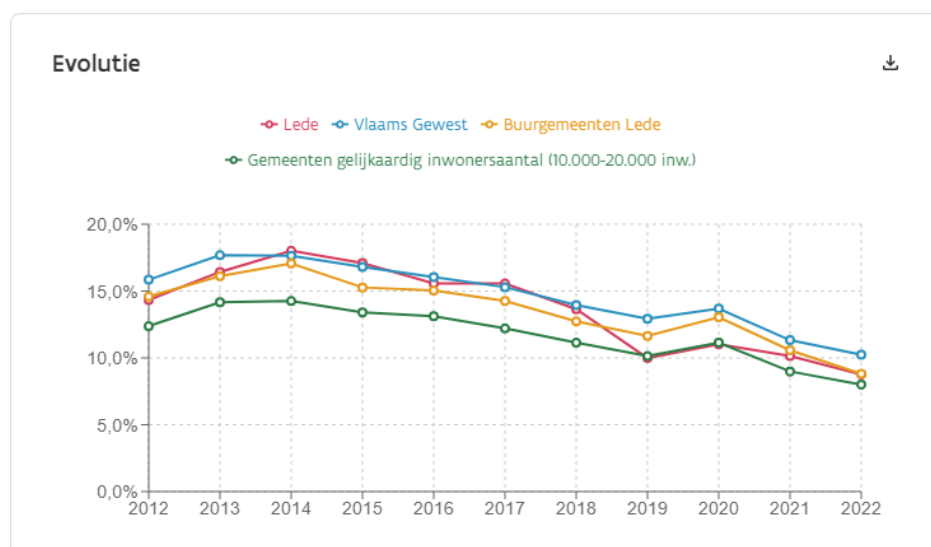

7. Werkzoekendegrad (15-24 jarigen)

Het aandeel van de jongere werkzoekenden zonder werk (15-24 jaar) in de totale beroepsbevolking (15-64 jaar).

De werkzoekendegrad voor jongeren in Lede bedraagt 8,8%. Dat is gelijk aan de werkzoekendegrad in onze buurgemeenten (8,8%) en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (8%). In Vlaanderen bedraagt het gemiddelde 10,2%.

De werkzoekendegrad voor jongeren van 15- tot 24 jaar is in dalende lijn. In 2012 bedroeg deze in Lede nog 14,3%. We zien gelijkaardige dalingen voor de referentieregio's.

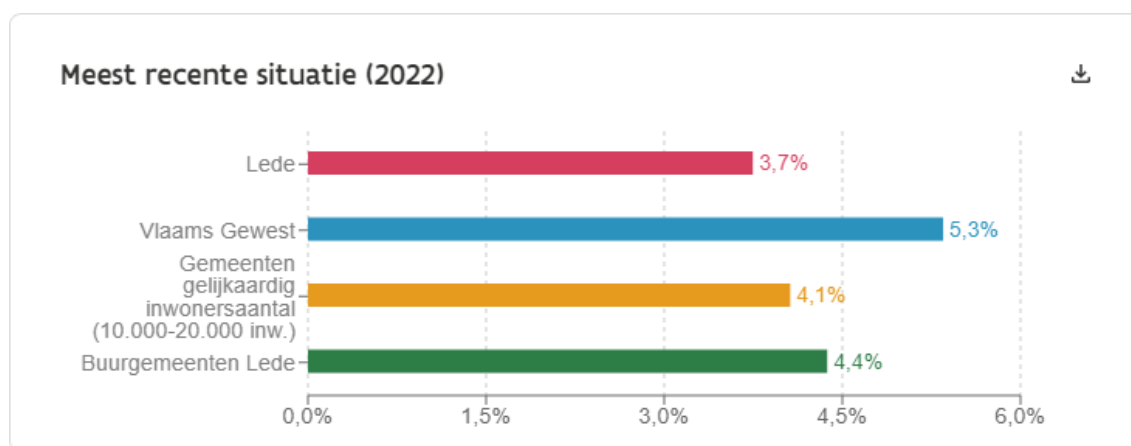
Conclusie

De werkzoekendengraad voor jongeren in Lede valt quasi gelijk met de gemiddelden, idem voor de evolutie ervan. Er is een gunstige evolutie merkbaar.

8. Werkzoekendengraad ouderen (50-64 jarigen)

Het aandeel van de oudere werkzoekenden zonder werk (50-64 jaar) in de totale beroepsbevolking (15-64 jaar).

De werkzoekendengraad voor ouderen in Lede bedraagt 3,7%. Dat is minder dan in onze buurgemeenten (4,4%), gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (4,1%) en Vlaanderen (5,3%).

De werkzoekendengraad voor ouderen van 50- tot 64 jaar is in dalende lijn. In 2012 bedroeg deze in Lede nog 6,2%. We zien gelijkaardige dalingen voor de referentieregio's.

Conclusie

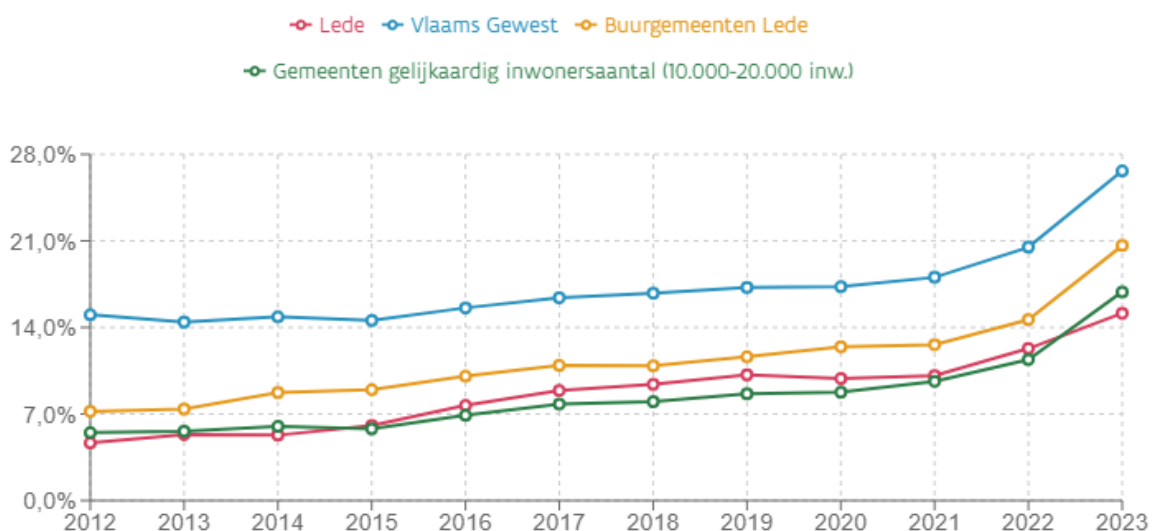
De werkzoekendengraad voor ouderen ligt in Lede iets lager dan in de referentieregio's. Wat op zich positief is. Bovendien zien we ook een gunstige evolutie doorheen de jaren, een daling van 2,5% tussen 2012 en 2022.

9. Werkzoekenden zonder werk met een taalachterstand Nederlands

Dit zijn personen zonder job die zich bij de VDAB als werkzoekende hebben ingeschreven. Bij kennis van het Nederlands wordt gekeken naar de mate waarin men het Nederlands beheerst. De werkzoekenden zonder werk met een taalachterstand Nederlands zijn zij die het Nederlands niet of in beperkte mate beheersen.

In Lede bedraagt het aandeel WZW met taalachterstand Nederlands 15,1%.

Dit aandeel ligt lager dan in de buurgemeenten (20,6 %), gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (16,9 %) en Vlaanderen (26,7 %).

Bekijken we de evolutie, dan zien we een duidelijke stijging: het WZW met taalachterstand Nederlands is nagenoeg verdriedubbeld met een aandeel van 4,7% in 2012 ten opzichte van 15,1% in 2023. Ook in de referentiegebieden is een stijgende tendens merkbaar.

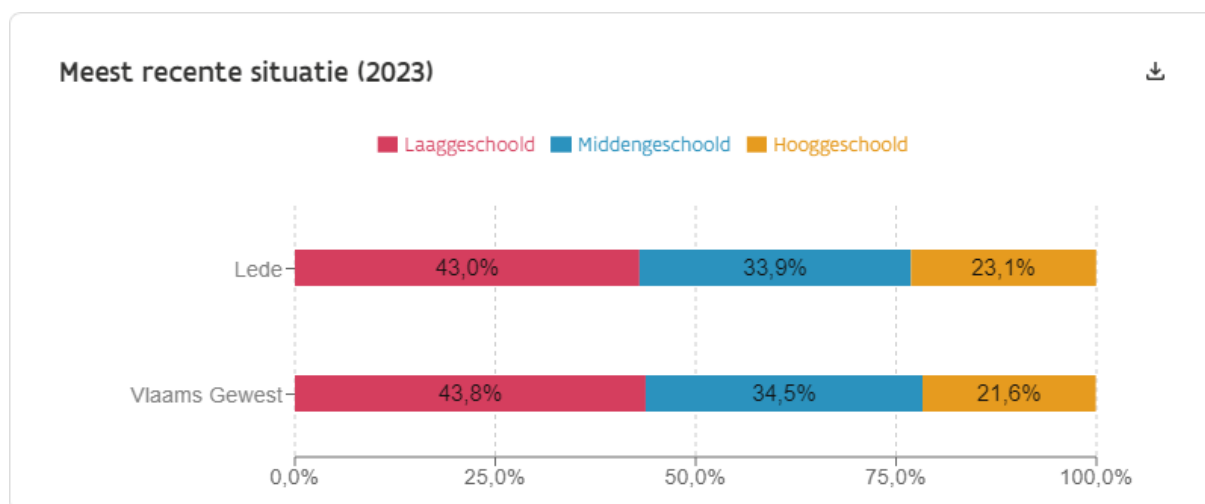
Conclusie

Hoewel het aandeel WZW met taalachterstand Nederlands in Lede lager ligt dan gemiddeld is deze groep te bewaken omwille van hun sterke stijging in het totaal aandeel WZW de afgelopen 10 jaar.

10. Werkzoekenden zonder werk naar scholingsgraad

Het aandeel werkzoekenden zonder werk opgedeeld volgens scholingsgraad, in procenten.

Van het totaal aantal werkzoekenden zonder werk is het merendeel laaggeschoold (43%), het kleinste aandeel met 23,1% zijn de hooggeschoolden. Op enkele minimale verschillen na zijn deze cijfers nagenoeg identiek aan deze van Vlaanderen. Voor de buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal zijn voor deze indicator geen gegevens beschikbaar in de Gemeentemonitor.

Bekijken we de evolutie dan zien we voor de laag- en middengeschoolden geen opvallende evoluties en ook een zeer vergelijkbare evolutie als die van Vlaanderen. We merken wel dat het aandeel hooggeschoolden met de jaren is toegenomen: een stijging van 5,3% ten opzichte van 2012. In Vlaanderen bedroeg deze stijging 4,2%.

Conclusie

Op zich zijn er geen opvallende cijfers naar scholingsgraad toe. Laaggeschoolden vormden reeds een aandachtsgroep binnen het aandeel van de werkzoekenden zonder werk. We merken wel een beperkte toename van het aandeel hooggeschoolde werkzoekenden.

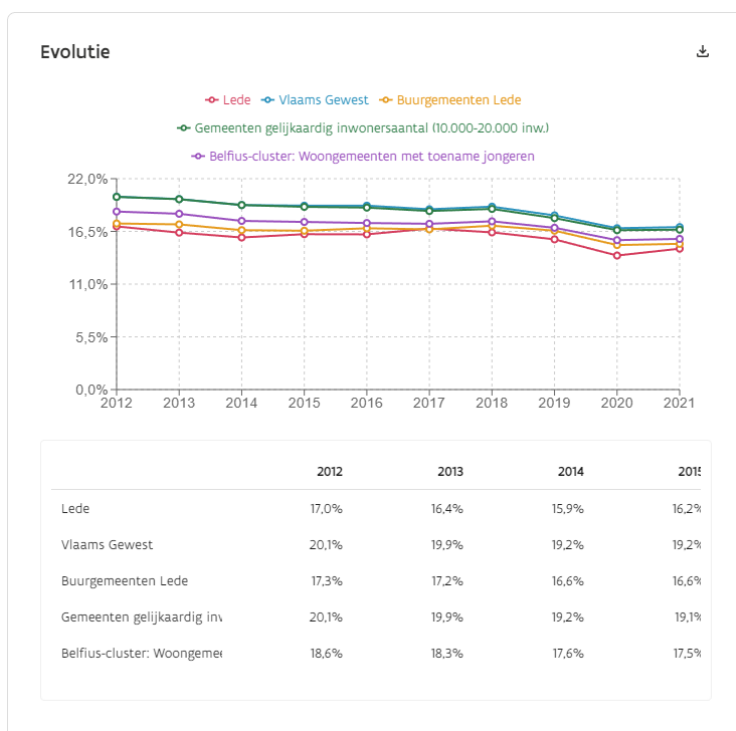
SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

Veerkrachtige/robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie: een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.

1. Infrastructuur - Internetaansluiting in de woning

Ongeveer 2 op 10 van de huishoudens met een laag inkomen (19%) beschikt niet over een internetverbinding. Dat komt neer op bijna 305.000 huishoudens in België (dit cijfer is moeilijk te extrapoleren naar Lede. 16,7% van de huishoudens doet een aangifte beneden de kritische grens). Bij de huishoudens met hogere inkomens hebben we het over slechts 1% (Bron: *Barometer Digitale Inclusie van de Koning Boudewijn Stichting*). In Lede zitten we iets boven het gemiddelde.

SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Vermindering van ongelijkheid binnen en tussen landen: dit gaat onder meer over ongelijkheid op basis van inkomen, leeftijd, sekse en beperking. Discriminerende wetgeving en beleid kunnen niet. Sociale bescherming is belangrijk. Ontwikkelingslanden moeten ook meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.

1. Babbelonië

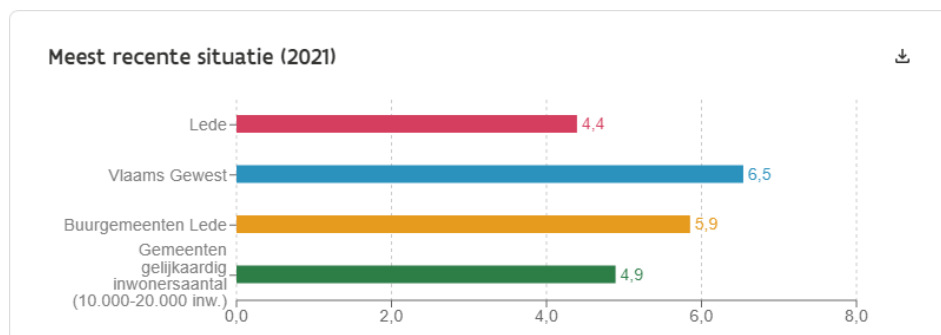
In 2022 werd in onze gemeente Babbelonië opgestart - een ontmoetingsgroep voor anderstaligen en Nederlandstaligen. Het Lokaal bestuur werkt hiervoor samen met Avansa. In Babbelonië ontmoeten anderstaligen die hun Nederlands willen oefenen en Nederlandstalige vrijwilligers elkaar. Er is geen vast programma, de focus ligt op ontmoeten en het voeren van gesprekken over alledaagse dingen. De ontmoetingen gaan wekelijks door tijdens het schooljaar.

In 2023 waren er 38 actieve leden. Per samenkomst zijn er gemiddeld 20 à 25 deelnemers. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van de opstart van het project waar er soms slechts 5 deelnemers per samenkomst aanwezig waren. Het initiatief heeft dus duidelijk aan naambekendheid gewonnen het afgelopen jaar.

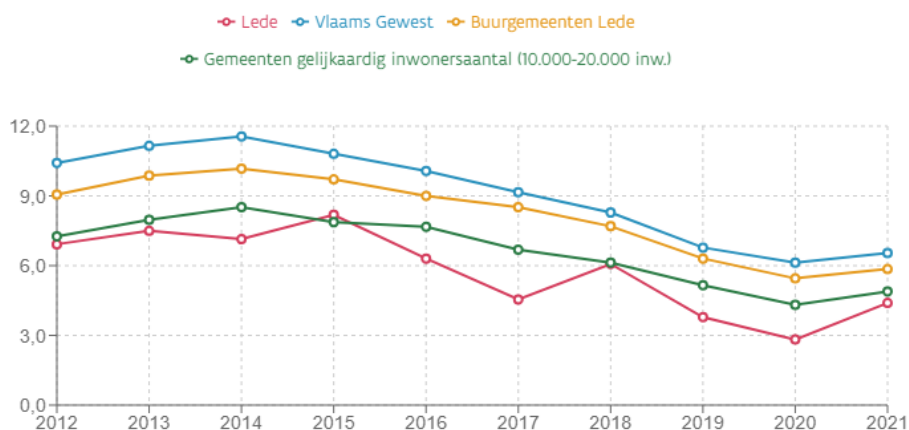
2. Herkomstkloof in de langdurige werkloosheid

Het verschil tussen de werkloosheidsgraad van personen van niet-EU-herkomst en personen van Belgische herkomst.

Voor Lede bedraagt dit cijfer 4,4%, lager dan de buurgemeenten (5,9%), gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (4,9%) en Vlaanderen (6,5%).

De evolutie van dit cijfer is voor Lede meer variabel dan in de referentiegebieden. Maar ten opzichte van 2012 merken we wel een daling van 6,9% naar 4,4%. Deze dalende trend is ook herkenbaar in de referentiegebieden.

Conclusie

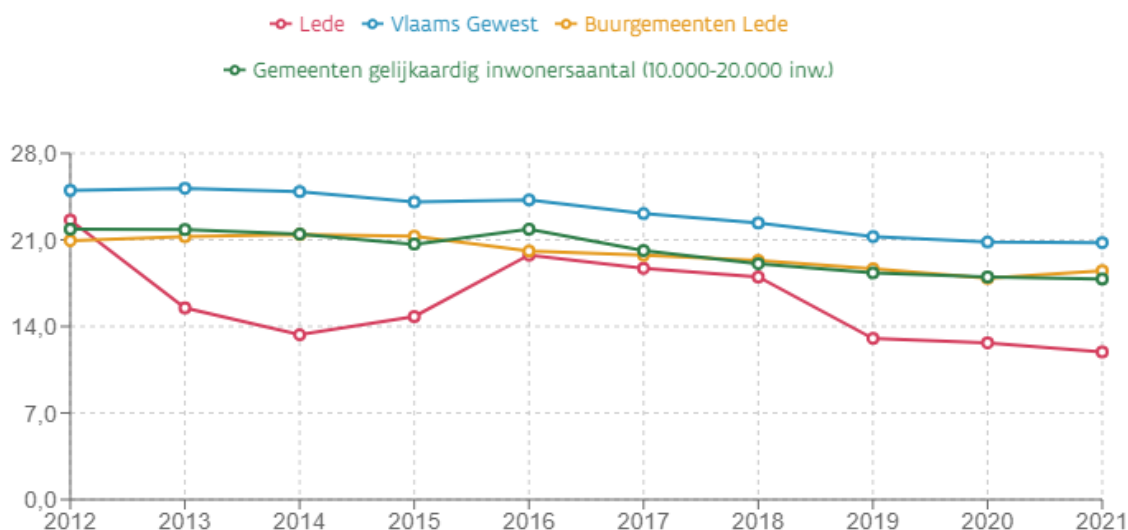
In Lede is het verschil in werkloosheidsgraad tussen personen van niet-EU-herkomst en personen van Belgische herkomst kleiner dan in de referentiegebieden. Dit kan betekenen dat de werkloosheidsgraad voor personen van niet-EU-herkomst lager is in Lede, maar dit moet verder worden bekeken in het licht van de werkloosheidsgraad van personen van Belgische herkomst.

3. Herkomstkloof in de werkzaamheid

Het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en de werkzaamheidsgraad van personen van niet-EU-herkomst. De werkzaamheidsgraad betreft het aandeel werkenden bij de bevolking van 20 tot en met 64 jaar per herkomstgroep.

Voor Lede bedraagt dit cijfer 11,9%. Vergelijken we dit cijfer met onze buurgemeenten (18,5%) en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (17,8%) dan merken we dat de kloof daar groter is. Idem in vergelijking met Vlaanderen (20,8%).

Vergelijken we de evolutie van dit cijfer dan zien we in Lede een meer variabel patroon, maar met uitzondering van 2016, wel steeds lager dan in de referentiegebieden.

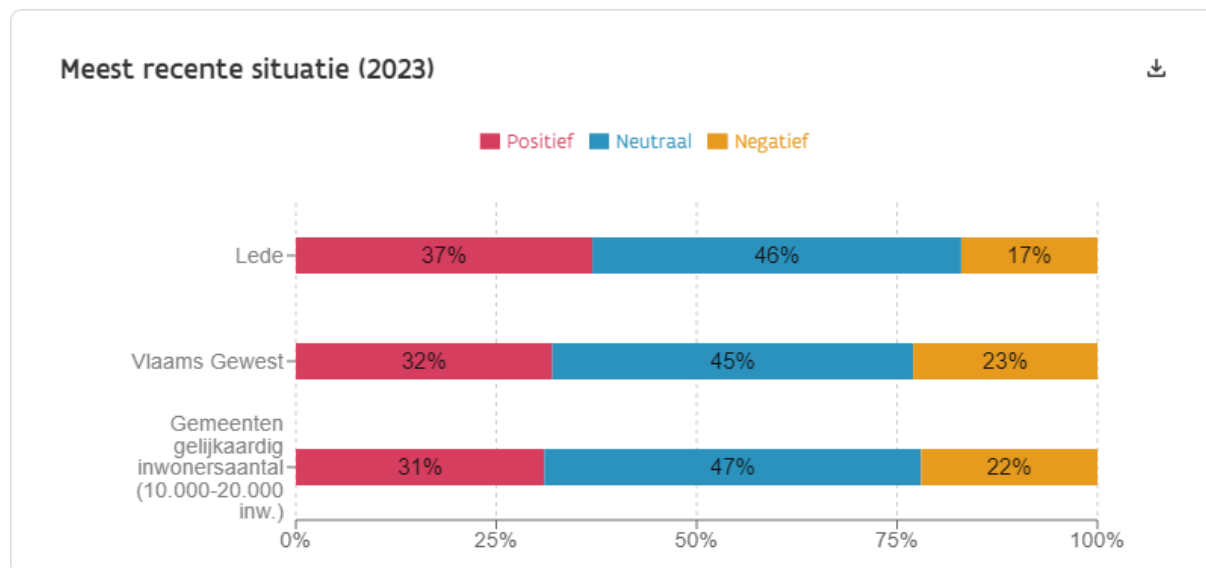
Conclusie

Op het vlak van tewerkstelling is de kloof tussen personen van Belgische herkomst en personen van niet EU-herkomst in Lede lager dan in de buurgemeenten, gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen. Dit betekent dat er in Lede, in verhouding tot de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst, meer personen met een niet-EU-herkomst aan het werk zijn. De laatste jaren merken we ook een lichte daling in dit cijfer. Dit betekent dat de kloof nog beperkter geworden is de laatste jaren, wat op zich een gunstige evolutie is.

4. Houding tegenover diversiteit - samenleven

37% van de Ledenaars staat positief tegenover diversiteit. Deze cijfers betreffen in het bijzonder de houding ten opzichte van de aanwezigheid van personen met een verschillende herkomst. 17% is eerder negatief.

In vergelijking met gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen merken we een meer positieve ingesteldheid over diversiteit onder de Ledenaars. We merken dat in vergelijking met 2020 het aantal inwoners dat positief staat tegenover diversiteit ook is gestegen, van 29% naar 37%. In gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en Vlaanderen zien we ook een stijging, weliswaar veel beperkter, telkens 2%.

Bekijken we de cijfers over diversiteit in detail:

- 58% vindt dat mensen met een verschillende herkomst goed samenleven in Lede.
- 58% zou het zinvol vinden als er in Lede activiteiten worden georganiseerd waarbij mensen met een verschillende herkomst elkaar beter leren kennen.
- 17% vindt dat er in Lede te veel mensen met een verschillende herkomst wonen.

- 18% zou het niet zo prettig vinden als er een gezin met een verschillende herkomst in het huis naast zich komt wonen.
- 49% vindt de aanwezigheid van mensen met een andere herkomst in Lede een verrijking.

Conclusie

Het aandeel van de inwoners dat positief staat tegenover diversiteit, in het bijzonder de aanwezigheid van personen met een verschillende herkomst, blijkt in Lede hoger te liggen dan gemiddeld. Een grote meerderheid, 83%, toont zich positief of neutraal ten opzichte van diversiteit. De negativiteit ten opzichte van diversiteit lijkt in Lede ook sterker te dalen dan het gemiddelde, van 24% naar 17%. Op basis van deze cijfers lijkt er dus een positieve tendens merkbaar. Belangrijk is om deze cijfers ook te bekijken in het licht van het aantal personen met een verschillende herkomst binnen onze gemeente.

5. Inzetten op maatregelen om samenleven te stimuleren

61% van de Leedse inwoners vindt dat het lokaal bestuur moet inzetten op maatregelen om het samenleven tussen alle inwoners te stimuleren, 11% vindt dit niet nodig. De overige 28% neemt hierover een neutrale houding aan.

Deze cijfers liggen in lijn met de cijfers van Vlaanderen (64%) en andere gemeenten met een vergelijkbaar inwonersaantal (60%).

6. Plan Samenleven

Eind mei 2023 publiceerde het Agentschap Binnenlands Bestuur de oproep voor het 2e projectjaar van het Plan Samenleven. De Vlaamse overheid wil lokale besturen efficiënt en effectief ondersteunen om van samenleven in diversiteit een succes te maken.

Het plan definieert 7 doelstellingen en bakent 24 acties af waarvoor lokale besturen vanaf oktober 2022 t.e.m. oktober 2025 financieel én inhoudelijk ondersteund kunnen worden. Concreet gaat het om acties die inzetten op:

- het verhogen van de veiligheid en leefbaarheid
- het versterken van het Nederlands
- het versterken van competenties
- het toeleiden naar de arbeidsmarkt en het ondernemerschap
- het versterken van netwerken van burgers
- het bestrijden van discriminatie en uitsluiting tegengaan
- het versterken van diversiteit op school, in de jeugdvereniging, etc.

De Vlaamse overheid voorziet financiële middelen voor de lokale besturen als stimulans om acties op te zetten en deze structureel uit te rollen.

Na een rondvraag binnen de referentieregio Dender om samen te werken in het kader van de projectoproep Plan Samenleven kwam de intergemeentelijke samenwerking tussen Zele, Berlare, Erpe-Mere en Lede tot stand.

Lede stapte in de samenwerkingsoverkomst in als lerende gemeente. Gemeente Zele nam de rol van penhouder op zich.

Conclusie

De aansluiting als lerende gemeente in het intergemeentelijk Plan Samenleven biedt onze gemeente de kans om inspiratie te vinden bij andere, gelijkaardige besturen over acties inzake samenleving en diversiteit.

SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen: het heeft te maken met adequate en betaalbare woningen, duurzame mobiliteit en de milieu-impact van steden en gemeenten. Daarnaast maken ook veilige en groene publieke ruimtes, rampenbestrijding, duurzame ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer deel uit van SDG 11.

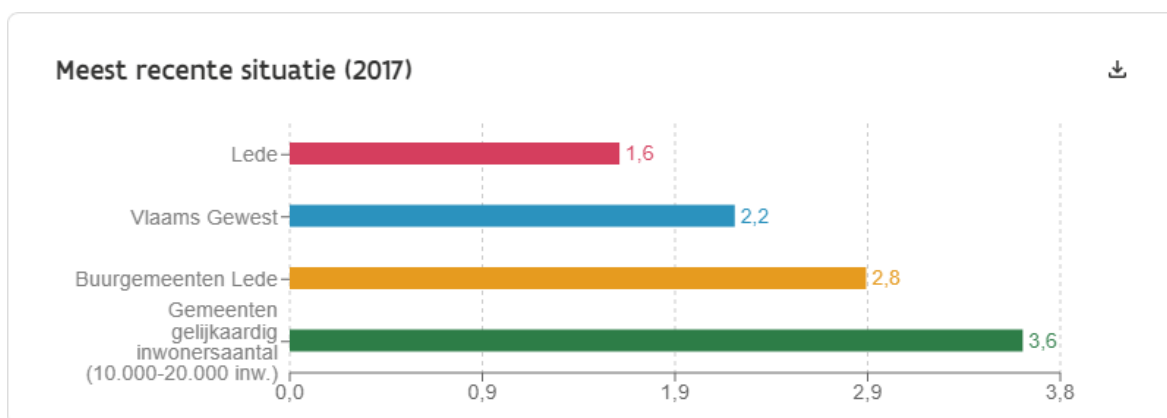
11.1 Erfgoed

1. Actualisatie gemeentelijke inventaris onroerend erfgoed

Momenteel gebruikt het Lokaal bestuur enkel de inventaris van Vlaanderen, maar geeft hier jaarlijks wel feedback qua schrappingen en toevoegingen. Het moet wel de intentie zijn om naar de toekomst een gemeentelijke inventaris aan te leggen.

2. Gemeentelijk erfgoed

Aantal erfgoedverenigingen, per 10.000 inwoners

Bron: FARO, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

Lede telt beduidend minder erfgoedinstellingen in vergelijking met het Vlaamse Gewest, de buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

11.2 Betaalbaar wonen

1. Aantal ongeschikt verklaringen

Aantal besluiten ongeschikte of onbewoonbare woningen, enerzijds op basis van de Vlaamse Wooncode, anderzijds op basis van de Nieuwe Gemeentewet (verhouding per 1000 gebouwen).

Lede scoort lager dan het gemiddelde van de andere gemeentes in de regio. Op Vlaams niveau scoort de volledige regio een heel pak beter. Met een percentage van 0,12% voor de gemeente Lede t.o.v. 0,58% voor Vlaanderen is dit duidelijk. Sinds 2017 is deze trend reeds zichtbaar.

2. Betaalbaarheid van het wonen (Woonquote)

Aandeel van de inwoners waarvan de totale uitgave van het gezin voor wonen minstens 30% bedraagt van het gezinsinkomen.

Het percentage ligt ongeveer gelijk met de gemeenten binnen de regio, maar sinds 2020 is dit wel significant gestegen. Op 3 jaar tijd verdubbelde het percentage bijna (4% naar 7%).

Een woning kost gemiddeld 300.000 euro in Lede. In 2020 was dit nog 236.000 euro. Een stijging met 27% t.o.v. 2020. In het Vlaamse Gewest is dit 315.000 euro nu en was dit 275.000 euro in 2020. Lede is dus goedkoper dan de gemiddelde Vlaamse gemeente voor de aankoop van een woning. Voor een appartement betaal je gemiddeld 249.000 euro. Geen vergelijking met 2020.

Bron: hoeveelkosteenhuis.be

De huurprijs in Lede bedraagt gemiddeld 710 euro. Dit is een stijging met 8,79%. Voor Vlaanderen bedraagt de gemiddelde huurprijs 815 euro. Aalst en Erpe-Mere zijn beduidend duurder met een prijs van ongeveer 870 euro. Deze hebben een stijging t.o.v. 2020 van gemiddeld 20%. Lede scoort op dit vlak dus goed.

Bron: Nieuwblad & CIB Vlaanderen

3. Tevredenheid over de woning

Qua tevredenheid ligt de perceptie volledig in dezelfde trend als in de rest van de regio. Er is wel een lichte daling zichtbaar (92% - 88%) voor de gemeente, terwijl deze van de regio stabiel gebleven is (87%).

4. Sociale huisvesting

Vlaanderen wil het sociaal woonaanbod versneld uitbreiden en geografisch spreiden. Elke gemeente kreeg daarom een bindend sociaal objectief (BSO) opgelegd. In de periode 2009-2025 moet de gemeente op haar grondgebied een aantal bijkomende sociale huurwoningen realiseren. Op basis van de nulmeting op datum van 31/12/07 is het objectief voor sociale huurwoningen per gemeente bepaald. Het vooropgestelde BSO voor Lede bedraagt 129.

Wonen in Vlaanderen voert jaarlijks een meting en tweejaarlijks een voortgangstoets uit, die nagaat welke inspanningen het Lokaal bestuur levert om het BSO te bereiken. Voor de voortgangstoetsen van 2020 en 2022 bevindt Lede zich in categorie 2a. Dit wil zeggen dat het Lokaal bestuur voldoende inspanningen levert om haar BSO te bereiken. In 2016 en 2018 bevonden we ons nog in categorie 2b, waar werd geoordeeld dat het Lokaal bestuur onvoldoende inspanning deed.

Bron: www.vlaanderen.be

Om het basisrecht op wonen te kunnen garanderen, werkt Lokaal bestuur Lede nauw samen met Woonmaatschappij Dender-Zuid. Op dit moment is er bij de Woonmaatschappij een wachtlijst van 3.485 kandidaten voor onze gemeente. 424 personen daarvan zijn effectief gedomicilieerd in onze gemeente.

5. Noodopvang

Het OCMW beschikt over 5 noodwoningen: 3 eigen woningen in de Stationsstraat en 2 woningen in de Beukenlaan die worden gehuurd via Woonmaatschappij Dender-Zuid.

Een noodwoning richt zich tot personen of gezinnen die zich in een situatie van (dreigende) dakloosheid bevinden door acute omstandigheden. Enkel wanneer de hulpvrager niet in staat is om op eigen kracht een tijdelijke oplossing te voorzien voor het huisvestingsprobleem, zal de noodwoning als oplossing worden bekeken. De noodwoningen zijn zo goed als permanent bezet.

Conclusie

Ondanks de verhoging van het aanbod aan noodwoningen van 2 naar 3 in eigen beheer en bij uitbreiding ook nog de 2 huurwoningen via Woonmaatschappij Dender-Zuid, is de vraag nog steeds groter dan het aanbod. Dit valt deels te verklaren door het feit dat de noodwoningen langdurig worden bezet. Het is niet evident om de bewoners naar de reguliere markt te leiden, waardoor het doel van kortdurende noodopvang soms voorbij schiet.

11.3 Vrijetijdsbeleving

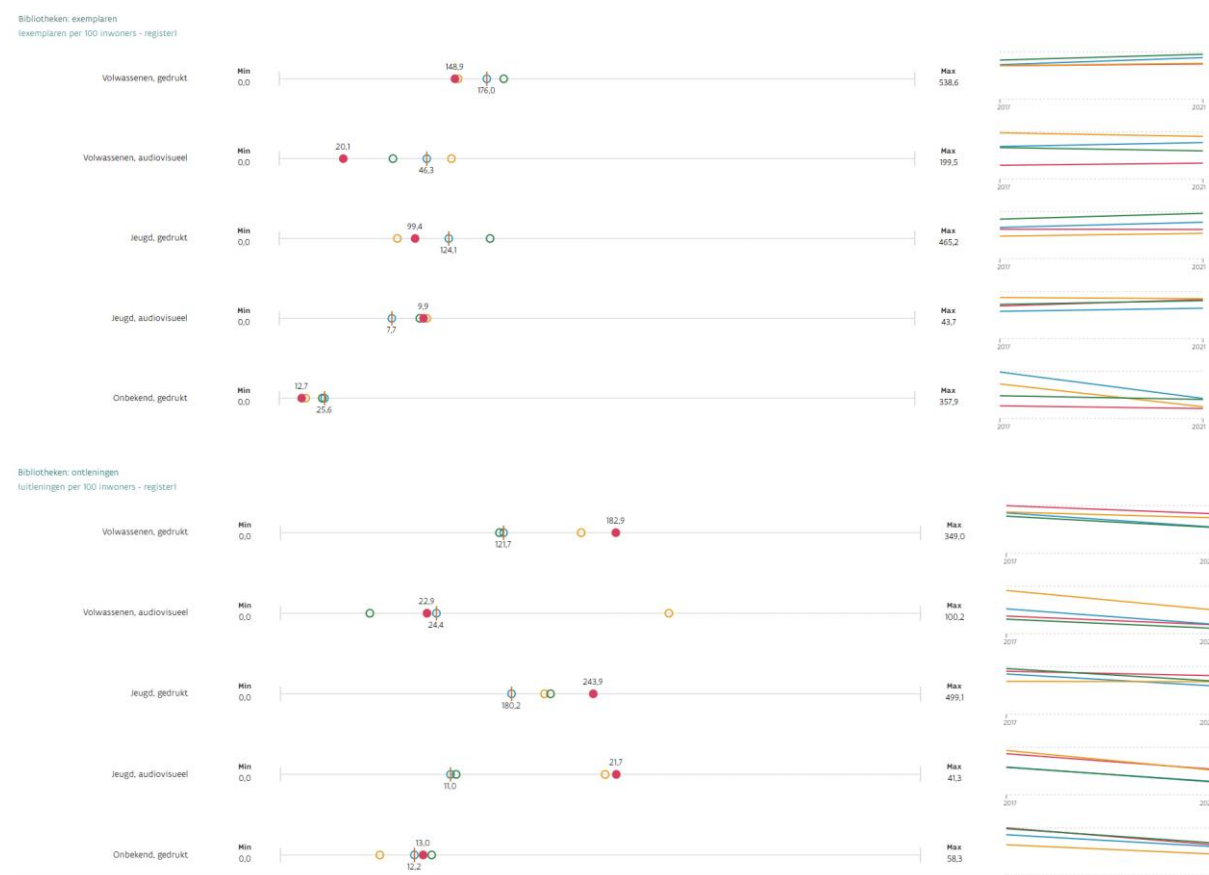
1. Bibliotheek

Bibliotheekbezoekers (cameratelling)	
	TOTAAL
2017	48.766
2018	49.368
2019	50.496
2020	33.235
2021	34.181
2022	38.085
2023	41.828

Actieve leners			
	Lede	Oordegem	TOTAAL
2009	4.113	272	4.385
2010	4.175	272	4.447
2011	4.242	293	4.535
2012	4.465	290	4.755
2013	4.491	284	4.775
2014	4.513	290	4.803
2015	4.527	269	4.796
2016	4.458	267	4.725
2017	4.455	265	4.720
2018	4.518	292	4.810
2019	4.450	284	4.734
2020	4.276	251	4.527
2022	3.804	312	4.116
2023	3.943	316	4.187

Uitleencijfers			
	Lede	Oordegem	TOTAAL
2002	107.938	9.732	117.670
2004	120.134	11.883	132.017
2006	132.348	12.846	145.194
2008	146.745	12.531	159.276
2010	141.906	10.009	151.915
2012	155.632	11.527	167.159
2014	145.682	13.357	159.039
2016	150.473	10.573	161.046
2018	141.912	11.592	153.504
2020	105.957	8.915	114.872
2022	145.074	10.934	156.008
2023	151.903	11.364	163.267

Het aantal bezoekers van de bibliotheek herstelt zich langzaam na de pandemie. Het aantal uitleningen heeft zich hersteld en zit op een hoog niveau. De collectie is eerder klein, maar wordt relatief veel ontleend.

2. Speelpleinwerking

Sinds 2024 mogen we de gemeentelijke speelpleinwerking *Krawietel* lid noemen van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw.

Bron: Vlaamse Dienst Speelpleinwerking vzw. Aangesloten werkingen 2024

Iedere zomer is er 8 weken speelpleinwerking. Met een dagelijkse opkomst van gemiddeld 122 kinderen en een totaal van 487 unieke kinderen gedurende de zomer van 2023, groeit de speelpleinwerking jaar naar jaar.

In 2023 waren er 57 actieve animatoren op het speelplein. Opvallend is dat een groot aantal van hen (29%) al minstens vijf jaar op het speelplein actief is. We zien ook dat er een aanzienlijk aantal animatoren (23,65%) is dat pas 1 jaar op het speelplein staat, wat wijst op een goede instroom. Wekelijks hebben we gemiddeld zo'n 20 animatoren. In de laatste weken van augustus daalt het aantal animatoren en doen we vaak beroep op oud-animatoren. De animatoren staan gemiddeld over een volledige zomer ongeveer 10 dagen op het speelplein.

3. Communicatie vrije tijd

Lede informeert verschijnt maandelijks en bundelt alle gemeentelijke info, waaronder dus ook deze voor de vrijetijdsdiensten.

De *Kadetgazet* verschijnt 3 keer per jaar en vormt een bundel van alle activiteiten voor jongeren tot 12 jaar.

De cultuurbrochure van De Volksskring verschijnt ieder jaar in juni en bundelt alle voorstellingen van het komende theaterseizoen.

Verschillende diensten (bibliotheek, Kunstacademie) werken met periodieke nieuwsbrieven.

De bibliotheek en Kunstacademie hebben hun eigen website.

Een overzicht van alle communicatiekanalen vind je bij het luik communicatie.

4. Tevredenheid over bibliotheekvoorzieningen

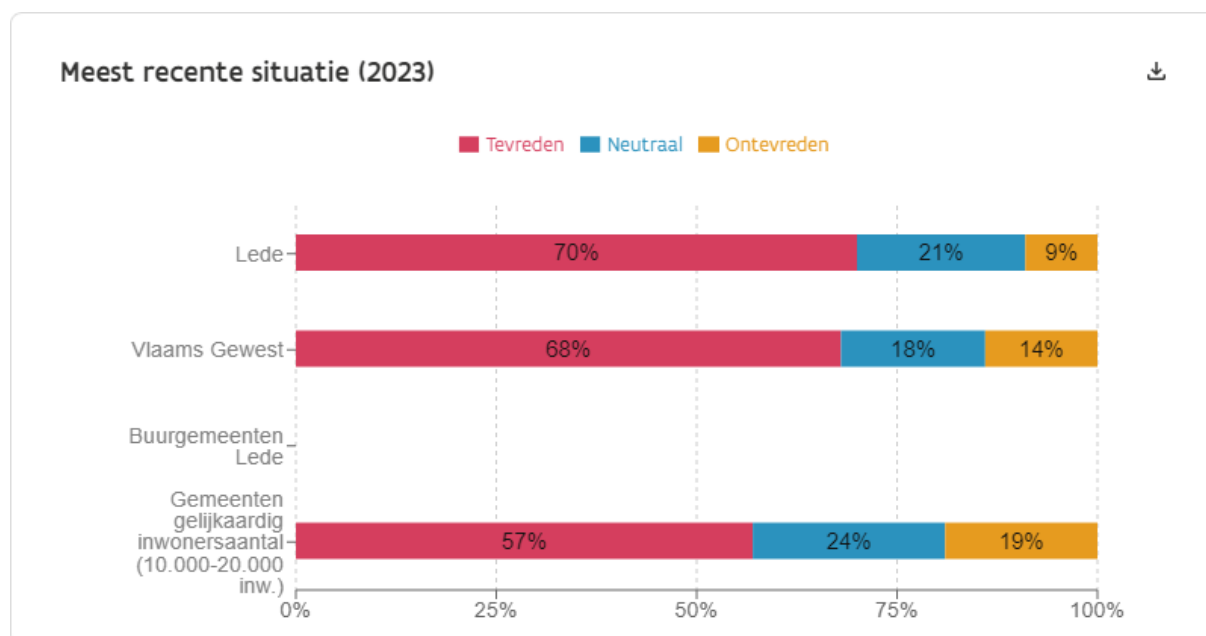
In Lede is de tevredenheid over bibliotheekvoorzieningen iets hoger dan elders.

Tevredenheid over bibliotheekvoorzieningen
(procent - survey)

5. Tevredenheid over culturele faciliteiten

Film, toneel, concert, muziek.

Lede scoort merkkelijk beter dan gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. 70% van de inwoners is tevreden t.o.v. 57% in de gemeente met een gelijkaardig inwonersaantal. Ook in het aantal ontevreden inwoners zien we een verschil van 10%.

Lede telt een aantal locaties waar de inwoners kunnen genieten van een filmvertoning, theatervoorstelling, concert of muziektoptraden: GC De Volkskring, de ontmoetingscentra in Oorddegem, Impe en Wanzele, op het evenementenplein, in de bibliotheek, de parketzaal van Huize Moens. Uitzonderlijk zetten kerken hun deuren open voor een culturele activiteit.

6. Vrijetijdsaanbod

1. Jeugddienst

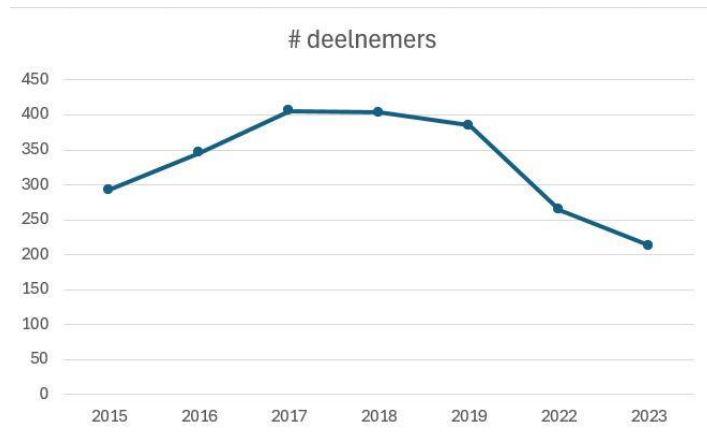
Het eigen aanbod omvat o.a. **het knutselatelier**.

Bron: Cijfergegevens jeugddienst Lede

Over het algemeen zijn de bezettingsgraden voor de eerste sessie hoger dan die voor de tweede sessie, vooral bij de oudere leerjaren. In 2022 is er een opvallende afwijking met lagere bezettingsgraden voor de eerste sessie en de tweede sessie, vooral bij de oudere leerjaren.

Een andere grote activiteit is **Roefeldag**.

Bron: Cijfergegevens jeugddienst Lede

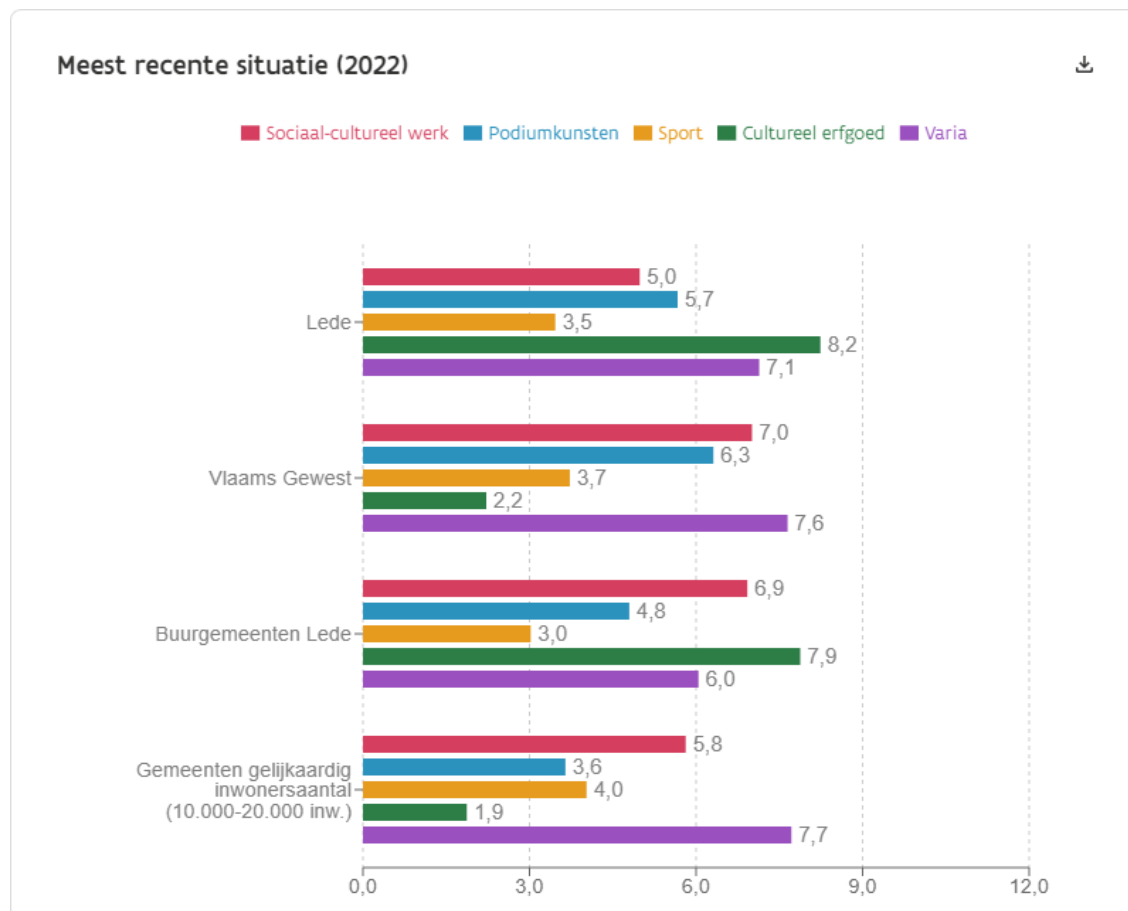
De gegevens laten zien dat er in de loop van de jaren een algemene groei was in het aantal deelnemers tot 2017, gevolgd door een stagnatie en uiteindelijk een aanzienlijke daling kent de laatste jaren.

Andere activiteiten zijn de speelpleinwerking (zie indicator cijfers met betrekking tot speelpleinwerking), Koken met kids, Buitenspeeldag en een drietal workshops per jaar.

Er zijn ook activiteiten die worden opgezet in samenwerkingsverband met de jeugdraad en andere vrijetijdsdiensten zoals Dag van de jeugdbeweging, café De Mol, Sint-Maartenvoorstelling, Camping cultuur, Dag van de vrije tijd.

2. Cultuurdienst

Aantal vrijetijdsactiviteiten, per 1.000 inwoners:

Bron: UiT-databank, Cultuurnet, aanlevering Statistiek Vlaanderen, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

De cijfers vertellen ons dat we op het vlak van podiumkunsten en cultureel erfgoed beter scoren dan onze buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig aantal inwoners. Anderzijds scoren we slechter wat betreft sociaal-cultureel werk en de varia.

De cultuurdienst is verantwoordelijk voor de gemeentelijke culturele activiteiten. De klemtoon ligt hierbij vooral op gemeenschapsvorming, cultuureducatie, een toegankelijk aanbod en het bereiken van een breed publiek.

De cultuurdienst verzorgt de programmatie van GC De Volkskring. Zo bieden we ieder seizoen een 11 à 12 voorstellingen aan: een mix van theater, muziek, klassiek en humor. In samenspraak met de bibliotheek ontvangen we ook 4 interessante gastsprekers die maatschappelijk relevante thema's bespreekbaar maken. Zo verwelkomden we tijdens het vorige seizoen 2.440 bezoekers. Naast de avondvoorstellingen hebben we ook een aanbod voor de scholen. In het seizoen 2023 – 2024 bereikten we heel veel kinderen en jongeren behalve de leerlingen van het vijfde en zesde middelbaar.

Bron: cultuurdienst Lede

In samenwerking met interne diensten en andere partners zijn we trekker van evenementen of duwen we mee aan de kar.

Tijdens de legislatuur doen zich opportuniteiten voor waar de cultuurdienst mee de schouders onder zet.

De cultuurdienst verzorgt ook het secretariaat van de cultuurraad, seniorenraad en de raad voor ontwikkelingssamenwerking (LEEGO). We ondersteunen en coördineren verschillende activiteiten in samenwerking met deze raden en zorgen bovendien voor subsidiëring van verenigingen die erkend zijn. De cultuurdienst herbergt tevens de toeristische dienst en werkt nauw samen met Erfgoedcel Denderland.

3. Sportdienst

De sportdienst beheert de gemeentelijke sportaccommodaties en stimuleert, faciliteert en organiseert sportactiviteiten. Bij het organiseren is er aandacht voor alle leeftijdsgroepen, sport-voor-allen events, kansengroepen en levenslang sporten. Het eigen aanbod tracht aanvullend te werken op het rijk aanbod van de sportclubs en sportorganisatoren. De sportdienst organiseert zelf sportkampen, schoolsportdagen, eendaagse en meerdaagse sportevents, initiatielessen, sportdagen zonder drempels, schoolsportklassen, sportacademie, sporten voor 50+ en sport op het werk.

De sportdienst is ook lid van de ILV Regiosportdienst Zuid-Oost Vlaanderen. Samen met de collega's uit de regio organiseren zij vormingsdagen en sportactiviteiten zoals Sportelen@C, de Regiosportdag en de Regiosportweek, de Regiospecial, de Regiosportquiz en een Avonturensportkamp.

De sportdienst organiseert een structureel aanbod schoolsport, andersgeorganiseerde sport, G-sport en kansengroepen:

- Het aanbod schoolsport omvat schoolsportklassen gedurende 22 weken en 10 schoolsportdagen. We tellen hierbij ongeveer 2.500 deelnemers.
- De andersgeorganiseerde sport omvat diverse dag-, week- en jaaractiviteiten en we tellen hierbij ongeveer 3.000 deelnemers.
- G-sport omvat een 5-tal dagactiviteiten voor ongeveer 200 deelnemers.
- Het aanbod kansengroepen omvat 25 sporturen (50-tal deelnemers) en 2 sportdagen (50-tal deelnemers).

4. Bibliotheek

De bibliotheek biedt een diverse waaier aan: voorleesactiviteiten, een leeskring, filmvoorstellingen en lezingen. Er zijn ook veel 'gesloten' initiatieven - met een aanbod van lezingen van schrijvers voor het middelbaar onderwijs en een groot aanbod tijdens de *Jeugdboekenmaand*. In 2023 waren er meer dan 65 activiteiten met een bereik van meer dan 4.000 personen.

Een belangrijk nieuw aandachtspunt is de inzet van de bibliotheek op het gebied van e-inclusie. Via een samenwerkingsverband met de gemeenten Denderleeuw, Haaltert en Erpe-Mere werd het project *Doe de Digiboost* opgestart. Dit resulteerde in een DigiPuntwerking: vrije inloophmomenten - ook in de deelgemeenten - waar burgers terecht kunnen met hun vragen, een groter aanbod cursussen en infosessies, ondersteuning van de scholen op het gebied van digitale weerbaarheid, Digitale café's i.s.m. met VormingPlus ... De werking leunt voor een groot deel op de extra mogelijkheden via een subsidie en de inzet van gemotiveerde vrijwilligers.

7. Infrastructuur jongeren

1. Gebouwen

In het ontmoetingscentrum in Wanzele op de eerste verdieping bevindt zich het knutselatelier. Het knutselatelier wordt iedere woensdagnamiddag gebruikt. Doorheen het jaar worden er ook andere workshops georganiseerd.

In het ontmoetingscentrum in Wanzele vindt in juli en augustus de gemeentelijke speelpleinwerking plaats. De speelpleinwerking beschikt over een EHBO-lokaal, een secretariaat, een kleuterlokaal, een opbergruimte, een animatorenruimte en een kantoorruimte.

2. Speelterreinen

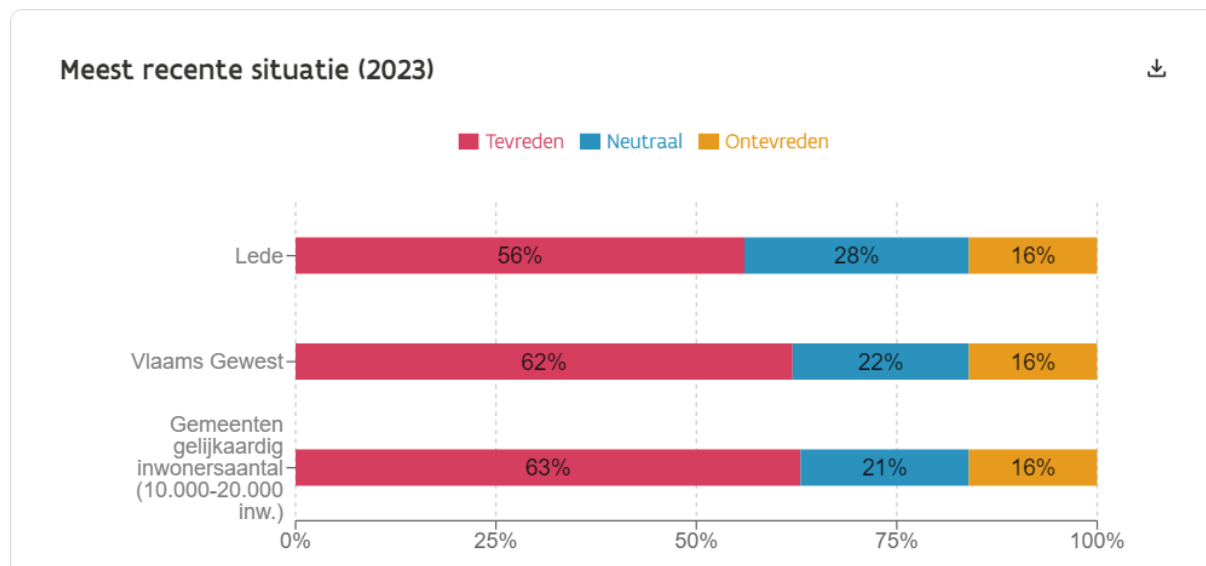
Locaties:

- achter het OC in Oordegem;
- Bovenstraat in Papegem;
- Watermolenstraat in Wanzele;
- park van Mesen;
- park achter Huize Moens;
- Hazel in Oordegem;
- Stokveld;
- Kleine Kouter;
- sportcomplex de Ommegang.

Het speelterrein in Wanzele is uitgerust met 3 chalets, die tijdens de zomermaanden intensief worden gebruikt. Deze chalets dienen als opslagruimte voor materiaal maar ook als uitvalbasis voor de kinderen en jongeren die naar de speelpleinwerking komen.

In voorjaar 2024 onderging het speelterrein in het park van Meseen een grondige vernieuwing. Dit speelterrein bestaat nu uit 3 toestellen, waaronder 1 ontworpen voor jonge kinderen, een ander voor de durfal en een klein toestel dat toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

Tevredenheid van speelplekken voor kinderen

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

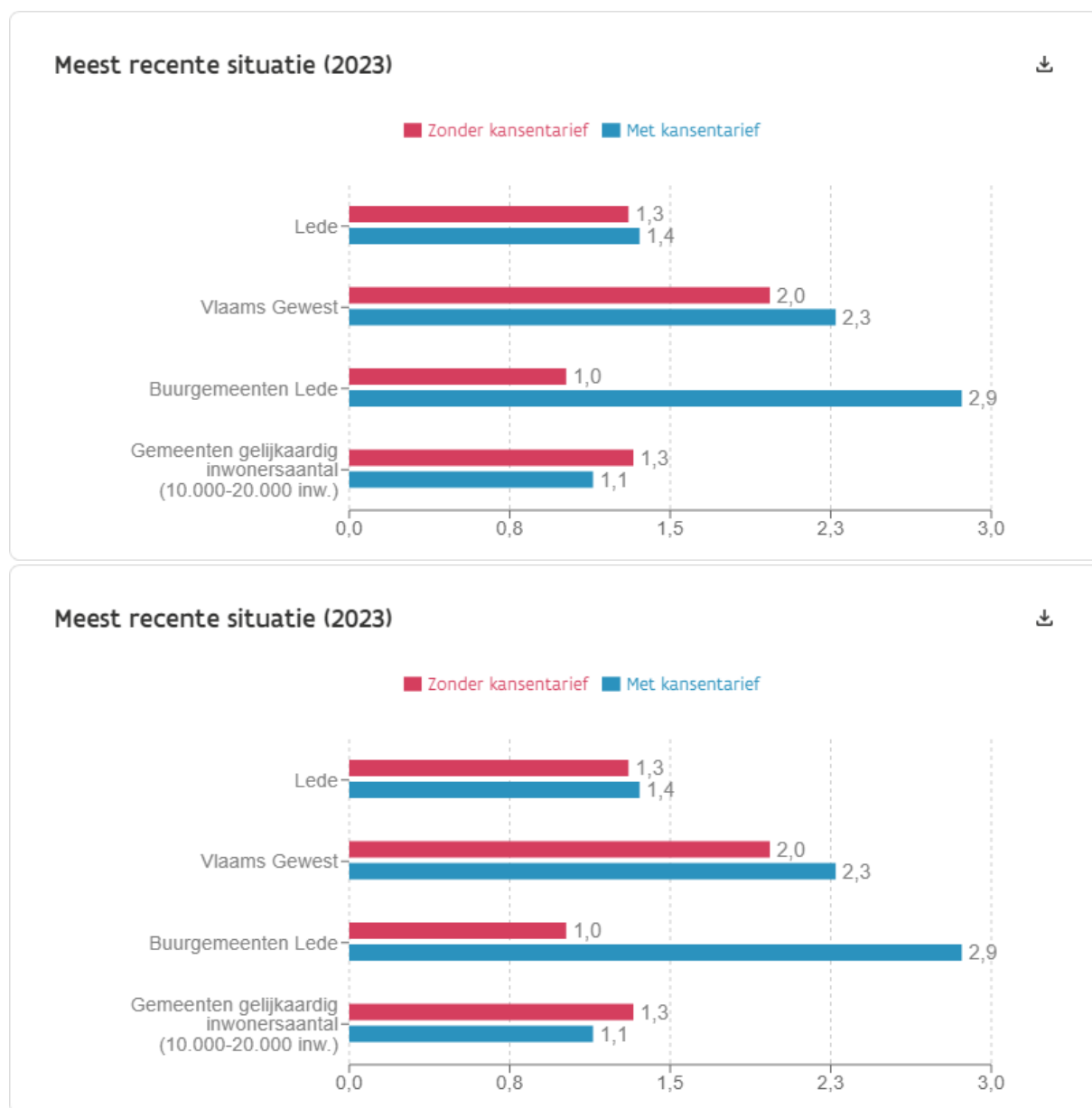
3. Infrastructuur jeugdwerk

De jeugdraad van Lede is sterk begaan met de faciliteiten van de jeugdwerkorganisaties. Momenteel hebben 5 jeugdwerkorganisaties eigen lokalen. Chiro Papegem bevindt zich in een sterk verouderd lokaal en onderzoekt alternatieven. Chiro Nele Lede heeft zijn lokalen grondig verbouwd, waarvoor Lokaal bestuur Lede een subsidie en lening toekende. Het jeugdhuis kent, sinds de officiële opening in juli 2022, een bruisende werking. Zij verhuren hun faciliteiten vrijwel elk weekend.

8. Inspraak, (burger)participatie

Zie het deel over participatie bij SDG 17.

9. UITPAS

Bron: Publiq vzw, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

Lede zit ongeveer op hetzelfde niveau als de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal, maar scoort wel beter dan de buurgemeenten.

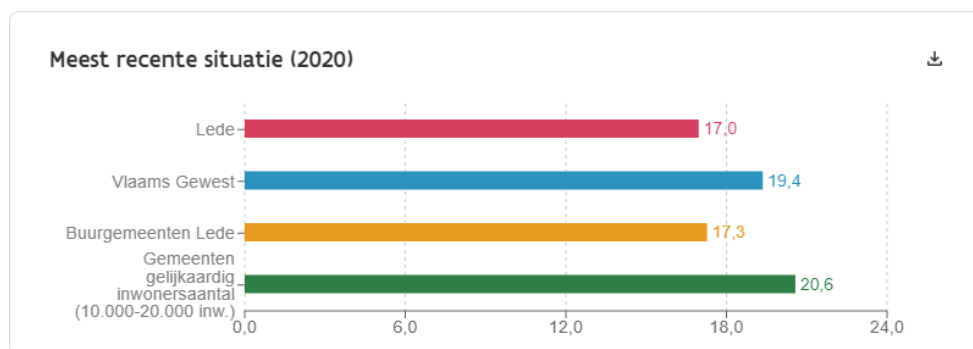
Niet enkel het Lokaal bestuur Lede maakt gebruik van de UiTPAS. Ook verenigingen kunnen een UiTPASvereniging worden. Momenteel hebben 13 sportclubs, 2 jeugdverenigingen en 7 cultuurverenigingen de overeenkomst getekend.

In Lede werden in 2023 175 passen gemaakt waarvan 96 met kansentarief. Het Stella Matutina College deelt ieder jaar UiTPASsen uit aan alle eerstejaars.

De sportdienst paste in 2023 44 keer het kansentarief toe, de gemeentelijke speelpleinwerking 26 keer, GC De Volkskring voor seizoen 2022 -2023 42 keer, in de bibliotheek 6 keer en in de kunstacademie 20 keer.

10. Verenigingsleven vrije tijd

1. Aantal verenigingen

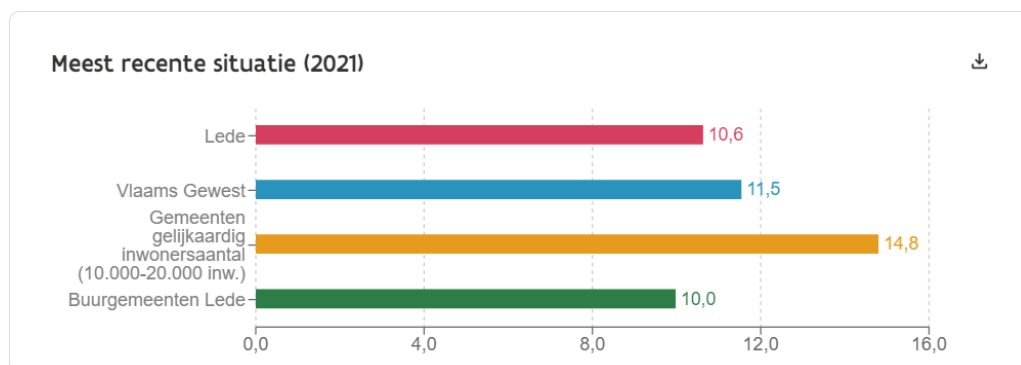

2. Cultuurverenigingen

Lede telt 68 erkende culturele verenigingen. In 2021 werd de welzijnsraad opgericht waardoor een aantal verenigingen, aangesloten bij de cultuurraad, de overstap hebben gemaakt naar de welzijnsraad. Er zijn 5 actieve seniorenverenigingen en 7 mondiale verenigingen in de gemeente.

3. Jeugdbewegingen

Aantal lokale jeugdbewegingen, per 10.000 inwoners van 3 tot en met 30 jaar

Bron: Koepelorganisaties Vlaamse Jeugdbewegingen, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

In Lede zijn er 5 jeugdbewegingen. In totaal zijn er 658 jongeren lid van een jeugdbeweging.

In Lede hebben we ook een jeugdhuiswerking, Jeugdhuis Bidong.

4. Sportverenigingen

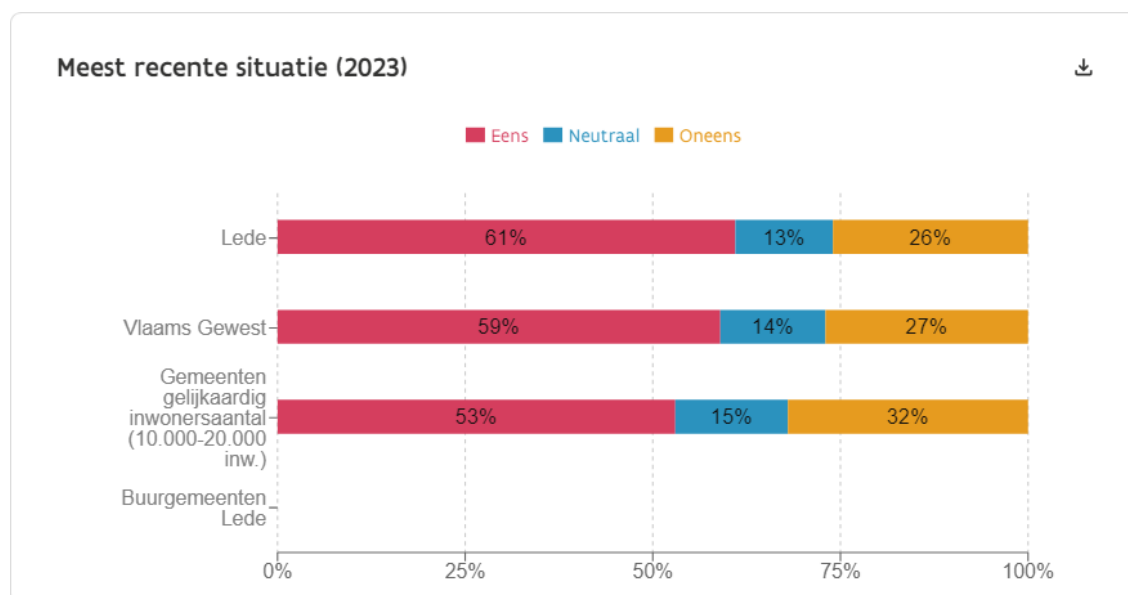
Lede telt 42 erkende sportverenigingen, 6 erkende sportorganisatoren en 4 erkende scholen met een sportwerking. Naast de erkende sportclubs, organisatoren en scholen zijn er ook ongeveer 25 niet-erkende sportaanbieders. Er zijn 15 sportverenigingen die naast een sportaanbod voor volwassenen ook nog over een sportaanbod voor de jeugd beschikken.

Het sportaanbod van de verenigingen wordt gekenmerkt als vrij divers en laagdrempelig. Er is geen topsportclub in Lede.

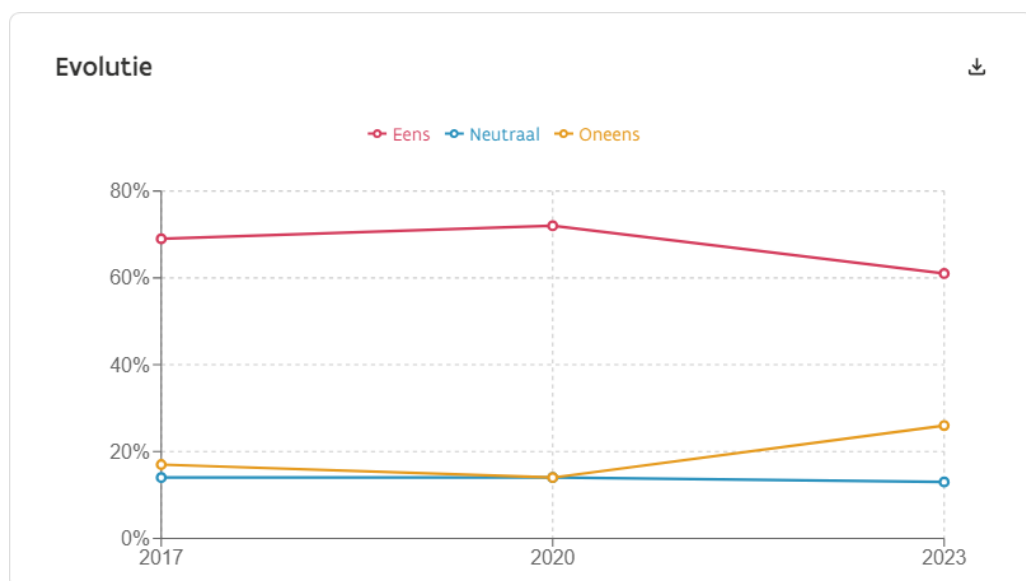
11.4 Duurzame mobiliteit

1. Openbaar vervoer

Er is voldoende openbaar vervoer in de buurt:

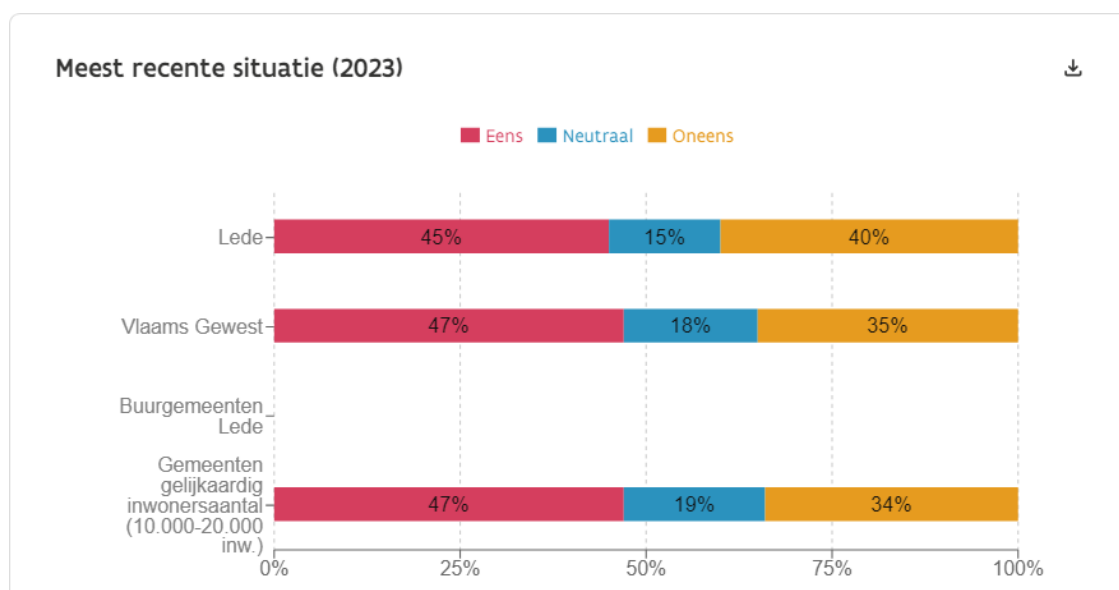
In vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal scoort Lede beter wat betreft het aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende openbaar vervoer is in de buurt.

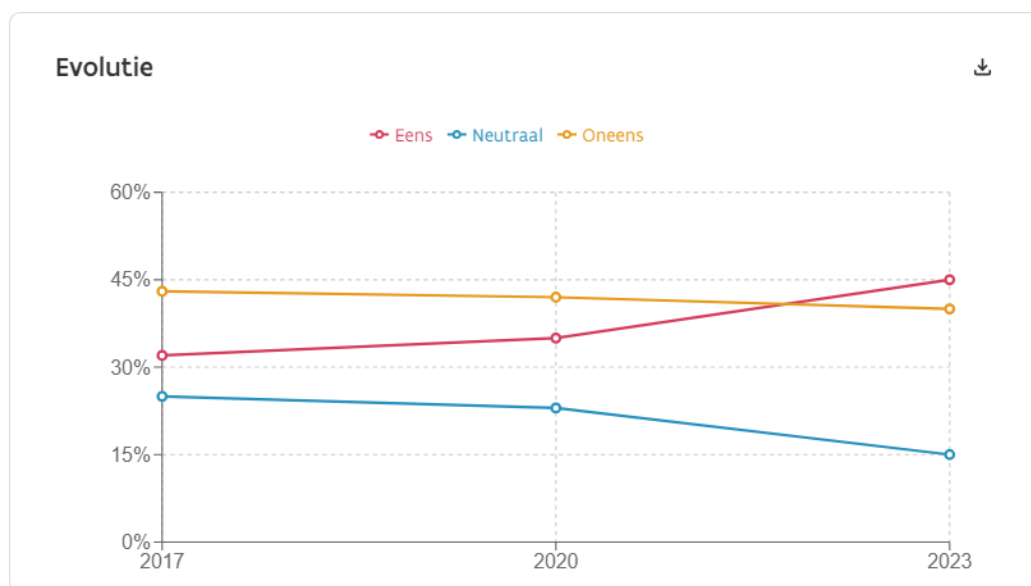
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede wel minder (daling van 11%).

2. Tevredenheid over staat van voetpaden

Ik ben tevreden over de staat van de voetpaden:

In vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal scoort Lede iets minder wat betreft de tevredenheid over de voetpaden.

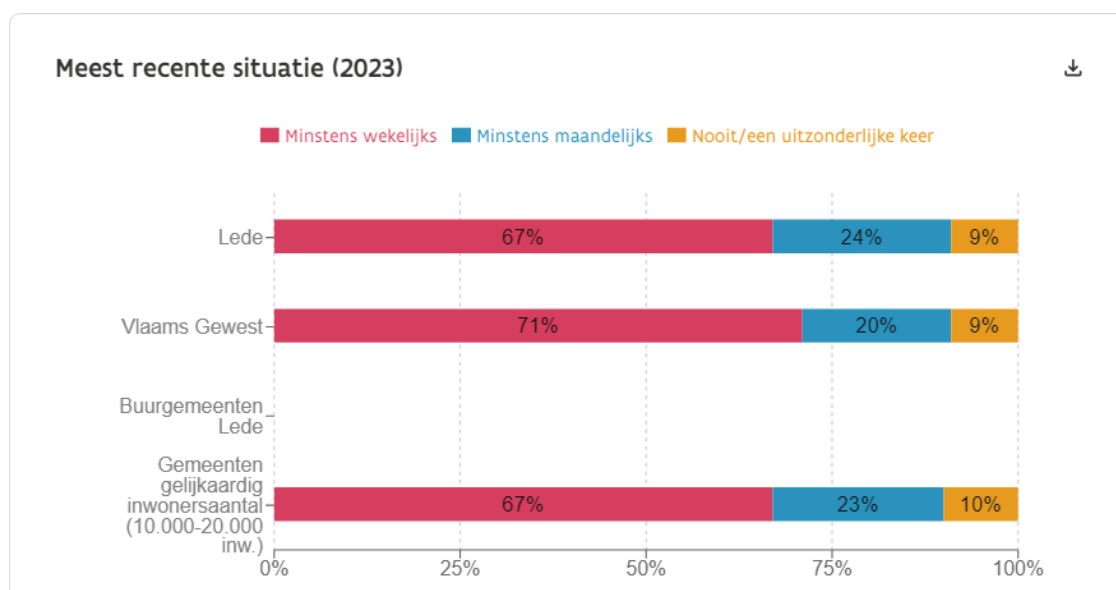
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede wel beter. Het aantal inwoners die tevreden zijn, stijgt met 10% terwijl het aantal inwoners die ontevreden zijn, daalt met 2%.

Het Lokaal bestuur zet hard in op het vernieuwen van de voorzieningen voor de voetgangers. In deze legislatuur werd er in totaal 40.000 m² voetpaden vernieuwd - waarvan 23.000 m² in eigen beheer.

Bij nieuwe wegenis- en rioleringsprojecten waarbij wegen binnen de bebouwde kom worden heraangelegd, worden standaard voetpaden van minstens 1,5 meter voorzien (indien de rooilijn breder is dan 9 meter).

3. Duurzame verplaatsingen voor korte afstanden

Ik neem de fiets of gaan te voet bij korte afstanden:

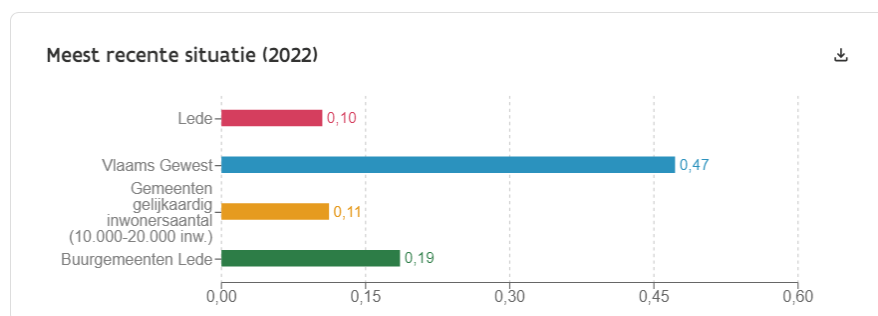
Als je de cijfers vergelijkt met die van het Vlaamse Gewest en buurgemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal, scoort Lede ongeveer even goed. De cijfers zijn in vergelijking met 2020 vrij stabiel.

Het Lokaal bestuur zet zich hard in om deze cijfers op te trekken. Het realiseren van een modal shift is namelijk één van de hoofddoelstellingen van het meerjarenplan. Er wordt bij nieuwe wegenwerken ingezet op het STOP-principe, er is een fietsroutekaart ontwikkeld, het trage wegenbeleid wordt verder uitgebouwd en er wordt in de vervoerregio gewerkt aan een beter en efficiënt openbaar vervoer.

Het feit dat de cijfers van personen die nooit te voet of met de fiets een korte verplaatsing doen, dalen, is al een stap in de goede richting.

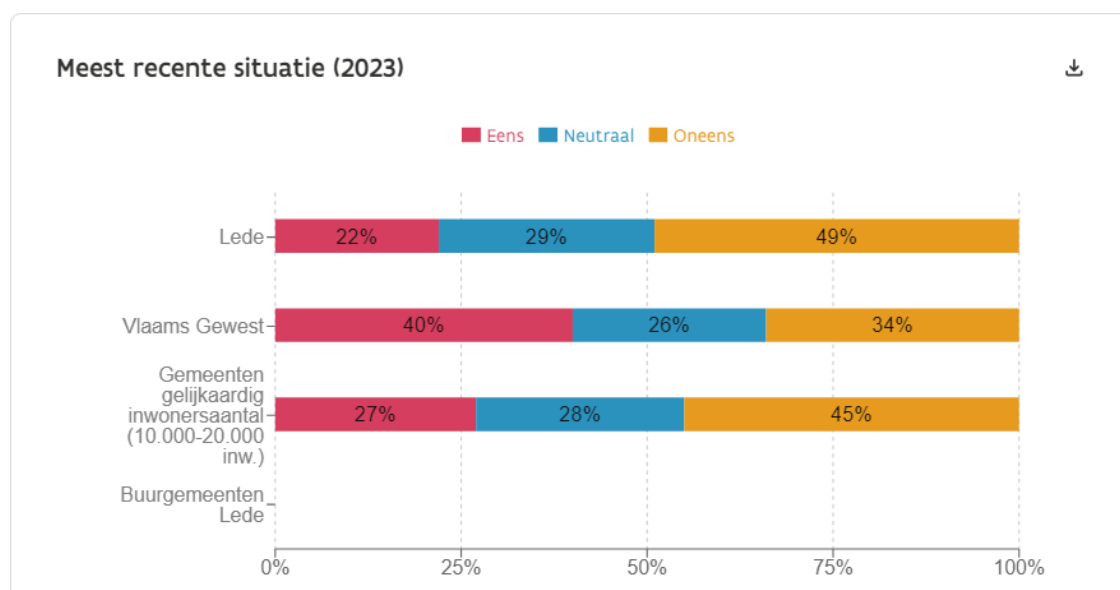
4. Beschikbaarheid deelwagens

In vergelijking met het Vlaamse Gewest, buurgemeenten en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal heeft Lede minder deelwagens. Deze cijfers dateren van 2022. Er zijn geen recentere cijfers beschikbaar.

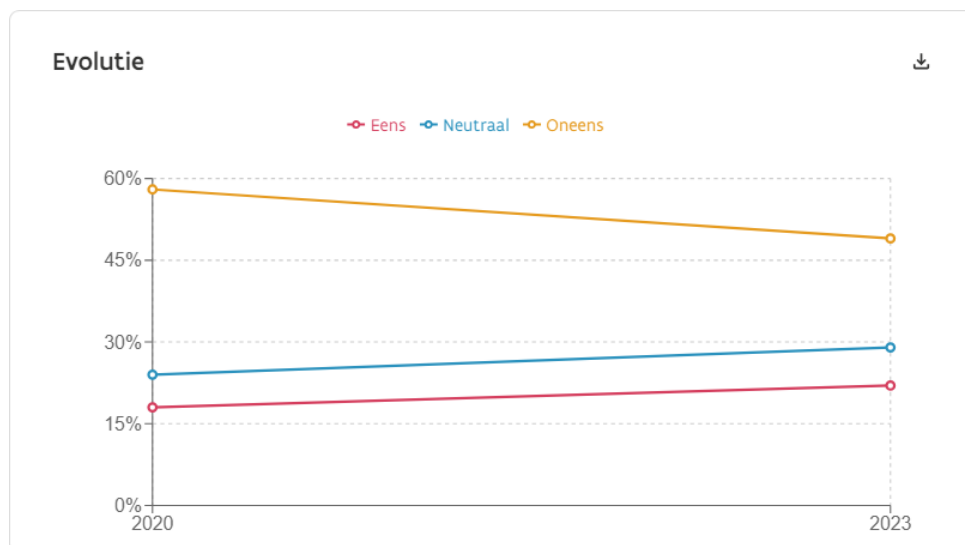

5. Voldoende deelsystemen

Er zijn voldoende deelsystemen (auto, fiets ...) aanwezig:

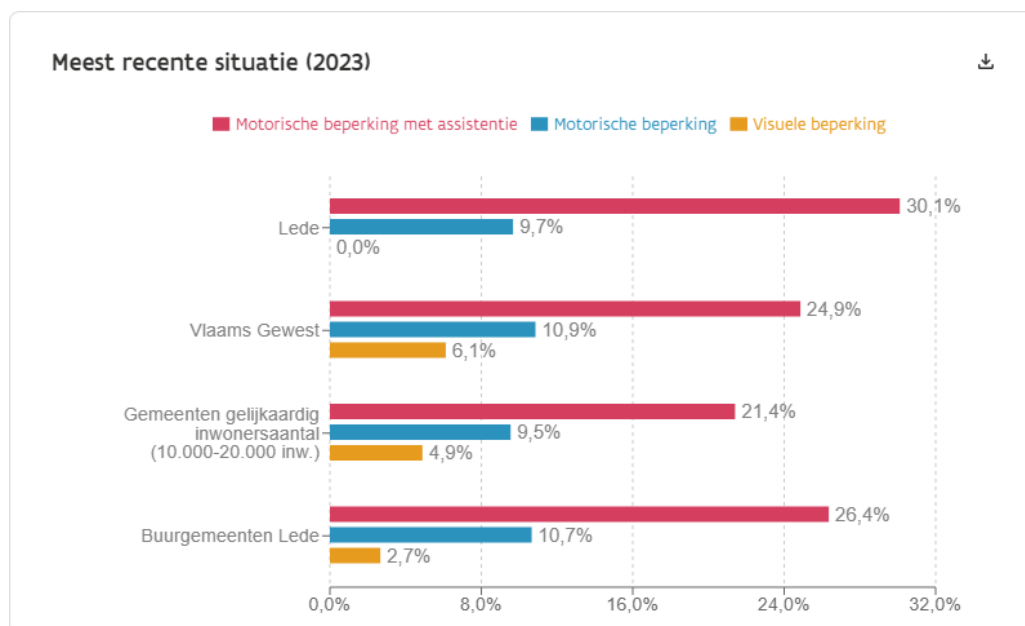
Lede scoort minder goed in vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede wel iets beter (stijging van 4%).

6. Toegankelijkheid bushaltes

De toegankelijkheid van bushaltes voor personen met een beperking:

Wat betreft de toegankelijkheid van bushaltes voor personen met een motorische beperking met assistentie scoort Lede beter in vergelijking met het Vlaamse Gewest, gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal en buurgemeenten. Wat betreft de toegankelijkheid van bushaltes voor personen met een motorische beperking en visuele beperking scoort Lede slechter dan de geselecteerde benchmarks.

Oudere cijfers zijn niet beschikbaar in de Gemeentemonitor.

Ondertussen zijn nieuwe bushaltes langs de N442 en Grotekapellelaan aangelegd die wel toegankelijk zijn voor zowel personen met een motorische als visuele beperking.

7. Tevredenheid groen in de buurt

1. Toegankelijk groen

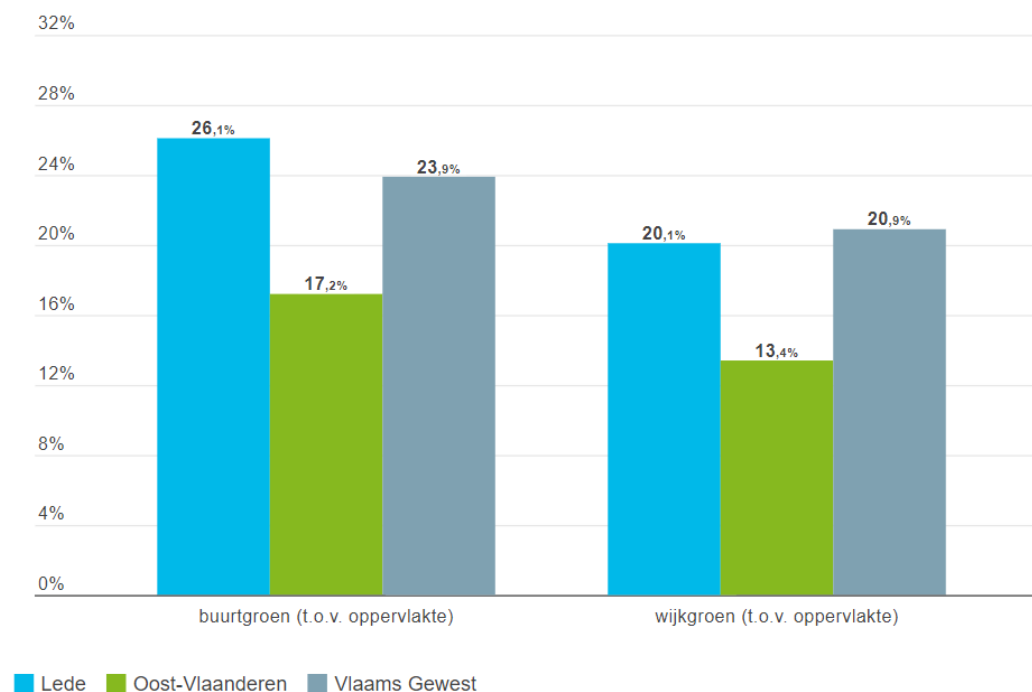
Groen in de bebouwde omgeving zorgt voor verkoeling, zowel grotere oppervlakten natuur als kleinere groene ruimtes verspreid over de bebouwde kern (parken, bomen, hagen en gevelgroen). Het is belangrijk dat dat groen toegankelijk is en in de nabijheid van woonplaatsen, zodat inwoners koele en beschaduwde plaatsen kunnen opzoeken bij hoge temperaturen. Dit geldt in het bijzonder voor inwoners zonder tuin of met een kleine tuin.

Typologieën toegankelijke groenclusters

Buurtgroen Groen met minimum oppervlakte van 0,2 ha

Wijkgroen Groen met minimum oppervlakte van 10 ha

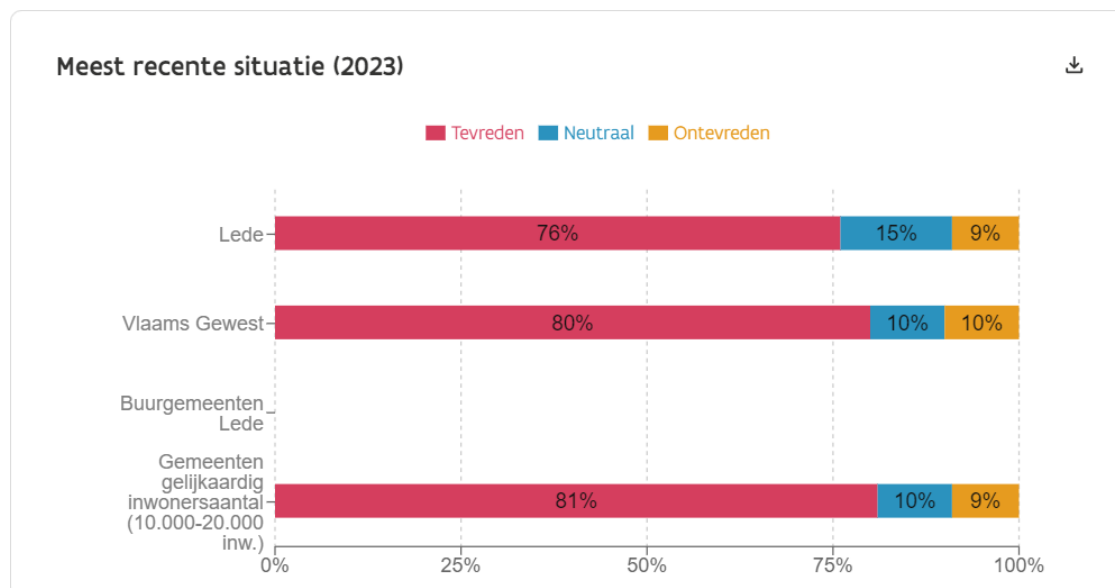
Buurtgroen en wijkgroen, % t.o.v. totale oppervlakte (2019)

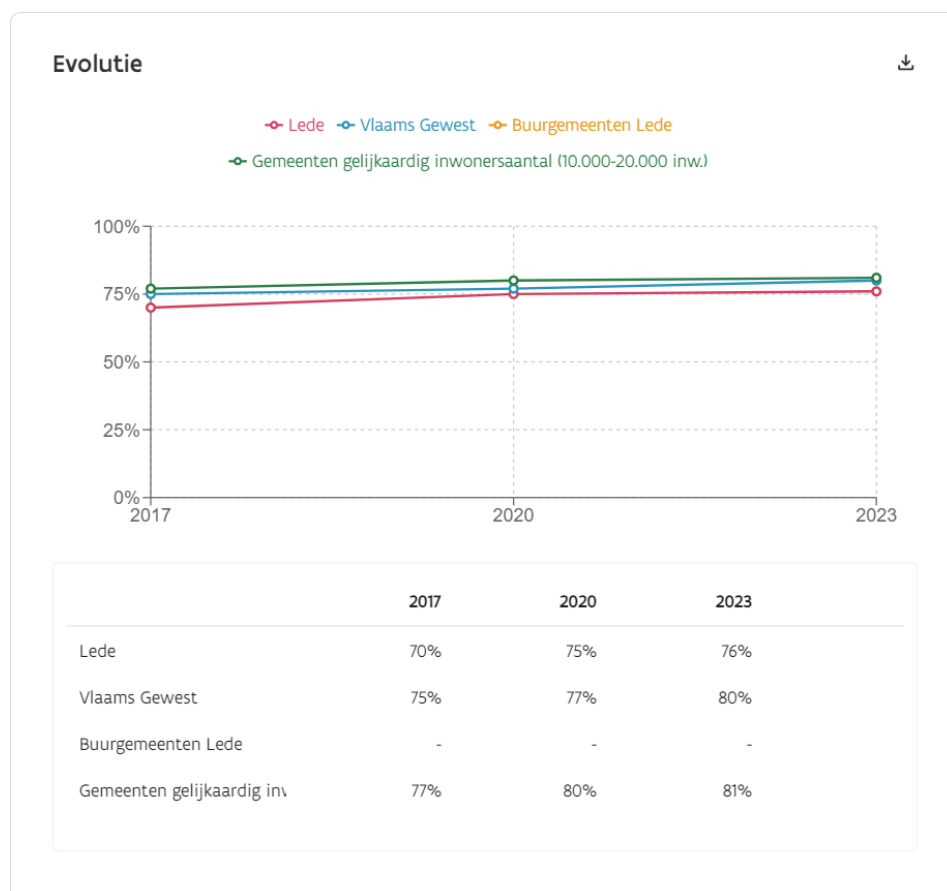
Bron: Provincie in cijfers – rapport klimaatadaptatie

2. Tevredenheid groen in de buurt

Aandeel inwoners dat tevreden is over het groen (natuur en groenvoorziening) in de gemeente:

In Lede is er meer toegankelijk groen (buurtgroen en wijkgroen) dan in Oost-Vlaanderen of het Vlaamse Gewest. Desondanks blijkt dat de tevredenheid hierover iets lager is dan in het Vlaams Gewest of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

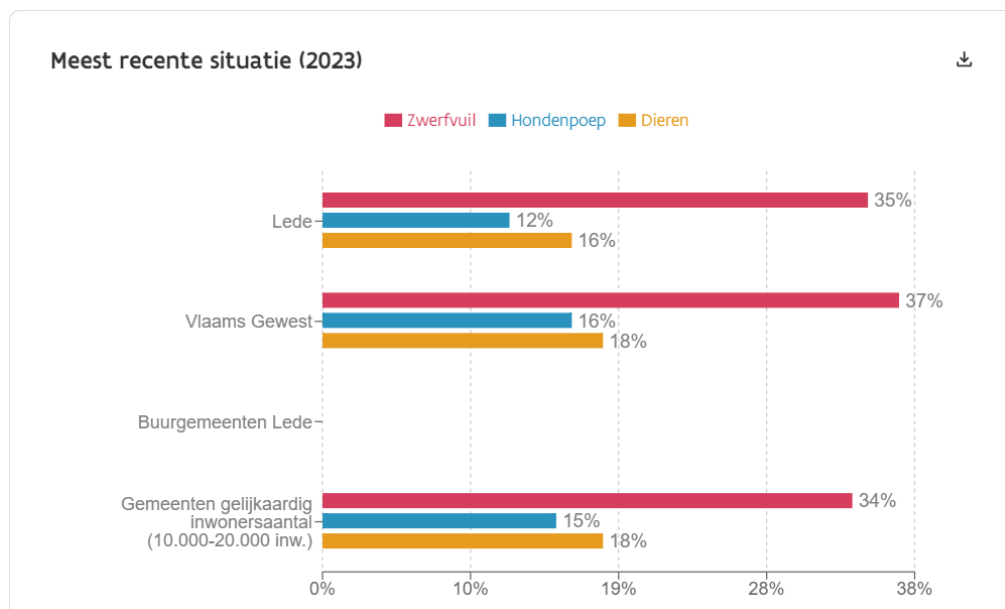

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur – 2023

8. Netheid en overlast: buurthinder

1. Milieuhinder

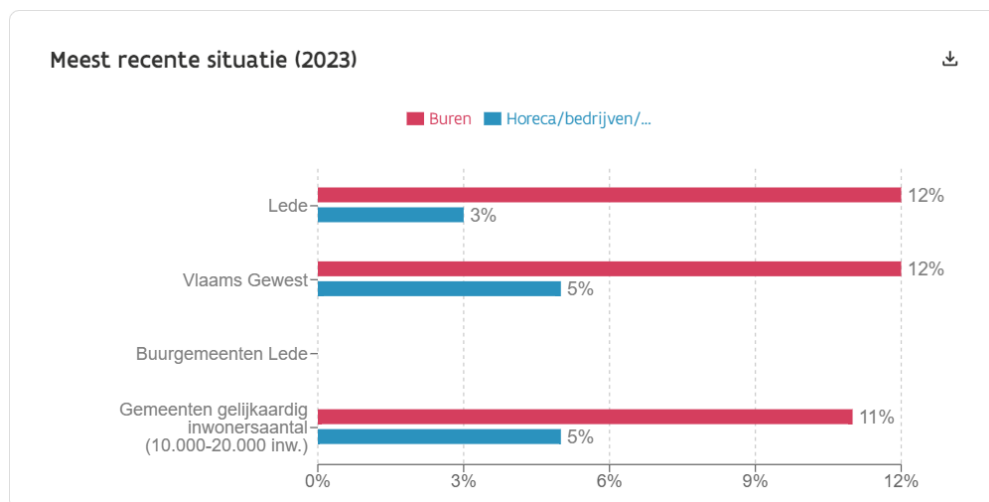
Aandeel inwoners dat de afgelopen maand hinder heeft ondervonden van zwerfvuil, dieren of hondenpoep:

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

2. Lawaaihinder

Aandeel inwoners dat de afgelopen maand lawaaihinder heeft ondervonden:

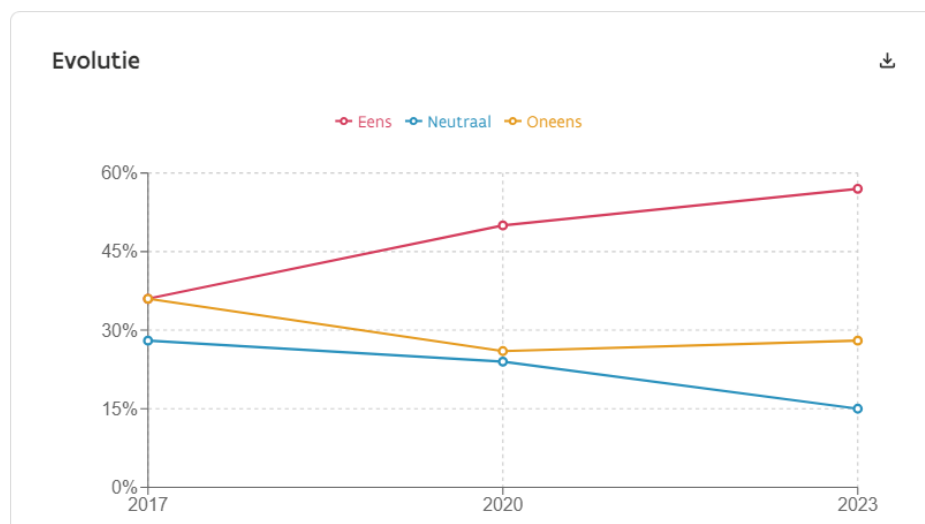
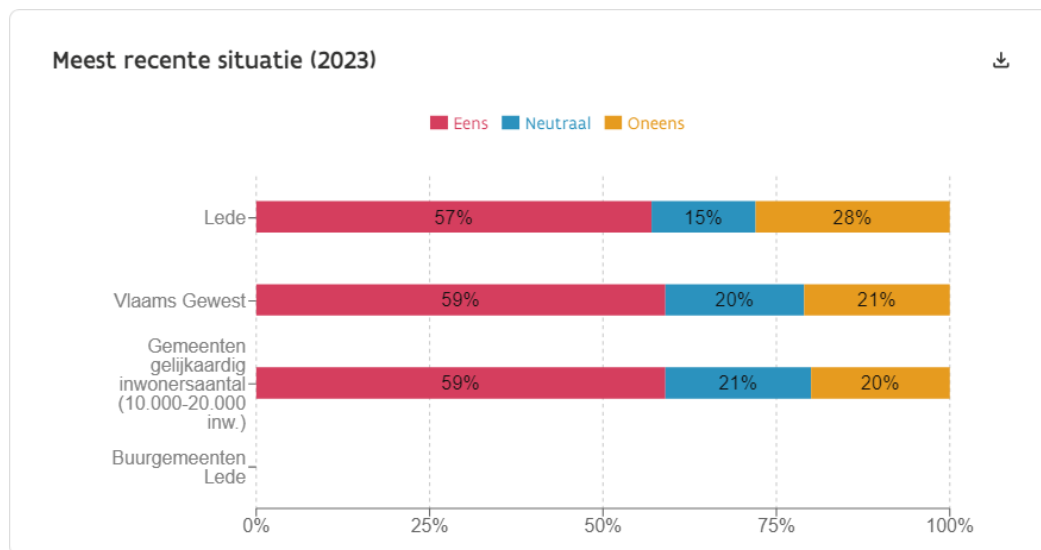

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

Het aandeel inwoners dat lawaaihinder ondervond in Lede is vergelijkbaar met het Vlaams Gewest of gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal. Dit is ook het geval wat milieuhinder van zwerfvuil en dieren betreft. Wat hondenpoep betreft scoort Lede een klein beetje beter.

9. Tevredenheid over staat van straten en pleinen

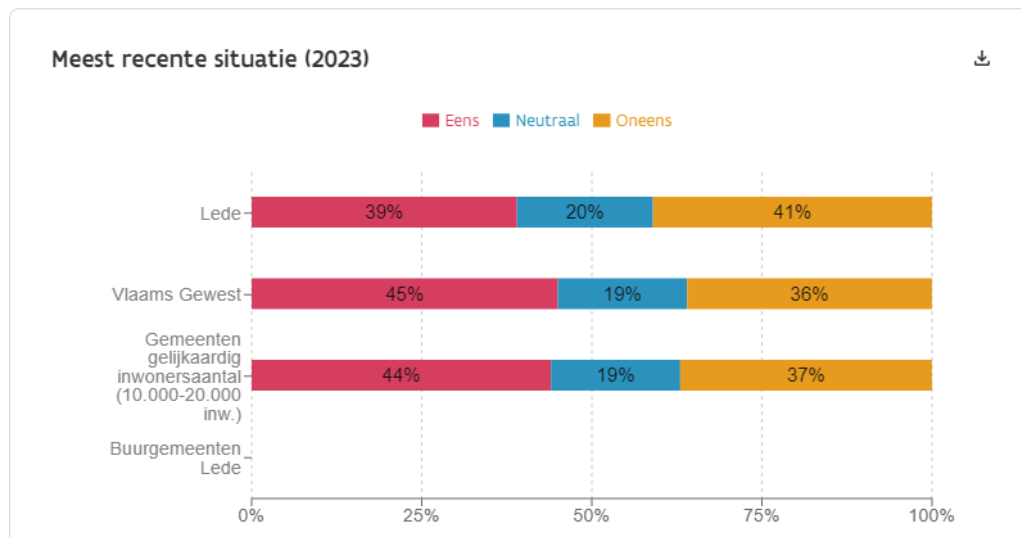
Ik ben tevreden over de staat van straten en pleinen:

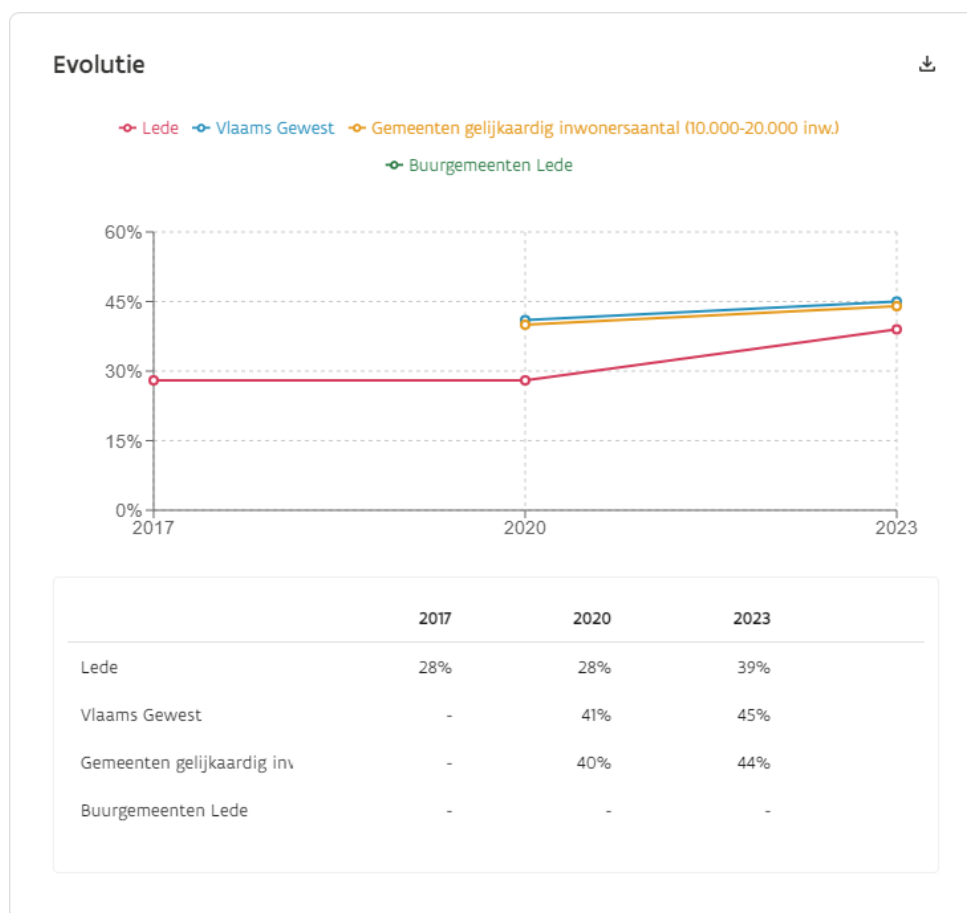
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede beter (stijging van 7%).

10. Veilig fietsen: fietspaden

Ik ben tevreden over de staat van de fietsinfrastructuur:

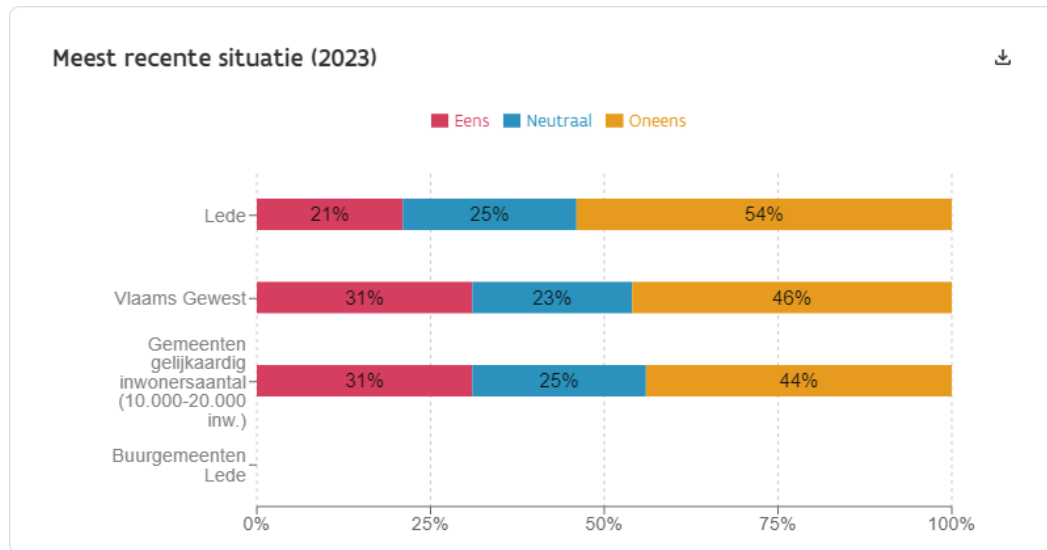
Wat betreft het aandeel van de inwoners dat tevreden is over de staat van de fietspaden in de gemeente scoort Lede minder goed in vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

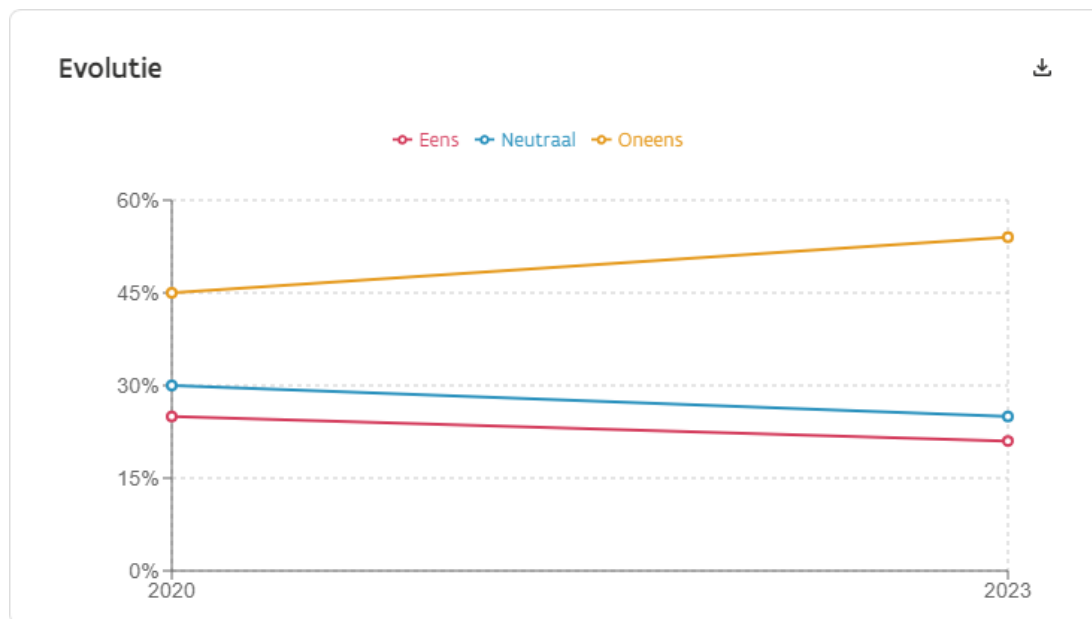
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede beter (stijging van 11%).

11. Veilig fietsen: fietsstallingen

Er zijn voldoende fietsstallingen aanwezig.

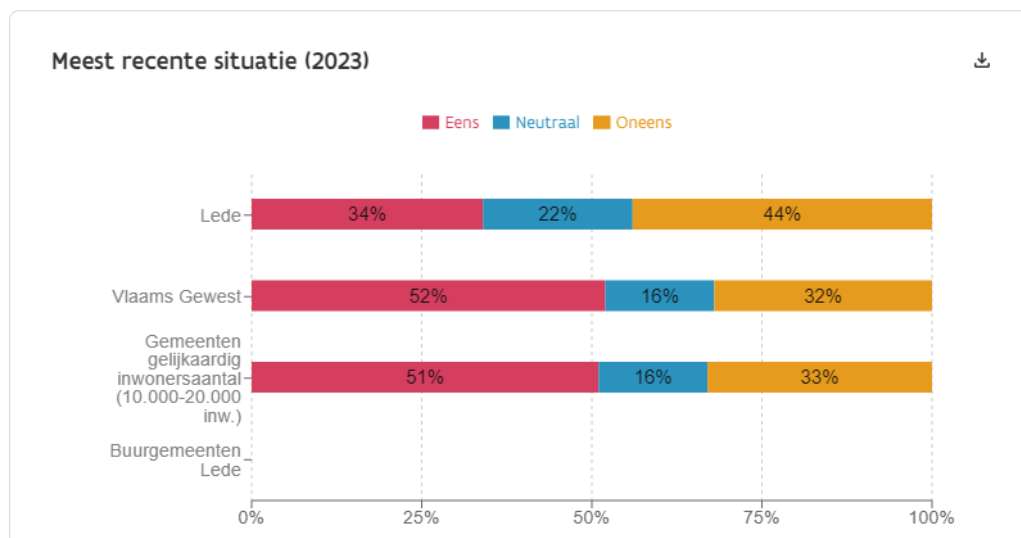
Wat betreft het aandeel van de inwoners dat vindt dat er voldoende fietsenstallingen zijn in de gemeente scoort Lede minder goed in vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

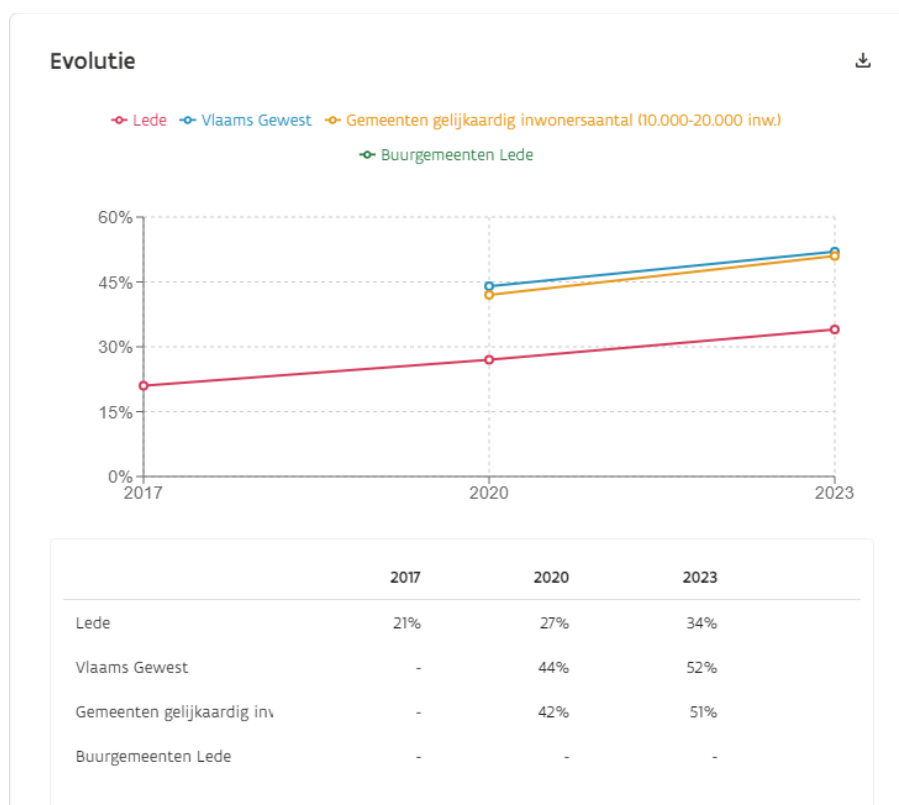
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede minder goed (daling van 4%).

12. Veilig fietsen: voldoende fietspaden

Er zijn voldoende fietspaden aanwezig:

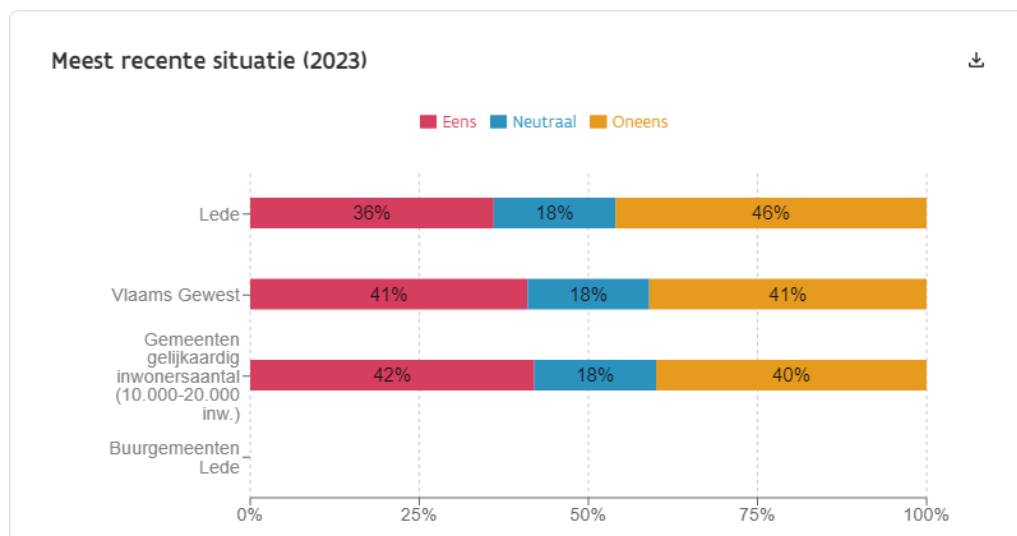
Wat betreft het aandeel van de inwoners dat vindt dat er voldoende fietspaden zijn in de gemeente scoort Lede minder goed in vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

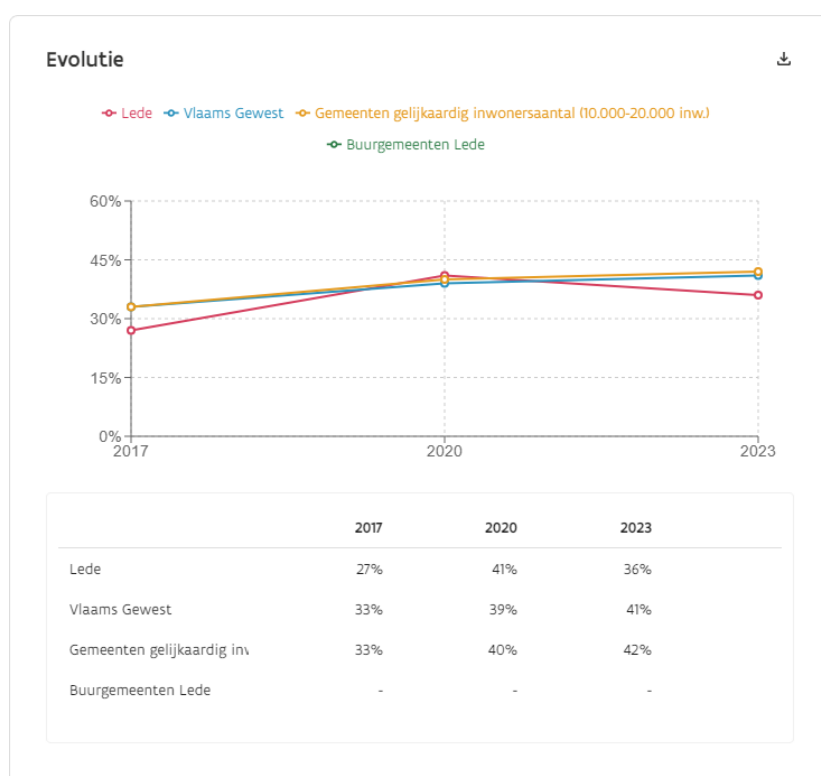
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede wel iets beter (stijging van 7%). Als je vergelijkt met 2017 is er zelfs een stijging van 13%.

13. Veilig fietsen: veilig naar school

Het is voor kinderen veilig om naar school te fietsen:

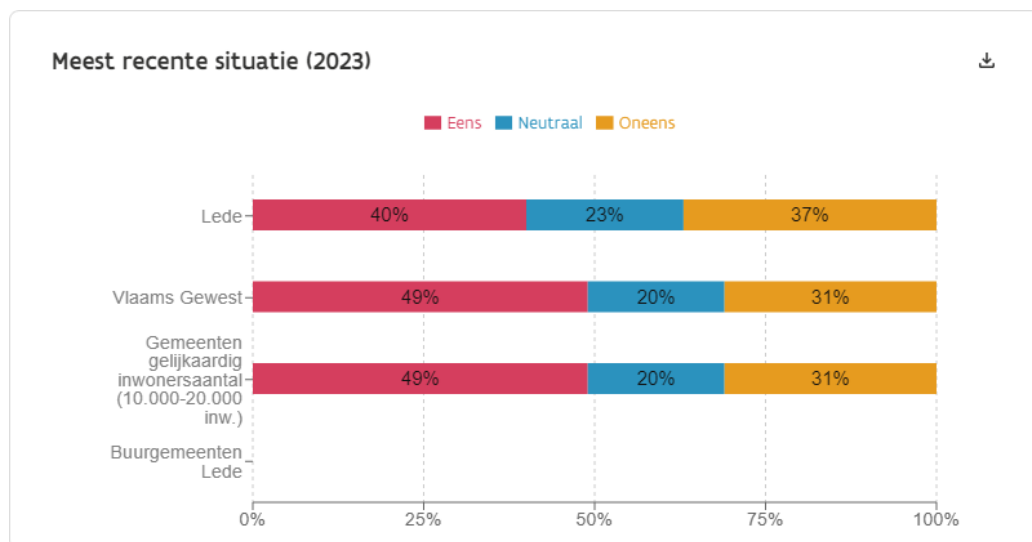
Wat betreft het aandeel van de inwoners dat vindt dat het voor kinderen in de gemeente veilig is om zich alleen te verplaatsen naar school scoort Lede minder goed in vergelijking met het Vlaamse Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

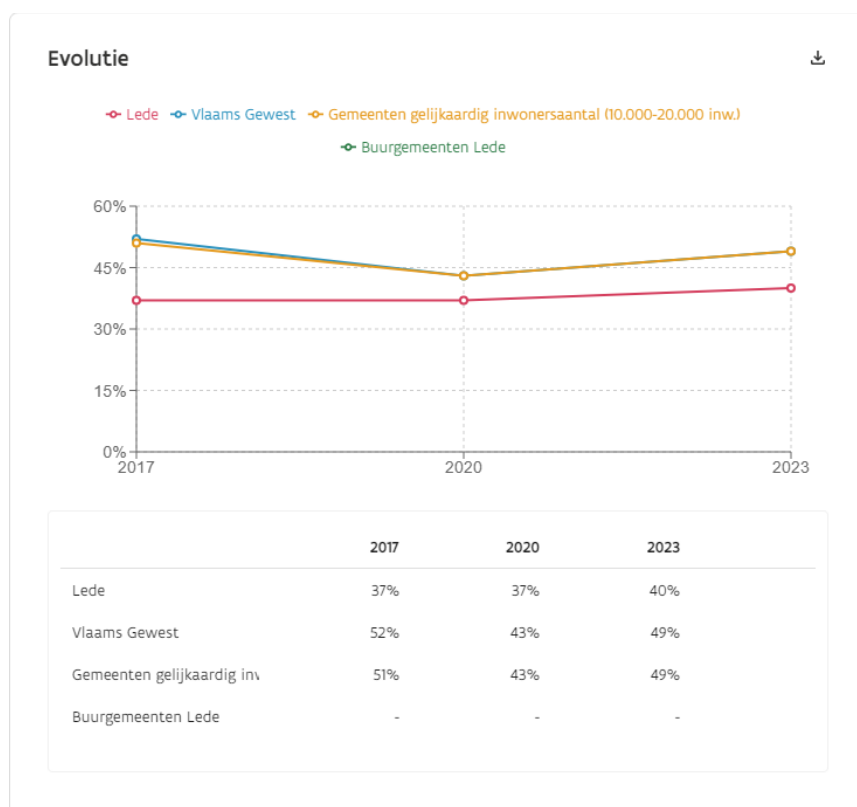
Als je de vergelijking maakt met 2020 scoort Lede minder (daling van 5%).

14. Veilig fietsen: verkeersveiligheid fietsers

Het is onveilig om te fietsen in de gemeente:

Wat betreft het aandeel van de bevolking dat aangeeft dat het onveilig is om te fietsen in de gemeente, scoort Lede slechter dan het Vlaams Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

Als je de evolutie bekijkt vanaf 2017 scoort Lede iets beter (stijging met 3%) terwijl het Vlaams Gewest en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal iets lager scoren (respectievelijke dalingen van 3% en 2%).

15. Verkeersongevallen met doden of gewonden

Wat betreft de verkeersongevallen met doden of gewonden is sinds 2012 een dalende tendens merkbaar. Dit zijn de laatste cijfers (2022) en worden uitgedrukt per 100.000 inwoners:

- Aantal lichtgewonden: 177,9. Dit aantal is veel lager dan het Vlaams gemiddelde (310,1), gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (265,7) en de buurgemeenten (330,8).
- Aantal zwaargewonden: 52,3. Dit aantal is dan veel hoger dan het Vlaams gemiddelde (32,9), gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal (32,3) en de buurgemeenten (35,9).
- Aantal verkeersdoden: 0.

In Lede is sinds 2018 de voorrang van rechts afgeschaft langs lokale wegen II. Dit zorgt voor meer duidelijkheid voor de weggebruiker en een sterk dalend aantal ongevallen.

Het aantal zwaargewonden ligt in 2022 in Lede dan weer beduidend hoger dan de andere benchmarks. Nochtans waren deze cijfers sinds 2019 in een constante dalende lijn. Dit dient verder gemonitord te worden.

16. Verkeersslachtoffers bij fietsers en voetgangers

Wat betreft de verkeersslachtoffers bij fietsers en voetgangers zijn er in 2022 in Lede per 100.000 inwoners 0 doden of zwaargewonden bij voetgangers. Bij de fietsers zijn er geen doden maar wel 20,9 zwaargewonden. Omtrent dit laatste cijfer scoort Lede beduidend slechter dan de andere benchmarks.

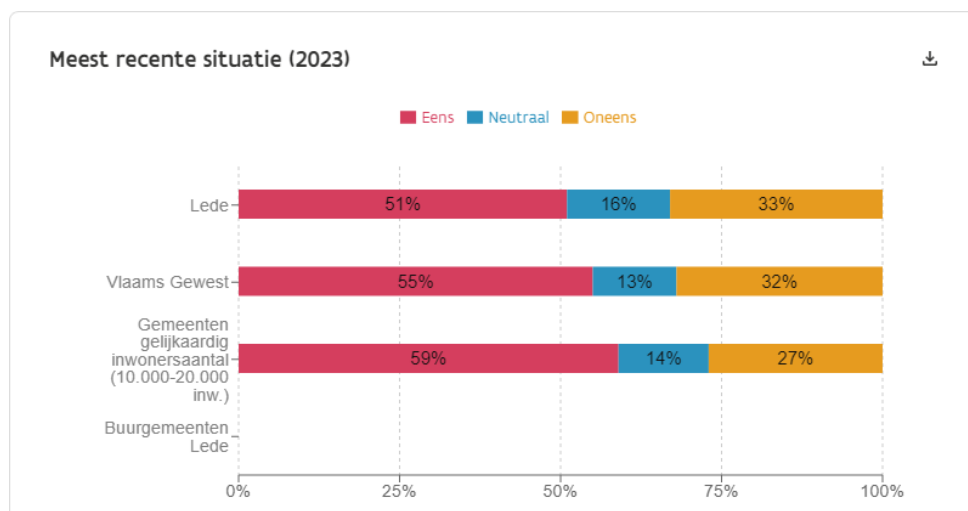
Het aantal verkeersongevallen met licht gewonden is drastisch gedaald in 2022, maar het aantal zwaargewonden is sterk gestegen. Dit vertaalt zich ook in deze indicator waaruit blijkt dat het aantal zwaargewonden te zoeken is bij de fietsers.

Werkpunten:

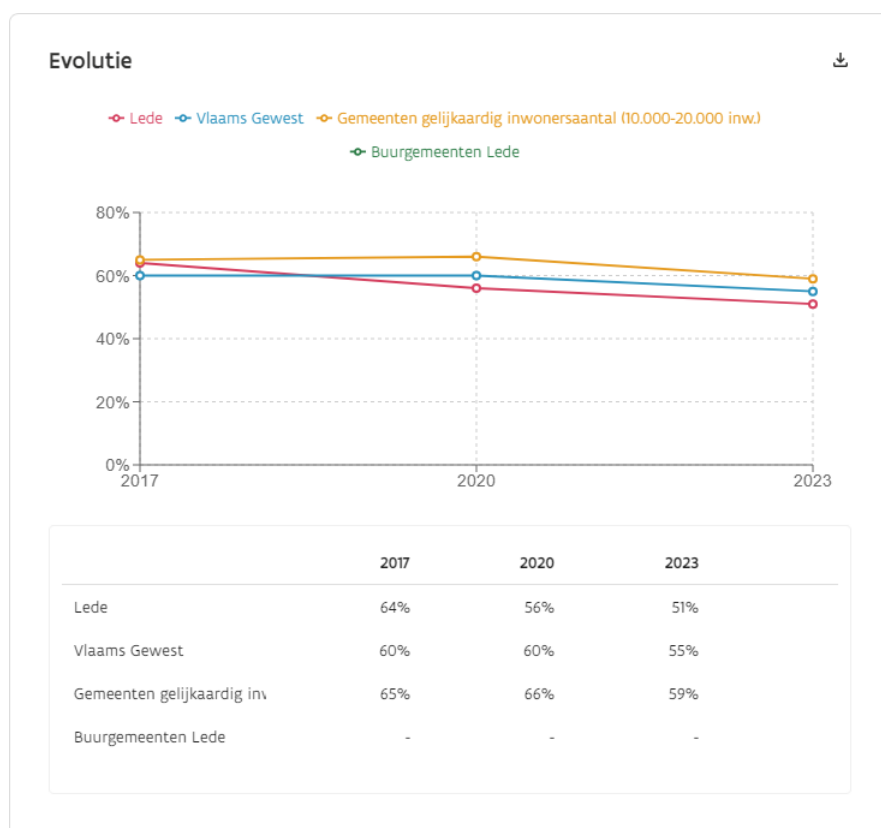
- De snelheid van de autobestuurder moet omlaag.
- In de centrumstraten moet de fiets een prominente en zichtbare plaats krijgen.
- Op lokale wegen II moeten indien mogelijk aparte fietsvoorzieningen worden aangelegd.

17. Voldoende parkeerplaatsen

Er zijn voldoende parkeerplaatsen voor bewoners in de buurt:

Voor het aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende parkeerplaatsen zijn voor bewoners in de buurt, scoort Lede slechter dan het Vlaams gemiddelde en gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal.

Opvallend is dat Lede op deze indicator in 2017 beter scoorde dan het Vlaams Gewest. Maar zowel in 2020 (-9%) als in 2023 (-5%) is een dalende tendens merkbaar. Ook bij het Vlaamse Gewest en de gemeenten met een gelijkaardig inwonersaantal is deze dalende tendens merkbaar, maar deze is minder groot.

6. GEBIEDSANALYSE - VREDE

SDG 16: Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel om duurzame ontwikkeling te bevorderen: dit gaat om het bestrijden van misdaad, corruptie en geweld - ook tegen kinderen, maar ook om het bevorderen van een sterke rechtsstaat waarin fundamentele vrijheden beschermd worden. Verder zijn effectieve en transparante instituties met aandacht voor burgerparticipatie en inclusieve besluitvorming onmisbaar.

16.1 Veiligheid

Uit de cijfers van de Gemeentemonitor 2023 blijkt dat het onveiligheidsgevoel 3% bedraagt in Lede t.o.v. 7% in het Vlaams Gewest. Daartegenover staat dat 81% zich zelden of nooit onveilig voelt.

Een cruciale taak om dit onveiligheidsgevoel op te volgen, is weggelegd voor de lokale politie. In het Zonaal veiligheidsplan van de Lokale politiezone Erpe-Mere/Lede 2020-2025 worden volgende prioriteiten van de politiezone naar voren geschoven:

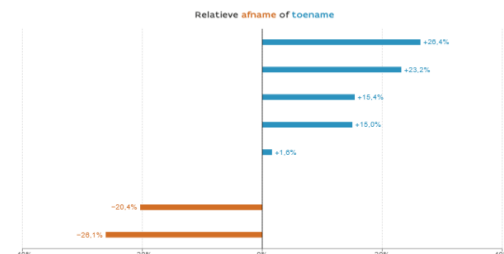
1. cybercrime en cybersecurity;
2. radicalisme, extremisme en terrorisme;
3. drugshandel en drugsbezit;
4. intra-familiaal geweld;
5. verkeersveiligheid.

Uit de registerdata voor de gemeente Lede 2023 (zie tabel) blijkt dat de misdrijven bedrog, beschadigingen en lichamelijke integriteit procentueel licht gestegen zijn t.o.v. 2020.

Uit de registerdata voor de gemeente Lede 2023 (zie tabel) blijkt dat de misdrijven drugs en diefstal en afpersing procentueel licht gedaald zijn t.o.v. 2020.

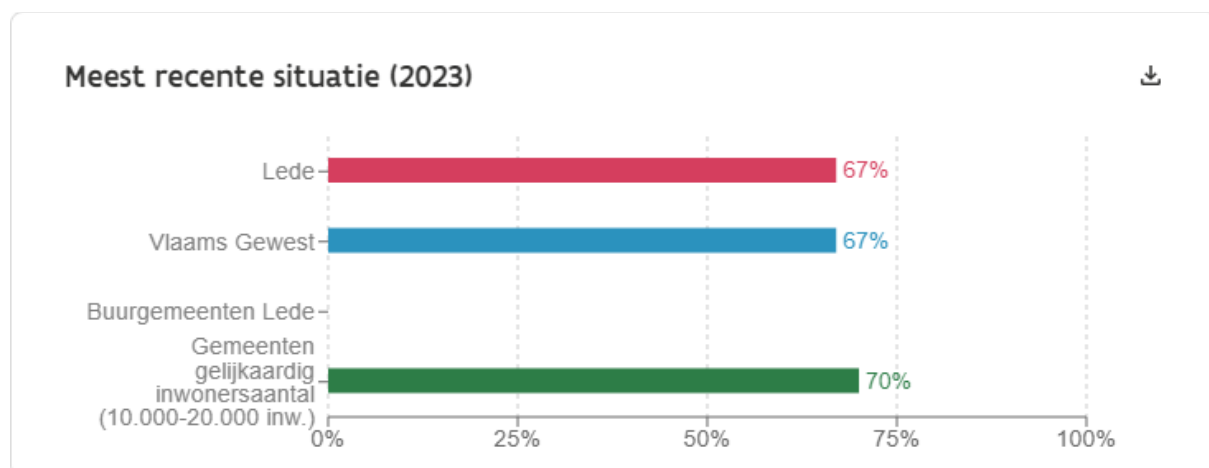
Meest recente meetpunt versus drie jaar eerder

Personen van buitenlandse herkomst (procent)	+2,2%	10,7% (2023)	8,5% (2020)
Misdrijven: bedrog (procent)	+1,0%	9,7% (2023)	7,4% (2020)
Misdrijven: beschadigingen (procent)	+1,4%	10,2% (2023)	8,8% (2020)
Misdrijven: lichamelijke integriteit (procent)	+1,4%	10,0% (2023)	8,6% (2020)
Criminaliteitsgraad (teksten per 1.000 inwoners)	+0,8	95,8 (2023)	89,8 (2020)
Bereik niet-deelgische kassiers (procent)	0,0%	14,7% (2023)	-
Misdrijven: drugs (procent)	-1,2%	4,8% (2023)	6,7% (2020)
Misdrijven: diefstal en afpersing (procent)	-0,9%	19,6% (2023)	20,5% (2020)

16.2 Sociaal weefsel

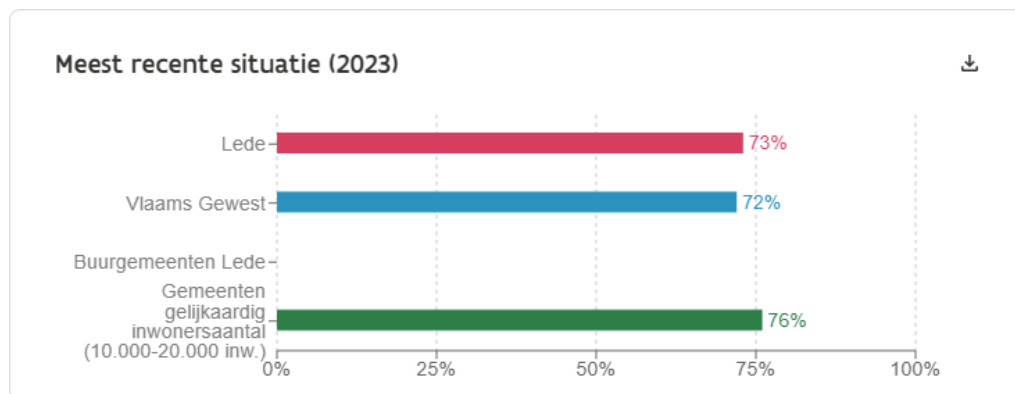
1. Buren helpen

In 2023 helpt 67% zijn burens t.o.v. 67% in Vlaanderen en 70% in een gemeente met gelijkaardige grootte. In 2021 hielp 70% zijn burens t.o.v. 67% in Vlaanderen en 70% in een gemeente met een gelijkaardige grootte. Waar het in Vlaanderen en gelijkaardige gemeentes gelijk blijft, daalt dit cijfer met 3%.

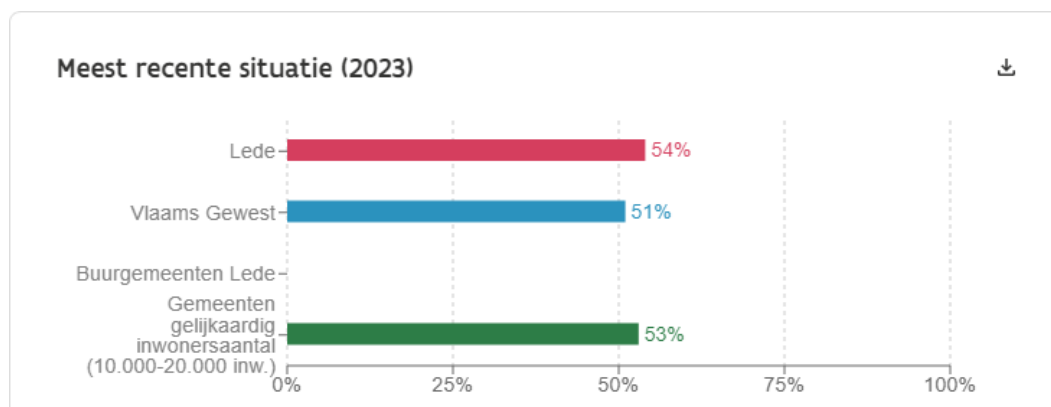
Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

2. Thuis voelen

In 2023 voelt 73% zich thuis in onze gemeente t.o.v. 72% gemiddeld in Vlaanderen en 76% in een gemeente met gelijkaardige grootte. In 2021 voelde 72% zich thuis t.o.v. 72% gemiddeld in Vlaanderen en 76% in een gemeente met gelijkaardige grootte. Dat betekent een stijging met 1% niettegenstaande de cijfers voor Vlaanderen en gemeentes met een gelijkaardige grootte, gelijk blijven.

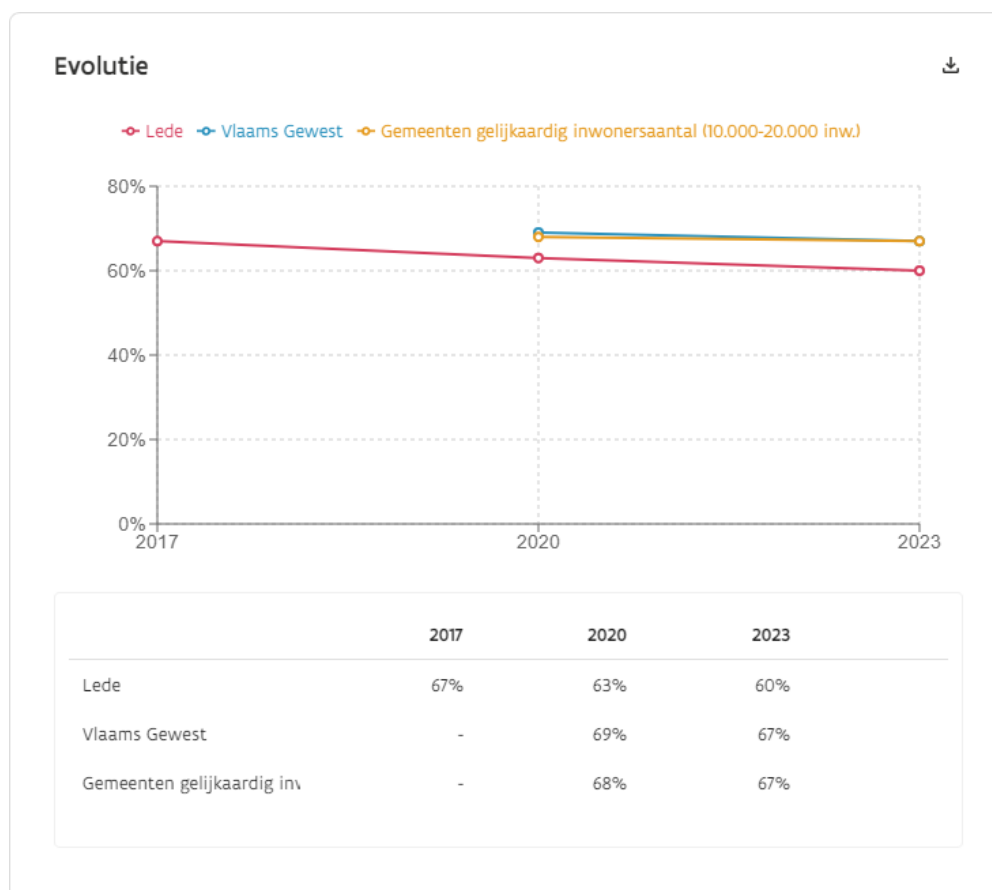
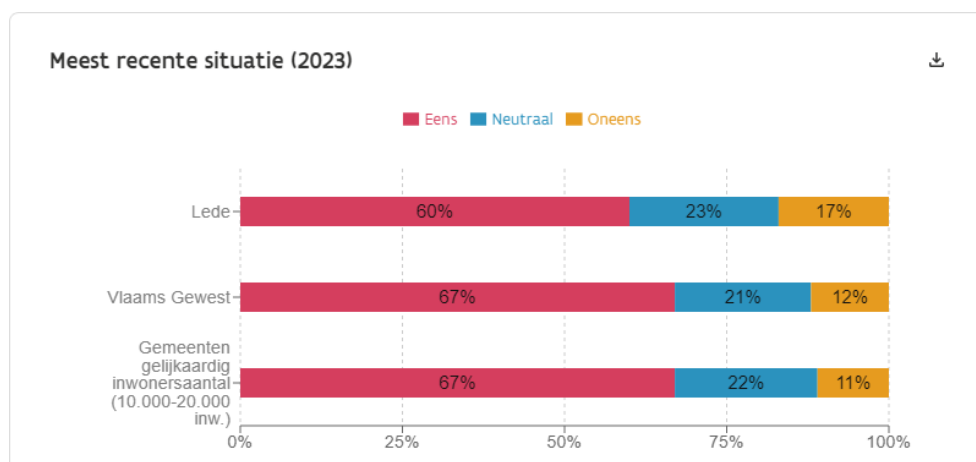
3. Veel contact

In 2023 heeft 54% contact met de burens t.o.v. 51% in Vlaanderen en 53% in gemeente met een gelijkaardige grootte. In 2021 had 54% contact met de burens t.o.v. 50% in Vlaanderen en 53% in een gemeente met een gelijkaardige grootte. Daar waar Vlaanderen stijgt met 1% blijven de cijfers voor onze gemeente en gemeentes met een gelijkaardige grootte gelijk.

16.3 Tevredenheid bestuur

1. Tevredenheid digitale dienstverlening

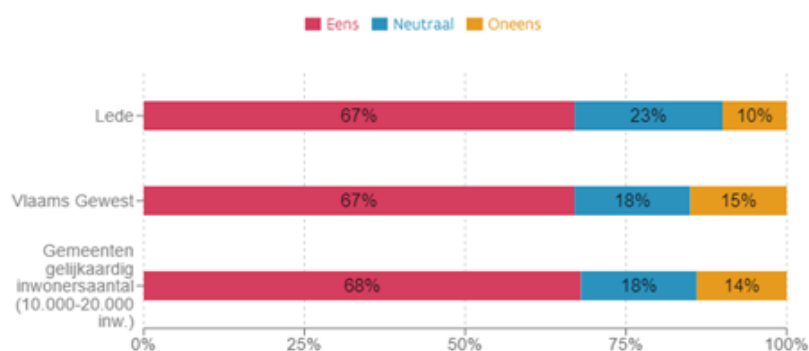
Lede scoort lager dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest en gemeenten met gelijk inwonersaantal, wat ook al het geval was in 2020. De verdere daling in 2023 ligt in lijn met de algemene daling die we ook op het niveau van het Vlaams Gewest merken.

Er werd de laatste jaren geïnvesteerd in de uitbreiding van de digitale dienstverlening: de uitrol van Egovflow, een afsprakensysteem, online inschrijvingen, digitale omgevingsvergunning ...

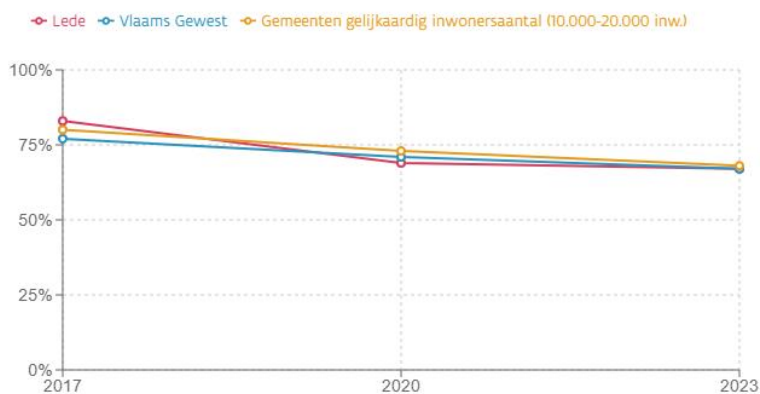
Wat de vrijetijdsdiensten betreft, werken kinderopvang en speelplein nog niet met digitale systemen. Ook de sportdienst werkt grotendeels analoog. De bibliotheek en cultuurdienst werken vooral met Ticketgang voor hun betalende activiteiten. Er is sinds 2023 een digitale manier voor het aanvragen van een evenement via EagleBE.

2. Tevredenheid loketvoorziening

Meest recente situatie (2023)

Evolutie

	2017	2020	2023
Lede	83%	69%	67%
Vlaams Gewest	77%	71%	67%
Gemeenten gelijkaardig inw.	80%	73%	68%

Waar we in 2017 nog sterk boven het gemiddelde van het Vlaamse Gewest scoorden, zijn we in 2023 geland op het gemiddelde.

De daling in de tevredenheid is niet alleen in onze gemeente merkbaar maar over het volledige Vlaams Gewest.

3. Vertrouwen lokaal bestuur

Uit de cijfers van de Gemeentemonitor 2023 blijkt dat het vertrouwen in het gemeentebestuur 22% bedraagt in Lede t.o.v. 25 % in het Vlaams Gewest. Ondanks deze lage cijfers blijft het vertrouwen in het lokale niveau nog altijd beduidend hoger te liggen dan in het Vlaamse of federale niveau.

In de gemeenteraad van 22 april 2024 werd goedkeuring verleend aan een algemeen kader van organisatiebeheersing.

Bij Lokaal bestuur Lede staan 5 waarden centraal, waaronder klantgerichtheid.

Principe organisatiebeheersing: organisatiebeheersing als weg naar meer tevredenheid.

Door op organisatiebeheersing in te zetten, kunnen we de dienstverlening naar een hoger niveau tillen waardoor maximaal beantwoord wordt aan de noden van de burgers.

Bij het evalueren van onze werking en het prioriteren van beheersmaatregelen nemen we effecten op klantervaring mee als criterium.

7. INTERNE ANALYSE – LOKAAL BESTUUR LEDE ALS ORGANISATIE

Communicatie

1. Interne communicatie

De communicatiedienst zorgt in samenwerking met de personeelsdienst voor de interne communicatie. De interne communicatie verloopt momenteel via intranet, infosessies voor het personeel, dienstnota's en informatie via mail en ad valvas.

1. Analyse interne communicatie

Om onze interne communicatie te optimaliseren, doen we beroep op de masterproef *Lokaal bestuur onder de loep: onderzoek naar de interne communicatie in Lede* - K. Van Overwaelle, 2022.

Conclusies masterproef

- De werknemers hebben nood aan informatie die hen houvast biedt in de uitoefening van hun job én bijdraagt tot hun welzijn op de werkvloer.
- Diensthoofden spelen een cruciale rol in de doorstroom van informatie. Hun rol is nog doorslaggevender voor medewerkers zonder pc of werkmail. Sommige leidinggevendenden hebben hierin nog ondersteuning nodig.
- Het is niet mogelijk een allesomvattende communicatiestrategie op maat te ontwikkelen. Elke werknemer heeft andere verwachtingen van onze communicatie, en dit grotendeels onafhankelijk van hun tewerkstellingsniveau- of plaats. Het is geen eenvoudige opdracht om een interne communicatiestrategie te ontwikkelen, maar we hebben wel een beter zicht op wat de medewerkers verlangen. We moeten op zoek gaan naar de elementen van de informele overlegstructuur en in dialoog blijven met onze medewerkers.

2. Hoe werken we de interne communicatie uit?

Op basis van de thesis beslisten we o.a. om het intranet volledig te vernieuwen. De communicatiecoördinator organiseerde daarom een bevraging bij het personeel.

Conclusies bevraging

Het personeel gebruikt het huidige intranet niet veel, voornamelijk omdat ze niet wisten dat het bestond of geen toegang hadden. Voor degenen die het wel gebruiken, varieert het gebruik.

In de toekomst willen personeelsleden het intranet voornamelijk gebruiken voor:

- Personeelszaken;

- algemene werking;
- actief platform voor communicatie en samenwerking, met een actief fotoboek, een link met de prikklok, een activiteitenkalender van de gemeente, nieuwsberichten en mededelingen en een helpdesk voor ICT.

De huidige indeling wordt over het algemeen als overzichtelijk ervaren, maar er zijn enkele verbeterpunten: informatie is soms niet gemakkelijk te vinden, dubbele menu's zijn verwarrend en de lay-out is verouderd en onaantrekkelijk.

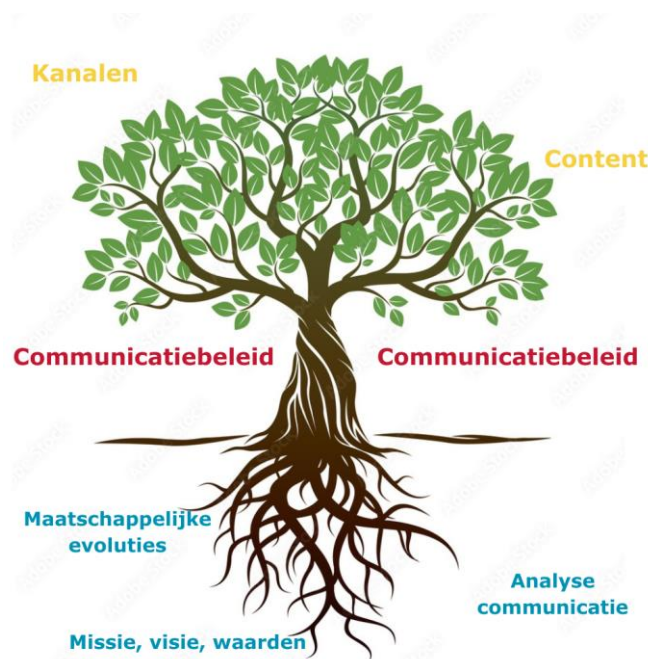
Op basis van de conclusies uit de masterproef en de bevraging definieerde de communicatiecoördinator de doelen van het vernieuwd intranet. In 2025 willen we dit realiseren.

We werken onze interne communicatie uit in een intern communicatiebeleidsplan. De communicatiecoördinator zal dit plan – in de vorm van een communicatieboom (zie hieronder) - in nauwe samenwerking met het bestuur en managementteam ontwikkelen.

2. Externe communicatie

Goede communicatie vereist tijd, geld, expertise (in redactiewerk, grafisch werk, wetgeving ...), strategiebepaling, planning ... Bovendien is communicatie ingebed in elke dienst. Elk luik van de werking van het Lokaal bestuur vereist goede communicatie.

We werken onze externe communicatie uit in een extern communicatiebeleidsplan. De communicatiecoördinator zal dit plan – in de vorm van een communicatieboom - in nauwe samenwerking met het bestuur en managementteam ontwikkelen.

In de omgevingsanalyse focussen we op de wortels van de boom, het startpunt voor onze communicatiewerking. We nemen onze huidige communicatie onder de loep en bespreken de maatschappelijke evoluties met een impact op het communicatiewerkveld. De missie, visie en waarden van het bestuur bespreken we in een ander deel van de omgevingsanalyse.

De communicatiedienst verzorgt de communicatie van het Lokaal bestuur en omvat 2 luiken: communicatie en onthaal.

Het luik communicatie staat in voor het coördineren, realiseren en adviseren van de (interne en externe) communicatie. Dit omvat een breed werkveld. Het gaat om informatie over het beleid, promotie van onze activiteiten en producten/diensten, branding, projectcommunicatie, reputatiemanagement, crisiscommunicatie ...

Het luik onthaal is verantwoordelijk voor een klantvriendelijk fysiek, telefonisch en elektronisch onthaal van de bezoekers.

1. Analyse externe communicatie

Onze externe communicatie is de laatste jaren sterk toegenomen en gediversifieerd. Dit komt door:

- het stijgend aanbod van onze activiteiten en diensten;
- het samenvoegen van OCMW en gemeente, waarbij onze dienst de communicatie van het volledige Lokaal bestuur verzorgt;
- de digitale samenleving, waar onze info steeds snel, actueel en correct moet zijn;
- de superdiverse maatschappij, met diversiteit binnen diversiteitsgroepen;
- een stijgend aantal vragen van raadsleden en mandatarissen;
- een exponentiële stijging van het aantal mails.

Hoe meer we weten over onze huidige communicatie, hoe gericht en duidelijker onze toekomstige communicatie wordt. Door onze huidige communicatie te onderzoeken en te evalueren, kunnen we meer gefundeerde keuzes maken, verantwoording afleggen waarom we iets wel of niet doen en bijsturen indien nodig. Zo maken we doordacht en effectief gebruik van budget en arbeidstijd.

We analyseerden onze doelgroep en toetsten regelmatig af of zij onze communicatie kennen en waarderen via cijfers en publieksonderzoeken.

Onze analyse bestaat uit 3 vragen:

- Welke communicatiekanalen hanteren wij vandaag?
- Voor wie communiceren wij?
- Kent en waardeert het publiek onze communicatie?

We bespreken dit vraag per vraag.

Communicatiekanalen

Op dit moment maken we gebruik van verschillende communicatiekanalen, een mix van mondelinge, gedrukte en digitale media:

Communicatiepubliek

We maken communicatie voor inwoners, geïnteresseerden en belanghebbenden. Het is dus cruciaal hen te leren kennen.

De grootste doelgroep bij het Lokaal bestuur zijn de Ledenaars zelf. Dé Ledenaar of dé burger bestaat niet, maar volgende cijfers geven wel een eerste beeld.

- Aantal inwoners per leeftijd:
 - ✓ tot 10 jaar: 1.751 (9,1%)
 - ✓ 10 – 20 jaar: 2.226 (11,6%)
 - ✓ 20 – 30 jaar: 1.991 (10,4%)
 - ✓ 30 – 40 jaar: 2.311 (12,1%)
 - ✓ 40 – 50 jaar: 2.631 (13,7%)
 - ✓ 50 – 60 jaar: 2.741 (14,3%)
 - ✓ 60 – 70 jaar: 2.506 (13,1%)
 - ✓ 70 – 80 jaar: 1.897 (9,9%)
 - ✓ 80 jaar: 1.106 (5,8%)

Bron: allecijfers.be 2024

- Huishoudens met 1 persoon: 31,1 %. Dit aantal stijgt naar 37,4% in 2040.
- Inwoners in subjectieve armoede: 13%. Dat is 3% meer dan in 2021.
- 10,7% van onze inwoners hebben (of hadden ooit) een andere nationaliteit.
- Ongeveer 10% van de leerlingen in het kleuter-, lager en secundair onderwijs hebben niet het Nederlands als thuistaal.
- Inwoners die mantelzorg krijgen: 18%.

Bron: Burgerbevraging Gemeentemonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur - 2023

Tevredenheidscijfers- en onderzoeken

Publieksonderzoek geeft ons inzicht in het bereik, de kwaliteit en waardering van onze kanalen. De enigen die onze communicatie echt kunnen beoordelen, zijn de mensen voor wie het bedoeld is" (*Bron: Studio Sesam, opleiding 2022*).

De Gemeentemonitor uit 2021 gaf een eerste indicatie over onze externe communicatie. De meting vond net voor de opstart van onze communicatiedienst plaats en beschouwen we dus als een nulmeting. Om te kijken hoe de communicatie van het bestuur evolueert, voegen we deze cijfers toe aan de recente cijfers van 2023.

- Verspreiding van informatie: geplande activiteiten
= Aandeel van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de geplande activiteiten in en door de gemeente/stad.
 - ✓ 2021: 82% is tevreden (76% in Vlaanderen, 79% in een gelijkaardige gemeente).
 - ✓ 2023: 78% is tevreden (76% in Vlaanderen, 78% in een gelijkaardige gemeente).

Hoewel het percentage tevreden inwoners iets is gedaald in 2023, blijft het nog steeds boven het gemiddelde van Vlaanderen en vergelijkbare gemeenten. Dit suggereert dat er ruimte is voor verbetering om het niveau van tevredenheid te handhaven of te verhogen.

- Verspreiding van informatie: gemaakte beslissingen
= Aandeel van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de beslissingen in en door de gemeente/stad.
 - ✓ 2021: 45% is tevreden (45% in Vlaanderen, 49% in een gelijkaardige gemeente).
 - ✓ 2023: 47% is tevreden (43% in Vlaanderen, 46% in een gelijkaardige gemeente).

Het percentage tevreden inwoners is licht gestegen. Dit wijst op een positieve trend, hoewel de tevredenheid nog steeds onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten ligt. Het bestuur lijkt enige vooruitgang te boeken, maar verdere inspanningen zijn nodig om het niveau van tevredenheid te verbeteren.

- Verspreiding van informatie: nieuwe ingrepen
= Aandeel van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de initiatieven in en door de gemeente/stad.
 - ✓ 2021: 57% is tevreden (62% in Vlaanderen, 63% in een gelijkaardige gemeente).
 - ✓ 2023: 58% is tevreden (63% in Vlaanderen, 64% in een gelijkaardige gemeente).

Hoewel het percentage tevreden inwoners minimaal is gestegen, blijft het nog steeds onder het gemiddelde van Vlaanderen en vergelijkbare gemeenten. De communicatie hierover moet dus verbeterd worden.

- Tevredenheid communicatie bestuur
= Aandeel van de inwoners dat vindt dat de communicatie van het gemeente-/stadsbestuur duidelijk en begrijpbaar is.
 - ✓ 2021: 49% is tevreden (56% in Vlaanderen, 59% in een gelijkaardige gemeente).
 - ✓ 2023: 54% is tevreden (54% in Vlaanderen, 56% in een gelijkaardige gemeente).

Het percentage is gestegen in 2023. Hoewel dit een positieve ontwikkeling is, blijft het nog steeds gelijk aan het gemiddelde van Vlaanderen en lager dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Dit benadrukt de noodzaak van voortdurende inspanningen om de duidelijkheid en begrijpelijkheid van de communicatie van het bestuur te verbeteren.

Over het algemeen laten de cijfers zien dat er enige vooruitgang is geboekt in de externe communicatie van het lokale bestuur tussen 2021 en 2023, maar er zijn nog steeds gebieden waar verbetering nodig is om de tevredenheid van inwoners te verhogen en de communicatie effectiever te maken.

De voorbije jaren voerde de communicatiedienst volgende publieksonderzoeken. De resultaten worden besproken in het volgende deel.

- Enquête *Lede informeert* – 2022.
- Enquête gemeentelijke aanplakborden – 2023.
- Praktijkgerichte analyse sociale media – 2023.

2. Hoe werken we de externe communicatie uit?

We bieden onze informatie maximaal aan via een doordachte mix van communicatiekanalen (mondeling, gedrukt en digitaal). Zo kan iedereen een persoonlijke mix van kanaalkeuzes maken. Maar we zijn geen grote communicatiedienst en moeten bewuste kanaalkeuzes maken. Het is en blijft een voortdurende uitdaging om elk kanaal volgens haar eigen specificiteit te versterken:

Lede informeert

Het infoblad heeft een eigentijds en duidelijk gezicht, met een mix van gemeentelijke informatie en activiteiten, de agenda (voornamelijk als platform voor de verenigingen) en human interest. Er is veel aandacht voor beeldmateriaal, zowel fotografisch (samenwerking met 2 fotografen) als in de lay-out. Ook verzamelden we alle activiteiten van GC De Volkskring in 1 nieuwe rubriek.

Lede informeert is een grote hap uit het budget: oorzaken

- Grote opwaartse schommelingen van energie- en papieren prijzen gezien de uitzonderlijke geopolitieke omstandigheden.
- Algemene inflatie.
- Meer exemplaren: van 8.750 in januari 2022, naar 8.920 in januari 2024.
- Grotere edities door het uitgebreide takenpakket en de uitbreiding van de diensten van het Lokaal bestuur: van 332 pagina's in 2022 naar 360 pagina's in 2023.

Uit studies blijkt dat een magazine een belangrijk instrument binnen de communicatiemix van het lokaal bestuur is. Een greep uit de voordelen:

- Een magazine informeert, maar zorgt er ook voor dat lezers zich verbonden voelen met de organisatie.
- Magazines houden de aandacht van de lezer langer vast. Voor content op websites is de aandacht gemiddeld 2 minuten. Print doet het 10 keer beter. Gemiddeld besteden we 20 minuten aan een magazine.
- Een magazine doorbladeren biedt meer overzicht.
- Een tekst op papier leest rustig. Dat zorgt ervoor dat de inhoud en beleving langer blijven.
- Een magazine is tastbaar: het ligt bij je thuis en wordt jouw bezit. Dat zorgt voor meer betrokkenheid.
- Iedereen krijgt dezelfde informatie. Hier geldt geen Facebookalgoritme.
- Wie niet zo handig is met digitale kanalen krijgt met drukwerk toch informatie.
- Uit de communicatiemonitor van Thomas More blijkt dat al sinds het jaar 2000 het bereik van de gemeentelijke informatiemagazines bij elke stad of gemeente tot vandaag rond de 80% ligt. En ze halen met een gemiddelde waardering van 78% een hogere score dan de digitale kanalen.

Communicatieonderzoek Lede informeert

- 94% van de respondenten leest het infoblad. Dat is een pak hoger dan de gemiddelde cijfers van Thomas More!
- 97% van de lezers bekijkt het infoblad op papier.

- De meeste rubrieken worden goed gelezen, met een eerste plaats voor de activiteitenkalender (11%). Daarna volgt de achterflap en artikels over omgeving (o.a. wegenwerken) (9%). Op de derde plaats staan activiteiten, de rubriek Van toen en nu en veiligheid.
- Het overgrote deel van de lezers is tevreden over de lay-out, dikte, beeldvorming, onderwerpen, actualiteit, lengte van de artikels en leesbaarheid. Opmerking: om echt te weten of de leesbaarheid goed zit voor elke doelgroep (anderstaligen, jongeren, laaggeletterden ...) zou een bijkomend onderzoek rond inclusie nodig zijn.
- Mag meer aandacht krijgen:
 - ✓ handelaars: sinds 2023 organiseren we een driemaandelijkse vergadering met de schepen, de diensten lokale economie, communicatie en MRL.
 - ✓ verenigingen: we plaatsten een oproep in het infoblad, maar daar kwam weinig respons op.
 - ✓ jeugd (niet kinderen): de communicatiecoördinator besprak dit met de jeugdcoördinator. Op dit moment is er onvoldoende aanbod voor deze doelgroep.

Website

De nieuwe website heeft een modern en gebruiksvriendelijk ontwerp. We kozen voor een eenvoudig en duidelijk design. We legden de nadruk op een goede zoekfunctie zodat de burger gemakkelijk kan vinden wat hij zoekt. De online formulieren bieden de burger de mogelijkheid meer dingen online aan te vragen. We legden een link met de interbestuurlijke productencatalogus (IPDC) en de uitdatabank waardoor we de gegevens slechts op 1 plaats moeten ingeven. Door de koppeling met 3P komen meldingen meteen bij de juiste dienst terecht en wordt er ook meteen een werkopdracht voor gemaakt. Dit verkort de doorlooptijd van een melding aanzienlijk en bespaart de verschillende diensten ook tijd. Alles komt meteen op de juiste plaats terecht.

Vlaanderen legde ons de verplichting op om te voldoen aan de SGDR-verordening (Single Digital Gateway). Komen anderstalige burgers wonen, werken of studeren in Lede, dan kunnen ze informatie opzoeken via het Europese platform Your Europe. Deze info wordt, naast het Nederlands, ook aangeboden in het Engels.

Sociale media

We ontwikkelden in samenwerking met een communicatiebureau een socialemediastrategie. De werking van onze sociale media verliep te ad hoc. Een overkoepelende visie drong zich op. We pakten dit grondig aan via een praktijkgerichte analyse: een doorlichting van al onze socialemediakanalen, een focusgroep en een enquête. Daarnaast organiseerden we een brainstorm- en inspiratiesessie voor de medewerkers van het Lokaal bestuur. Op basis van dat alles bepaalden we onze nieuwe strategie.

Resultaten focusgroep

- De meerderheid zit elke dag op sociale media.
- Meest gebruikte kanalen: Facebook, Whatsapp, Facebook Messenger en Instagram.
- Er is een grote wirwar van kanalen van het bestuur. Deelnemers kennen het bestaan van sommige kanalen niet en weten ook niet waar ze te vinden. Ze zien het liever compacter, centraler.
- Net zoals de kanalen, ook de inhoud meer bundelen. Zet in op een overkoepelende agenda, die de vele activiteiten in Lede bundelt.
- De copy moet kort en krachtig zijn. Ook beperken tot 1 kernboodschap.
- De vorm: geef een link mee, zodat je kan doorklikken om meer te lezen. Variatie is goed. Dan kies je zelf of je bv. het filmpje bekijkt, de copy leest, of meer wil weten via de website.
- De beelden: er is nood aan meer branding en uniformiteit. Maar het mag niet té gestileerd, té geposeerd worden.

Resultaten enquête

- 86% zit elke dag op sociale media. 13% meerdere keren per week.
- Meest gebruikte kanalen: Whatsapp (85%), Facebook (82%), Facebook Messenger (68%) en Instagram (41%).
- 66% kent de dienstverlening en activiteiten van het bestuur goed.
- 72% voelt zich verbonden met de gemeente.
- 67% is tevreden over de sociale media van het bestuur.
- De deelnemers volgen de gemeentelijke kanalen om op de hoogte te blijven van praktische zaken (77%), projecten, activiteiten en initiatieven (66%), om te weten wat er leeft in Lede (65%), voor tips en inspiratie (20%).
- De deelnemers verwachten van het bestuur informatie over praktische zaken (78%), activiteiten en initiatieven (74%), informatie over het beleid (59%), sfeerbeleving (54%).

De nieuwe strategie

De strategie steunt op 5 bouwstenen:

1. Stel een duidelijk doel voorop.
2. Weet voor wie je post.
3. Leg je kanalen en pagina's vast.
4. Denk na over content.
5. Werk samen.

We stelden een redactieraad en een werkgroep sociale media samen.

We ontwikkelden 3 Facebookpagina's, 2 instagrampagina's en 1 Linked-inpagina, elk met een eigen doelgroep en doelen.

Het is nog te vroeg om conclusies te trekken, maar de eerste reacties bij de Ledenaars zijn positief. Daarnaast is het voor de communicatiedienst en de andere diensten behoorlijk arbeidsintensief. Naarmate we meer ervaring opdoen, zal dit proces efficiënter verlopen.

Noot: Uit de welzijnsenquête blijkt dat 7/100 respondenten last hebben van pesterijen op sociale media door externen. Wij ondervinden veel negatieve en soms foutieve berichtgeving op sociale media. Het is een uitdaging én tijdsintensieve oefening van de communicatiedienst en de andere diensten (voor de inhoud) om deze berichtgeving op te volgen en correct en genuanceerd weer te geven.

Aanplakborden

Lede heeft 11 aanplakborden, verdeeld over de deelgemeenten:

- Lede – 5
- Impe – 1
- Papegem – 1
- Oordegem – 2
- Smetlede – 1
- Wanzele – 1

De toestand van de borden is erbarmelijk. We krijgen hierover ook commentaar van de inwoners. Daarnaast staan de borden ook niet altijd strategisch op de juiste plaats. Waar bv. veel autoverkeer passeert, kan niemand de borden goed lezen.

Een nieuwe aanpak is nodig. In het najaar hakken we hierrond knopen door, op basis van onderzoek en overleg.

Andere kanalen

- Digitaal infobord Markt
- Infoborden Clear Channel
- Persberichten
- Vrijtijdspublicaties (de communicatiedienst verzorgt de eindredactie)
- Radio Lede
- Brochures, flyers en folders (indien nodig)

Projectcommunicatie

Het Lokaal bestuur organiseert – meestal via een samenwerking van verschillende diensten – meerdere projecten. De communicatiedienst staat in voor het communicatieluik van deze projecten. De dienst wordt van bij het begin betrokken en de coördinator zorgt voor de opmaak van een communicatieplan per project. Een aantal projecten waar onze dienst nauw bij betrokken was: Villa Felix (persconferentie, tentoonstelling ...), 10-daagse van de geestelijke gezondheid, missie-visie-waarden van het Lokaal bestuur, opmaak van de brochure *Klant en middenstand hand in hand*, veilige schoolomgevingen, Tour Elentrik, nieuw dienstverleningsmodel en verhuis naar Burgerhuis.

Crisiscommunicatie

Bij een crisis of incident is een doordachte en gecoördineerde aanpak van communicatie van vitaal belang. Het Koninklijk Besluit van 16 februari 2006 over nood- en interventieplanning legt verschillende verplichtingen op aan lokale overheden. In Lede hebben we een noodplanningsteam onder leiding van de burgemeester, bestaande uit 5 disciplines die nauw samenwerken (brandweer/hulpverlening, medisch, politie, logistiek en communicatie).

Voor de discipline communicatie maakte de communicatiecoördinator een monodisciplinair plan op. We focussen in dit plan op preventie- en risicocommunicatie, crisiscommunicatie tijdens de noodsituatie en communicatie na de noodsituatie. In 2024 stemden we dit plan af met de noodplanningsambtenaar en de veiligheidscel.

Een effectief crisismanagement vereist vakbekwaamheid, flexibiliteit en een hechte samenwerking. Daarom investeren we in multidisciplinaire oefeningen. Samen met het Lokaal bestuur Erpe-Mere deden we in het najaar van 2023 een crisisoefening die we enkele weken later ook samen evalueerden.

3. Maatschappelijke trends en uitdagingen met een impact op het communicatiewerkveld

Onze organisatie staat niet alleen, maar functioneert in een samenleving die voortdurend evolueert op verschillende vlakken. Om de vinger aan de pols te houden, brengen we deze evoluties in kaart.

1. De burger en de samenleving

Superdiverse samenleving

We leven in een superdiverse samenleving op het vlak van taal, leeftijd, gender, kansen, gezinssituatie ... Iedereen is daarbij uniek en heeft een eigen identiteit die veelzijdig, dynamisch en contextgebonden is. Elk individu moet hierbij op z'n minst de gelegenheid en stimuli krijgen om deel te nemen aan de samenleving. Communicatie is hierbij een belangrijk hulpmiddel. Inclusieve communicatie is belangrijker dan ooit.

Drempelverlaging enerzijds en positieve beeldvorming anderzijds zijn hierbij de sleutelwoorden.

Drempelverlaging

Door de grote diversiteit zijn er een aantal groepen in de samenleving die we minder snel bereiken:

- Mensen in armoede: ongeveer 1 inwoner op 5 in België leeft in armoede of heeft een hoog risico op armoede of sociale uitsluiting. Deze mensen kunnen financiële barrières ervaren om toegang te krijgen tot informatie en diensten – zie het luik over digitale trends.

- Laaggeletterden en laaggecijferden: 15% van de Vlamingen. Voor deze groep is het cruciaal dat de informatie in eenvoudige en duidelijke taal wordt gepresenteerd, met gebruik van visuele hulpmiddelen waar mogelijk. De communicatiedienst zet hier hard op in. We organiseerden een taalopleiding in 2022 zodat ook de collega's van andere diensten mee zijn in dit verhaal. Verder komt er in de toekomst een taalgids, opgesteld door de communicatiedienst.
- Mensen met een digitale ongeletterdheid: cijferdata over deze groepen vind je bij het luik over digitale trends. Voor deze mensen zijn er bij het Lokaal bestuur alternatieve kanalen beschikbaar: telefonische helpdesks, fysieke loketten en gedrukte materialen.
- Mensen met buitenlandse roots: ongeveer 35% van de inwoners in Vlaanderen. 10% heeft een andere dan de Belgische nationaliteit. 25% is Belg, maar heeft buitenlandse roots (zelf, of de vader en/of moeder geboren in het buitenland). Ook voor deze groep is het cruciaal dat de informatie in eenvoudige en duidelijke taal wordt gepresenteerd, met gebruik van visuele hulpmiddelen waar mogelijk. Zie hierboven.
- Personen met een handicap: 1 op 3 Vlamingen heeft een langdurige ziekte, aandoening of handicap. Die handicap is niet altijd zichtbaar.
 - ✓ 1 op 4 Vlamingen geeft aan door die aandoening hinder te ondervinden bij de dagelijkse bezigheden.
 - ✓ 2 tot 3 op 100 Belgen is slechtziend; 1 op 1000 is blind.
 - ✓ 1 op 12 Vlamingen heeft gehoorproblemen, en kan niet alles horen.

Het is belangrijk dat we ook oog hebben voor verschillende mogelijkheden (het gebruik van braille, groot lettertype, gebarentaal)

- Verschillende groepen hebben verschillende manieren van informatieverwerking en communicatievoorkeuren. Bijvoorbeeld: jongeren worden aangetrokken door digitale en visuele content. 21% van de Vlamingen is 65 jaar of ouder. Dat aantal neemt de komende jaren toe. 1 op 5 Vlamingen is jonger dan 20 jaar. 1 op 3 Vlamingen is jonger dan 30 jaar.
- Een aanzienlijk deel van de bevolking wordt grijzer en eenzamer. Dat benadrukt het belang van sociale inclusie en gerichte communicatie om deze groep te bereiken en te ondersteunen. We besteden aandacht aan het betrekken van oudere en eenzame bevolkingsgroepen, bv. door initiatieven die sociale interactie bevorderen zoals babbelbanken.

Inspanningen die we hiertoe kunnen nemen/al namen:

- Onderzoek en segmentatie om de behoeften en voorkeuren van de verschillende groepen beter te begrijpen.
- Trainingen in inclusieve communicatie, taalvaardigheid ... over de gehele organisatie.
- Feedback en evaluatie om de effectiviteit van de communicatie te monitoren en te verbeteren.

- Investeren in technologieën die de toegankelijkheid kunnen verbeteren, zoals tekst-naar-spraak software, vertaalapps en toegankelijke websites.

Positieve beeldvorming

Het is belangrijk om bij inclusieve communicatie aandacht te hebben voor diverse gendertypes, leeftijden, huidskleuren, opleidingsniveaus ...

Supersnelle en mondige samenleving

- We leven in een supersnelle samenleving. We moeten voortdurend de sociale media monitoren en onze informatie actueel houden. De burgers verwachten 24/7 nieuws en antwoorden op hun vragen.
- Veel burgers zijn betrokken, deskundig en mondig. Zij rekenen op een open en vlot contact met de lokale overheid.
- Op sociale media (zie verder) ligt de drempel voor sommige mensen heel laag om niet alleen kritisch, maar ook cynisch en verzuurd commentaar te geven. Online opiniëring, sfeerschepping leidt niet zelden tot polarisatie. Bovendien is er ook hier en daar sprake van kwaad opzet: het bewust verspreiden van desinformatie. Het vraagt tijd en expertise om hier vanuit communicatie weerwerk aan te bieden. Een sterk gepolariseerde politieke cultuur weegt bovendien op het vertrouwen in overheidsinstellingen.

Ook ...

- De GDPR heeft een aanzienlijke invloed op het communicatiewerkveld. Communicatie moet GDPR-conform zijn: transparantie over hoe gegevens worden verzameld en gebruikt, toestemming van de betrokkenen. Dit vereist ook de implementatie van beveiligingsmaatregelen om gegevens te beschermen. Onze organisatie heeft een gegevensbeschermingsbeleid.
- Een opeenvolging van crisissen leidt tot onzekerheid en onbehagen over klimaat, economie en welzijn. De voortdurende crisissen creëren een gevoel van onzekerheid en angst bij het publiek, wat communicatie kwetsbaar maakt voor misverstanden en wantrouwen. We hebben een crisiscommunicatieplan met een strategie voor duidelijke en empathische communicatie tijdens crisissen. Daarnaast organiseren we af en toe oefeningen om het plan te testen. *Zie externe communicatie – crisiscommunicatie.*
- De aandacht voor mens- en milieuvriendelijk communiceren, de zogenaamde duurzame communicatie, groeit. Dit containerbegrip heeft 3 invalshoeken:
 - ✓ communicatie over duurzaamheidsissues: hoe kan je de houding en het gedrag van mensen, bedrijven en organisaties positief beïnvloeden, zodat ze klimaatvriendelijker en energiezuiniger gaan leven en werken?
 - ✓ communicatie over de duurzaamheid van de eigen organisatie.
 - ✓ communicatie over mens- en milieuvriendelijke initiatieven en kanalen van de organisatie.

We zorgen ervoor dat ook communicatie over duurzaamheid authentiek en transparant is.

Bronnen:

Communicatie als bindkracht, 2023, Eric Goubin

Opleiding inclusieve communicatie

Opleiding Helder schrijven – Wablieft

Armoedebaarometer

Koning Boudewijnstichting

STATBEL

Cavaria

Nowedo

Statistiek Vlaanderen

2. Digitale trends

Onze maatschappij maakt een grote digitale transformatie door. De voorbije jaren zijn heel wat technologische ontwikkelingen verfijnd. Technologie wordt ook steeds toegankelijker en treedt alsmaar meer onze huiskamer en dagelijkse leven binnen.

Toestellen en verbindingen

Het aantal Vlamingen met een:

- smartphone: 93%
- tablet: 59%
- laptop: 81%
- minstens 3 slimme toestellen: 83%.

Bovendien hebben 99% van de Vlamingen thuis toegang tot minstens één slim (connecteerbaar) toestel.

Hoge cijfers, al hoort daar wel een belangrijke kanttekening bij. Bijna elke Vlaming heeft in theorie de technologie om te kunnen connecteren in de digitale samenleving, maar in de praktijk blijkt dit niet voor iedereen voldoende om probleemloos te kunnen participeren in die samenleving. We bespreken dit verder in het deel over de digitale kloof, deel toegang.

Bron: Imec Digimeter 2023

Sociale media

- Zo goed als alle Vlamingen gebruiken dagelijks sociale media: van 98% bij de 18- tot 24-jarigen tot 47% bij de 75-plussers.
- Welke kanalen gebruikt de Vlaming actief (=minstens maandelijks):
 - ✓ WhatsApp: 85%
 - ✓ Facebook: 69%
 - ✓ Facebook Messenger: 59%
 - ✓ Instagram: 49%
 - ✓ Pinterest: 24%
 - ✓ LinkedIn: 21%
 - ✓ TikTok: 16% (Een niche - wordt vooral door jongeren intens gebruikt)
 - ✓ X (Twitter): 12%.

Bron: Imec Digimeter 2023

Voor jongeren tussen 16 en 24 jaar ligt de verdeling anders: 86,6% van de jongeren kijkt (minstens) dagelijks naar Instagram, gevolgd door Snapchat (74,2%) en TikTok (69,1%). Noot: dit zijn cijfers over Belgen.

Bron: SMI Barometer 2023, Artevelde Hogeschool

Cijfers over kinderen tussen 6 en 18 jaar vinden we in het rapport van Apestaartjaren. Omdat wij enkel rechtstreeks een deel van deze doelgroep aanspreken via *Kadetgazet* en een ander deel niet, nemen we dit onderzoek hier niet op.

Online shoppen

- 8% van de Vlamingen heeft nog nooit aan online shopping gedaan.
- 64% doet het minstens maandelijks.
- 18% doet het minstens wekelijks.

Bron: Imec Digimeter 2023

Online betalen

- 4% betaalt nooit online.
- 26% betaalt liefst via de computer.
- 64% betaalt liefst via de smartphone.
- 6% betaalt liefst via de tablet.

Bron: Imec Digimeter 2023

Digitale kloof

Vlaanderen blijft digitaal versnellen. Bijna elke Vlaming heeft tegenwoordig een 'slim' toestel. Daarnaast zien we het gebruik meer en meer naar online verschuiven. Bijna iedereen in Vlaanderen is dus op de één of andere manier digitaal aan het participeren in onze samenleving.

Dat betekent nog niet dat iedereen ook probleemloos kan functioneren in diezelfde samenleving. 38% gaat wel aan de slag met die technologie, maar voelt zich daarin geforceerd. 51% geeft aan dat technologische veranderingen en innovaties te vlug na elkaar komen.

Er is sprake van een digitale kloof tussen diegenen die hier klaar voor zijn en diegenen voor wie het allemaal wat te snel gaat.

Deze kloof uit zich op 3 vlakken:

Toegang tot toestellen en connectiviteit

- Hoewel de meesten thuis minimaal één slim toestel ter beschikking hebben, is dit niet altijd voldoende. 19% heeft minstens één extra computer of tablet nodig om iedereen binnen het huishouden online te laten zijn op de momenten waarop ze dat wensen of verondersteld worden te zijn. Bij Vlamingen met een lager inkomensniveau is dat 25%. Deze kloof is aan het verkleinen, maar is er wel degelijk nog steeds.

- Hoewel bijna elke Vlaming thuis een vorm van connectiviteit heeft, beschikt niet iedereen over de connectiviteit die men eigenlijk nodig zou hebben. 20% kan zich thuis geen beter internet veroorloven. Bij de Vlamingen met een lager inkomensniveau is dat 24%.

Vaardigheden om vlot en doelgericht te kunnen omgaan met die technologie

- 43% vindt het omgaan met digitale technologie niet makkelijk, meestal omwille van het taalgebruik of de gebruiksvriendelijkheid. Zelfs wie in een gedigitaliseerde omgeving is geboren/opgegroeid (18-34-jarigen), is niet automatisch digitaal vaardig en ééNZijdig positief tegenover technologie.
- 9% kan in geval van moeilijkheden niet in de onmiddellijke omgeving terecht. Initiatieven om de digitale vaardigheden op te krikken, blijven broodnodig.

Attitudes ten aanzien van technologie

Ruim 6 op 10 Vlamingen staan positief ten aanzien van technologie:

- "Het maakt ons leven gemakkelijker en comfortabeler": 68%.
- "Digitale technologieën zijn leuk (63%) en makkelijk": 57%.
- 62% is geïnteresseerd in die technologieën.

Daartegenover staat een stijging van de negatieve attitudes ten aanzien van technologie:

- "We zijn te vaak afhankelijk van technologie": 56%.
- "Technologische veranderingen en innovaties komen te vlug na elkaar": 51%.
- 38% voelt zich gedwongen door de maatschappij om digitale technologieën te gebruiken, terwijl ze dit niet per se willen. Ook bij de 18-34-jarigen ervaart één op vier dit. Bij de oudste leeftijdsgroepen ligt dit cijfer hoger met 53% bij de 65-74-jarigen en 58% bij de 75+'ers.

Vlaanderen staat nog steeds overwegend positief ten aanzien van technologie, maar met meer uitgesproken bezorgdheden en negatieve gevoelens.

Bron: Imec Digimeter 2023

Kunstmatige intelligentie (AI)

De rol van kunstmatige intelligentie wordt steeds prominenter in onze maatschappij. Daarom is het cruciaal om op de hoogte te blijven van zowel de mogelijkheden als de uitdagingen/gevaren die gepaard gaan met het gebruik van AI in het communicatiewerkveld.

AI kan grote hoeveelheden gegevens in een fractie analyseren, teksten schrijven, beelden maken ... Het inschakelen van AI kan de communicatiedienst aanzienlijk tijd en geld besparen.

Maar er zijn ook uitdagingen en gevaren aan AI verbonden:

- Het gebruik van AI kan privacykwesties oproepen, vooral wanneer het gaat om het verzamelen en analyseren van persoonlijke gegevens van burgers.
- AI-systemen zijn vatbaar voor fouten en onnauwkeurigheid.
- AI-systemen vereisen kennis, expertise en tijd.

- AI-systemen veranderen heel snel.
- AI kan menselijke creativiteit en intuïtie niet evenaren.
- Het trainen van AI-modellen vereist enorme hoeveelheden rekenkracht, wat op zijn beurt veel elektriciteit verbruikt. Dit kan leiden tot aanzienlijke CO2-uitstoot. Efficiëntere algoritmen en het gebruik van groene energie kunnen helpen om het energieverbruik van AI te verminderen.
- Hardware die wordt gebruikt voor AI-toepassingen heeft een beperkte levensduur en kan bijdragen aan elektronisch afval als het niet op de juiste manier wordt gerecycled. Het bevorderen van hergebruik, reparatie en recycling van AI-hardware kan de duurzaamheid verbeteren.

Hoewel AI dus veel kansen biedt om onze communicatie te verbeteren, heeft het ook beperkingen. Als bestuur moeten we deze beperkingen erkennen en er strategisch mee omgaan om ervoor te zorgen dat AI menselijke interacties aanvult en verbetert in plaats van ze te vervangen. De sleutel ligt in het vinden van een balans tussen de mogelijkheden van AI en de unieke vaardigheden van mensen op het gebied van communicatie. Welke functie AI op de communicatiedienst krijgt, is dus nog niet afgelijnd. Dat moeten we de komende tijd nog volop verkennen.

Homo Digitalis: de evolutie van dienstverlening

We zien in onze maatschappij een toenemende verschuiving van offline naar online dienstverlening. Banken, overheden, winkels en de gezondheidssector zetten sterk in op digitalisering, wat vaak gepaard gaat met het afbouwen van traditionele offline services. Maar in welke mate gaat de Vlaming daarin mee?

De Vlaming heeft een voorkeur voor een hybride benadering van dienstverlening, waarbij zowel online als offline kanalen worden benut. Hoewel er een duidelijke trend is richting meer online gebruik, kiest de meerderheid niet exclusief voor digitale oplossingen. Online dienstverlening is dus geen vervanging voor traditionele methoden, maar eerder een aanvulling.

Bij ouderen en lagere inkomensgroepen blijft de voorkeur voor offline dienstverlening hoog. Het is daarom cruciaal om naast een digitale transformatie ook te blijven investeren in ondersteuning op het gebied van toegang, vaardigheden en attitudes, om zo een inclusieve benadering van dienstverlening te waarborgen.

Het publieksbereik van gemeentelijke kanalen tussen 2020 en 2022 geeft dit ook weer:

- Gemeentelijk infoblad: 84%
- Onthaal en loket gemeentehuis: 74%
- Gemeentelijke website: 61%.

De meest gebruikte kanalen zijn dus een mix van print, mondeling en online. Vlamingen zijn met andere woorden niet radicaal digitaal, maar eerder omnimediaal. Ze gebruiken de verschillende types van kanalen door elkaar. Daarenboven geldt dit voor alle leeftijdsgroepen vanaf ongeveer 26 jaar.

Tenslotte hebben burgers uit alle leeftijdscategorieën nood aan overzicht en geven ze de voorkeur aan een beperkt aantal communicatiekanalen van de overheid. Een handvol laagdrempelige en vertrouwde kanalen volstaan.

Bronnen:

Imec Digimeter 2023

Communicatie als bindkracht, 2023, Eric Goubin

Onderzoek Goubin en Lenaerts, 2022

4. Conclusies communicatie

1. Interne communicatie

Markante vaststellingen

- Werknemers hebben behoefte aan informatie die hen ondersteunt in hun werk en bijdraagt aan hun welzijn op de werkvloer.
- Diensthoofden zijn essentieel in de informatieoverdracht, vooral voor medewerkers zonder toegang tot een pc of werkmail.
- Het is niet mogelijk een allesomvattende communicatiestrategie te ontwikkelen omdat elke werknemer verschillende verwachtingen heeft.
- Het is belangrijk om de informele overlegstructuur te herkennen en in dialoog te blijven met medewerkers.
- Het huidige intranet wordt weinig gebruikt omdat veel medewerkers niet wisten dat het bestond of geen toegang hadden.
- In de toekomst willen personeelsleden het intranet voornamelijk gebruiken voor personeelszaken, algemene werking, communicatie en samenwerking.

Uitdaging

- Sommige leidinggevendenden hebben extra ondersteuning nodig om effectief te kunnen functioneren als informatieverspreiders.
- De uiteenlopende verwachtingen van medewerkers maken het ontwikkelen van een uniforme communicatiestrategie uitdagend, wat vraagt om een flexibele en dialooggerichte aanpak.

2. Externe communicatie

Markante vaststellingen

- De externe communicatie is toegenomen door een breder aanbod aan activiteiten en diensten, samenvoeging van OCMW en gemeente, de behoefte aan snelle en accurate informatie in de digitale samenleving, de superdiverse maatschappij, meer vragen van raadsleden en mandatarissen en een exponentiële stijging van het aantal e-mails.
- Onze grootste doelgroep bestaat uit de inwoners van Lede, die divers zijn in o.a. leeftijd, huishoudensamenstelling en sociaal-economische achtergrond.
- We hebben een communicatiemix van mondelinge, gedrukte en digitale media, waar *Lede informeert* een belangrijk en gewaardeerd onderdeel van is. De nieuwe website is gebruiksvriendelijk en efficiënt ontworpen om de burger beter te bedienen. Een socialemidiastrategie is ontwikkeld om meer structuur en doelgerichtheid aan te brengen in de communicatie via sociale media.

- Publieksonderzoeken en cijfers uit de Gemeentemonitor laten zien dat de tevredenheid over de communicatie is gestegen, maar er zijn nog steeds verbeterpunten. Kanttekening: deze cijfers dateren van voor de opmaak van een nieuwe website en een socialemediastrategie.
- We investeren in een doordachte en gecoördineerde aanpak voor crisiscommunicatie.

Uitdaging

- Ondanks de vooruitgang blijft de tevredenheid over bepaalde aspecten van de communicatie (zoals nieuwe ingrepen en algemene duidelijkheid) onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Het verhogen van de tevredenheid vereist voortdurende inspanningen.
- De mix van communicatiekanalen blijkt effectief, maar de arbeidsintensiteit vormt een uitdaging.
- De diverse bevolking vereist een inclusieve aanpak om ervoor te zorgen dat alle doelgroepen adequaat worden bereikt en begrepen.
- Het Lokaal bestuur ondervindt negatieve en soms foutieve berichtgeving op sociale media, wat tijd en inspanningen vereist om deze berichten te monitoren en correct weer te geven.
- Het blijkt moeilijk om bepaalde doelgroepen te bereiken via de huidige communicatiekanalen.
- (Nieuwe) kanalen vragen niet alleen een investering in tijd en middelen, maar ook monitoring om de effectiviteit en acceptatie onder de inwoners te waarborgen. Dit vereist regelmatige evaluatie en aanpassing van de strategieën.

3. Maatschappelijke trends en uitdagingen met een impact op het communicatiewerkveld

Markante vaststellingen

- De superdiverse samenleving waarin we leven, vereist een aanpak waarbij inclusieve communicatie centraal staat.
- De samenleving verwacht real-time informatie en snelle respons. Sociale media spelen hierbij een cruciale rol, maar brengen ook uitdagingen zoals desinformatie en polarisatie met zich mee.
- De digitale transformatie is duidelijk merkbaar. Anderzijds blijft de digitale kloof nog steeds een feit.
- De Vlaming heeft een voorkeur voor een hybride benadering van dienstverlening, waarbij zowel online als offline kanalen benut worden.
- AI biedt mogelijkheden om communicatie te verbeteren, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. De rol van AI voor onze communicatiedienst moet nog verder verkend worden.

Uitdagingen

- Inclusieve communicatie vereist inspanningen op het gebied van toegankelijkheid en positieve beeldvorming.

- Reële tijdsverwachtingen en de invloed van sociale media maken communicatie uitdagender, vooral met betrekking tot desinformatie en polarisatie.
- Digitale transformatie benadrukt de noodzaak van het overbruggen van de digitale kloof.
- Om een hybride benadering van dienstverlening te waarborgen, blijven we investeren in zowel online als offline kanalen zodat onze doelgroep vlot tussen de kanalen kan kiezen en schakelen zonder verlies van kwaliteit en efficiëntie in de dienstverlening.
- AI brengt uitdagingen zoals privacykwesties, foutgevoeligheid en duurzaamheid met zich mee.

4. Krachtlijn voor communicatie

Lokaal bestuur Lede blijft inzetten op inclusieve, professionele, actuele, transparante, interactieve, duurzame en herkenbare communicatie. We blijven werken aan een hybride communicatiemix waarbij we onze doelgroep zo goed mogelijk willen bereiken.

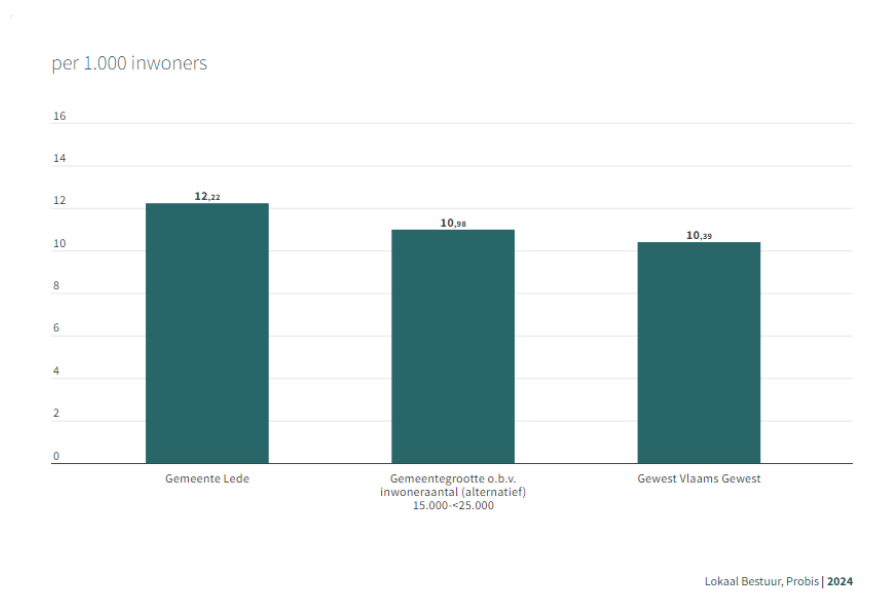
Personeelsbeleid

1. Benchmark HR

1. Personeelsbezetting

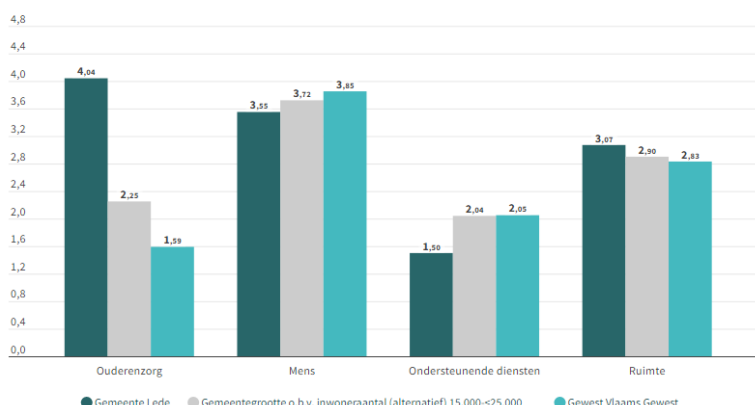
We nemen de personeelsbezetting per 1.000 inwoners van Lokaal bestuur Lede onder de loep en vergelijken deze met het Vlaams Gewest. De vergelijking baseert zich op de effectieve personeelsbezetting d.d. 1/9/2023, zowel tijdelijke als vaste contracten en statutairen. De openstaande vacatures zijn hier niet in opgenomen.

Op het eerste zicht heeft Lede een iets hoger **aantal personeelsleden** in vergelijking met de benchmark. De redenen kunnen zijn dat Lede een WZC in eigen beheer en een thuiszorgdienst (poets) heeft. Dit wordt bevestigd in de grafiek waar ouderenzorg een opvallend hogere personeelsbezetting weergeeft.

Aantal werknemers per domein

per 1.000 inwoners

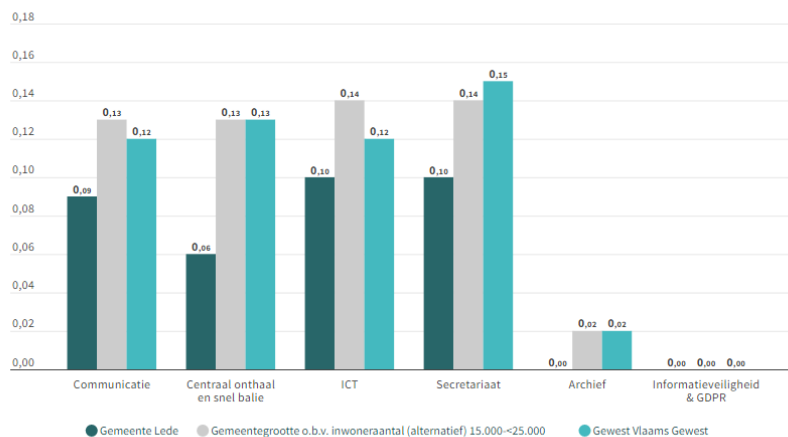
Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Het aantal personeelsleden in de domeinen Mens (cluster Burger en Welzijn, exclusief WZC en cluster Vrije tijd excl. poetsdienst) en Ondersteunende diensten (cluster ondersteuning en poetsdienst, aankoop, financiën en preventie) ligt in Lede iets lager dan in het Vlaams Gewest. Dit kan aangeven dat het bestuur deze diensten met een lagere intensiteit of minder gedifferentieerd aanbod organiseert dan andere regio's in Vlaanderen.

Als we inzoomen op de ondersteunende diensten zien we een opvallend lagere bezetting dan het Vlaams Gewest. Voor de aankoop- en preventiedienst volgt de bezetting het gemiddelde, de personeelsdienst heeft een iets hogere bezetting. Hiervoor is een tweevoudige verklaring. Enerzijds is er op HR meer dan 1 VTE-medewerker uitsluitend bezig met het WZC. Daarnaast doen we ook de selecties in eigen beheer. In vele lokale besturen wordt dit uitbesteed maar aan een veel hogere kostprijs dan onze eigen loonkost.

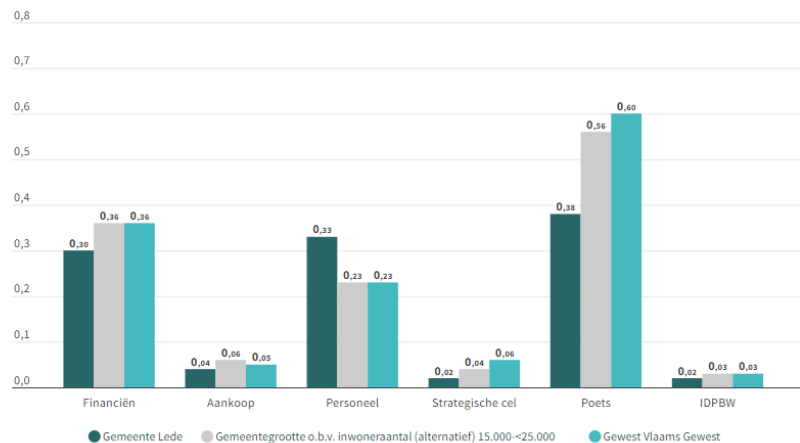
Ondersteunende diensten

Per 1000 inwoners

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Per 1000 inwoners

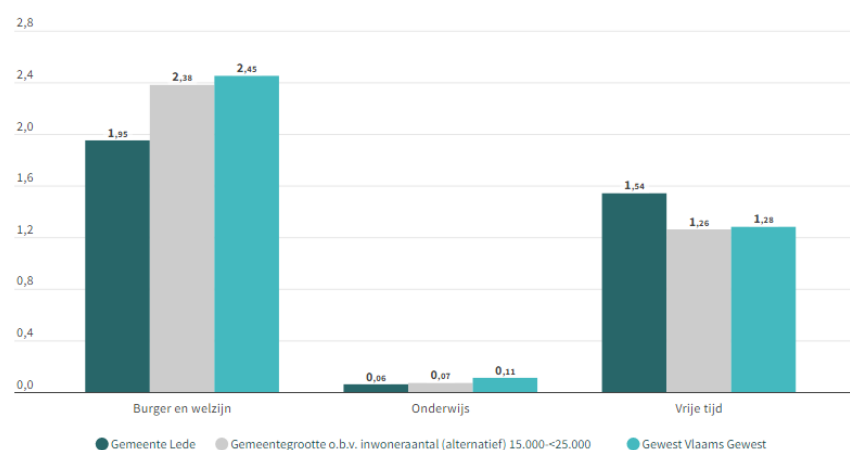

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

In de detailgrafieken van de persoonsgebonden diensten zie je dat de lagere bezetting zich voornamelijk situeert in de sociale dienst, onderwijs, erfgoed en toerisme en thuiszorg. Het hoger aantal personeelsleden bevindt zich in de bibliotheek, cultuur, sport en BKO. Het personeel van de bibliotheek en cultuur nemen ook de taken op voor erfgoed en toerisme, ook al is er geen personeelslid dat hier volledig aan toegekend is. Het personeel op de sportdienst staat ook in voor het onderhoud van de sportinfrastructuur, wat de hogere bezetting verklaart.

Persoonsgebonden diensten: domein

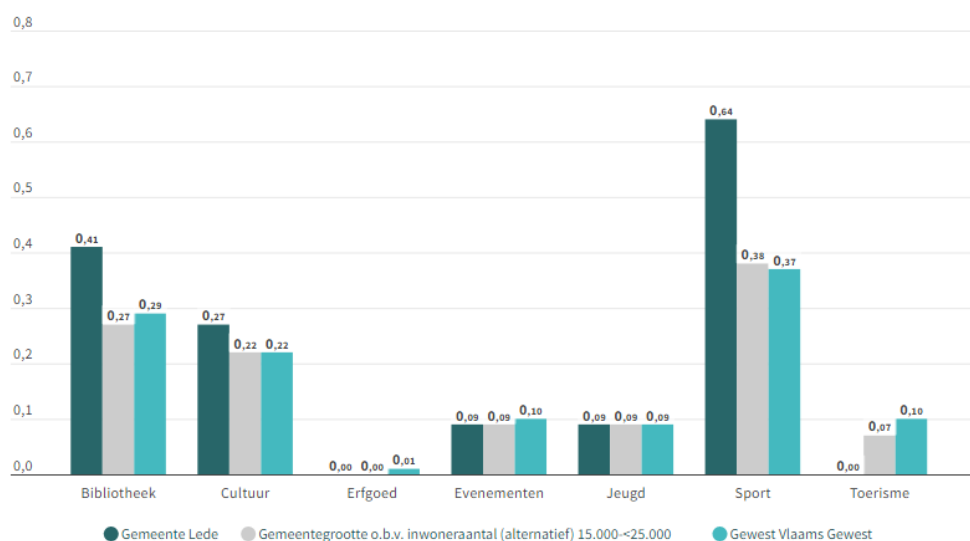
Per 1000 inwoners

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Persoonsgebonden diensten: detail 1

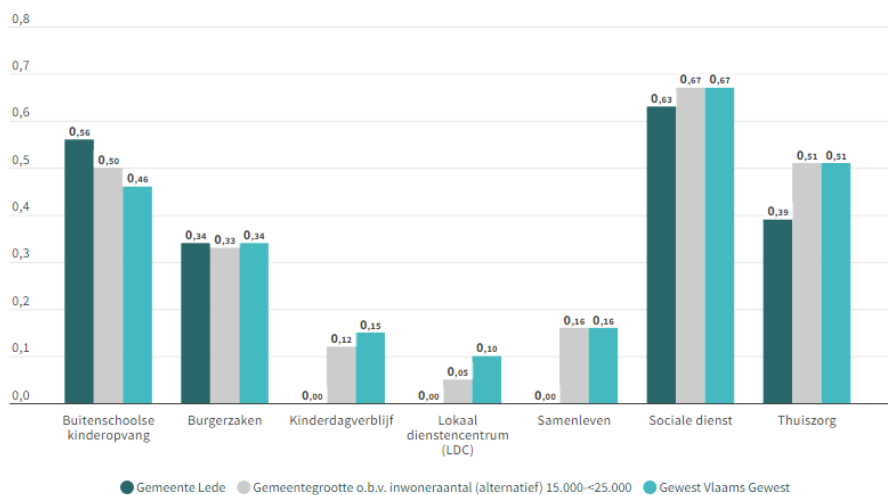
Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Persoonsgebonden diensten: detail 2

Per 1000 inwoners

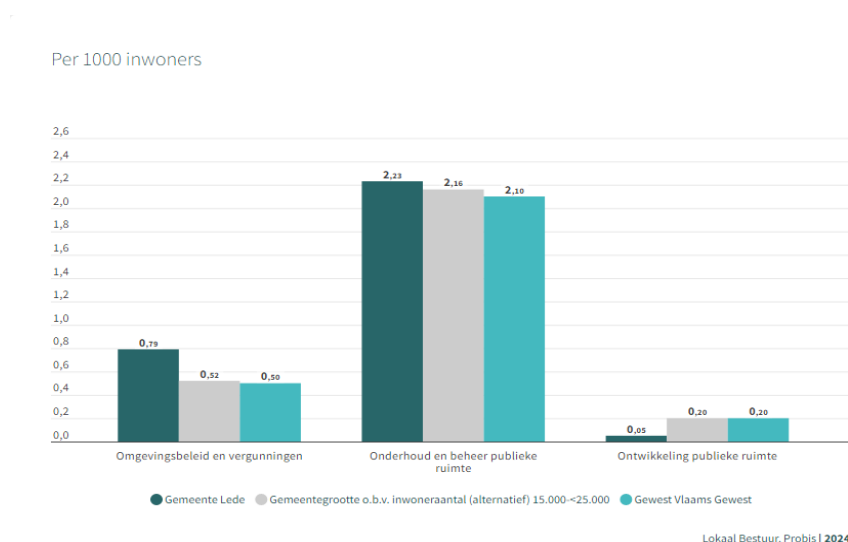

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Uit de grafiek *Aantal werknemer per domein* blijkt dat het Lokaal bestuur een iets hoger aantal personeelsleden per 1.000 inwoners in dienst heeft voor het domein Ruimte (grondgebonden diensten), in vergelijking met het Vlaams Gewest.

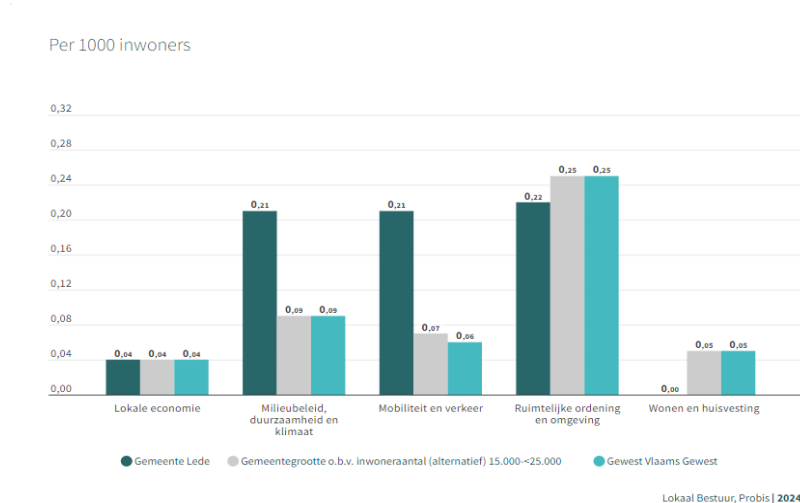
De grafiek hieronder geeft het aantal VTE per 1.000 inwoners weer voor de diensten binnen het domein Ruimte. Dit komt overeen met onze cluster Omgeving. Er is te zien dat de bezetting van de diensten rond omgevingsbeleid en vergunningen en onderhoud en beheer publieke ruimte in Lede hoger ligt dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De bezetting van de dienst ontwikkeling publieke ruimte ligt lager dan gemiddeld in de benchmark.

Grondgebonden diensten: domein Ruimte

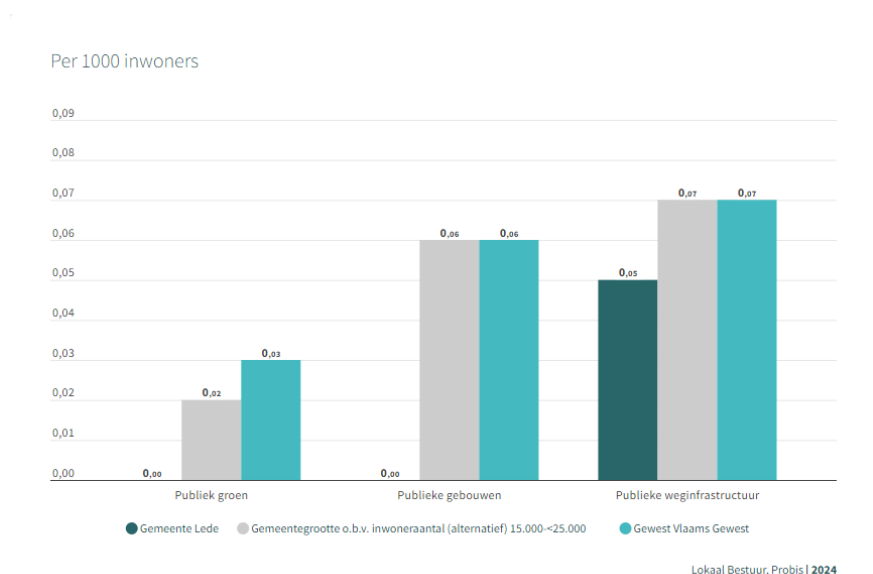
Onderstaande grafiek geeft de bezetting voor elke dienst van de cluster omgevingsbeleid en vergunning weer in het aantal VTE per 1000 inwoners. Hier is te zien dat de bezetting van de diensten milieubeleid, duurzaamheid en klimaat en mobiliteit en verkeer opvallend hoger ligt in de gemeente Lede dan gemiddeld in de benchmark. Deze hoge bezetting ligt in lijn van de inspanning die de gemeente Lede doet wat betreft duurzaamheid en mobiliteit. Daarnaast valt op dat er geen medewerker specifiek instaat voor wonen en huisvesting. Ondertussen heeft de gemeente werk gemaakt van de aanwerving van een deskundige huisvesting. De dienst ruimtelijke ordening en omgeving is lager bezet dan gemiddeld in de benchmark.

Grondgebonden diensten: detail 1

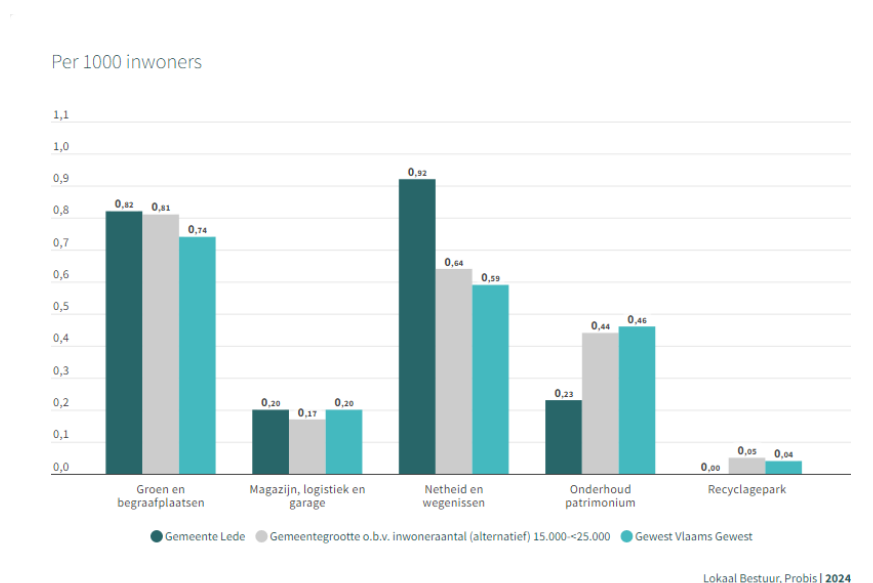

In Lede valt het op dat er geen medewerkers specifiek zijn toegewezen aan de diensten publiek groen en publieke gebouwen. Ook deze functie is ondertussen ingevuld door een deskundige publieke gebouwen. Bovendien wordt ingezet op de aanwerving van een teamleider groen. De bezetting van de dienst publieke weginfrastructuur ligt lager dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Dit wordt opgevangen door de deskundige mobiliteit en verkeer, die in de grafiek hierboven een groter aandeel toegewezen krijgt dan in de benchmark, en op de dienst wegen en water. Dit verklaart de hogere bezetting van de diensten netheid en wegenissen in de gemeente Lede dan in het Vlaams Gewest. De bezetting van de dienst onderhoud patrimonium ligt dan weer lager dan in het Vlaams Gewest. Deze lagere bezetting wordt deels opgevangen door de samenwerking met de medewerkers die onder de dienst sport vallen. Zij voorzien ook onderhoud van het patrimonium.

Grondgebonden diensten: detail 2

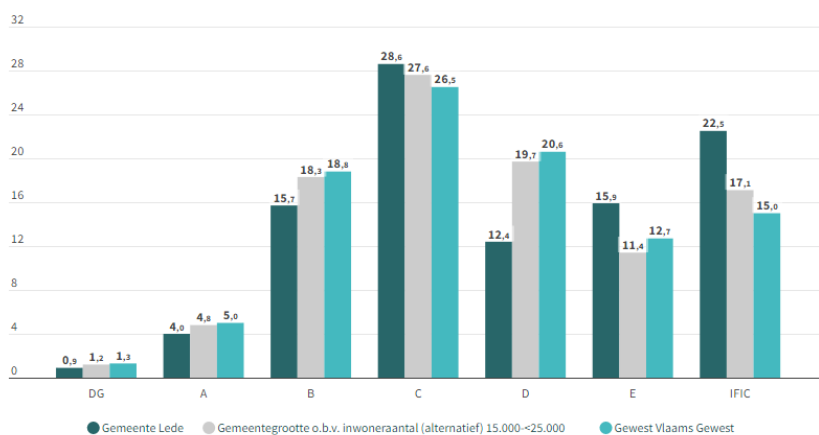
Grondgebonden diensten: detail 2

2. Salarisniveau

Procentuele verdeling van de bezetting naar salarisoniveau (A tot en met E). De vergelijking met het Vlaams Gewest geeft inzicht in het verloningsbeleid van Lokaal bestuur Lede en de wijze waarop het personeel wordt ingezet.

Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

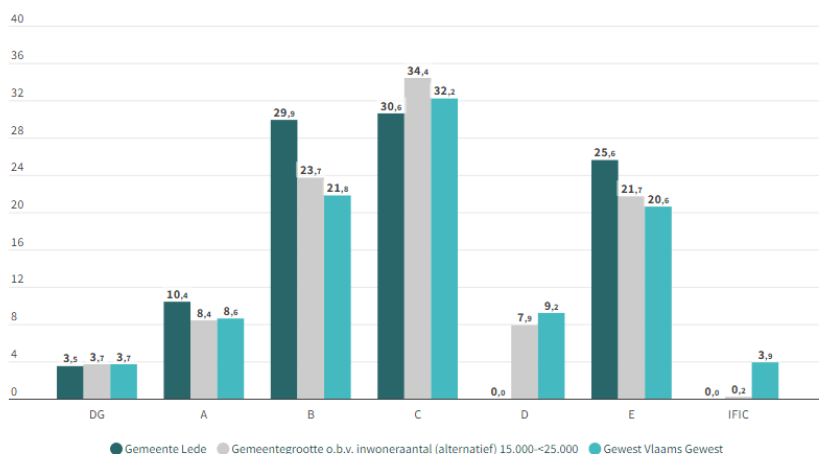
Er zijn opmerkelijk minder medewerkers op niveaus A, B en D aangesteld in Lokaal bestuur Lede dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De organisatie maakt wel een inhaalbeweging door B1-B3 op te schalen naar B4-B5.

Daarnaast valt op dat het aandeel E-niveaus in Lede hoog ligt ten opzichte van het gemiddelde in de benchmark. Dit valt te verklaren doordat heel wat lokale besturen de opschaling van de E-niveaus naar een D-niveau hebben ingezet. Lede heeft deze beweging nog niet ingezet.

We bekijken dit per domein in onderstaande grafieken.

Ondersteunende diensten

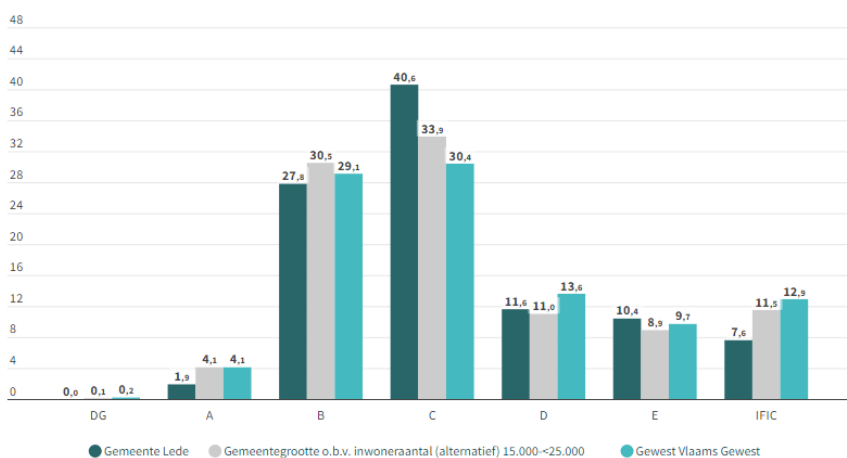
Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Persoonsgebonden diensten

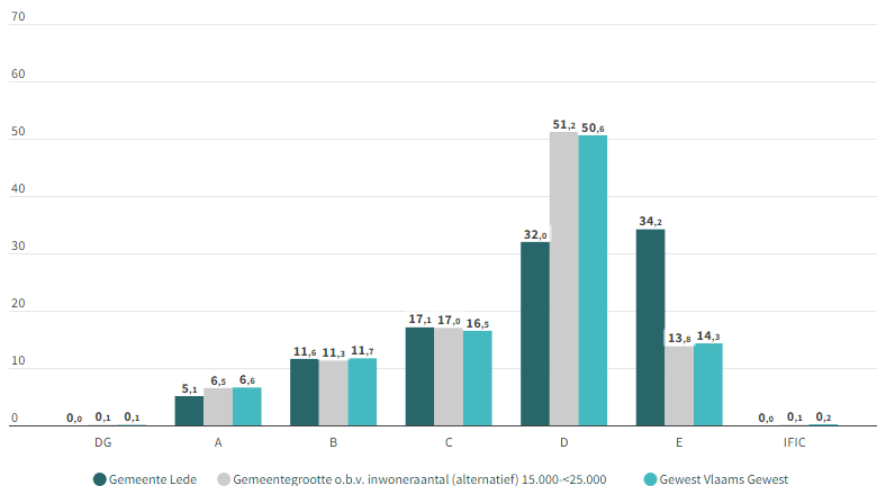
Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Grondgebonden diensten

Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

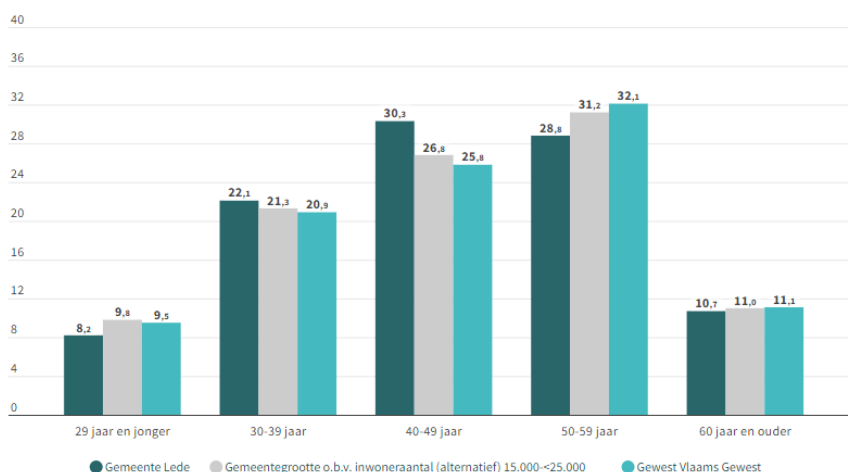
Hieruit blijkt dat voornamelijk in de ondersteunende en de grondgebonden diensten minder of geen medewerkers zijn aangesteld op D-niveau. Het is in de persoonsgebonden diensten dat het verschil in medewerkers op A- en B-niveau zichtbaar is.

3. Leeftijd

De vergrijzing is een belangrijke uitdaging voor veel organisaties. Daarom willen we de leeftijdsverdeling van het personeel extra in de gaten houden. Dit om te weten hoe toekomstbestendig het personeelsbestand is.

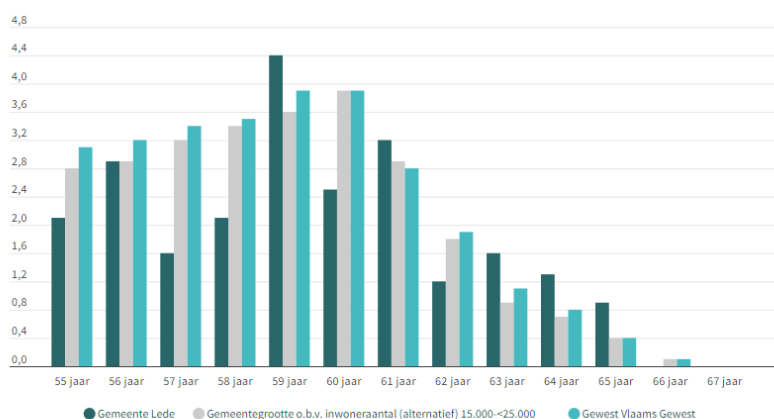
We bekijken de leeftijdsverdeling van het personeel van het Lokaal bestuur Lede en hoe deze zich verhoudt tot het Vlaams Gewest.

Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Procentuele verdeling

Lokaal Bestuur, Probis | 2024

Lede kent een relatief jong personeelsbestand ten opzichte van de benchmark. Het aandeel medewerkers tussen de 30 en 49 jaar ligt hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Daarentegen merken we op dat er relatief veel medewerkers zich in de laatste jaren van hun loopbaan bevinden, met relatief veel medewerkers die 63 jaar of ouder zijn.

Er zal extra aandacht moeten geschonken worden om de leeftijdsverdelingen in evenwicht te houden, zorgen voor voldoende jonge mensen om de kennis te borgen en te behouden en te voorzien in overdracht van de uitdiensttredende generatie.

4. Anciënniteit

De verdeling van anciënniteit laat zien hoe stabiel het personeel is en geeft een beeld van het verloop. We stellen vast dat vooral veel nieuwe medewerkers aanwezig zijn t.o.v. de benchmark. De organisatie is zich bewust van het hoge verloop en situeert een groot deel hiervan in het woonzorgcentrum.

5. Personeelskost

De personeelskost per VTE voor het Lokaal bestuur Lede ligt lager dan dit van het Vlaams gemiddelde. Dit kan verklaard worden door de lagere inschaling en het personeelsbestand dat relatief weinig anciënniteit kent.

Euro per VTE

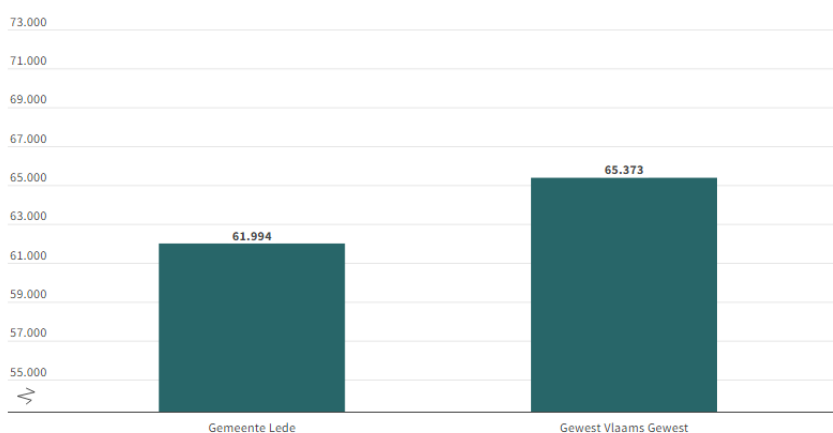

ABB-BCC, Probis | 2024

Euro

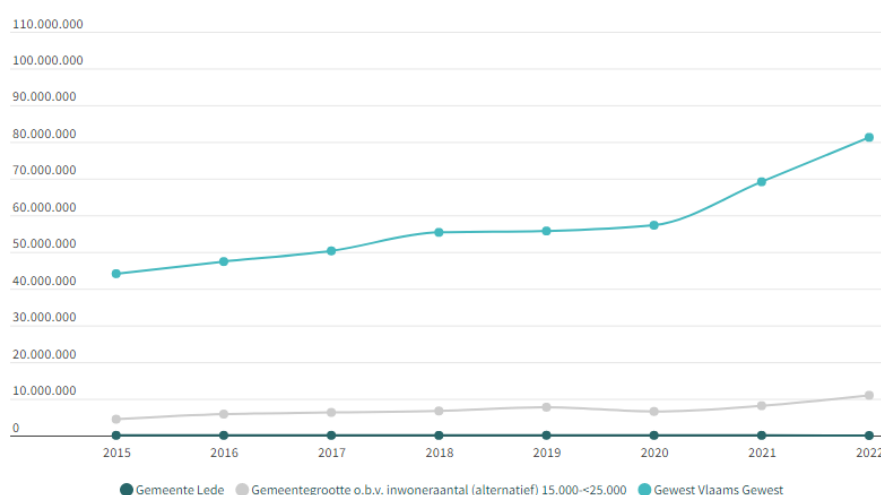

ABB-BCC, Probis | 2015 - 2022

De uitgaven aan interim-management en uitzendkrachten zijn een aanduiding van de effectiviteit van menselijke hulpbronnen en de flexibiliteit van het personeelsbeleid. Waar we in de benchmark een verdubbeling van kost zien op 7 jaar, is het Lokaal bestuur Lede hier nog niet mee op de kar gesprongen, ondanks dat er een groot aanbod is aan dienstverlening waarbij continuïteit moet verzekerd worden, zijnde het WZC.

6. Conclusie

Lokaal bestuur Lede heeft in totaal een hoger aantal personeelsleden dan het Vlaams Gewest. Dit is voornamelijk toe te wijzen aan het WZC en de buitenpoetsdienst in eigen beheer. Daarentegen zijn de ondersteunende diensten (communicatie, IT, secretariaat, poets ...), de sociale dienst, onderwijs en thuiszorg opvallend lager bezet. In de grondgebonden diensten zijn een aantal investeringen gebeurd, zoals de aanwerving van een deskundige gebouwen, huisvesting, coördinator uitvoering en teamleider groen, waardoor het volledige spectrum van dienstverlening grondig kan uitgevoerd worden.

Het bestuur moet de inhaalbeweging naar aanstelling van E- naar D-niveau nog maken. Ook is er een lager aantal werknemers op A- en B-niveau. Dit in combinatie met het hogere aantal oudere werknemers die voor een hogere pensioenlast zullen zorgen op korte termijn, doet ons verwachten dat de personeelskost naar de toekomst stellig zal stijgen.

2. Facetten van het HR-beleid

1. Snel veranderende wetgeving

De snel veranderende regelgeving (flexijobs, tewerkstellingsincentives, boa-decreet, pensioenbonus ...) zorgt voor opportuniteiten. Er is een nood om hierop flexibel en snel te kunnen reageren. Daarentegen brengt dit ook een administratieve belasting met zich mee en gaat dit vaak gepaard met onzekerheid of weerstand tegen verandering. Zo heeft het ontslagdecreet uit 2023 voor heel wat ongerustheid gezorgd.

Het nieuwe Rechtspositiebesluit trad in werking op 18 maart 2023. Dit nieuwe kaderbesluit geeft aan lokale besturen meer vrijheid op het vlak van de regels inzake werving en selectie, salarissen, toelagen en vergoedingen en wijzigt ook de regels inzake verloven en afwezigheden. Het is een opportuniteit om een modern en dynamisch personeelsbeleid op maat te voeren, de war for talent aan te gaan (*Bron: ABB, Inspiratiebundel voor een regeerakkoord 2024-29*) en een aantrekkelijke werkgever te zijn. Wel wordt afstemming met naburige lokale besturen belangrijker om er zo voor te zorgen dat men niet in concurrentie komt met elkaar (*Bron: Mondea, De beleidsplanner: Helikopteraanalyse, oktober 2023*).

2. Het Lokaal bestuur als werkgever

Het blijft voor elk openbaar bestuur de uitdaging om alle vacatures in te vullen. Ook de lokale besturen ondervinden de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt. Voor elke vacature zijn er minder dan 2 werkzoekenden zonder werk. De war for talent woedt stevig. Zeker voor specialistenfuncties (omgevingsambtenaren, maatschappelijk werkers, zorgberoepen, managementfuncties) is de concurrentie met de private sector scherp. Besturen geven vaak aan dat ze een concurrentieel nadeel ondervinden bij werving en selectie en bij loopbaan en verloning (*Bron: ABB, Inspiratiebundel voor een regeerakkoord 2024-29*). Naar verloop zien we dat Lede een hoog gemiddeld vrijwillig verloop heeft, zijnde 6% in 2023, in vergelijking met de benchmark van 38 lokale besturen (*Bron: Personeelsverloop bij de overheid. Cijfers 2023. Onderzoek werkenbijdeoverheid.be- 15 juli 2024*).

In 2022 stonden meer dan 14.000 vacatures open. Dat aantal zal toenemen: binnen de 10 jaar gaan 35.000 medewerkers - bijna 1 op 4 - met pensioen. De krapte zorgt op sommige plaatsen voor een aanpassing van de dienstverlening (*Bron: VVSG, 31 mei 2023*). De 5 meest gezochte profielen binnen de lokale besturen waren in 2022: maatschappelijk werker, administratief medewerker, schoonmaker van ruimten en lokalen, beleidsuitvoerend medewerker overheidsdienst en begeleider kinderopvang (*Bron: Mondea, De beleidsplanner: Helikopteranalyse, oktober 2023*). Ook in Lede zien we een stijgende trend in aantal gelanceerde selectieprocedures binnen ons bestuur. Waar we in 2021 nog 24 procedures opstartten, waren dit er in 2023 al 38.

Daarom is het belangrijk om als werkgever gekend én aantrekkelijk te zijn, ook buiten de grenzen van de eigen gemeente. Het voorbije jaar zien we dat we voornamelijk kandidaten aanspreken uit de eigen gemeente: 37% van onze sollicitanten komt uit Lede. Uit de buurgemeenten trokken we 15% kandidaten aan uit Aalst, 8% uit Erpe-Mere en een gemiddelde van 3,5% uit de overige buurgemeenten.

Een sterke employer branding kan ons hierbij helpen. Met employer branding werk je op lange termijn aan je imago als werkgever. Je gaat op zoek naar een aantrekkelijke en liefst unieke positie die je huidige en potentiële medewerkers én hun beïnvloeders kan overtuigen. Je creëert fierheid en betrokkenheid bij je medewerkers. Het bevestigt hen in hun keuze voor jou als werkgever, zorgt voor meer betrokkenheid, betere prestaties, een hogere retentie en voor gemotiveerde ambassadeurs, ook in onzekere tijden. Een aantrekkelijk werkgeversmerk heeft daarnaast een grote invloed op je rekruteringsinspanningen: ze worden duurzamer en leiden tot een hogere authenticiteit, meer en sterkere kandidaten, snellere aanwervingen en een lagere kost per aanwerving (*Bron: www.rca.be, 2022*).

We zetten reeds in op het aantrekken van potentiële kandidaten via samenwerkingen met scholen (aanbieden van duaal leertrajecten en stageplaatsen, deelname aan Youca Action Day, bekendmaken van vacatures op career centers), zichtbaarheid op sociale media, het aanbieden van vakantie-en weekendwerk ...

Het rekruterings- en selectieproces werd gedigitaliseerd, maar we onderhouden ook de papieren communicatie om zo breed mogelijke doelgroepen aan te spreken en toegang te geven. Er is een sterk en objectief selectieproces met duidelijke voorwaarden voor alle functies. Met de modernisering van de rechtspositieregeling kan er nog meer flexibiliteit en vereenvoudiging ingebouwd worden, zonder in te boeten aan kwaliteit.

Daarnaast brengen we - als onderdeel van de employer brand strategie - onze Employee Value Proposition (het imago van de werkgever over de hele organisatie) in kaart. Dit gebeurt o.b.v. kandidateninterviews, input van de werknemers in ontwikkel- en exitgesprekken en enquêtes.

Daaruit blijkt dat we een sterk onthaalproces hebben (verwelkoming, startgesprek, mentor, rondleiding, onthaaldagen, feedbackgesprek na 6 maand ...). Er zijn verschillende teamversterkende activiteiten: jaarlijkse teambuildings, regionale sportdagen, personeelsfeest, nieuwjaarsdrink, pensioenfeest ... die de betrokkenheid en de intrinsieke motivatie van de werknemers versterken. De mogelijkheden rond vormingen worden sterk geapprecieerd. Dit aspect kan nog worden geoptimaliseerd door een grondig vormingsbeleid op te stellen.

Uit het beheersrapport dat begin 2024 werd uitgevoerd o.b.v. interne evaluatie kwamen er een aantal aandachtspunten m.b.t. personeelsbeleid naar voren.

Een overkoepelend personeelsbeleid kan zorgen voor meer richting en focus en een geoptimaliseerd personeelsplan. Momenteel leeft de perceptie onder de werknemers dat er teveel werk is voor te weinig personeel. Dit kan meerdere oorzaken hebben. Een gebrek aan focus (zie eerder) maakt dat er teveel acties gelijktijdig worden nagestreefd, en er dus aan zich teveel werk zou zijn. Anderzijds geeft men aan dat de werklast niet overal evenredig verdeeld is. Men stelt dat medewerkers onvoldoende worden aangesproken op een te lage inzet. Tot slot zien we dat er nog geen cultuur heerst van structureel proces- en projectmatig (digitaal) werken, waardoor er wel wat efficiëntiewinsten verloren gaan.

Men ervaart verder te weinig doorgroeimogelijkheden. De ontwikkel- en evaluatiegesprekken moeten in dat licht (opnieuw) onder de aandacht worden gebracht en de mogelijkheden rond interne mobiliteit en bevordering moeten nog meer worden gepromoot.

Over thema's heen merken we dat de leidinggevenden – als brugfiguur tussen het strategische MAT en de operationele diensten – een cruciale rol spelen. Er komt veel op hen af en er wordt veel van hen verwacht, in beide richtingen. Daar waar ze nu soms fungeren als bottleneck, zouden ze in de toekomst net een sleutelfunctie op zich moeten kunnen nemen. Het gestroomlijnd doorgeven van informatie aan de eigen dienst, het structureel samenwerken over diensten heen, het nauwgezet opvolgen van medewerkers in functie van ontwikkeling en groei ... Het zijn allemaal hefboomen naar een betere organisatiewerking/-beheersing. Kortom, Lede wil haar leidinggevenden versterken in hun rol, vooral wat communicatie, samenwerking en opvolging betreft.

Conclusie

Het Lokaal bestuur Lede wil zich inspannen voor haar personeel, het vraag-aanbodevenwicht herstellen en handvaten aanreiken voor een verhoogde efficiënte werking. Lede wil als werkgever actief kandidaten aantrekken, een gezonde en aantrekkelijke werkomgeving aanbieden, maar ook flexibel en vlot kunnen reageren op veranderingen.

We willen daarom een HR-beleid uitwerken dat aansluit bij de gedefinieerde noden uit de organisatiebeheersing, welzijnsenquête en de dagelijkse noden.

Het HR-beleid moet enerzijds aansluiten bij de grootorde en specifieke werking maar moet anderzijds wel wetenschappelijk onderbouwd zijn.

3. Stijgende pensioenlast

De pensioenuitgaven voor ex-statutaire medewerkers van Vlaamse lokale en provinciale besturen stijgen tussen 2023 en 2029 met 5,3% per jaar, of in totaal ongeveer 660 miljoen euro extra. Dat blijkt uit nieuwe ramingen van de Federale Pensioendienst. Zonder bijkomende middelen van de Vlaamse en federale overheid wordt de pensioenfactuur voor de lokale besturen onbetaalbaar.

Lokale besturen staan zelf in voor de financiering van de pensioenen van hun vroegere statutaire medewerkers. In het werknemersstelsel betaalt de Schatkist een deel van de factuur, en dat is ook het geval voor de pensioenen van de zelfstandigen en voor die van de ambtenaren van Gemeenschappen en Gewesten. Gemeenten staan er echter alleen voor, al besliste de vorige Vlaamse regering in 2019 wel om vanaf 2020 de helft van de responsabiliseringsbijdrage van de Vlaamse lokale besturen voor haar rekening te nemen. We weten vandaag niet of die subsidie behouden blijft en onder welke vorm. Daarnaast rijst de vraag of er federaal politieke wil (en het nodige budget) zal zijn om de lokale besturen te geven wat ook andere sectoren krijgen: een cofinanciering van een deel van de pensioenlasten met algemene middelen.

Het is duidelijk dat zonder dotaties vanuit de centrale overheden de gemeenten afstevenen op een steeds kleinere beleidsruimte, want de pensioenuitgaven stijgen een stuk sneller dan de groei van het Gemeentefonds van 3,5% per jaar (*Bron: www.vvsg.be/nieuws/lokale-pensioenlasten-blijven-fors-oplopen*).

4. De responsabiliseringsbijdrage

Een lokaal bestuur dat voor de financiering van zijn ambtenarenpensioenen aangesloten is bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen, betaalt een basisbijdragevoet op de loonmassa van zijn statutaire medewerkers en, in voorkomend geval, een responsabiliseringsbijdrage. De responsabiliseringsbijdrage is de extra factuur die een lokaal bestuur betaalt wanneer de pensioenlast van zijn gepensioneerd ambtenaren groter is dan de basispensioenbijdrage die het bestuur voor dat jaar betaalt. De Vlaamse overheid financiert op basis van de helft van de 'bruto' responsabiliseringsbijdrage, de dotatie. Hierbij is de geschatte prospectie toegevoegd van de dotatie en dus de responsabiliseringsbijdrage die het lokaal bestuur Lede zal moeten financieren in de komende jaren (*Bron: www.vlaanderen.be/lokaal-bestuur/financiering/dotatie-responsabiliseringsbijdrage*).

KBO-NUMMER	RECHTSVORM	BESTUUR	GEMEENTE	Netto dotatie 2020	Netto dotatie 2021	Netto dotatie 2022	Netto dotatie 2023	Dotatie 2024	Dotatie 2025	Dotatie 2026	Dotatie 2027	Dotatie 2028
0207440438	Gemeente	GEMEENTEBESTUUR VAN LEDE	Lede	0,00	0,00	0,00	0,00	5.798,00	46.577,00	90.900,00	141.515,00	186.181,00
0212191557	OCMW	OCMW VAN LEDE	Lede	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18.699,00	53.690,50	90.311,00

Vanaf 2024 (berekening 2025) wordt de dotatie teruggebracht naar ongeveer 10% van de kostprijs van de tweede pensioenpijler (Informatiebrief Federale pensioendienst 8/8/24).

3. Welzijnsenquête

De Welzijnswijzer stelt ons in staat om op een kwantitatieve wijze knelpunten en opportuniteiten met betrekking tot het welzijn op het werk in de organisatie te identificeren. De afname gebeurt via een vragenlijst voor alle personeelsleden. In maart 2024 werd een welzijnsenquête afgenomen bij het gemeente- en OCMW-personeel. De vragenlijst invullen gebeurde op vrijwillige basis en de antwoorden werden anoniem verwerkt. De resultaten weerspiegelen de perceptie van de medewerkers op het moment van afname en zijn indicatief. Aan de hand van de resultaten kunnen prioriteiten gesteld worden rond het welzijnsbeleid. Met een responsratio van 86% is de representativiteit van de resultaten gegarandeerd.

Er werden 6 grote parameters gekwantificeerd.

1. Gezondheid en herstelbehoefte

60% van de medewerkers voelt zich uitgeput. 41,1% van de werknemers heeft een verhoogde herstelbehoefte. De herstelbehoefte is een gevoelige parameter voor een verminderd welzijn en een vroegtijdige indicator voor de ontwikkeling van nadelige gezondheidseffecten op lange termijn. Een aanhoudende hoge herstelbehoefte is een voorspeller van uitval.

De herstelbehoefte en klachten van fysieke uitputting zijn vooral terug te vinden in de werkomgeving van het woonzorgcentrum. Dit wordt negatief bekrachtigd door de fysieke werkomgeving en de hoge werkdruk. Men geeft aan dat de goede variatie in taken en een goede ondersteuning van de leidinggevende helpt dit te dragen.

2. Absenteïsme

70% van de werknemers geeft aan in de afgelopen 12 maanden ten minste een keer afwezig te zijn wegens ziekte. Daarentegen is er een hoge jobtevredenheid en een lage verloopintentie. Het onthaalproces wordt positief ervaren, de kennis rond het alcohol- en drugsbeleid is beperkt.

3. Veiligheid

Deze parameter geeft een beeld van de kennis van de procedures, regels en personen die betrekking hebben op de toepassing van het veiligheidsbeleid. Dit wordt beoordeeld op 4 aspecten. Het *technische aspect* is gericht op het aanpakken van de negatieve effecten op welzijn. Het *organisatorisch aspect* gaat over de bepaling van procedures en technieken. Het *individuele aspect* geeft aan of iemand in staat is om veilig te werken o.b.v. participatie bij besluitvorming en feedback. Het *aspect van gedrag* geeft de redenen waarom een persoon al dan niet veilig wil werken, als gevolg van intrinsieke of extrinsieke motivatie.

De resultaten tonen aan dat het technisch aspect goed scoort. Op de 3 andere domeinen is de score net onvoldoende. 80% van de personen vindt veiligheid belangrijk. Er is dus draagvlak om meer in te zetten op kennisname van procedures, stimuleren van participatie en inspraak en behavioral based safety en zo aan een veiligheidscultuur te bouwen.

4. Psychosociale aspecten - het sociaal kapitaal

Het sociaal kapitaal omvat verticaal vertrouwen, rechtvaardige werkverdeling en gemeenschapsgevoel. Sociaal kapitaal heeft een impact op het welzijn van de werknemers en op de output van de organisatie. Hier wordt een score van 69,2% behaald. De zinvolheid van het werk, de jobzekerheid en de sociale ondersteuning van collega's en leidinggevendenden scoren voor de meeste groepen zeer goed. Bij een paar groepen is de jobzekerheid en de sociale ondersteuning van de leidinggevende net het tegenovergestelde - en scoort dus negatief.

Grensoverschrijdend gedrag komt hier ook aan bod. De leiderschapsstijl en de interacties met derden die zorgen voor een negatieve emotionele belasting, scoren opvallend negatief.

5. Ergonomie

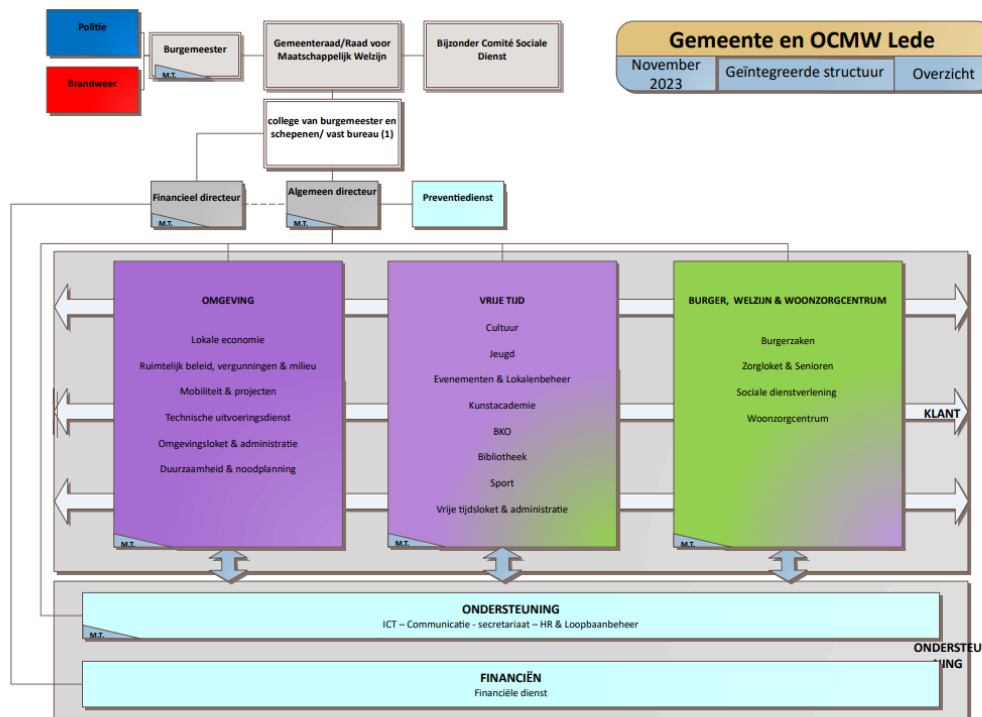
Dit heeft betrekking op werknemers met klachten ter hoogte van nek/schouders of de lage rug. Dit kan een indicator zijn voor vroegtijdige uitval. Bij specifieke groepen worden volgende klachten met hoge ernst en/of in hoog aantal aangekaart: sedentarisme, repetitieve inspanningen en aanhoudende fysieke belasting.

6. Werkomgeving

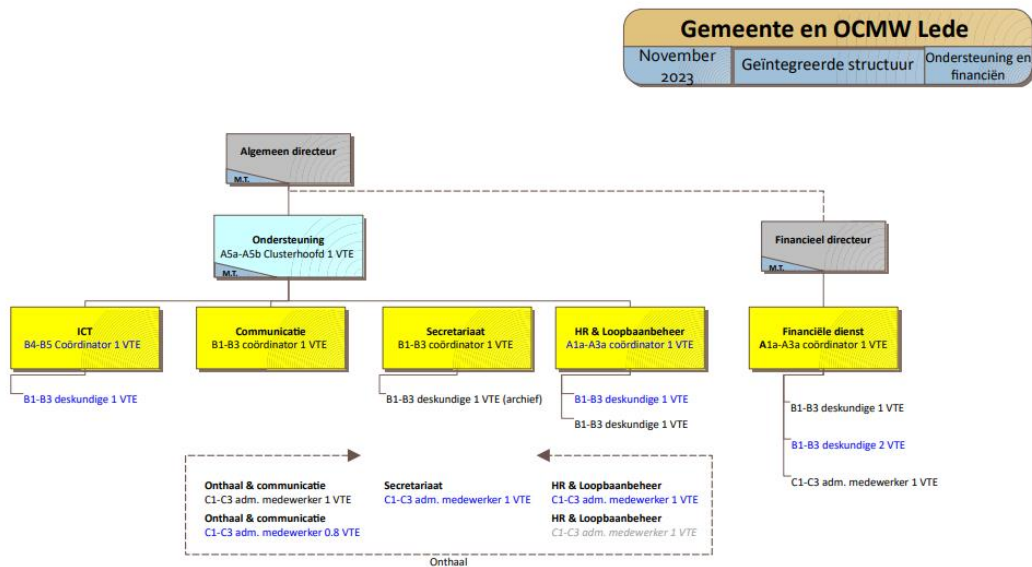
Hier wordt de hinder in de fysieke werkomgeving (verluchting, temperatuur, storend lawaai, geurhinder en verlichting) geëvalueerd. In specifieke groepen wordt lawaai, luchtvochtigheid en het ontbreken van persoonlijk beschermingsmateriaal negatief beoordeeld.

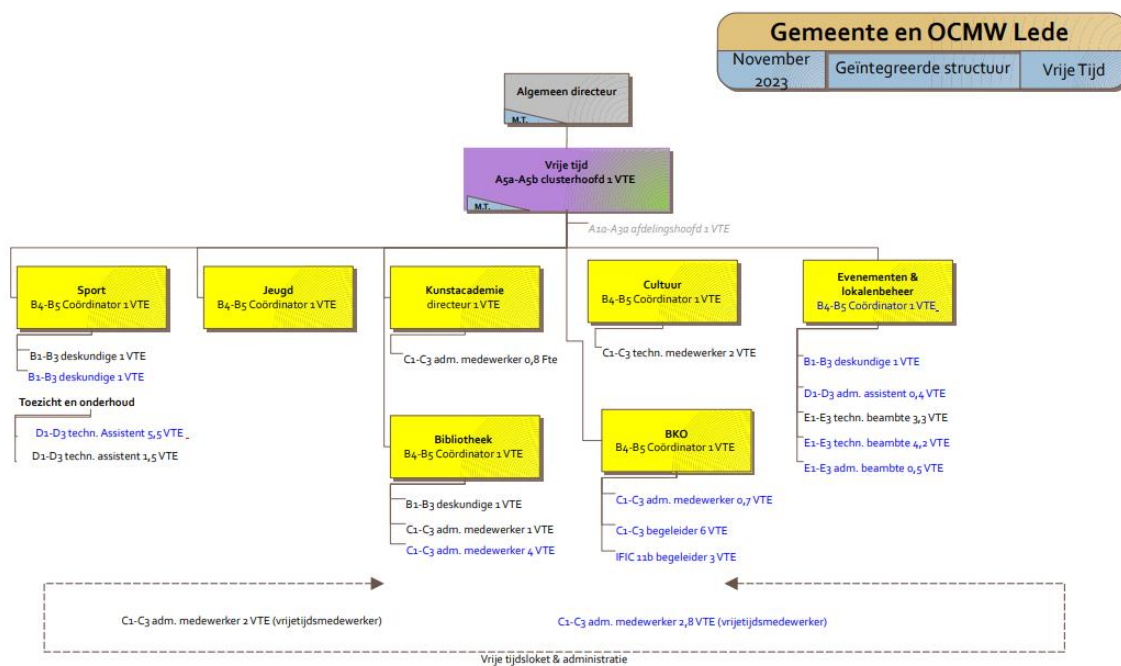
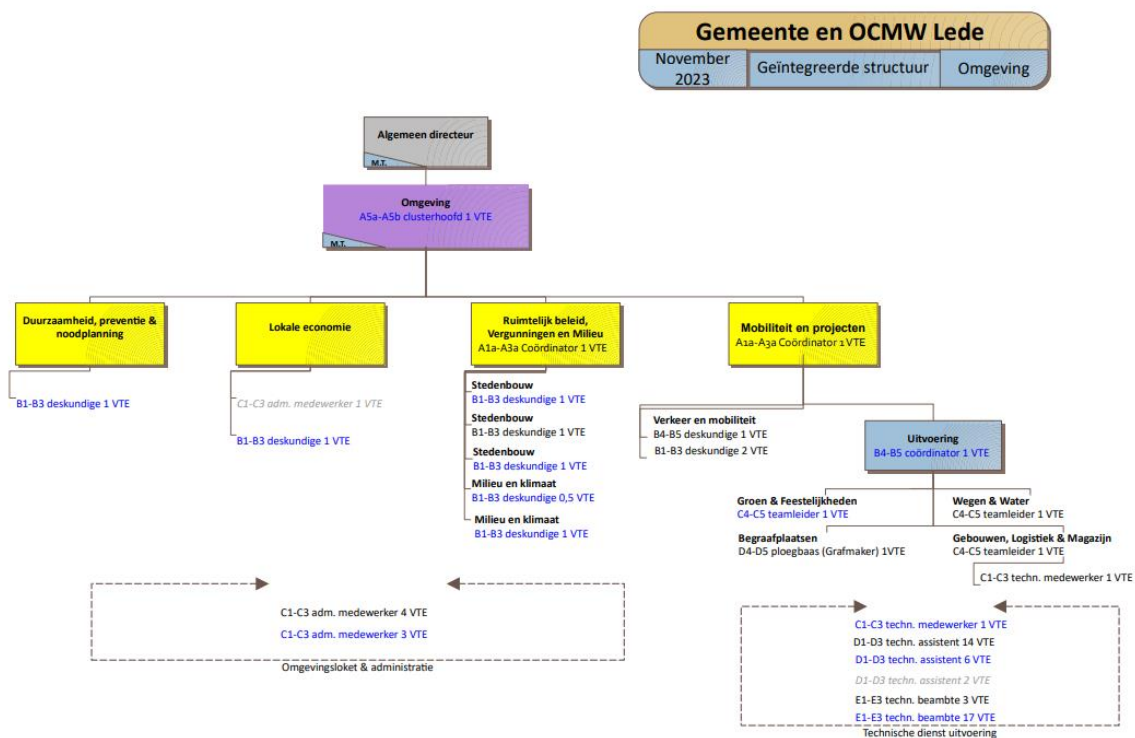
4. Organogram

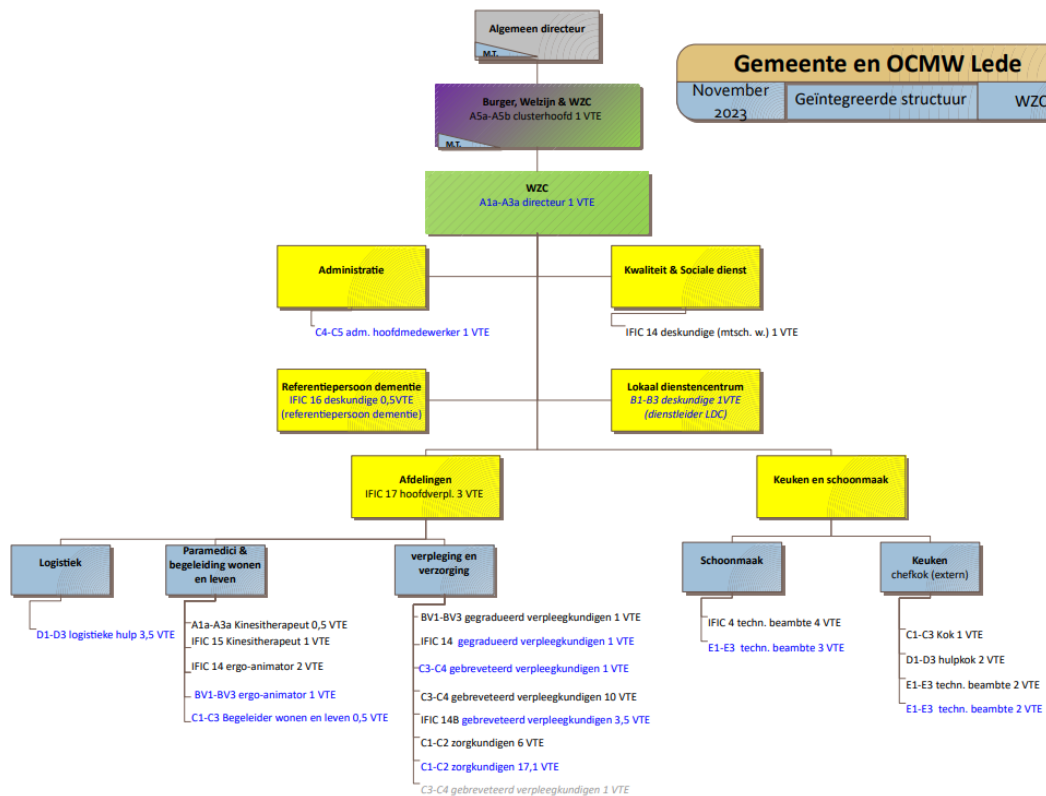
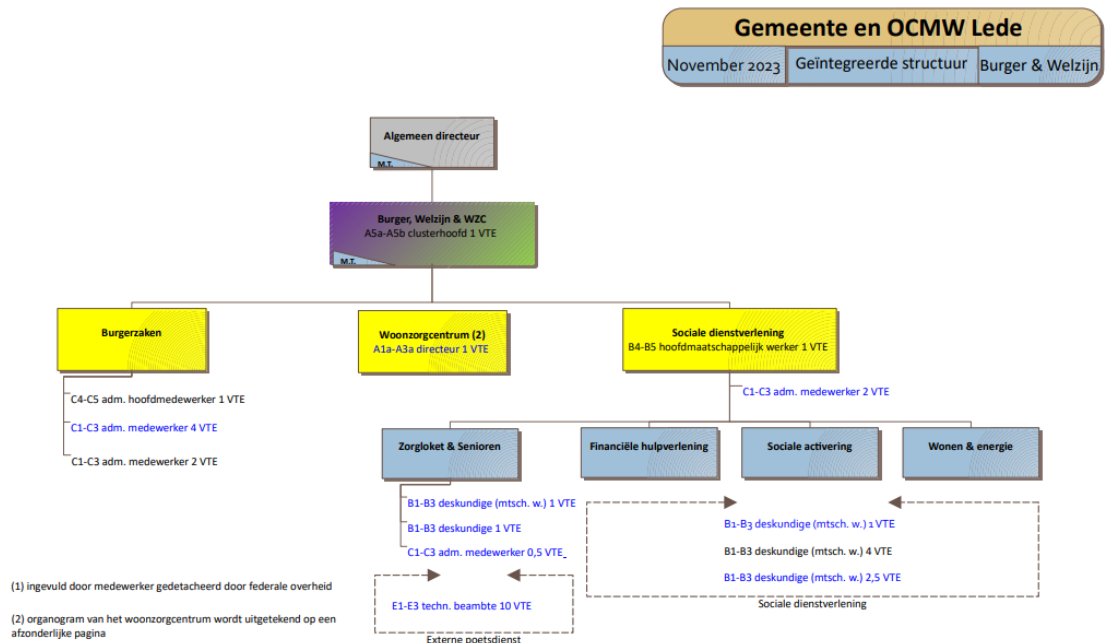
d.d. 17.11.2023

(1) Artikel 179 Decreet Lokaal Bestuur: de burgemeester, of de door hem aangewezen schepenen, maakt met raadgevende stem deel uit van het managementteam.

5. Personeelsbeleid: conclusies

Lokaal bestuur Lede heeft een hoger aantal personeelsleden dan de benchmark, als gevolg van het eigen beheer van het WZC en de buitenpoetsdienst. In de grondgebonden diensten zijn een aantal investeringen gebeurd, zoals de aanwerving van een deskundige gebouwen, huisvesting, coördinator uitvoering en teamleider groen, waardoor het volledige spectrum van dienstverlening grondig kan uitgevoerd worden.

De uitdaging zit in het optimaliseren van de ondersteunende diensten (communicatie, IT, secretariaat, poets ...), de sociale dienst, onderwijs en thuiszorg, gezien de lage bezetting.

De pensioenlast zal gevoelig stijgen de eerstkomende jaren, niet alleen omwille van de uitdiensttreding van het hogere aantal oudere werknemers, maar ook door de responsabiliseringsbijdrage die vanaf 2024 zal moeten voorzien worden en die exponentieel stijgt. Het zal een uitdaging zijn om deze financiële kost op een evenwichtige manier te voorzien.

Op basis van de gedefinieerde noden in de organisatiebeheersing, welzijnsenquête en de dagelijkse werking, in combinatie met wetenschappelijke onderbouwing, willen we een HR-beleid uitwerken. Het Lokaal bestuur wil zich inspannen voor haar personeel, het vraag-aanbodeevenwicht herstellen en handvaten aanreiken voor een verhoogde efficiënte werking.

ICT

De afgelopen jaren hebben steden en gemeenten, deels als gevolg van de coronacrisis, een digitale evolutie meegemaakt. De versnelde digitalisering van de organisatie (intern) en dienstverlening (extern) hebben in korte tijd de afstand tussen burger en bestuur verkleind. Samen met de digitalisering nam ook het risico van cybercriminaliteit toe. Om het vertrouwen in het bestuur te waarborgen, is het daarom belangrijk dat lokale besturen de gepaste maatregelen blijven nemen om hun ICT-omgeving te beveiligen.

Het advies van ABB (*Bron: ABB, Inspiratiebundel voor een regeerakkoord 2024-2029*) luidt dat er nood is aan meer programmatorische ondersteuning en structurele financiering om lokale besturen verder te begeleiden, te coachen en te ontzorgen.

1. ICT-infrastructuur

Her serverpark van ons Lokaal bestuur bestaat uit een 40-tal virtuele servers. Deze zijn opgezet in een clusteromgeving met een actieve/passieve host. Als 1 host uitvalt, neemt de andere over. Concreet wil dit zeggen dat als 1 host uitvalt, de virtuele server dan automatisch wordt opgestart op de andere host om zo weinig mogelijk uitval te hebben. De fysieke servers bevinden zich in de bibliotheek en in het woonzorgcentrum.

De netwerkinfrastructuur werd in 2023 volledig vernieuwd. Onze nieuwe firewalls zijn opgezet in een cluster. Er zijn 2 internetaansluitingen: 1 in het woonzorgcentrum en 1 in het gemeentehuis. Deze in het gemeentehuis is onze primaire aansluiting. Mocht deze uitvallen, dan is onze firewall-cluster zo opgezet dat verkeer naar het internet wordt omgeleid naar het woonzorgcentrum. Ook hier is de opzet om zo weinig mogelijk uitval te hebben in geval van problemen met de internetaansluiting in het gemeentehuis of het woonzorgcentrum.

De verbindingen tussen de hoofdgebouwen van ons Lokaal bestuur zijn glasvezelverbindingen in eigen beheer. Sporthal De Ommegang heeft een glasvezelverbinding van Proximus. Door de grote afstand naar het gemeentehuis is het niet mogelijk om dit ook in eigen beheer te doen. De ontmoetingscentra en buitenschoolse kinderopvang in de deelgemeenten maken gebruik van een beveiligde tunnel voor het internet. Ook hier werden de firewalls vernieuwd in 2023.

Het interne netwerk werd ook in 2023 vernieuwd. Alle switches werden vervangen. Dit zorgde voor een sneller, performanter en veiliger intern netwerk.

Onze ICT-afdeling beheert 160 werkstations (overwegend bestaande uit laptops) en 190 gebruikers.

Voor telefonie maken we gebruik van Panasonic telefooncentrales. Er zijn 3 centrales actief: in het gemeentehuis, de bibliotheek en het woonzorgcentrum. Het huidige systeem is verouderd en voldoet niet meer aan de huidige eisen van een performant en gebruiksvriendelijk communicatiesysteem. In de loop van 2025 willen we deze vervangen door een meer toekomstgericht en flexibel hybridesysteem. Het nieuwe systeem moet het mogelijk maken om ook via de computer en smartphone met het vaste nummer uit te bellen en gebeld te worden.

2. Cybersecurity

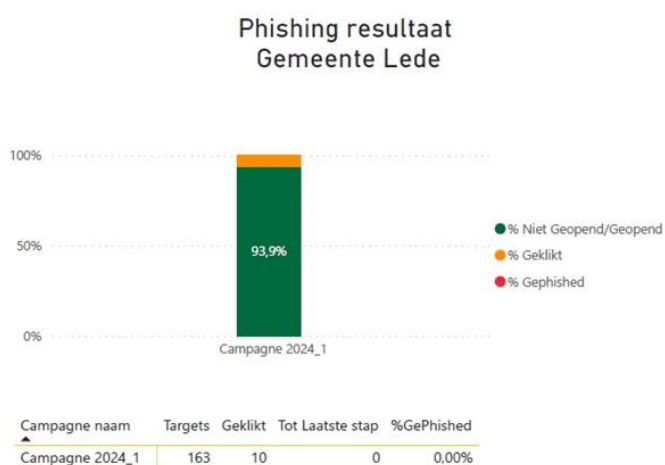
De toegenomen digitalisering brengt een risico met zich mee. Door de grotere hoeveelheid digitale informatie binnen ons Lokaal bestuur wordt het interessanter voor criminelen om deze informatie te bemachtigen en eventueel te verkopen. Hierdoor komt er extra druk te liggen bij de ICT-afdeling om de veiligheid van de gegevens te kunnen waarborgen.

Om een goed beeld te krijgen van de veiligheid van onze infrastructuur, voerde Audit Vlaanderen in 2022 een security audit uit. We identificeerden een 30-tal kwetsbaarheden (11 hoog, 10 midden en 9 laag risico). Deze kunnen leiden tot de overname van systemen, het lekken van gevoelige data en de onbeschikbaarheid van diensten. Er werd een onderscheid gemaakt op 3 niveaus: interne infrastructuur, externe infrastructuur en toegangscontrole. De externe infrastructuur scoorde goed en bevatte maar 1 kwetsbaarheid met een hoog risico. Deze kwetsbaarheid werd meteen opgelost door een update van de software uit te voeren. De kwetsbaarheden op de interne infrastructuur kwamen vooral neer op 3 pijlers, namelijk verouderde software, verouderde apparatuur en misconfiguraties. De gebruikte software werd naar de nieuwste beschikbare versies gebracht, verouderde netwerkapparatuur werd vervangen. De onveilige configuraties werden zo aangepast dat ze nu voldoen aan de hoogste veiligheidseisen.

Op gebied van toegangscontrole naar onze digitale gegevens stelden we het veelvoudig gebruik van zwakke wachtwoorden vast. Om dit op te lossen, kozen we voor een sterker paswoordenbeleid en een bewustmakingscampagne rond de keuze van een wachtwoord. De regels waaraan een wachtwoord moet voldoen werden strenger en er werd gekozen om ook op de Microsoft Office 365 omgeving te kiezen voor multifactor authenticatie. Vroeger werd dit enkel gebruikt op de thuiswerkomgeving.

Gedurende 2023 en 2024 werden alle kwetsbaarheden met een hoog en midden risico aangepakt en weggewerkt.

Begin 2024 werd er in samenwerking met het cyber response team Vlaanderen een phishing test uitgevoerd. In februari werd er een test gedaan om te zien in hoeverre medewerkers en raadsleden phishing kunnen herkennen. Hiervoor stuurden we een phishing mail naar 163 mailadressen binnen ons Lokaal bestuur, met daarin een malafide link. Niemand binnen onze organisatie gaf zijn gebruikersgegevens in. Hieruit kunnen we concluderen dat er binnen ons bestuur een hoge alertheid en bewustwording is.

Cyberveiligheid blijft een hoge prioriteit binnen ons bestuur. Binnen de informatieveiligheidscel werken we aan een bedrijfscontinuïteitsplan. Hierop voortbouwend kunnen we dan werk maken van een disaster recovery plan in geval van een cyberaanval.

3. Digitale dienstverlening

Uit de Gemeentemonitor blijkt dat 60% van de inwoners tevreden is over de digitale dienstverlening. Kanttekening: de bevraging gebeurde voor de lancering van onze nieuwe website en het nieuwe afspraken-en bezoekers-begeleidingssysteem in het Burgerhuis.

Op de nieuwe webstek werden ondertussen al meer dan 50 digitale invulformulieren toegevoegd. Om meldingen beter te kunnen opvolgen, maakten we een koppeling met 3P. Zo worden er rechtstreeks werkopdrachten voor onze technische dienst gemaakt. Voor de dienst burgerzaken werd e-govflow opgezet om aktes en attesten digitaal aan te vragen.

Financiën

1. Financiële beleidsruimte

De lokale besturen stonden en staan voor belangrijke uitdagingen met een financiële weerslag. Zo werd 2020 gekenmerkt door het coronavirus en de bijhorende lockdowns, kende 2021 hier de gevolgen van, piekten in 2022 de inflatiecijfers (o.a. door de inval van Rusland in Oekraïne) en droeg 2023 van dit alles de gevolgen (vrij hoge inflatie, een sterk gestegen schuldenlast, onzekerheden op diverse vlakken ...). Dit lijkt voor 2024 (en verder?) ook nog het geval te zijn.

Dit houdt in dat de lokale besturen - bovenop de reeds gekende uitdagingen (o.a. de financiering van de pensioenlast) - eveneens te maken zullen krijgen met minder gekende en/of onverwachte problematieken (bv. inflatie).

M.a.w. de geopolitieke en socio-economische toestand en de gevolgen ervan, maken de financiële toekomst voor een lokaal bestuur – nog meer dan voorheen – moeilijk te voorspellen. Concreter denken we dan - naast de reeds vermelde aan te leggen pensioenvoorzieningen (voor zowel vastbenoemd als contractueel personeel) en hogere inflatiecijfers - onder meer aan:

- toekomstige indexstijgingen en de impact hiervan op o.a. de personeelskost, materiaal- en uurloonprijzen (o.a. gegunde wegenis- of bouwwerken, consultancy en ondersteuning van diensten) en op de evolutie van de energieprijzen;
- uitgaven verbonden aan de onderhoudskost van het rioleringsnetwerk (AquaRio) en het afvalbeheer (ILvA);
- de evolutie van de toegekende toelagen aan o.a. de politie- en hulpverleningszone;
- de toe te kennen toelagen en steunen (o.a. OCMW-werking);
- de daling/stijging van de herzienbare rentevoeten op lopende financieringen;
- de toekomstige rentevoeten van eventuele nieuwe financieringsnoden;

- de schommeling(en) in de te ontvangen (werkings)subsidies en financiële ontvangsten (o.a. dividenden);
- nog niet gegunde (al dan niet noodzakelijke) bouw- of wegeniswerken;
- wijzigingen in het personeelsbeheer/-structuur (organogram);
- de shift naar duurzame investeringen (rond klimaat en energie, zorg, wonen, armoede, mobiliteit ...);
- vraagstukken rond een eventuele doorschuiving van taken vanuit de federale overheid (en eventuele budgettaire gevolgen) en het fusieverhaal
- ...

Voor een korte blik op de evolutie van onze financiële situatie gedurende de laatste 5 jaren zien we dat - voor het meerjarenplan 2020 – 2025, op basis van de laatst goedgekeurde wijziging (eind 2023) - ons beschikbaar budgettair resultaat op ongeveer 16.000.000 euro uitkwam in 2020. Voor het jaar 2025 raamden we dit op nog ongeveer 1.150.000 euro. Deze dalende lijn heeft hoofdzakelijk te maken met een inhaalbeweging op onze investeringsuitgaven (vnl. wegeniswerken), met een piek in 2023 waar een netto investeringsuitgave van ongeveer 7.500.000 euro werd opgetekend. De jaren 2024 en 2025 gaan op dit elan verder en ramen dus een gelijkaardige uitgave hiervoor.

2. Conclusie

Bovenstaande factoren, samen met de ongekende wensen/plannen van de nieuwe bestuursploeg, geven aan waarom een toekomstig financieel evenwichtig meerjarenplan niet zomaar, eenvoudig, kan bepaald worden.

In een poging hiertoe, via een gemaakte simulatie t.e.m. 2031, lijkt het dat we afstevenen op een negatief beschikbaar budgettair resultaat vanaf de jaren 2026 en dat we zullen te kampen hebben met een negatieve autofinancieringsmarge vanaf 2028! Dergelijke combinatie is nefast en daardoor groeit de noodzaak de exploitatie-uitgaven onder controle te houden en/of de investeringsuitgaven te beperken waar mogelijk. Hoewel eventuele overschotten van voorgaande jaren een positieve impact zullen hebben op het resultaat, blijft een verhoogde waakzaamheid zeker geboden. Het lijkt dus aangewezen het voorzichtigheidsprincipe te hanteren bij de opmaak (of in de eerste jaren) van het nieuwe meerjarenplan.

Beschikbare infrastructuur

1. Gebouwen

Het gemeentelijk gebouwpatrimonium is globaal bekeken sterk verouderd, niet duurzaam en niet voorzien van een onderhoudsplan op korte en lange termijn. Bovendien is er geen investeringsplan om de problematieken aan te pakken en het patrimonium toekomstbestendig te maken.

De werken die in het verleden zijn uitgevoerd, betreffen hoofdzakelijk herstel- en onderhoudswerken die kaderen in het ad hoc oplossen van problematieken, zonder na te gaan of er andere opties zijn die relevanter of raadzamer zijn op langere termijn. Enkele uitzonderingen daarop zijn de relighting-projecten en een aantal stookplaatsrenovaties - allebei in samenwerking met Fluvius. Maar ook daar waren mogelijk duurzamere alternatieven voorhanden, al is niet duidelijk of deze ook daadwerkelijk onderzocht zijn.

Op verschillende gebouwen zijn de voorbije jaren PV-panelen geplaatst, doch dit in samenwerking met coöperatie Denderstroom, zodat we gedurende langere tijd 'vast' zitten aan die overeenkomst en dus een deel van het langetermijnonderhoud van die gebouwen impacteren. Vervanging van dakdichtingen en het isoleren van die daken is immers onmogelijk zonder de installaties (tijdelijk) te verwijderen. Bovendien gaat een groot deel van het (financiële) rendement naar Denderstroom en de investeerders, terwijl dit anders dienstig zou kunnen zijn voor eigen andere gebouwen of andere investeringen.

Hoger aangehaalde zaken geven aan dat er een grote nood is aan een investeringsplan en onderhoudsplan voor het volledige bouwpatrimonium.

In eerste instantie moet een inventaris worden opgemaakt van alle gebouwen, hun technische installaties en alle bestaande en toekomstige in te calculeren problematieken. Daarnaast moeten risico-analyses worden uitgevoerd zodat ook zaken die niet onmiddellijk aan de oppervlakte te zien zijn, opgelijst en mee aangepakt worden bij onderhoudswerken of investeringen.

Op basis van de inventaris kan er een problematiekenlijst en een prioriteitenmatrix worden opgemaakt. Daarbij worden de meest dringende noden - in functie van veiligheid, functionaliteit, exploitatiekost ... - tegenover elkaar gezet en op basis hiervan in een investeringsplan gegoten. Hierbij moet voor alle gebouwen ook een duurzaamheidsbril worden opgezet.

2. Wegen

Voor de wegeninfrastructuur (inclusief voet- en fietspaden) bestaat er momenteel geen investeringsplan gebaseerd op objectieve (meet)gegevens.

De visie met betrekking tot het uitvoeren van investeringswerken op vlak van wegen en riolering wordt grotendeels gedicteerd door de verplichtingen opgelegd door de VMM inzake realiseren van het zoneringsplan, het GUP en de reductiedoelstellingen. Dit is te beschouwen op langere termijn, gespreid over meerdere legislaturen.

Daarnaast worden vervangingsinvesteringen ingepland binnen centraal gebied in functie van de staat van de riolering en wegenis en de gewijzigde mobiliteit. Ook hiervoor worden de prioriteiten deels bepaald door onze beleidsmakers.

Daarbovenop volgen we ook de bovengemeentelijke initiatieven die voor ons enorme financiële opportuniteiten (subsiëring VMM - nieuwe wegenis) bieden. Ook deze projecten bepalen de inzet van onze beschikbare budgettaire middelen.

Voorbeelden

- Collector Smetlede - Naast een subsidie voor de riolering, vernieuwt Aquafin de volledige breedte van de wegenis in hun aandeel.

- Collector Blomstraat-Speckaert - Naast een subsidie voor de riolering, vernieuwt Aquafin de volledige breedte van de wegenis in hun aandeel.
- Collector Vrijdagmarkt – Het is nog onduidelijk hoe de verschillende aandelen verdeeld worden.
- Collector Klinkaard-Kriephoek – uitgevoerd. Naast een subsidie voor de riolering, vernieuwt Aquafin de volledige breedte van de wegenis in hun aandeel.
- Collector Guchtstraat – uitgevoerd. Naast een subsidie voor de riolering, vernieuwt Aquafin de volledige breedte van de wegenis in hun aandeel.
- Kruispunt N442-Grotekapellelaan-Ommeganglaan – uitgevoerd. AWV heeft de rijweg in de zijwegen betaald en de fietspadverharding vernieuwd.
- N9 (tussen Oordegem en Vijfhuizen) - AWV is trekker.
- Doortocht N442 (tussen Colruyt-grens Wichelen) - AWV is trekker.

Een investeringsplan in functie van de staat van de wegenis voor het volledig grondgebied maken en up to date houden, zal veel tijd en middelen vragen. Bovendien zal dergelijk plan vaak doorkruist worden door alle initiatieven/voorbeelden/budgettaire beperkingen hierboven aangehaald.

Inventarisatie van de gemeentelijke infrastructuur en toebehoren kan daarin een tool zijn, maar is geen doel op zich, temeer omdat de personele inzet die daarvoor nodig is, des te groter is. Dergelijke inventaris moet bovendien op een dynamische manier worden gebruikt (regelmatig monitoren en bijsturen), want anders is het een investering die tot niets heeft geleid.

Met alle projecten die nu nog gepland zijn (zie hierboven + Oordegemdorp, Speurtstraat, Katstraat, Openveldstraat, Guido Gezellestraat, Markizaatstraat, Stationsstraat, Hoeksken, Kleine Kouterrede, Zuster Lambertinestraat, Blikstraat en Biestraat) is het geen meerwaarde om op dit moment een investeringsplan op te maken. Al deze projecten realiseren zal immers al 2 legislaturen in beslag nemen. Daarnaast zal de budgettaire ruimte mede de snelheid bepalen waarmee extra investeringen uitgevoerd kunnen worden.

Waar wel een meerwaarde zit - en dit is al aangekaart bij het college en de voorzitter van de verkeerscommissie - is de opmaak van een circulatieplan voor onze centrumzone. Hierbij kan ook nagedacht worden over het invoeren van een zone 30 binnen een afgebakende zone in ons centrum. Voor de opstart van een dergelijke mobiliteitsstudie zou het wenselijk zijn volgende legislatuur wel budget te voorzien.

Het opmaken van een inventaris van de groenvoorzieningen en het potentieel daaraan te koppelen onderhoud kan nuttig zijn, maar is vooral een hulpmiddel en geen doel op zich. Het succes hiervan hangt volledig af van het consequent bijhouden van de gegevens en het draagvlak bij de mensen die ermee werken. Zonder deze betrokkenheid heeft de inventaris weinig waarde. Dit roept de vraag op van de spreekwoordelijke kip en het ei: moet het idee eerst rijpen voordat we starten, of kunnen we gewoon beginnen met inventariseren, bijvoorbeeld wanneer er nieuwe aanplant of aanleg plaatsvindt? Door stelselmatig te inventariseren, kunnen we ervoor zorgen dat deze nieuwe elementen meteen worden opgenomen in een onderhouds- en investeringsplan.

Het bermbeheerplan is een goed voorbeeld van een inventarisatie die werkt, maar het moet op een dynamische manier worden benaderd om nuttig te zijn. Dit betekent dat het regelmatig moet worden bijgesteld, met de flexibiliteit om soms pragmatisch te werk te gaan en aanpassingen te maken waar nodig.

Voor de trage wegen geldt hetzelfde: een inventaris is nuttig, zowel voor heropening als onderhoud. Ook hier is de personele inzet vaak te groot om alles in eigen beheer te kunnen (blijven) doen. Het volgen van subsidie- en ondersteuningsprojecten kan al deels helpen. Ook hier is een visie vormen een eerste stap, dan budgetten en personeel ter beschikking stellen en uiteindelijk een uitvoeringsplan opmaken en dit bijsturen waar nodig.

Interne organisatie

1. Organisatiebeheersing

Organisatiebeheersing is meer dan ooit belangrijk voor lokale besturen. We krijgen als lokaal bestuur immers meer middelen en bevoegdheden, maar tegelijk wordt het toezicht afgebouwd. Dit brengt kansen en verantwoordelijkheden met zich mee. We moeten ons dus wapenen om hiermee om te gaan.

Organisatiebeheersing helpt ons hierbij. Door opportuniteiten te benutten en risico's te beperken, verhoogt immers de kans dat de dienstverlening tegemoet komt aan de verwachtingen van de burgers. Organisatiebeheersing draagt zo bij tot een sterk, doelgericht en nabij bestuur dat het vertrouwen van de burgers krijgt.

De aanpak voor organisatiebeheersing wordt uitgewerkt in het nieuwe kader dat goedgekeurd werd op de gemeenteraad van februari 2024 en legt uit hoe de organisatie de eigen werking op een cyclische wijze evalueert en bijstuurt. Dit gebeurt o.a. door rollen en verantwoordelijkheden vast te leggen, duidelijk aan te geven hoe de organisatie de eigen werking gaat evalueren, criteria te bepalen voor de keuze van thema's en risico's waarvoor verbeteracties geformuleerd worden, een systematische opvolging van verbeteracties ...

Het Decreet Lokaal Bestuur legt voor organisatiebeheersing een aantal verplichtingen vast (artikels 217-220), zoals:

- De algemeen directeur legt het organisatiebeheersingssysteem vast.
- Dit gebeurt binnen het kader dat door de bevoegde raden moet worden goedgekeurd.
- De algemeen directeur moet jaarlijks en ten laatste op 30 juni rapporteren over de organisatiebeheersing aan de raden (*Bron: www.auditvlaanderen.be/aanpak-organisatiebeheersing*).

Organisatiebeheersing betekent voor ons alles wat het management en het personeel (kunnen) doen om er zoveel als mogelijk voor te zorgen dat de organisatie de juiste dingen doet (effectiviteit) en de dingen juist doet (integriteit, kwaliteit en efficiëntie).

De *juiste* dingen doen, betekent:

- We realiseren de acties uit het extern meerjaren(beleids)plan en het intern beheersplan.

- We zijn ons bewust van al wat ons daartoe in de weg staat of kan staan.
- We doen er alles aan om die hinderpalen te verkleinen of – zo mogelijk – volledig weg te nemen.

De dingen *juist* doen, betekent:

- We zorgen ervoor dat al wat we doen in lijn is met bestaande regels en de te volgen procedure.
- We leveren rapporten op die de juiste informatie bevatten.
- We gaan als een goede huisvader om met de beschikbare middelen (personeel, tijd, gebouwen ...).
- We beschermen ons bezit en voorkomen misbruik ervan.

Hanteren van een aantal basisprincipes uit het kader organisatiebeheersing

- Vertrekken vanuit de Vlaamse Leidraad voor organisatiebeheersing.
- Baseren op een interne risicoanalyse die 2 keer per legislatuur plaatsvindt (<3-jaarlijkse zelfevaluatie).
 - ✓ Kwantitatief luik (bevraging/Excel-sjabloon)
 - ✓ Kwalitatief luik (interviews/workshops)
 - ✓ Werken volgens de PDCA-cyclus:
 - Plan (<3-jaarlijkse zelfevaluatie)
 - Do: uitvoeren acties
 - Check: kwartaal check-up MAT + jaarlijkse check-up raden

- Act: plan actualiseren op basis van voortgang/nieuwe noden
- Rapporteren over een werkjaar dat loopt van juni tot juni (!).
- Link leggen met bestaande GANTT-chart.

1. Resultaten risicoanalyse

We hebben de 10 thema's van de Vlaamse leidraad vervat in 6 categorieën. Voor de interne risicoanalyse hebben we de cijfers verrijkt met kwalitatieve inzichten via een organisatiebrede bevraging, een quoterings door het MAT met hun diensthoofden en experts en ten slotte een workshop met het MAT. Hieronder bundelen we de resultaten van de risicoanalyses, opgedeeld in deze 6 thema's:

Organisatiemanagement

- Het meerjarenplan is te weinig gekend/gedragen en niet altijd realistisch naar inzet van mensen en middelen. Dienstoverschrijdend werken blijkt moeilijk. Tot slot heeft Lokaal bestuur Lede op vandaag nog te weinig overzicht wat de sleutelprocessen betreft.
- Om objectief een antwoord te kunnen bieden op individuele vragen is het uitwerken van algemene kaders/reglementen (verder) nodig.
- Wat monitoring betreft, is Lokaal bestuur Lede er zich van bewust dat ze nog te weinig datagedreven is. Er is algemeen nood aan meer screening en opvolging. Met de opmaak van de omgevingsanalyse heeft men hierin al een eerste stap vooruit gezet.

Organisatiestructuur/ - cultuur

- Er is nood aan een betere werklastverdeling en men zoekt handvaten voor structureel projectmatig werken.
- Met de komst van het nieuwe organogram en het inschuiven van een laag leidinggevenden is de rolverdeling niet altijd even duidelijk: Waar begint en eindigt het takenpakket en de verantwoordelijkheden van een diensthoofd, bijvoorbeeld?
- We stellen vast dat elke dienst zijn eigenheid heeft en dit soms een vlotte samenwerking in de weg staat.

Personeelsbeleid

- Er is geen overkoepelend personeelsbeleid en dus te weinig richting/focus.
- Een gebrek aan personeelsplan maakt dat de perceptie leeft dat er teveel werk is voor te weinig personeel, of minstens een onevenredige werkverdeling. Dit zorgt voor een gevoel van overbelasting en resulteert in hogere cijfers van burn-out en langdurige afwezigheid. Men ervaart verder te weinig doorgroeimogelijkheden. De ontwikkel- en evaluatiegesprekken dienen in dat licht (opnieuw) onder de aandacht te worden gebracht.
- In het voorjaar van 2024 organiseerde Securex een welzijnsbevraging onder de medewerkers. De resultaten hiervan werden in juni 2024 bekendgemaakt.

Informatie en Communicatie

- ICT werd algemeen positief ingeschat. Er is nog ruimte voor digitalisering, passend binnen een grotere visie. Centraal budgetbeheer strekt tot aanbeveling, want nu zit alles nog teveel verspreid. Op vlak van informatiebeheer mist de organisatie een uniforme aanpak.
- Wat communicatie betreft, kwamen uit de kwantitatieve analyse in eerste instantie geen grote risico's naar voor. Uit de personeelsbevraging bleken evenwel 43 van de 100 suggesties betrekking te hebben op het verbeteren van interne communicatie. Het hangt niet af van je functie hoeveel informatiehonger je hebt. Men ziet een betere (interne!) communicatie als sleutel tot een betere samenwerking, over diensten heen. En men geeft aan dat dit vooral samenhangt met/afhangt van de leidinggevende.

Financieel management

- De vraag leeft om de financiële processen onder de loep te nemen en waar mogelijk te optimaliseren en nadien te digitaliseren.
- Er is nood aan een heldere financiële planning en leesbare rapportering.
- Meer betrokkenheid van het personeel – in beide richtingen – zou de organisatie ten goede komen.
- Door beter zicht op en grondiger inzicht in het patrimonium van Lokaal bestuur Lede, verkleint de kans op het mislopen van inkomsten.

Facilitaire middelen, opdrachten en contracten

- De organisatie heeft geen of onvoldoende zicht op haar roerend en onroerend patrimonium.
- Het facilitair beleid is eerder ad hoc, gericht op korte termijn. Er is geen structureel, toekomstgericht beheer.

Overkoepelende inzichten, over thema's heen

- Lokaal bestuur Lede wil meer doelgericht werken: het MJP als ruggengraat, meer proces- en projectmatig werken en nood aan kaders/reglementen en patrimoniumplan.
- Met voldoende efficiënt werkend personeel:
 - ✓ Een gebrek aan focus leidt tot teveel acties maar dat geldt in beide richtingen. Door een hoeveelheid aan acties, verliezen medewerkers soms zicht op prioriteiten.
 - ✓ Medewerkers voelen aan dat werklast onevenredig verdeeld zou zijn. Dit is echter zeer moeilijk meetbaar en te objectiveren.
 - ✓ Er heerst geen cultuur van structureel proces- en projectmatig (digitaal) werken.
- En de leidinggevendenden als sleutel: het niveau van de diensthoofden blijkt een bottleneck te zijn op verschillende vlakken terwijl ze eigenlijk een sleutelfunctie bekleden in de organisatie.

2. Een blik achteruit

In het organisatiebeheersrapport dat voorgesteld werd aan de gemeenteraad in juni 2024, hebben we de link gelegd met de *oude* GANTT-chart met daarin alle toenmalige beheersmaatregelen. De details van deze terugblik staan uitgewerkt in het organisatiebeheersrapport, maar we willen toch een aantal realisaties benoemen:

- de lancering van de nieuwe website;
- het nieuwe klachtenreglement;
- het participatiereglement;
- het BAM-project met de formulering van onze missie, waarden en normen;
- de aanstelling van de interne vertrouwenspersoon;
- de professionalisering van het MAT;
- de opmaak van kaders rond sluikstorten en zwerfvuil;
- de opleiding van een deskundige handhaving;
- het teambuildingbeleid;
- de welzijnsenquête;
- de nieuwe gemeenschappelijke rechtspositieregeling;
- het kader voor occasioneel thuiswerk;
- het taalbeleid;
- de sociale mediastrategie;
- de maatregelen rond cyber security;
- het proces van loonberekening;
- de efficiënte opvolging van planning en organisatie van de maaltijdbedeling
- ...

3. Een blik vooruit

Om gevolg te geven aan de resultaten van de risicoanalyse, willen we volgende zaken realiseren op korte, middellange of lange termijn:

- nieuwe aandacht voor de politiek-ambtelijke afsprakennota;
- uitwerken van een vrijwilligersbeleid;
- een intern communicatietraject rond de waardenset en de concrete vertaling ervan naar de diensten;
- opvolging personeelstevredenheid- en welzijn en maatregelen om deze te verhogen;
- opmaak van een aanwezigheidsbeleid en opleidingsplan;
- opmaak van een nieuw arbeidsreglement en opfrissing van de deontologische;
- opmaak van een communicatieplan en een vlotte en transparante communicatie van de beslissingen van het MAT naar de rest van de organisatie;
- opmaak van een nieuw intranet;
- actualisatie van de inhoud van *dagelijks bestuur* en agenderen van het provisiereglement op de Raden;
- in kaart brengen van het proces van aanvraag bestelbon (in functie van digitalisering);
- opmaak van een proactief onderhoudsplan voor gebouwen en materieel;
- opmaak van een continuïteitsplan dat aangeeft hoe de heropstart na een ICT-crash moet verlopen;
- ...

De beheersmaatregelen werden opgenomen in een GANTT-chart en ook deze werd ter kennisgeving voorgelegd aan de gemeenteraad van juni 2024. Voortaan zal er elk jaar gerapporteerd worden van werkjaar juni tot juni - waar dit op heden gebeurde van januari tot juni.

2. Dienstverlening

1. Tevredenheidscijfers

Loketvoorzieningen

= het aandeel van de inwoners dat tevreden is over de loketvoorzieningen in de gemeente/stad.

- 2021: 69% is tevreden t.o.v. 71% in Vlaanderen en 73% in een gelijkaardige gemeente.
- 2023: 67% is tevreden t.o.v. 67% in Vlaanderen en 68% in een gelijkaardige gemeente.

We zien een lichte daling in de tevredenheid over de loketvoorzieningen. Hoewel onze tevredenheidscijfers lager liggen dan Vlaanderen en een gelijkaardige gemeente, is het bemoedigend om te zien dat we in 2023 gelijke tred houden met Vlaanderen en vergelijkbaar zijn met onze peers. We moeten actie ondernemen om de tevredenheid van onze inwoners over de loketvoorzieningen te verbeteren.

Digitale dienstverlening

= het aandeel van de inwoners dat tevreden is over de digitale dienstverlening in de gemeente/stad.

- 2021: 63% is tevreden t.o.v. 69% in Vlaanderen en 68% in een gelijkaardige gemeente.
- 2023: 60% is tevreden t.o.v. 67% in Vlaanderen en 67% in een gelijkaardige gemeente. Noot: deze cijfers dateren van voor de nieuwe website.

De tevredenheid over de digitale dienstverlening is in onze gemeente tussen 2021 en 2023 afgenomen. De cijfers liggen onder het gemiddelde van zowel Vlaanderen als een gelijkaardige gemeente, zowel in 2021 als in 2023. Dit geeft aan dat er ruimte is voor verbetering.

Omdat deze cijfers dateren van voor de implementatie van de nieuwe website, biedt de nieuwe site een kans om de tevredenheid te verbeteren. Het is essentieel om de feedback van inwoners te blijven verzamelen en te gebruiken om de nieuwe website verder te optimaliseren.

2. Aanbod

Nieuw dienstverleningsmodel

Vanaf 2022 werkt het Lokaal bestuur volgens een nieuw dienstverleningsmodel. Dit model werd ingevoerd samen met de opening van het Burgerhuis.

In het Burgerhuis vind je de dienst burgerzaken en de sociale dienst. In het gemeentehuis kan je terecht voor alles rond vrije tijd, mobiliteit, ruimtelijk beleid, vergunningen en milieu. Ook de ondersteunende diensten (secretariaat, IT, financiën, communicatie en personeel) zijn hier gevestigd. Er zijn in beide huizen aparte gespreksruimtes voor privacy en stilte.

Centraal in onze dienstverlening: wij maken tijd voor de bezoeker! In het streven naar een efficiëntere dienstverlening introduceerden we begin 2024 een nieuw afspraken- en klantgeleidingssysteem. We werken, afhankelijk van de reden van het bezoek, al dan niet op afspraak.

Tijdens de openingsuren is er geen afspraak nodig wanneer het bezoek maar enkele minuten in beslag neemt: afhalen rijbewijs of reispas, kopen van tickets voor een theatervoorstelling ...

Voor de dossiers die voorbereiding vereisen en/of meer tijd in beslag nemen, is wel een afspraak nodig. Zo kunnen we het dossier uitgebreid doornemen en tijd maken om vragen te beantwoorden.

Een afspraak maken kan online, telefonisch of aan het onthaal van het gemeentehuis of Burgerhuis.

Heel wat diensten kunnen ook online via www.lede.be/eloket aangevraagd worden. Dat bespaart tijd.

Het afsprakensysteem passen we toe in het Burgerhuis, bij de milieudienst, stedenbouw en dienst evenementen en lokalenbeheer. Dit systeem biedt meer mogelijkheden voor zowel de burgers als voor onze organisatie. Allereerst stelt het burgers in staat om vooraf afspraken te maken, waardoor wachttijden aan de balie aanzienlijk worden verminderd. Dit resulteert in een verbeterde klanttevredenheid doordat burgers sneller en efficiënter worden geholpen. Bovendien maakt het systeem een betere planning mogelijk voor de medewerkers, waardoor zij hun tijd effectiever kunnen benutten en zich kunnen concentreren op kwalitatieve dienstverlening. Het geeft ons tevens de mogelijkheid om afspraken beter voor te bereiden,. We vermijden op die manier dat burgers moeten terugkomen omdat de collega met de nodige expertise niet aanwezig was of omdat de nodige documenten niet aanwezig waren.

Door het afsprakensysteem uit te rollen naar diverse diensten in het gemeentehuis creëren we uniformiteit in de dienstverlening en verhogen we de algehele efficiëntie van de gemeentelijke organisatie.

Het klantgeleidingssysteem, dat enkel wordt toegepast in het Burgerhuis, draagt bij aan het stroomlijnen van onze bezoekers. Bezoekers worden aangemeld en efficiënt naar de juiste balie geleid, wat niet alleen de wachttijden vermindert, maar ook bijdraagt aan een aangename en georganiseerde omgeving. Waar voorheen nog een tweedeling was tussen bezoekers van de dienst burgerzaken en de sociale dienst, wachten nu alle bezoekers in dezelfde wachtruimte, wat drempelverlagend is.

Tenslotte biedt het systeem ook inzicht in de afgenomen dienstverlening, wachtrijen en de gemiddelde wachttijden, waardoor we de dienstverlening kunnen monitoren.

3. Projectwerking en procesmanagement

Een stappenplan of procesbeschrijving geeft houvast om taken te herhalen, sneller en efficiënter te werken, een kwalitatieve dienstverlening te verzekeren, de continuïteit van een dienst te verzekeren ... Alle taken systematisch vastleggen, heeft echter ook nadelen. Hierdoor kan het gebeuren dat activiteiten jaren op dezelfde manier gedaan worden zonder dat iemand deze werkwijze ooit in vraag durft te stellen. Bovendien hangt de kwaliteit van het proces sterk af van de schrijver ervan en van het feit of die tijdig geactualiseerd wordt, eerder dan stof te vergaren.

In 2023 kregen diverse teams een workshop Procesmanagement.

Binnen de HR-dienst werden diverse processen uitgeschreven: het loonverwerkingsproces, rekruteringsproces ... We merken dat verschillende diensten wel processen hebben uitgewerkt op hun eigen manier. Door de discontinuïteit en onderbezetting op diverse diensten, gepaard gaande met de sterk verhoogde werkdruk bij de diensthoofden, werd de verdere uitrol van het procesmanagement uitgesteld.

Projectwerking vindt geleidelijk ingang via projectfiches. Het nieuwe intranet moet een overzicht bieden van alle grote en kleine projecten en de software Pepperflow faciliteert een moderne digitale en toegankelijke projectwerking. De uitrol van deze tool is voorzien in 2026 - na de goedkeuring van het nieuwe meerjarenplan.

4. Interne samenwerking en overlegstructuren

Binnen onze organisatie is er nog groeimarge op het vlak van dienstoverschrijdende samenwerkingsverbanden. In januari 2021 introduceerden we een nieuw organogram waar met de 4 clusterhoofden een tussenniveau gecreëerd werd tussen de algemeen directeur en de diensthoofden. Deze clusterhoofden hebben een scharnierfunctie en moeten zorgen voor meer dienstoverschrijdend overleg. Daarnaast moeten ze de informatiedoorstroom faciliteren tussen gemeenteraad – college – managementteam – diensthoofden – medewerkers. De 4 clusterhoofden vormen samen met de algemeen directeur het managementteam. Zo zijn alle diensten vertegenwoordigd in het MAT.

Welke overlegstructuren hanteren we intern binnen onze organisatie? De clusterhoofden organiseren minimum jaarlijks een overleg met de volledige cluster. Daarnaast houden ze meerdere keren per jaar een teamoverleg met de coördinatoren en hebben ze meerdere keren per maand een één-op-één-overleg met die coördinatoren. Het is de bedoeling dat ze zowel top-down als bottom-up maar ook crossdiagonaal zorgen voor informatiedoorstroming en kruisbestuiving.

Op het moment van het communicatieonderzoek d.d. mei 2022 blijkt echter dat zowel de samenwerking als de informatiedoorstroom nog steeds niet optimaal verloopt. De clusterhoofden waren toen pas een half jaar geïnstalleerd en slechts 3 van de 4 functies waren ingevuld.

De leden van het MAT zien elkaar minimum wekelijks voor een terugkoppeling vanuit het college door de algemeen directeur. Daarnaast is er minimum 1 managementteamoverleg per maand om grotere dossiers te bespreken. In de week van de gemeenteraad is er 3 keer overleg. Het college en het managementteam organiseren minimum 2 keer per jaar een gezamenlijk overleg.

We organiseren een 9-tal keer per jaar een diensthoofdenoverleg. Dit overleg wordt voornamelijk voorbereid door het MAT maar alle diensthoofden krijgen telkens de kans om punten te agenderen.

Naast de structuur van het nieuwe organogram is projectwerking een nieuwe katalysator om dienstoverschrijdend te werken. Dit staat echter nog in zijn kinderschoenen. De implementatie van de specifieke tool hiervoor, van Pepperflow, moet in 2026 de projectwerking beter faciliteren en lanceren.

Hoe zorgen we er nu voor dat het dienstniveau op het vlak van samenwerking overstegen wordt? Kan een verdere implementatie van het projectmatig werken hierin een oplossing bieden? Het wegwerken van verschillende drempels om dienstoverschrijdend te werken, blijft een uitdaging van het MAT voor de komende legislatuur.

Interne participatie

- Welzijnsenquête
- Organisatiebeheersing
- Deelname in BAM-project
- Intern communicatieonderzoek

Samenwerking politiek en administratie

Zoals toegelicht in het luik Interne samenwerking- en overlegstructuren organiseren het college en het MAT minimum 2 keer per jaar een gezamenlijk overleg. Zoals bepaald in art. 171 van het Decreet Lokaal Bestuur heeft het college dd. 11 mei 2021 een afsprakennota goedgekeurd tussen de bestuursorganen en de algemeen directeur als vertegenwoordiger van het MAT. Het doel van deze nota is om samen te werken en zo te komen tot een hogere kwaliteit en professionaliteit van de gemeentelijke dienstverlening.

Via deze afsprakennota wordt duidelijk aangegeven hoe de algemeen directeur en het managementteam met het college van burgemeester en schepenen samenwerken om de beleidsdoelstellingen te realiseren. Daarnaast wordt ook bepaald welke omgangsvormen gelden tussen bestuur en administratie. De leden van het MAT sluiten deze nota namens de volledige administratie en de leden van het college maken zich voor de uitvoering van deze afsprakennota sterk namens de volledige gemeenteraad/OCMW-raad.

5. Innovatie

Overheden, steden en gemeenten worden geconfronteerd met complexe uitdagingen en maatschappelijke problemen die met traditionele middelen of werkwijzen vaak moeilijk aan te pakken zijn.

Publieke innovatie gaat over het vinden van nieuwe en betere oplossingen met als doel meerwaarde voor de burger en de maatschappij te creëren. In het spectrum van publieke innovatie zien we enerzijds incrementele veranderingsprocessen met een interne focus en anderzijds meer exploratieve processen in co-creatie die leiden tot radicale verandering. Beiden zijn nodig in een overheid (*Bron: www.vvsg.be/bestuur/innovatie-en-digitale-transformatie/lokale-innovatie*).

Ook binnen het Lokaal bestuur Lede maken we graag gebruik van innovatie. De lijst is niet limitatief maar we sommen een aantal voorbeelden op.

1. Photobooth burgerzaken

Vanaf maart 2024 kunnen inwoners vanaf 6 jaar in het Burgerhuis gratis een digitale pasfoto laten maken tijdens hun afspraak. Deze foto gebruiken we voor het aanvragen van een identiteitskaart, kids-ID, reispas of vreemdelingenkaart. Voorlopig kan dit nog niet voor het aanmaken van een rijbewijs. Dit heeft te maken met het gebruik van verschillende softwareprogramma's tussen FOD Binnenlandse Zaken en FOD Buitenlandse Zaken enerzijds en FOD Mobiliteit anderzijds.

Hiermee stapt Lokaal bestuur Lede mee in Live Enrollment – een project van de federale overheid om identiteitsfraude aan te pakken. Meer en meer krijgen besturen immers te maken met look-alike-fraude, waarbij steeds ingenieuzer wordt tewerk gegaan.

2. HRM

In het domein van werving en selectie wordt ingezet op vereenvoudiging van de processen, door bijvoorbeeld online solliciteren, digitale inlichtingenformulieren en een geoptimaliseerd kandidatenbeheer via specifieke software. We doen dit omwille van de verhoogde nood aan nieuwe aanwervingen, gelet op de voorziene uitstroom van de 60+ medewerkers, de invullingen van knelpuntberoepen en de algemene tendens van jongere werknemers om een kortere anciënniteit bij een zelfde werkgever na te streven.

Naar tijdsregistratie wordt er gewerkt met software die toegankelijk is vanop de eigen smartphone, waar zowel digitaal als fysiek kan geprikt worden. Toegankelijke overzichten en digitale aanvragen verhogen de betrokkenheid en flexibiliteit van en naar de medewerkers.

Loonbrieven zullen ook digitaal kunnen verzonden worden.

8. STAKEHOLDERANALYSE - SAMENWERKING

SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te bereiken

De middelen voor de uitvoering versterken en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling revitaliseren: de VN verwacht meer samenwerking tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk.

1. Analyse van onze belanghebbenden

De tendens tot schaalvergroting zet lokale besturen aan om na te denken over wat ze zelf blijven doen en waarvoor ze meer willen samenwerken. Om te waken over de afstemming van het gemeentelijk beleid op het beleid van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, richtten we een gemeenteraadscommissie op. Mogelijke agendapunten zijn: de toetreding van nieuwe besturen, een activiteitenverslag, de optimalisatie van werkingsgebieden, rapportering over regiovorming ... Onze samenwerkingsverbanden zijn gebundeld op www.lede.be.

Een lokaal bestuur is het politieke niveau dat het dichtst bij de burger ligt én functioneert in het midden van een bredere maatschappelijke context. Vaak vervullen we een rechtstreeks dienstverlenende rol (bijvoorbeeld onderhoud van groenzones, verlenen van rijbewijzen, organiseren van buitenschoolse kinderopvang), maar even vaak fungeren we als scharnierfunctie en facilitator tussen verschillende partners. Het is dus belangrijk om een goed zicht te hebben op al deze interne en externe belanghebbenden.

Als externe belanghebbenden definiëren we onze burgers, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden.

Onze interne stakeholders zijn: het college van burgemeester en schepenen, het vast bureau, het bijzonder comité van de sociale dienst, de gemeente- en OCMW-raad, het managementteam, de diensthoofden, alle medewerkers en interne adviesorganen/werkgroepen.

Centraal in de intergemeentelijke samenwerking staat de nieuw gevormde Denderregio. Ontstaan uit het Vlaamse Regiodecreet, dat 14 lokale besturen uit twee subregio's samenbrengt waar eerder weinig samenwerking bestond. Dit initiatief heeft als doel de samenwerking tussen steden en gemeenten te versterken om een welvarende regio te creëren voor meer dan 400.000 inwoners, ondernemers en organisaties. Voor onze gemeente biedt deze samenwerking kansen om mee te bouwen aan een toekomstgerichte regio waarin economische groei, sociale cohesie en ecologische duurzaamheid hand in hand gaan.

2. Inspraak en burgerparticipatie

1. Inspraak

Inspraak wordt binnen onze diensten georganiseerd via de raden en bestuursorganen. Deze raden worden democratisch verkozen. Zij organiseren activiteiten, brengen advies uit en werken nauw samen met de gemeentelijke diensten.

De raden in Lede: welzijnsraad, sportraad, jeugdraad, cultuurraad, LEEGO, seniorenraad, feestcomité, beheersorgaan voor Bibliotheek en GC De Volkskring, bestuursorgaan speelpleinwerking, lokaal overleg kinderopvang (LOK).

2. Burgerparticipatie

Het Decreet Lokaal Bestuur geeft aan de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de opdracht om inwoners zo veel mogelijk bij het beleid te betrekken. Ook Lokaal bestuur Lede neemt de nodige initiatieven om de participatie met de burgers te bevorderen.

Tevredenheidscijfers consultatie inwoners

= het aandeel van de bevolking dat aangeeft dat het Lokaal bestuur voldoende inspanningen doet om de wensen van de bevolking te kennen.

- 2021: 30% van de inwoners voelt zich voldoende geconsulteerd t.o.v. 37% in Vlaanderen en 39% in een gelijkaardige gemeente.
- 2023: 34% van de inwoners voelt zich voldoende geconsulteerd t.o.v. 34% in Vlaanderen en 36% in een gelijkaardige gemeente.

Hoewel dit cijfer ook in 2023 gelijk en lager ligt dan het gemiddelde in Vlaanderen en vergelijkbare gemeenten, zien we dat het verschil kleiner wordt in 2023. Daar waar de cijfers in Vlaanderen en een gelijkaardige gemeente dalen met telkens 3%, stijgt de tevredenheid van onze inwoners met 4%. Dit suggereert dat onze inspanningen vruchten beginnen af te werpen, maar er is nog ruimte voor verbetering.

Actieve betrokken burgers

= het aandeel van de inwoners dat het afgelopen jaar actief is geweest om iets in de buurt of stad te verbeteren.

- 2021: 11% in Lede t.o.v. 14% in Vlaanderen en 14% in een gelijkaardige gemeente. 46% van de Ledenaars wil misschien later betrokken worden t.o.v. 48% in Vlaanderen en 47% in een gelijkaardige gemeente.
- 2023: 14% in Lede t.o.v. 15% in Vlaanderen en 16% in een gelijkaardige gemeente. 50% van de Ledenaars wil misschien later betrokken worden t.o.v. 48% in Vlaanderen en 47% in een gelijkaardige gemeente.

Hoewel het percentage in zowel 2021 als 2023 onder het gemiddelde van Vlaanderen en vergelijkbare gemeenten ligt, zien we dat het verschil kleiner wordt in 2023. Dit wijst op een toenemende betrokkenheid in onze gemeente, maar er blijft ruimte voor verbetering.

50% van onze inwoners geeft aan in de toekomst misschien wel meer actief betrokken te willen zijn. Het wordt zaak om die inwoners te bereiken om zo de consultatie en participatie te verhogen.

Vormen van burgerparticipatie

- Het Decreet Lokaal Bestuur omschrijft een aantal gereguleerde vormen van burgerparticipatie: adviesraden, klachtenbehandeling Beiden zijn aanwezig in ons Lokaal bestuur en worden goed opgevolgd en geactualiseerd indien nodig.
- We maakten in 2023 ook werk van een Welzijnsraad om de beleidsparticipatie op vlak van welzijn te vergroten.

De gemeenten en OCMW's kunnen daarnaast vrij kiezen welke instrumenten zij gebruiken om de burgerparticipatie te bevorderen.

- Sinds het begin van deze legislatuur is er een vragenhalftje voor de burger bij de gemeente- en OCMW-raad. Hier wordt, op uitzondering van de voorzitter van een politieke partij, weinig op ingegaan.
- Publiek Inspraakplatform van Hoplr: we willen inwoners het woord geven en hun mening vragen. Op Hoplr zijn 2.272 inwoners (van de 19.000) geregistreerd. Het is opportuun om dit meer bekend te maken onder de inwoners zodat meer inwoners bereikt worden.
- We hebben een aparte rubriek *Inspraak en participatie* op onze website. Je kan er zaken melden en online bestuursdocumenten opvragen.
- Naamgeving van het Burgerhuis: na een rondvraag bij de personeelsleden, raadsleden, cultuurraad en Heemschut Lede weerhield het Lokaal bestuur 2 voorstellen. Ledenaars konden op hun favoriet stemmen op www.lede.be.
- De voorbije jaren voerde de communicatiedienst al enkele publieksonderzoeken:
 - ✓ enquête Lede informeert (2022);
 - ✓ enquête nieuwe inwoners (2022);
 - ✓ enquête gemeentelijke aanplakborden (2023);
 - ✓ focusgroep en enquête sociale media (2023).
- Het project Villa Felix: voor de bouw van Villa Felix vroegen we de participatie van de personeelsleden van alle betrokken actoren. We betrokken de buurtbewoners en vroegen advies en input aan alle adviesraden en diverse gemeenteraadscommissies. In september 2023 organiseerden we een infomarkt om alle burgers zo goed mogelijk te informeren.
- Jongerenbevraging
 - ✓ Er werd een participatiemoment voor skaters georganiseerd om hun wensen voor het skatepark te verzamelen. Deze directe betrokkenheid leidde tot een op maat gemaakt ontwerp met het voorziene budget, voor de skaters.

- ✓ Daarnaast hebben we in januari 2024, in samenwerking met de lagere scholen, de jeugdmonitor van de Vlaamse overheid gebruikt. Via deze online bevragingstool hebben we thema's als spelen, buiten zijn en dingen doen met vrienden' en 'mijn school en hobby's' bevraagd.
- Ouderenbehoefteonderzoek: in 2022 werd een grootschalig onderzoek uitgevoerd bij ruim 400 thuiswonende 60-plussers, dit in samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel en de Leedse seniorenraad. Het doel was de leefsituatie en de behoeften van thuiswonende 60-plussers in kaart te brengen. Verschillende domeinen werden bevraagd, gaande van demografie, huisvesting, buurt, gezondheid en zorg, welzijn, verenigingsleven, maatschappelijke bijdrage tot tevredenheid.
- Onderzoek naar maaltijdbedeling en poetshulp: in het voorjaar 2024 werden alle cliënten van de poetsdienst aan huis bevraagd via een belronde. Deze groep werd gericht bevraagd omdat zij beantwoorden aan het profiel van het zorgloket (thuiswonende ouderen met een zorgbehoefte). Naast de tevredenheid over de poetsdiensten, wat de opening vormde voor het gesprek, werd ook de algemene toestand en hulpbehoevendheid van de cliënten bevraagd. Op die manier werden zorgnoden bespreekbaar gemaakt en doen we aan vroegdetectie in het kader van het zorgloket.
- Burgerbudget klimaatprojecten: de CO2-uitstoot terugdringen en de gemeente weerbaar maken tegen de gevolgen van de klimaatverandering is een hele uitdaging! Daarom rekenden we ook op ideeën en projecten van inwoners, verenigingen, bedrijven en scholen en lanceerden we eind 2023 een burgerbudget voor klimaatprojecten. We organiseerden een stemming waarbij inwoners de kans kregen hun stem uit te brengen voor een projectvoorstel. Dankzij de stemmen van de burgers en de beoordeling van een onafhankelijke externe jury, gaan 2 nieuwe klimaatprojecten in onze gemeente van start.
- Onthaal nieuwe inwoners: we organiseren jaarlijks een onthaalmoment voor nieuwe inwoners. Ook hier komt consultatie en participatie aan bod. De adviesraden kunnen hier een rol in spelen door aanwezig te zijn, samen met de verschillende organisaties en verenigingen van onze gemeente.

De toekomst van participatie in ons bestuur

Naast de bestaande initiatieven blijven we mogelijkheden bekijken. We houden daarbij rekening met enkele uitgangspunten:

- Iedereen die wil, moet kunnen participeren.
- Iedereen, ook wie niet participeert, moet geïnformeerd worden over de resultaten van die participatie.
- Voor specifieke doelgroepen is vaak een specifieke aanpak nodig, zowel om hen te stimuleren tot participatie als om hen hierover te informeren.
- Regelmatig organiseren we nieuwe oproepen om nieuwe mensen in het participatiegebeuren te betrekken.

In het hoofdstuk *Bovenlokale uitdagingen* lees je meer over de achterliggende redenen voor innovatieve vormen van burgerparticipatie. We schreven de visie op participatie uit in een participatiereglement dat ter goedkeuring voorgelegd werd aan de gemeenteraad dd. 20 juni 2024.

3. De nieuwe Denderregio

De Denderregio is een nieuwe regio gecreëerd door het proces van regiovorming. De 14 betrokken lokale besturen en 2 intercommunales voor streekontwikkeling hadden als dusdanig geen samenwerkingstraditie. In het kader van het doorbraaktraject is een nieuw samenwerkingsmodel ontwikkeld voor deze nieuwe regio, waarbij de strategische aansturing vanuit het burgemeestersoverleg wordt gefaciliteerd. De 14 lokale besturen en de 2 intercommunales binnen de nieuwe Denderregio willen de krachten bundelen met oog op de vorming van een duurzaam interbestuurlijk samenwerkingsmodel en de gemeenschappelijke aanpak van bovenlokale socio-economische uitdagingen.

1. Governance model

Met dit model voor regionale samenwerking werd gekozen voor een transparante, flexibele en wendbare structuur. Drie overlegorganen werden opgericht:

- DADO: Denderregio Algemeen Directeurs Overleg;
- DBO: Denderregio Burgemeestersoverleg;
- Stuurgroep Regiovorming (Afvaardiging AD's, voorzitter BO, AD's SOLVA en DDS, regiocoördinator).

Vanuit deze structuur werd gewerkt aan een uniforme en transparante werkwijze voor afstemming van bovenlokale samenwerkingen. Er werd een overzicht gemaakt van de intergemeentelijke samenwerkingen met de nodige acties en prioriteiten. Daarnaast werd een sjabloon en een procesflow ontwikkeld. Voor de lokale besturen werd ten slotte een beslissingsboom opgesteld. Deze manier van werken wordt mee beschreven in de handleiding *Aan de slag*.

2. Socio-economisch actieplan op lange termijn

Gelijktijdig ontwikkelden de verschillende lokale besturen en intercommunales vanuit de 2 subregio's een gedeelde regioreflex. Dit gebeurde onder meer door te werken aan een inhoudelijke opgave die gericht is op het inhalen van de socio-economische achterstand t.o.v. Vlaanderen op vlak van welvaart, jobs, economie, onderwijs en mobiliteit. Daarbij werd samen met regionale partners een actieplan op lange termijn rond de socio-economische versterking van de regio uitgewerkt.

3. Realisatie van een concrete actie rond mobiliteit

De regiovorming heeft ook gevolgen voor mobiliteit in de Denderregio. Bestuurlijk wordt de afstemming van de Vervoerregio Aalst op de referentieregio Dender voorbereid, met o.a. een gezamenlijk advies aan de Vlaamse overheid m.b.t. de toetreding van 3 nieuwe gemeenten en een naamswijziging naar *Vervoerregio Dender*.

Inhoudelijk werd een project opgestart voor de uitbreiding van Hoppinpunten met deelsystemen voor wagens en fietsen in de volledige Denderregio en de oprichting van een gezamenlijk ondersteuningsfonds om dergelijke deelsystemen financieel te ondersteunen.

4. Partners

- 14 lokale besturen van de Denderregio
- SOLVA
- DDS
- Vervoerregio Aalst
- VOKA
- UNIZO
- VDAB

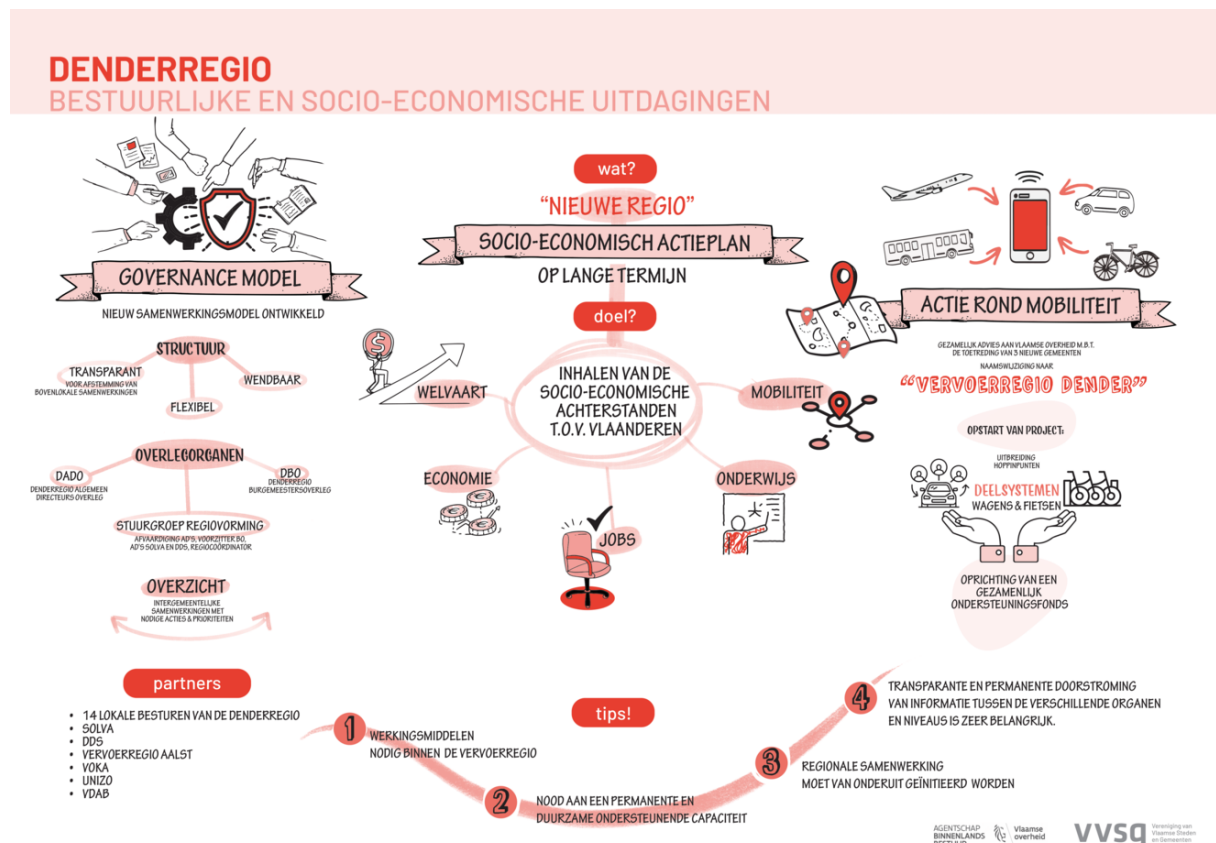
5. Geleerde lessen

Regionale samenwerking moet van onderuit geïnitieerd worden, waarbij de (wil en drive van de) burgemeesters en algemeen directeurs een heel belangrijke rol spelen.

Er is nood aan een permanente en duurzame ondersteunende capaciteit voor de coördinatie, voorbereiding en opvolging van de regiowerking en afstemming tussen de verschillende betrokken organen en niveaus.

Transparantie en permanente doorstroming van informatie tussen de verschillende organen en niveaus is zeer belangrijk.

Binnen de vervoerregio is het gebrek aan werkingsmiddelen en een vaste entiteit die projecten kan uitvoeren een hinderpaal. Om de regie daadwerkelijk aan de vervoerregio te geven en de ambities en acties van het regionale mobiliteitsplan de volgende jaren in de praktijk te kunnen brengen, is er nood aan vaste ondersteuningscapaciteit op basis van een structureel samenwerkingsmodel en een duurzame financiering.

6. De Denderstreek in het Vlaams regeerakkoord

Regio's met specifieke uitdagingen moeten ondersteund worden. De Denderregio is de enige regio die zo een catch-all formule heeft gekregen.

Enkele relevante passages:

- Ivm de concrete vraag van de Denderregio rond Economie in het Memorandum: "Om de achterstand inzake economie en onderwijs in te halen, is er nood aan een pakket aan steunmaatregelen vanuit Vlaanderen en Europa. Daarbij vragen we om de steden en gemeenten op te nemen in de regionale steunkaart en het statuut van GTI toe te kennen aan de Denderregio, zodat verschillende Europese fondsen gebundeld als een hefboom worden ingezet om de bovenstaande ambities versneld te realiseren":

Economie en innovatie - Regionale ontwikkeling

De LRM blijft daarvoor haar rol als belangrijke investeerder en aanjager van de economische bedrijvigheid in de provincie Limburg opnemen. Zij zal nog meer inzetten op kennis en het aanwenden van Europese financieringsbronnen. De steden en gemeentes in de Denderstreek moeten ondersteund worden.

Met het nieuwe EFRO-programma na 2027 pleiten we voor de verderzetting van de financiering van Limburg als transitieregio en de Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) voor West-Vlaanderen, Kempen en Stedelijke Ontwikkeling Antwerpen en Gent. We verzoeken ook een GTI in te stellen voor de Denderstreek.

We investeren in het Entertainment Technologie-project zoals goedgekeurd in 2023. De oprichting van een speerpuntcluster, een immersieve belevingsplek en de ontwikkeling van de bedrijventerreinen zorgen voor een optimale en duurzame landingsplaats van de entertainmenttechnologiesector in de Rupelstreek. Daarvoor worden de nodige investeringsmiddelen beschikbaar gesteld in functie van ontwikkeling van de regio.

Op basis van bestaande expertise en infrastructuur wordt onderzocht hoe regionale innovatiehubs uitgebouwd kunnen worden. VLAIO neemt de regisseursrol op van het cohesiebeleid van de Vlaamse Regering. Deelname van slimme havens krijgen bijzondere aandacht in de projectoproepen.

- Ivm de concrete vragen van de Denderregio rond Wonen & Publieke Ruimte en Mobiliteit in het Memorandum: "De Denderregio vraagt financiële ondersteuning van Vlaanderen om door middel van strategische investeringen de leefbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid van het verouderd woonpatrimonium en de publieke ruimte in de Denderregio aanzienlijk te verbeteren" en "Om de mobiliteitsuitdagingen in de Denderregio te kunnen aanpakken, moeten de investeringsbudgetten voor de realisatie van infrastructuurprojecten vanuit hogere overheden in de Denderregio dan ook drastisch verhoogd worden":

Omgeving

Geïntegreerde investeringsagenda's en gebiedsontwikkeling zorgen voor efficiënte investeringen in infrastructuur, energie, grondstoffen, riolering, natuurherstel en het versterken van onze natuur. Investeringsagenda's bevorderen de kwaliteit van onze infrastructuur en verhogen de leefkwaliteit, wat essentieel is voor een bloeiende samenleving. Samenwerking staat voorop: overheden en maatschappelijke en private spelers stemmen hun agenda's en investeringen op het terrein af met elkaar. We versterken daarvoor ook de regierol van de lokale besturen en onderzoeken of het afstemmen altijd in de subsidiefase kan. op grotere schaal zorgt dat ervoor dat financiële middelen kunnen gebundeld worden en efficiënter worden ingezet in een gebied of regio (bijvoorbeeld de Vlaamse rand, de Denderregio, de kustregio en de IJzer). Maar ook op kleinere schaal moeten we dat doen om te vermijden dat onze dorpsstraat elk jaar tot een werf wordt omgevormd omdat rioleringswerken, een nieuwe glasvezelkabel, de aanleg van fietspaden of een lokaal parkje niet op elkaar zijn afgestemd. We bieden vanuit Vlaanderen ondersteuning aan gebiedsgerichte coalities die samenwerken aan een evenwicht tussen landbouw, water, natuur en landschap in de open ruimte.

Bron: het Vlaams regeerakkoord 2024

9. HELIKOPTERANALYSE – BOVENLOKALE UITDAGINGEN

De bestuurlijke dimensie

1. Iedereen mee?

Het politieke landschap verandert. Kiezers wisselen gemakkelijk van partij, de uitslagen worden onvoorspelbaarder. De lokale lijstvorming kan door de stembusgang in het voorjaar worden beïnvloed. De afschaffing van de opkomstplicht is een bijkomende onzekerheidsfactor. Voor de vorming van de nieuwe meerderheden verdwijnt bovendien het effect van de lijststem (de individuele voorkeurstemmen bepalen of iemand wordt verkozen) en krijgt de grootste partij het initiatiefrecht om een coalitie te vormen.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen is er voor het eerst geen opkomstplicht. De effecten hiervan zijn op dit moment nog niet duidelijk. Het lokaal bestuur staat het dichtst bij de burger. Het is dan ook belangrijk om iedereen mee te hebben in het beleid.

Uit de Gemeentemonitor van 2021 bleek dat het vertrouwen in het gemeentebestuur gemiddeld blijft standhouden ten opzichte van 2017: 34% van de inwoners heeft veel vertrouwen in het gemeentebestuur. Dit ligt hoger dan het vertrouwen in de Vlaamse (16%) en de federale overheid (11%). 21% heeft weinig vertrouwen in het gemeentebestuur. In slechts 19 Vlaamse gemeenten heeft de helft of meer van de inwoners veel vertrouwen in hun gemeentebestuur.

Verder bleek ook uit de Gemeentemonitor van 2021 dat als inwoners tevreden zijn over de wijze waarop het bestuur hen informeert en consulteert over het beleid, dan zullen ze ook meer vertrouwen hebben in dat bestuur. Gemiddeld stelt 37% van de inwoners dat het gemeentebestuur voldoende inspanningen doet om de wensen van de bevolking te kennen en om hen te betrekken bij veranderingen (*Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur, 2022*). Het blijft zoeken naar een participatiebeleid dat het algemeen belang vooropstelt, dat representatief is, rekening houdt met de invloed van sociale media en de rol van de traditionele adviesraden en middenveld, nieuwe burgerinitiatieven ... (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea – 2023*).

2. Toenemende decentralisatie

Sinds de jaren 80 wordt de bestuurlijke context in de meeste Westerse landen gekenmerkt door een sterke decentralisatie. Dat is in Vlaanderen niet anders: hoewel we zeker geen koploper zijn (zoals de Scandinavische landen met hun sterke lokale bestuursniveau), zijn de afgelopen decennia verschillende bevoegdheden doorgeschoven naar de steden en gemeenten. Daarbij heeft de Vlaamse overheid steeds het belang van lokale autonomie benadrukt.

De Vlaamse Regering beschrijft haar visie omtrent het thema decentralisatie in het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024 als volgt: “Als voogdijoverheid stelt Vlaanderen zich op als kennispartner die vertrouwen schenkt aan zijn lokale besturen. De Vlaamse overheid concentreert zich op het definiëren van strategische beleidsambities en de algemene spelregels. Dit betekent dat de lokale besturen meer autonomie krijgen en bevoegdheden om aan deze beleidsambities invulling te geven, waar mogelijk conform het subsidiariteitsprincipe, worden overgeheveld naar het lokaal niveau.” Daartoe werd een commissie decentralisatie opgericht. Uiteindelijk weerhield de Vlaamse regering 53 decentralisatievoorstellen van de commissie.

Een voorbeeld van een bevoegdheid die Vlaanderen met de lokale besturen nu al wil aangaan, is het verhogen van de werkzaamheidsgraad. Lokale besturen worden in deze Vlaamse legislatuur opgeroepen om samen met VDAB een samenwerkingsovereenkomst (SO) aan te gaan en acties op te zetten om de 80% Vlaamse werkzaamheidsgraad te realiseren. Op 1/3/23 zijn 229 van de 300 gemeenten (76%) gevat in een SO (*Bron: VDAB, juni 2023*).

Een ander voorbeeld van Vlaamse Regelgeving is het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA-decreet). Tegen 1 januari 2026 wil de Vlaamse regering de ontwikkelingskansen van kinderen vergroten en de combinatie werk/opleiding en gezin voor ouders vergemakkelijken. Een zeer mooie ambitie, alleen volstaan de middelen die de Vlaamse overheid voorziet, niet. 4 op 5 gemeenten vreest voor een kleiner en duurder aanbod voor de ouders. Dat blijkt uit een rondvraag die de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten deed bij haar leden. (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

ABB stelt vast dat die decentralisatieoefeningen tot incrementele resultaten hebben geleid en zeer taakgericht werden opgevat. De taken werden verschoven van de centrale (Vlaamse) overheid naar de lokale overheden, waarna de centrale overheid terugtrad. Professoren De Rynck en Janssens zeggen daarover: “Goede decentralisatie is in elk geval niet het eenvoudig afschuiven van taken, vaak in het kader van besparingen, en met een vervolgens afwezige centrale overheid”. Er is volgens hen eerder nood aan een nieuw samenwerkingsmodel met betere interbestuurlijke verhoudingen. (*Bron: ABB, Inspiratiebundel voor een regeerakkoord 2024-29*).

3. Bestuursschaal

Mede door de toegenomen (en nog steeds toenemende) decentralisatiebeweging is de druk op de capaciteit van een aantal lokale besturen de afgelopen jaren sterk toegenomen. Dit heeft een belangrijk debat geïnitieerd over de schaal waarop een lokaal bestuur haar dienstverlening organiseert.

Lokale besturen zijn immers vrij in (de meeste van) hun zogenaamde dienstverleningskeuzes: ze kunnen er grosso modo voor opteren om bepaalde taken zelf uit te voeren, om errond samen te werken of om deze uit te besteden aan de markt. Elke gemeente zal slim moeten netwerken om de vele uitdagingen aan te kunnen.

Omdat de hoge mate van samenwerking, bovendien dikwijls met wisselende partnergemeenten, heeft geleid tot bestuurlijke versnippering heeft de Vlaamse overheid begin 2023 het Regiodecreet goedgekeurd. De Vlaamse Regering bakende referentieregio's af om meer coherentie te bekomen in de intermediaire structuren en om de regionale samenwerking te stimuleren. Dat moet leiden tot minder tussenstructuren en mandaten, meer transparantie en meer daadkracht. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zullen zich de volgende legislatuur moeten aligneren op deze referentieregio's.

4. Het fusieverhaal

In een omgevingsanalyse van een lokaal bestuur anno 2024 kan de mogelijkheid van een structurele schaalvergroting in de vorm van een fusie uiteraard niet ontbreken. Het rapport *Visie op de toekomst van het lokaal en binnenlands bestuur in Vlaanderen* van Filip De Rynck en Lieven Janssens deed veel stof opwaaien. Zij spreken zich duidelijk uit pro fusies. In de volgende paragraaf trachten we een beknopte weergave te geven van hun standpunt.

"Intergemeentelijke samenwerking en fusie zijn 2 varianten van organisatievormen om tot schaalvergroting te komen. Op een bepaald moment in de evolutie van toenemende nood aan samenwerking, is het samenvoegen van organisaties de efficiëntste vorm van samenwerken en de meest democratische keuze. Dat is ook zo voor lokale besturen. Intergemeentelijke samenwerking kan erg nuttig zijn en is vaak onmisbaar, ook na fusies van lokale besturen. Het gaat ons dus niet om een stellingname tegen de formule van intergemeentelijke samenwerking. Voor de afweging met fusie, die hier centraal staat, moeten we niet alleen kijken waarvoor lokale besturen samenwerken en wat daarvan de kosten en baten zijn. We moeten vooral kijken waarvoor lokale besturen niet of slechts mondjesmaat samenwerken. Want niet samenwerken leidt ook tot kosten: niet genoeg efficiëntie, niet de juiste schaal realiseren, niet de verwachte dienstverlening kunnen aanbieden. Samenwerken betekent altijd ook weerstand in lokale besturen overwinnen, zowel van politici als van ambtenaren die allemaal een deel van hun autonomie moeten opgeven.

Onze conclusie is dat fusie de beste vorm van samenwerken is. Het leidt tot een nieuw bestuur dat over het geheel van alle lokale beleidsdomeinen geïntegreerd en op maat kan werken en dat politiek gevoelige beslissingen kan nemen in gevoelige materies in directe dialoog en stevig debat met burgers en met een heldere eigen verantwoordelijkheid die democratisch controleerbaar is. Dat kunnen we en mogen we niet verwachten van samenwerkingsvormen. Fusie is de meest effectieve en ook de meest democratische keuze. We herhalen dat dit niet betekent dat fusie een gemakkelijke keuze is of een keuze is die automatisch de gewenste gevolgen heeft. En fusie kan er toe leiden dat sterkere lokale besturen de capaciteit hebben om vormen van samenwerking sterker aan te sturen en te controleren."

De Rynck en Janssens staan ook stil bij de keerzijde van fusies: "Een fusie doorvoeren is een complex proces en heeft een grote impact op het personeel. Het is geen zaligmakend model en het zorgt ook niet automatisch voor meer bestuurskracht. Er zijn vanzelfsprekend ook bestuurskrachtproblemen bij grotere besturen en steden, vaak door problemen in de interne organisatie. En het is zeker ook juist dat grotere organisaties kunnen leiden tot bureaucratische processen, tot afzonderlijk functionerende diensten, tot traagheid in reageren, tot een grote afstand tussen beslissing en uitvoering. Een fusie is een ingrijpend veranderingsproces dat lang kan doorwerken en het duurt een tijd voor de voordelen voor burgers en voor het personeel zichtbaar zijn. Die tijd is een vaak onderschatte factor. Een transitieproces duurt in ieder geval meerdere jaren."

De Rynck en Janssens concluderen dat een fusie een complex proces is waarvan de onvermijdelijke kosten en de te verwachte baten van een hervorming moeten afgewogen worden tegen de kosten en baten van niet hervormen. "Zo is hervormen zeker psychologisch belastend voor het betrokken personeel, maar niet hervormen en dus het behoud van de huidige te zwakke bestuurskracht kan evengoed zwaar op het personeel wegen, zoals dat nu al het geval is."

Hoe ver staat het fusieverhaal in Lede? De voorbije legislatuur werden we slechts door 1 buurgemeente formeel benaderd in het kader van fusiegesprekken. De gemeente Wichelen installeerde een spiegelgemeenteraad die alle buurgemeenten (waaronder Lede) uitgenodigd heeft voor een presentatie. De spiegelgemeenteraad heeft geadviseerd om te fusioneren met 3 gemeenten. Als potentiële fusiepartners hebben zij Laarne, Wetteren en Berlare naar voren geschoven. De aanzet tot fusies wordt gezet op politiek niveau en tot dusver zijn er verder geen formele stappen gezet.

De vorige Vlaamse regering heeft fusies gestimuleerd via verschillende maatregelen. Lokale besturen die met ingang van 1 januari 2025 fusioneren, kunnen genieten van een schuldovername door de Vlaamse overheid. Daarnaast is er een garantieregeling voor de belangrijkste fondsen en een tijdelijke verhoging van het aantal schepenen in de fusiegemeente.

Voor de oplossing van de maatschappelijke problemen zitten gemeenten steeds meer in een netwerk met andere centrale, Europese en internationale overheden (die zelf ook uit een veelheid van entiteiten bestaan), vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, burgergroeperingen of onderwijs- en zorginstellingen. De interdependentie neemt toe. Dikwijls coördineert het lokale bestuur dit netwerk, brengt het dit bijeen of stuurt het aan. Dat vergt specifieke politieke en ambtelijke competenties. Het is niet eenvoudig om hiervoor op de krappe arbeidsmarkt de juiste profielen te vinden. Ook voor andere lokale taken moeten lokale besturen zich als aantrekkelijke werkgevers presenteren, met competitieve loon- en arbeidsvoorwaarden, voldoende autonomie en ondersteuning maar ook met hun reputatie als vormgever van de lokale samenleving.

Ook de toekomstige rol van de provincies heeft invloed op de werking van de lokale besturen. De Vlaamse Regering bepaalde dat de Vlaamse provincies vanaf 2018 geen persoonsgebonden bevoegdheden meer uitoefenen. Die bevoegdheden en het bijhorende personeel werden overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap of naar de gemeente. Het is afwachten wat de houding van de nieuwe Vlaamse Regering zal zijn t.o.v. de provincies.

Federaal is het ook afwachten hoe het politielandschap verder evolueert. De huidige minister van Binnenlandse zaken is ervan overtuigd dat het opschalen van de 184 politiezones de lokale politiewerking zou versterken. Een onderzoek van UGent en IDEA Consult in opdracht van de FOD BIZA, Algemene Directie Veiligheid en Preventie naar de ervaring van de negen al gefuseerde zones leert ons een aantal relevante lessen. Schaalvergroting blijkt effectief cruciaal om te komen tot voldoende robuuste organisaties, maar heeft ook gevolgen voor het personeel, de aansturing van de zone en de bestuurlijke context (Janssens, 16 februari 2023) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023 en VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

5. Democratie, deontologie en integriteit

Als spil van de lokale democratie is de gemeenteraad het belangrijkste orgaan op het lokale bestuursniveau en moet het zijn rol ook ten volle kunnen opnemen. Enerzijds moet het strategische beleid volwaardig aan bod komen in de gemeenteraden. Anderzijds moet het democratische spel van meerderheid en oppositie als kwaliteitstoets van het lokaal beleid gewaarborgd zijn door een goede werking van de gemeenteraad. De rol van de gemeenteraad om, als emanatie van de bevolking, de grote beleidslijnen van het gemeentelijk beleid te bepalen, staat echter onder druk door een combinatie van verschillende elementen.

De klassieke kanalen van politieke participatie volstaan niet meer. De digitale mogelijkheden zorgen voor meer informatie en zichtbare interacties op het publieke forum. Complexe maatschappelijke uitdagingen vragen een overheid die samenwerkt (quadruple helix), die netwerken opzet en het algemeen belang blijft bewaken. Door de hogere scholingsgraad zijn inwoners mondiger en willen ze mee nadenken over het lokale beleid. Daarnaast dreigen meer mensen uit de boot te vallen. Deze ontwikkelingen duwen lokale besturen naar innovatieve vormen van burgerparticipatie.

In december 2021 en januari 2022 bespraken drie parlementaire werkgroepen in thematische sessies de versterking van de gemeenteraad. In een mededeling aan de Vlaamse regering van 1 juli 2022 geeft minister Somers per deelthema de bedenkingen, voorstellen en suggesties weer die in de debatsessies werden geformuleerd.

Op sociale media spuien mensen, doorgaans anoniem, ongeremd hun meningen. De weerklink die de schelders krijgen is vaak groter dan hun aantal. Deze trend keren is niet vanzelfsprekend. Lokale besturen kunnen proberen zelf onbesproken te blijven, door te werken aan integriteit en deontologie, door uit te leggen waarom bepaalde beslissingen worden genomen en andere niet, door in de gemeenteraad het debat tussen meerderheid en oppositie hoffelijk te houden (want alle raadsleden zijn volksvertegenwoordigers) en op de bal en niet op de persoon te spelen.

Het is voor de lokale besturen een uitdaging om de burger te overtuigen dat ze integer en deontologisch handelen. Het vertrouwen in de lokale besturen en politiek moet hersteld worden. Elk lokaal bestuur moest al een deontologische code voor de mandatarissen hebben. Nu wordt deze verplichting uitgebreid met een deontologische commissie. De parlementsleden die het voorstel tot aanvulling van het decreet lokaal bestuur indienden, stelden vast dat door het bestaan van een deontologische commissie de deontologie in een gemeente automatisch het onderwerp gaat uitmaken van regelmatig debat (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023 en VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

6. De uitdagingen van de polycrisis

We staan voor complexe en onderling verbonden uitdagingen: klimaatverandering, de gevolgen van de pandemie, gewapende conflicten, economische onzekerheid, polarisatie, sociale ongelijkheid ... Deze polycrisis zorgt voor veranderende verwachtingen ten aanzien van de rol van de publieke sector. Lokale besturen moeten voor deze polycrisis ook evenwichtige oplossingen vinden. Efficiëntie en klantgerichtheid blijven belangrijke waarden, maar zijn allesbehalve de exclusieve maatstaf waaraan we de kwaliteit van het overheidsoptreden kunnen afmeten. Er is een verscherpte aandacht voor weerbaarheid en veiligheid, waarbij decentrale structuren zoals de lokale besturen, hulpverlenings- en eerstelijnszones een steeds meer nadrukkelijke rol opnemen.

Een snel wijzigende – en voor velen verwarrende – omgeving doet eveneens een hernieuwde aandacht voor het democratisch en rechtszeker optreden van de overheid ontstaan (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

De maatschappelijke dimensie

1. Stijgende kosten op het vlak van sociaal domein/zorg

Een maatschappelijke trend met groot belang voor de lokale besturen betreft de vergrijzing. De levensverwachting bij mannen zou stijgen van 80 nu naar 89 jaar in 2070, en die bij de vrouwen van 85 naar 91 jaar. Tegen 2030 is meer dan één op de 5 Vlamingen ouder dan 67 jaar. Het aandeel van de 67+ in de bevolking zou zelfs stijgen van 18% nu naar 25% in 2070, ten nadele van de groep van 18-66 jaar (die zou dalen van 62% naar 57%). Dit maakt dat het aantal personen op actieve leeftijd per oudere (15-64/65+) zou dalen van 3 nu naar 2,2 in 2070 (*Bron: STATBEL, 2023*).

Deze tendens zal leiden tot stijgende kosten op het vlak van het sociaal domein en binnen de zorg. De vraag naar zorg neemt dus toe, maar het aantal zorgverleners daalt.

Als resultaat van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en een forse toename in echtscheidingscijfers, zijn alleenwonenden het meest voorkomende huishoudtype in 2022. Tussen 2000 en 2022 steeg het aandeel alleenwonenden van 27% naar 33%. Tussen 2000 en 2022 daalde het aandeel huishoudens van gehuwde paren met kind(eren) van 33% naar 21%. Het aandeel huishoudens van ongehuwde paren met kind(eren) steeg in die periode van 2% naar 8% (Vlaamse overheid, *Woningtypologie, 2023*) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023 en VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

2. Hoe een woningcrisis aanpakken of afwenden?

Parallel met de trend van een dalende huishoudomvang zien we een toenemend aandeel van appartementen in de Vlaamse woningvoorraad. Het aandeel stijgt van 17% in 1995 naar 27% in 2020. Voor alle andere woningtypes neemt het aandeel af, met de sterkste afname voor rijhuizen. Daar zien we een daling van 27% naar 21% (*Bron: Winters, 2021*). Huizen en appartementen zijn de laatste jaren fors duurder geworden. In 2010 bedroeg de mediaanprijs bij de verkoop van een huis 203.000 euro, in 2022 was dit al opgelopen tot 326.000 euro (Q3). Voor appartementen steeg de mediaanprijs van 151.480 euro in 2010 tot 240.000 euro in 2022 (*Bron: Vlaamse overheid, Woningtypologie, 2023*).

Lokale besturen zullen dus ook uitgedaagd worden door deze woningcrisis (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

3. Onderwijskwaliteit daalt

Vlaanderen scoort zeer goed op het vlak van deelname aan onderwijs en opvang voor jonge kinderen: een deelname van 99,6% in 2021, tegenover 93% voor de EU27 (*Bron: Europese Commissie, European Education and Training Monitor: België, 2023; Vlaamse overheid, Statistiek Vlaanderen, 2023*).

Verontrustend is de daling van onderwijskwaliteit. Het aandeel 15-jarigen met ontoereikende beheersing van lezen, wiskunde en wetenschappen ligt weliswaar onder het Europees gemiddelde, maar er is doorheen de jaren heen een duidelijke dalende trend in de gemiddelde score. Voor wiskunde kent Vlaanderen tussen 2003 en 2018 zelfs de op één na grootste puntendaling van alle Europese landen. Het verschil tussen de zwakste en sterkste leerlingen is in Vlaanderen groter dan gemiddeld voor de 3 domeinen. Meer dan in andere landen wordt het verschil in score mee verklaard door de sociaaleconomische thuissituatie en thuistaal: kansarme leerlingen en leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, scoren beduidend minder goed (UGent Vakgroep onderwijskunde, 2018) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

4. Sociale cohesie

De diversiteit binnen de lokale gemeenschappen neemt toe. Een kwart van de bevolking is van andere herkomst, in sommige gemeenten zelfs bijna de helft. Diversiteit is ook niet langer een stedelijk fenomeen, ook landelijke gemeenten krijgen meer en meer inwoners met een migratie-achtergrond, de toename is opvallend bij de groep van 0-24 jaar. Bovendien neemt de diversiteit binnen de diversiteit toe. De laatste decennia komen migranten uit alle delen van de wereld. Dit blijkt uit het aantal verschillende nationaliteiten in onze gemeenten. Steeds meer immigranten zijn passanten. De Vlaamse samenleving blijkt steeds meer een 'vlottende samenleving' te worden (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

Verhuisbewegingen, migratie, verschillende gemeenschappen, groter aanbod op het vlak van vrije tijd en mogelijkheden om zich te verplaatsen... zorgen dat er niet één grote gemeenschap is. Een lokaal bestuur kan bijdragen om burgers in buurten en in de gemeente met elkaar te verbinden. Ze kan zo bijdragen tot de sociale cohesie. Eén van de gevolgen is ook dat kerken leeg komen te staan en lokale besturen de volgende legislatuur moeten zoeken naar herbestemming (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

Er is veel grotere verscheidenheid naar migratiemotief en sociaaleconomische status, gaande van vluchtelingen (al dan niet leidend tot illegaal verblijf) tot hoogopgeleide arbeidsmigranten. Dit alles leidt tot verschillen in juridische status, religie, leeftijd en andere kenmerken die van betekenis zijn voor de maatschappelijke positie van migrantengroepen. Vlaanderen kent een zeer grote achterstelling bij mensen van vreemde herkomst op het vlak van woningkwaliteit, schoolse uitval en deelname aan de arbeidsmarkt. Het plaatst gemeenten voor grote uitdagingen op het gebied van onderwijs, huisvesting, werkgelegenheid en sociale cohesie. Gemeenten spelen een sleutelrol bij het ontvangen, inburgeren en integreren van immigranten en andere nieuw- en oudkomers. Bovendien zijn de lokale besturen de regisseurs van het samenleven en hebben ze een sleutelpositie voor een gelijke kansenbeleid. Aandacht voor diversiteit, antidiscriminatie, toegankelijkheid en de emancipatie van mensen in een achtergestelde positie zorgt mee voor een inclusieve samenleving (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

Het verenigingsleven verandert. 62 procent van de Vlamingen is lid van een vereniging. Maar leden verbinden zich niet meer levenslang aan een vereniging, ze zetten zich eerder met overtuiging in voor kortere projecten en lossere verbanden, zoals wijkcomités, actiegroepen of doelgroepenverenigingen. 16 procent van de Vlamingen doet regelmatig aan vrijwilligerswerk, de coronacrisis maakte duidelijk hoe onmisbaar dit is voor een warme samenleving (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

De sociaaleconomische dimensie

1. Economie en financiën

Onze economie ondergaat aardverschuivingen door de-industrialisatie en de groeiende dienstensector. Ook de technologische revoluties zoals het Internet of Things en kunstmatige intelligentie veranderen de economie en de tewerkstelling (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

De Vlaamse economie kreeg tijdens de coronajaren flinke klappen: de reële economische groei (de toename van het bbp, uitgedrukt in reële prijzen, waarbij de invloed van de inflatie is uitgefilterd) is in 2020 met 5,5% gekrompen (*Bron: Vlaamse overheid, Dashboard Vlaamse Veerkracht, 2023*). Daarenboven vond een forse inflatie plaats, wat de loon- en andere kosten flink de hoogte in heeft gejaagd.

De Vlaamse lokale besturen slaagden er gelukkig in om de spectaculaire kostenexplosie in 2022-2023 (+13,2% met +1,7 miljard euro) te compenseren door een toename van de inkomsten vanaf 2023 (+13,3% met +1,8 miljard euro), evenzeer ten gevolge van de inflatie. Via indexatie nemen de belastingontvangsten (APB en OOV) immers automatisch toe. Via Vlaanderen kwamen ook bijkomende werkingssubsidies. Door een technische ingreep van de FOD Financiën tenslotte haalden lokale besturen in 2023 een extra fiscale opbrengst uit de aanvullende personenbelasting. De Vlaamse lokale besturen behouden een financiële marge (kosten – inkomsten) van 1,3% in de ramingen 2023 (201 miljoen euro) (Belfius, 2023). Het is afwachten of de volgende federale regering een fiscale hervorming doorvoert en wat de invloed hierop zal zijn voor de lokale besturen.

Nu (infrastructurele) investeringsprojecten duurder uitvallen dan voorzien (door de stijging van de bouwprijzen) hebben veel besturen projecten uitgesteld of geschrapt. Het bedrag aan investeringen blijft gelijk, maar er staat minder tegenover. Op dit ogenblik staat in de meerjarenplannen nog steeds een totaalbedrag van 9,6 miljard euro aan investeringen gepland voor de resterende periode 2023-2025 (Belfius, 2023) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

2. Werk

De arbeidsmarkt verandert. 77% van de inwoners tussen 20 en 64 jaar heeft een betaalde baan. Vooral vrouwen en 55-plussers gaan en blijven langer aan het werk. Om de werkzaamheid verder te verhogen, moet de inactieve bevolking ook aan het werk. Het lokale bestuur probeert met specifieke werkgelegenheidsmaatregelen kwetsbare groepen niet alleen aan de slag te krijgen, maar ook begeleiding op maat te bieden (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

Eén van de voorstellen van de commissie decentralisatie die door de Vlaamse regering werden weerhouden verleent een sterkere rol aan de lokale besturen in het werk- en activeringsbeleid, vanuit de gezamenlijke ambitie om acties op te zetten die bijdragen aan de Vlaamse werkzaamheidsgraad van 80% tegen 2030. In 2022 lag de werkzaamheidsgraad bij de bevolking van 20 tot 64 jaar in het Vlaamse Gewest op 76,7% (*Bron: Vlaamse overheid, Dashboard Vlaamse Veerkracht, 2023*). De VDAB ontvangt nog steeds meer vacatures dan voor de coronacrisis, al is de tendens sinds de piek in de zomer van 2022 dalend. Het aantal openstaande vacatures in maart 2023 bedraagt 74.387. Dat is op jaarbasis een afname van 8,7%. De vacatures geraken met andere woorden gemakkelijker ingevuld (*Bron: Vlaamse overheid, Dashboard Vlaamse Veerkracht, 2023*).

De lokale besturen zijn zelf ook werkgever. Het blijft voor elk openbaar bestuur de uitdaging om alle vacatures in te vullen. Ook de lokale besturen ondervinden de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt. In 2022 stonden meer dan 14.000 vacatures open. Dit aantal zal toenemen: binnen de 10 jaar gaan 35.000 medewerkers - bijna 1 op 4 - met pensioen. De krapte zorgt op sommige plaatsen voor een aanpassing van de dienstverlening (*Bron: VVSG, 31 mei 2023*). De 5 meest gezochte profielen binnen de lokale besturen waren in 2022:

- maatschappelijk werker;
- administratief medewerker;
- schoonmaker van ruimten en lokalen;
- beleidsuitvoerend medewerker overheidsdienst;
- begeleider kinderopvang.

Op basis van het nieuwe Rechtspositiebesluit dat in werking trad op 18 maart 2023, hebben we ook in Lede onze rechtspositieregeling herschreven. Onze vertaling biedt meer vrijheid op het vlak van de regels inzake werving, selectie en aanstellingen en wijzigt ook de ontwikkel- en evaluatieprocedures. Daarnaast hebben we vereenvoudigen doorgevoerd inzake verloven en afwezigheden. We hebben er bewust voor gekozen geen nieuw loonhuis te bouwen omwille van de reeds hoge loonkost (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

3. Armoede

Een grote groep mensen is maar 1 tegenslag van armoede verwijderd. Een op 10 Vlamingen kan de facturen voor basisbehoeften (wonen, energie, gezondheidszorg en onderwijs) moeilijk betalen. Bijna 1 op 10 kinderen in Vlaanderen wordt geboren in een kansarm gezin. Volgens het Federale Planbureau zal na een daling het armoederisico vanaf 2030 weer stijgen, afhankelijk van de leeftijd. Wie tegen betaling werkt, loopt minder kans om arm te worden. De voorbije crisissen maakten duidelijk hoe effectief onze sociale zekerheid is, als buffer tegen armoede (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

Wat financiële draagkracht van de inwoners van het Vlaamse Gewest betreft, zien we dat in 2022 11,2% in armoede of sociale uitsluiting leefde. Dat komt overeen met ongeveer 740.000 personen (EU-SILC, 2022). Wat betreft de socio-economische positie is het hoogste aandeel in armoede of sociale uitsluiting te vinden bij werklozen (55%) en niet-actieven (zonder gepensioneerden) (31%).

Het aandeel in armoede of sociale uitsluiting neemt af naarmate het opleidingsniveau stijgt: bij hooggeschoolden ging het in 2022 om 6%, bij laaggeschoolden om 24%. Tenslotte varieert het aandeel in armoede of sociale uitsluiting ook naar geboorteland. Personen geboren in België kennen het laagste aandeel (9%), personen geboren buiten de Europese Unie het hoogste aandeel (35%).

Specifiek bij kinderen onder de 18 jaar was er in 2021 bij 8% een verhoogd risico op armoede te bemerken. 10% van de kinderen leeft in een gezin waarvan de referentiepersoon aangeeft dat het moeilijk tot zeer moeilijk is om financieel rond te komen. Hoewel beide cijfers sinds 2019 zijn gedaald, is deze afname verwaarloosbaar klein. Het aantal minderjarigen in ernstige materiële en sociale deprivatie is daarentegen wel licht toegenomen. Deze bedraagt in 2021 6% (Vlaamse overheid, Bevolking in armoede of sociale uitsluiting, 2023) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*). Je vindt de cijfers over Lede onder SDG 1.

Sinds de coronacrisis is er meer aandacht voor fysieke en mentale gezondheid. Acht op de 10 Vlamingen is gelukkig, 2 op de 10 niet, vooral lager opgeleiden. Sociale contacten, gezonde leefomstandigheden, nieuwe ervaringen en het beleven van vrije tijd dragen (preventief) bij aan de (mentale) gezondheid en het geluksgevoel van de inwoners (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

4. Migratie

Nieuwkomers belanden in het hart van onze gemeenschappen: migratie is een dagelijks gegeven voor lokale besturen. Steden en gemeenten moeten de ontwikkelingen ter plekke in goede banen leiden en zorgen voor toegang tot basisvoorzieningen, huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs (*Bron: Council of European Municipalities and Regions, 2023*).

Het Vlaamse Gewest kende in de loop van 2021 meer dan 77.700 immigraties vanuit het buitenland en bijna 47.600 emigraties naar het buitenland. Daaruit volgt een positief internationaal migratiesaldo van afgerond 30.200 eenheden. Dit ligt hoger dan in afgelopen jaren, wat toe te schrijven is aan een herstel van het aantal immigraties na de pandemie, in combinatie met een beperkt herstel van het aantal emigraties. Al vele jaren vertoont de internationale migratie van en naar het Vlaams Gewest een positief saldo, met een forse stijging vanaf 2001. In recente jaren was er een toename van zowel de internationale immigratie als emigratie, wat duidt op een versterkte internationale mobiliteit onder de bevolking.

De internationale migranten kunnen volgens nationaliteit opgedeeld worden in Belgen (expats), EU-burgers (zonder Belgen) en niet-EU-burgers. De EU-burgers (zonder Belgen) maakten in 2021 de helft uit van de groep die vanuit het buitenland immigreert naar het Vlaams Gewest. Dan volgt de groep niet-EU-burgers en vervolgens de Belgen. Roemenen stonden in 2021 bovenaan in de top 10 van nationaliteiten bij de internationale immigratie naar het Vlaams Gewest, gevolgd door Belgen, Nederlanders en Bulgaren. In de top 10 zitten 2 niet-Europese nationaliteiten: Marokko en Turkije (Vlaamse overheid, Internationale migratie, 2022). In vergelijkend perspectief kunnen we stellen dat het Vlaams Gewest op vlak van de internationale immigratie in 2020 aansloot bij de Europese middenmoot (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

De groene dimensie

1. De Europese Green Deal

De verstoring van het ecologische evenwicht tussen mens en planeet heeft onvoorspelbare gevolgen. Door de klimaatverandering wordt het weer extreem met hitte, droogte, wateroverlast en effecten van de zeespiegelstijging. De Europese Green Deal is gericht op een klimaat neutrale samenleving in 2050. Tegelijkertijd wordt er gestreefd naar meer veerkracht om onze economie aan te passen aan de gevolgen van klimaatopwarming, en om milieuverontreiniging en het verlies van biodiversiteit tegen te gaan. Dit houdt in dat we onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen drastisch terugschroeven, onze impact op natuurlijke hulpbronnen minimaliseren, inzetten op het behoud van biodiversiteit, een schone en circulaire economie ontwikkelen met duurzame banen en bedrijven, onze zeeën en oceanen redden, nadenken over een verandering van levensstijl, productie- en consumptiepatronen, investeren in klimaatbestendige infrastructuur en streven naar een herstel van natuurlijke ecosystemen. Tegen 2030 moeten de doelstellingen van het Burgemeestersconvenant en die van het Lokaal Energie en Klimaat Pact (LEKP) worden gerealiseerd (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023 en VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

2. Laatste legislatuur voor het bereiken van de SDG-doelen

De lokale besturen hebben een aantal belangrijke hefboomen in handen om te werken aan duurzaamheid. We hanteren de SDG-monitor om een stand van zaken op te maken. De laatste update van de SDG-monitor (2022) toont aan dat de Vlaamse steden en gemeenten er sinds 2010 systematisch zijn op vooruitgegaan op vlak van duurzame ontwikkeling. Dat is zeker het geval voor *armoede, werk en economische groei* en *ongelijkheid*. Voor *gezondheid en welzijn* zien we een verbetering in preventie en verkeersveiligheid, maar een achteruitgang qua fysieke gezondheid.

Een aantal andere SDG's gingen er wel op vooruit sinds 2010, maar kenden de afgelopen jaren een terugval. Zo dalen in *onderwijs* de aanwezigheidscijfers in het kleuteronderwijs (die weliswaar nog hoog blijven) en vooral de deelname aan volwassenenonderwijs. Ook *verantwoorde consumptie en productie* kenden een kleine daling door de toename van afval. *Sterke publieke diensten* stonden door corona onder druk, met als gevolg dat de tevredenheid over gemeentebesturen en de loketdiensten daalde. Sinds 2010 gaat het consequent slechter met *leven op het land*. Redenen: de constante vermindering van de open ruimte en een vermindering van groene ruimten in 87% van de gemeenten (*Bron: IdeaConsult, 20 januari 2023*). Door de verstedelijking zien we een toename van de totale oppervlakte aan ruimtebeslag. Tussen 2013 en 2021 nam het ruimtebeslag toe met ongeveer 14.830 hectare. De verharding van de oppervlakte van Vlaanderen nam hiermee toe van 14,3% in 2012 naar 15,3% in 2021. De afdichting van bodems zorgt echter voor een verminderde infiltratiecapaciteit met mogelijke overstromingen tot gevolg en een verstoring van de waterbalans (Vlaamse overheid, Verharding, 2022) (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

De digitale dimensie

Onze maatschappij digitaliseert versneld sinds de coronacrisis. De gemeenteraden kwamen digitaal bijeen. De digitale technologie is doorgedrongen tot de gemeentelijke administratie. De analyse van de data vervat in alle digitale toepassingen helpen bij de opmaak van de omgevingsanalyse en bij het formuleren en motiveren van beleidsbeslissingen. Slimme technologieën kunnen voor oplossingen zorgen op vlak van mobiliteit, zorg, klimaat of veiligheid. De digitale dienstverlening wordt gebruiksvriendelijker, met online burgerloketten en mobiele applicaties voor het opvragen van documenten of vergunningen, het melden van klachten, het lenen van e-boeken of het reserveren van een theatervoorstelling. Inwoners kunnen via digitale platformen inspraak hebben in het beleid (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).

De afgelopen jaren steeg het aandeel Vlamingen dat de overheid online contacteert fors. In 2008 had iets meer dan een kwart van de inwoners van het Vlaams Gewest tussen 16 en 74 jaar het internet gebruikt om contact te nemen met de overheid. In 2021 was dat 72%. In contact met de overheid gebruikt men het internet vooral om informatie op te vragen. In 2021 was dat geval bij 6 op de 10 inwoners. Daarnaast gebruikte iets meer dan 5 op de 10 het internet om formulieren naar de overheid te sturen en om documenten te downloaden.

Op het gebied van digitalisering vormt de DESI (Digital Economy and Society)-index een interessant instrument om Europese landen te vergelijken. Een onderzoek van Capgemini splitste de DESI-index uit voor Vlaanderen met een focus op digitale dienstverlening van de overheid. In de DESI-index van 2022 is Vlaanderen opgeschoven naar de tiende plaats (een stijging van 3 plaatsen ten opzichte van 2021) en is de kloof met de toptanden Estland, Finland, Nederland, Malta en Spanje verkleind. In vergelijkend perspectief blinkt Vlaanderen vooral uit in het vooraf invullen van digitale formulieren en in onlinedienstverlening voor ondernemers. Verbetering is wel nog mogelijk op vlak van eGovernment-users: nog lang niet alle Vlamingen gebruiken de digitale overheid. Daarnaast bleek uit een aantal thema-audits dat informatieveiligheid in veel lokale besturen dringend aan verbetering toe is (*Bron: Audit Vlaanderen, Thema-audit: Beheer van ICT-risico's bij lokale besturen, 2023 en Audit Vlaanderen, Thema-audit Informatiebeveiliging 2020, 2021*).

De technologische innovatie staat niet stil. Lokale besturen worden uitgedaagd om deze opportuniteiten vast te pakken: e-inclusie, informatie- en cyberveiligheid, privacywetgeving (GDPR), smart cities, artificiële intelligentie en open data gebruiken, e-government ... zullen nog aan belang winnen in de komende legislatuur (*Bron: De Beleidsplanner van Mondea - 2023*).

Het risico op uitsluiting vergroot voor wie onvoldoende geletterd of digitaal vaardig is. Ondanks het stijgende internetgebruik is bijna de helft van alle Belgen digitaal kwetsbaar. Lokale besturen spelen een cruciale rol in de digitale transformatie van de samenleving, vooral in het versterken van de digitale basisvaardigheden van de burgers. Ook voor de digitale transitie van de lokale besturen zelf (met zowel het digitaliseren, innoveren en professionaliseren van interne processen als van de dienstverlening aan burgers en bedrijven) moet nog veel gebeuren. De uitdagingen van deze digitale transitie zijn dermate groot dat geen enkel lokaal bestuur ze individueel aankan.

Cybercriminaliteit en -aanvallen kunnen de dienstverlening verstoren en zorgen voor datalekken en onvoorziene uitgaven om digitale systemen opnieuw op orde te krijgen. Wie goed is voorbereid, kan bij een cyberaanval de schade beperken (*Bron: VVSG-memorandum 2024-2029. De grote sprong naar morgen*).